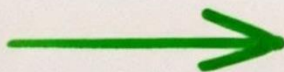
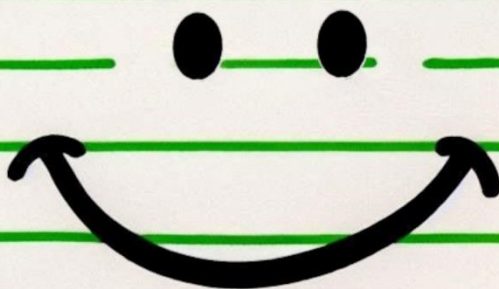

Lélekben rendben

E-könyv

Az IFJ-GY-23-A-0163 azonosítószámú,
„Lélekben rendben” című pályázat
keretében megvalósult rendezvények
előadásainak leirata.

Magyar Pünkösdi Egyház
Országos Cigánymisszió

Cigány Módszertani
és Kutató Központ

Mégis Remény
Egyesület

LÉLEKBEN RENDBEN

E-KÖNYV

A rendezvénysorozat az **IFJ-GY-23-A-0163** azonosítószámú,
„Lélekben rendben” című pályázat keretében valósult meg.

Tartalom

I. RÉSZ: Identitás, közösségépítés, szemléletformálás – 2023.12.10.	7
Rádai Imre	10
Földesi Tamás	34
II. RÉSZ: A gondolkodásmód hatalma, hatása, következményei – 2024.01.15. ...	60
Katona Csaba	63
Dr. Sitku Tibor	92
III. RÉSZ: A testünk, mint templom – testi-lelki egészség – 2024.02.11.....	114
Dr. Ruzsa János	117
Baráti Róbert	143
IV. RÉSZ: Oktatási, foglalkoztatási esélyek – jó gyakorlatok és példaképek – 2024.03.19.	173
Gyöngyösi Gyula	175
Rácz Tibor	189
V. RÉSZ: Múlt, jelen, jövő – Generációk esélyei – 2024.04.16.	212
Bela-Durkó Liliána	214
Lettner Gábor	226
VI. RÉSZ: MMM – Megismerés, Megbékélés, Megbocsátás – 2024.05.13.	247

I. RÉSZ: Identitás, közösségépítés, szemléletformálás – 2023.12.10.

Durkó Albert

misszióvezető

Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió

Nagyon nagy szeretettel köszöntelek Benneteket. A Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymissziójának egyik rendezvénye ez. Most már elég sok rendezvényt tartunk, és ez egy pályázat keretében megvalósuló rendezvény, aminek az a címe, hogy Lélekben rendben. Hogy ez pontosan mit takar, azt Surman László missziós főigazgató fogja elmondani. Ő fogja köszönteni a vendégeinket is.

Surman László

hitéleti-missziós főigazgató

Magyar Püünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió

Köszönöm szépen. Én is szeretettel köszöntök minden résztvevőt, és nagyon köszönöm, hogy az időtökből szántatok arra, hogy eljőjtek.

A program címe, ahogy azt Albert említette: Lélekben rendben. A mai alkalom témája pedig: Identitás, közösségépítés, szemléletformálás. Ezt a programot közösségépítés céljából hoztuk létre. Szerettük volna, hogy legyen egy olyan platform, egy olyan lehetőség, ahol tudunk találkozni, tudunk beszélgetni, véleményt formálni.

Szeretném névsorban bemutatni a vendégeinket. Földesi Tamás, a Magyar Püünkösdi Egyháznak az elnöke. Az ő előadása keresztény aspektusból történik, hogy hogyan építjük önmagunkat, a közösséget, hogyan gondolkodunk, hogyan lehet segíteni embereknek, az életvezetésében irányt találni. Második előadónk pedig Rádai Imre. Ő kick-box világbajnok harmadik helyezett, illetve Battonya város

alpolgármestere is egyben. Emberekkel foglalkozik, fiatalokkal, akiknek segíti az életét, a karrierjét egyengetni.

Úgyhogy első körben egy 45 perces előadás lesz, de ha bárki szeretne kérdezni, közbeszólni, nyugodtan tegye meg, legyenek szabadok rá, hogy jelezzenek és szóljatok közbe. Imre fogja az első előadást megtartani.

Szeretném még információként elmondani, hogy a mai napon elhangzottakról hangfelvételt fogunk készíteni, hogy azok a fontos gondolatok, amik el fognak a mai napon hangozni, megmaradjanak. És hogy a későbbiekben is, hogyha felmerülnek olyan kérdések vagy olyan dolgok, amikről esetleg érdemes volna többet beszélni, akkor ebből a jegyzékből fogjuk látni, hogy mi az, amit érdemes volna tovább vinni, tovább gondolni majd ezen a területen.

Rádai Imre világbajnokunkat megkérem, hogy tartsa meg az előadását.

Rádai Imre

Battonya város alpolgármestere
taekwondo és kick-box edző és versenyző

Köszönöm szépen. Sok szeretettel köszöntelek benneteket. Rádai Imre vagyok. Lácit annyiban javítanám ki, hogy nem kick-boxban, hanem taekwondóban. Mind a kettőt oktatom amúgy, amellett, hogy üzöm is.

Egy pár szót mondanék magamról. Magamból kiindulva azt gondolom, hogy az embernek saját magáról a legnehezebb beszélni. Nem azért, mert nem tud, hanem valamilyen szinten szerények is vagyunk, és ha megkérdezik tőlünk, hogy ki vagyok, mi vagyok, akkor nem azt fogom elmondani, hogy „Sziaztok, Rádai Imre vagyok. Van 47 érmem, 38 kupám, mind világbajnoki. Jöhettek.” Nem ezt mondja el az ember, hanem mondjuk azt, hogy milyen iskolába jártam, van két kisleány, Battonyán lakom, mivel foglalkozom. Ez már egy jó kezdet arra, hogy valaki egy picit szerény. Nem szabad álszerénynek lenni, csak nagyon finoman legyünk büszkék arra is, amit elértünk, de mindenképpen legyünk kellően szerények.

Battonyáról érkeztem, ahol alpolgármester vagyok negyedik éve. Van két kisleány, egy hétéves és egy ötéves. Battonyán lakunk, és

magával a küzdősportokkal nagyon régen szemeztem, még nagyon kicsi koromban, de a tesóm, az öcsém sokkal aktívabb, inkább hiperaktív kis srác volt, és Battonyán nagyon sok lehetőség nem volt sportolásra. Egyikünk sem szeretett focizni, a mai napig sem szerettük meg. Úgy alakult, hogy '99-ben, 2000-ben indult egy pár emberrel taekwondo edzés. A tesóm nagyon szeretett volna menni, ezért a szüleim elvitték. Pár nap múlva elmentem én is, nekem is megtetszett. Ez 2000-ben volt, és mi azóta is úzzuk ezt a koreai harcművészetet.

2012-ben alakult úgy az életem, hogy átvettem ezt a klubot egyedül. Két-három év után láttam, hogy nem fogom tudni egyedül csinálni, illetve nem azon a szinten akartam, amin átvettem. Amin átvettem, azt ha osztályzatokban nézzük, akkor egy kettes tanulóként vettem át, egy kettes osztályt vettem át. Ott senki nem akart többet, mindenkinek jó volt, ami volt. Ha volt edzés, volt, ha beszélgettünk, úgy is jó volt. Biztos vagyok benne, hogy mindegyikötöknek van a környezetében olyan, aki valamilyen sportot űz. Az ember mindig irigységgel néz rájuk, hogy „De jó, neki! Ő volt a világ másik felén, érme van, megtapsolja az osztály, benne van az újságban.” Én azt mondtam a testvéremnek, hogy „Szerintem nem jó, amit csinálunk. Én azt akarom, hogy egyszer menjünk ki valahova, ami nagyon messze van, legyen egy világbajnokság és nyerjük meg. Ezt nagyon akarom.” A testvérem annyit mondott, hogy „Jó, próbáljuk meg, hogy hogyan

lehetne.” Ekkor voltunk nyolcan, összesen nyolcan, akik űztük Battonyán ezt a sportot.

Eltelt két-három év, 2016-ban kilenc embert vittünk el taekwondo magyar bajnokságra, és mind a kilenc aranyérmes lett. Közülük egy volt, aki 14 év fölötti, és aki 14 év feletti, az válogatott kerettag is lehet. Megkérdezte ott tőlünk az akkori szövetségi kapitány, hogy „Nincs kedvetek kivinni ezt a kislányt versenyre?” Nagyon sokba került, de kivittük a kislányt Szlovéniába, Mariborba. A kislány egy szőke, kék szemű, aranyos kis csaj, és akkor mondtam neki, hogy „Figyelj ide, Niki! Kimész, ha jól elvernek, akkor jól meg vagy verve, de valahol el kell kezdeni. Úgyhogy ne izgulj, hogyha nincs nagy eredmény.”

Aznap amikor az ő versenye volt, egy megbeszélésen voltam a településünk akkori polgármesterével. Én el voltam foglalva, és vártam, hogy hívjon a testvérem. És akkor egyszer fölhívott, hogy „Nyertünk egy meccset.” Mondom „Tényleg?” „Igen.” „Mennyi van még?” „Hét.” Ültünk tovább nyugodtan, eltelt egy fél óra, de semmi hír nem érkezett róluk. Eltelt vagy három óra hossza, mire felhívott a tesóm, úgy sírt, hogy nem bír beszélni. És akkor mondom „Mi történt?” És akkor mondta, hogy nyertünk. Mondom „Oké, ezt már mondtad három órával ezelőtt. Nyertünk?” „Nyertünk.” „De mit nyertünk?” És akkor mondta, hogy megnyerte az Európa-bajnokságot. Ott voltunk huszan-huszonöten polgármesterek. Ott én is sírtam, a polgármester

rám nézett. Mondtam neki, hogy nyertünk, akkor ő is elkezdett sírni. Nem tudom, neki miért volt jó, én tudom, nekem miért volt jó, de hogy neki miért volt jó, azt most már tudom, akkor nem tudtam, de ő is sírt, mindenki sírt.

Ezután elindult a lavina. Niki akkor volt 14, az 2017-ben volt. Azóta teljesen mindegy, hogy Európa-bajnokság vagy világbajnokság, azt minden évben megnyeri kick-boxban és taekwondóban is, és most felnőttben pont két hete védte meg a világbajnoki címét. Ebből azt akartam kihozni, hogy ő se hitte el azt, és mi se hittük el azt, hogy nekünk van ott keresnivalónk, és mint kiderült, van. Nem bíztunk annyira magunkban, hogy ez össze fog jönni.

Utána Írországba mentünk abban az évben, az egy világbajnokság volt. Ott már én is indultam, meg a tesóm is. Mi ott pont nem értünk el semmit, de Niki akkor nyert először világbajnokságot, utána pedig minden évben minden versenyről már mi is tudtunk hozni érmet, és a csapat is hirtelen elindult fölfelé.

Tehát, hogyha van egy húzóember, akire lehet támaszkodni, ő be tud vonzani sokkal több embert. És mindenki olyan akart rögtön lenni, mint Niki. Teljesen mindegy, hogy fiú volt, a fiúk is. Ha kérdeztem: „Ki a kedvenced?” Azt mondták „Niki.” „De hát ő lány.” „Nem baj, Niki.” Mindenki Niki akart lenni. Így indultunk, most már harminc fölötti létszámmal dolgozunk. Már nyolc válogatott versenyzőnk van, olyan,

aki minden évben minden világbajnokságon Európa-bajnokságon kint van. Az eredmények nem mindig jönnek jól, de a legjobb négyben-ötben benne vannak. Odáig tudtunk ezzel eljutni, hogy idén három olyan versenyzőm van, aki a világon kick-boxban benne van a top 20 versenyzőben. Úgy, hogy abból egy a top 10-ben, ő Niki. Ő ugye évek óta első, az ott az ő helye. A többiek pedig: egy kisfiú, ő 11 éves, egy kislány pedig 19. Én mindig azt mondom, hogy a befektetett munka mindig meg fogja hozni a gyümölcsét. Legyen az tanulás, sport, munkahely, bármi. Ha te beleteszed a saját energiádat, és alázatos vagy magaddal szemben és sose adod fel, egyszer biztos, hogy sikerül azt a célt elérned. Akár egy érettségi, egy ötös dolgozat, akármi. Van, akinek nehezebben jön, és én ebből az aspektusból látom jobban. Vannak olyan srácok nálunk, akik egyáltalán nem tehetségesek. Ugye itt azért jó, hogyha tudsz ütni, meg rúgni, vagy azt megtanulod, és ezeknek a kombinációját jól tudod használni, de van olyan is, akit mindig megvernek, és mindig ott van. És ő megy versenyre. Mondtam neki, hogy „Ne menjél.” De ő: „Megyek, én megyek.” Jól megverik, hazamegy, sír egy kicsit, majd jön megint. De nem adja fel.

Most pont ez a kis srác az, aki a világranglistán a tizenegyedik. De jól meg volt verve mindig. Most az utóbbi két évben ő ver meg mindenkit és mindegy, hogy mit csinál. Például ez is egy példa, hogy megvannak az adott súlycsoportok, hogy milyen súlycsoportba tudsz

indulni. Ez a srác 62 kiló, tehát ő 63 kilós fiúkkal szokott versenyezni, és tavaly is abban nyert, meg idén is mindent megnyert. Most év végén volt egy verseny, és beneveztük, és mondták a többiek, hogy ők már nem indulnak vele ebben a súlycsoportban, mert mindig megveri őket, és hogyha ő ilyen kemény legény, induljon egy súllyal nagyobbban. Az egy súllyal nagyobb, az pont tíz kilóval több, az 73 kiló. És akkor mondja, hogy „Hallod, Imi, én elindulok 73-ban.” Mondom, „Lali, ott megölnék.” Ó, nem, majd ő rendez. Úgy megvert mindenkit, hogy ott is első lett. Azért, mert akar. És hiába voltak ott ügyesek, meg jók a fiúk, meg nagyobbak, ő jobban akarta, és megmutatta azoknak, akik nem álltak ki ellene, hogy ott is megállja a helyét. Úgyhogy ez is tud lenni egy jó példa mindenki számára, és szerintem a legjobb a küzdősportokban és a harcművészetekben pont az, hogy amikor bemész a ringbe. Ott teljesen mindegy, hogy ő a testvéred, vagy akármid, ott ugye bunyózni kell lényegében, tehát ott valakinek nyerni kell. De amikor lejössz, akkor ugyanolyan jóban vagy vele, meg előtte is. Most is az van, mielőtt fölmennek bunyózni, akkor előtte még ott pacsi, meg puszi, meg ölelés, meg nem tudom. Fölmennek, úgy megverik egymást, hogy csupa vér mindenki, lejönnek, puszi, pacsi, megünk, iszunk egy üdítőt. Tehát ez is egy hozzáállás, és úgy kezelik egymást, mint ellenfelek, nem pedig ellenségek. Ugyanez lehet az iskolában is. Az, hogy valaki mindig ötöst kap, az nem azt jelenti, hogy őt utálni kell érte, de ő mondjuk szorgalmasabb ilyen szinten. És

hogya nem ítéletek el egymást ebből kifolyólag, vagy hogya valaki gyengébben tanul, aki jobban tanul, az tud neki segíteni, meg segítsen is. Lesz egy jó barátság, egy jó kapcsolat, és ha vége az iskolának, utána később is az életben sose tudod, hogy mikor kell őt felhívnod. Vagy akár elkerülsz egy olyan munkahelyre, ahol az az ember, aki előtte bukdácsolt, meg nem volt olyan kis ügyes, pont ő lesz a főnököd. És akkor hiába voltál ötös végig, ő arra emlékezni fog, hogy jól van, ő színötös volt, de nagyon rossz természetű, úgyhogy vele biztos, hogy nem lesz jó együtt dolgozni. Szóval szerintem ezek a jó kapcsolatok is nagyon fontosak.

Nekem nem kötelességem edzőként azt megtennem, hogya valakinek van születésnapja, akkor elmegyek hozzá, viszek ajándékot, és felköszöntöm. Az sem kötelességem, hogya valakinek ballagása van, én oda elmenjek és megnézzem, vagy ha bárhol szerepel, hogy én azt elmenjek és megnézzem, de én ezeket mindet megcsinálom. Megcsinálom két dolog miatt. Az egyik azért, mert érdekel, hogy az a gyerek az életben milyen. Teljesen mindegy, hogy akkor kezdett el járni hozzánk edzésre, vagy már ott van régóta. Mert a másik oldala az, ha már ott van régóta, akkor pedig ismerem, tudom, hogy mit szeret, és én azt szeretném, hogy ő azt tudja, hogy rám mindig számíthat. Két dolog miatt kell, hogy rám mindig számítsen. Az egyik, hogya az életében bármilyen problémája van, akárhol a világon, engem tényleg

felhívhat, és ha tudok, segítek. Ha én nem tudok neki segíteni, biztos vagyok abban, hogy tudok olyan embert, aki tud neki segíteni, tehát nem lesz egyedül. A másik pedig, azért kell, hogy nagyon bízom bennem, mert amikor fölme gyünk együtt a pástra, vagy a ringbe bonyó zni, akkor ott el kell fogadja azt, amit én mondok. És hogyha nem bíz ik bennem, akkor nem fog tudni teljesíteni. Ha nem fog tudni teljesíteni, akkor nem lesz jó eredménye és csalódás fogja érni. Így is benne van a pakliban, hogy nem az lesz, amit megbeszélünk, vagy nem úgy történik, de nagyon fontos a bizalom. És ez már az a kategória, hogy feltétel nélküli bizalom. Ha például odajön, és azt mondja edzés elején, hogy figyelj, rohadtul fáj a lábam, én most nem fogok tudni úgy mozogni, nem vonom kétségbe, én nem mondom, mutassál orvosi leletet, de mutasd meg, hogy miért fáj a lábad. Oké, maradj ott, ha úgy érzed, hogy be kell állni, akkor majd jössz, és akkor csinálod keményebben. Tehát, ezek nagyon fontos dolgok. És csak akkor tud benned bíz ni, meg akkor tudsz te is valakiben bíz ni, hogyha valamilyen kapcsolat kialakult.

És a legfontosabb, hogy az a kapcsolat, amikor kialakult, és az az információ, amit te tudsz a másokról és fordítva, azzal soha ne élj vissza, és arra kell törekedni, hogy ő se éljen ve le vissza. Én pontosan tudom, hogy azoknak a srácoknak – mondjuk, itt előt tetek pont beszélhetek róluk, mert nem ismeritek őket –, én tudom azt, hogyha ott az egyik

fiút megverik, az mindig elmegy egy fél órára, bögg egy kicsit, pedig fiú. Sír, visszajön, semmi baja. Ugyanez van lányoknál. Van olyan, aki kimegy, szétver valamit ott a helyszínen, általában telefonokat kell neki venni.

Nekem is volt olyan problémám, amit nagyon-nagyon nehezen tudtam kezelni, és két dolog kellett hozzá, hogy tudjam kezelni: idő, illetve az, hogy megértsem, hogy ez miért is volt. Az egyik az egy sérülésből adódó probléma volt, a másik pedig, amiért utána én jobban elkezdtem komolyan venni a taekwondót és a kickboxot.

Amikor átvettem a klubot, akkor nekem azt mondták, hogy „Jó, hogy átvetted, de nem fog neked sikerülni, mert itt »pusztafalván«, itt aztán a virág se nő, meg a fák se adnak árnyékot se télen, se nyáron. Nem tudjuk, mit akarsz, de nem fog sikerülni.” És én be akartam bizonyítani azt, hogy oké, majd én most megmutatom, hogy ezt lehet jól csinálni. Nagyon sokat olvastam utána, YouTube-ról néztem videókat, elmentem más klubokba, más edzésekre.

Sokkal nagyobb tudásom lett, mert láttam azt, hogy mások hogy látják, és esetleg mik azok a pici, apró módszerek, amikkel azokból a srácokból, akik hozzám jönnek edzésre, ki tudom hozni a maximumot. És nem 30-40 év alatt, hanem mondjuk pár hónap alatt, hogy rögtön föl tudjam készíteni egy versenyre, ahol már megmérettethetik magukat, én pedig saját magamat, mint edző, hogy hol tartok ebben.

Utána jött az, hogy már 2016-ban mindenki magyar bajnok lett, az ott egy nagyon nagy pozitív visszacsatolás volt.

Azt kell tudni az összes ilyen küzdősportról, hogy azért mindegyik hierarchikus rendszer. Tehát ott az edzők között is, aki tegnap kezdett el edzősködni, azt kb. úgy kezelik, mint egy csecsemőt. Majd ha már sikerült valamit elérned, vagy valamelyik emberednek, akkor talán már nem akarnak tisztába rakni. De legalább harmincszor-negyvenszer kell bizonyítanod azt, hogy te igenis kiérdemelted azt a pozíciót, ahol vagy. Engem ez motivált, hogy én ott legyek valaki. Azt gondolom, hogy még nem száz százalékosan jutottam el oda, de nagyon igyekszem ebbe az irányba.

És amellet, hogy én erre az elismerésre úgymond vágyom, én azt szeretném, hogy a saját csapatom is ebbe az irányba menjen. Mindig ez motivált, és azt látom rajtuk, hogy értik, és őket is ez motiválja. Ők is ezt szeretnék csinálni, ők is ott szeretnének lenni a csúcson. Nagyon jó érzés az, amikor elmész egy versenyre, egy nemzetközire, egy Európa-bajnokságra, vagy egy világbajnokságra, és akkor bemondják a nevedet, hogy neked kell fölállni a dobogóra. Az, hogy most így föl kell állni egy dobogóra, egy ilyen versenyen, az még úgy nem is egy nagy történet. Csak ott állsz szépen, van rajtad egy magyar címeres melegítő, és akkor egyszerűen megszólal a Himnusz, és akkor álljál ott. Ott azért úgy az emberen átmegy minden. Az egy olyan büszkeséggel tud

eltölteni, még hogyha tudod azt is, hogy úgy álltál fel a dobogóra, hogy éppen szerencséd volt, de akkor is olyan büszke tudsz arra lenni, amit elértél, hogy utána, amikor hazajössz, megint meg akarod váltani a világot. És amikor megint meg akarod váltani a világot, akkor jönnek a nagy pofonok. Ott jön az, hogy már nem olyan alázattal kezeled, mert már úgy kezeled, hogy „Én már ezt megcsináltam, nekem te ne mondd meg, hogy én mit csináljak!” De igen, mondják meg, mert egyszer, mint mondtam már, egyszer mindent meg lehet szerezni, egyszer mindent el lehet érni. A sport, az összes sport olyan, hogy egyszer mindenki lehet világbajnok, egyszer nem tudom, minden focicsapat is lehet világbajnok. Amit már egyszer megszereztél, azt megtartani a legnehezebb. Ott kell alázatosnak lenni, amikor már van neved, ha nem is mindenhol, de abban a közegben, amiben mozogsz, ott kell tudnod alázatosnak lenni, és ott kell tudnod jó példát mutatni azoknak, akik előtted vannak, és ott kell tudni embernek maradni.

A másik, amin nehezen mentem át, vagy főleg azon, az egy ilyen félelem dolog volt. Maga a kick-box az ugye egy küzdősport, ezt gondolom, tudjátok, bonyózni kell benne. Taekwondo viszont egy picit többrétű, ebben már vannak formagyakorlatok, van törés, satöbbi, satöbbi, és van bunyó. Ez a bunyó és a törés az, amit én nagyon szeretek, és törésben szoktam a legtöbb eredményt elérni. Ez azt jelenti, hogy vagy pusztán kézzel kell téglát törni, vagy vannak törőlapok,

amik 30x30-as műanyag lapok, azokat kell eltörni. Én ezt nagyon profin tudom csinálni – szerintem. És egyszer olyan profi voltam, hogy a tesóm mondta, hogy „Figyelj csak, elmegyünk a versenyre, de előtte készüljünk úgy, hogy téglát törünk egymás hasán.” Mondom, jó. Spanyolországba mentünk Európa-bajnokságra, és így egy héttel a repülőút előtt tesóm beállított két nagy téglával. És akkor azt mondja, „Törd el!” Mondom, jó. És eltörtem. Azt mondja, „Törj el hármat!” Mondom, jó. Eztörtem. „Á, így nem jó. Túl könnyű volt. Figyelj, törd el úgy, hogy kézzel töröd, így nyitva, de most próbáld meg úgy (úgy kell, hogy behajlítod a kezedet, és úgy nyújtod ki), hogy csak így nyújtott karral töröd el. Mondom, „Jó, ez tök jól hangzik. Ez rohadt nehéz, én megcsinálom.” És mondta, hogy ne egy téгла legyen, mert azt el tudod, legyen kettő. Mondom, jó. És ahogy így tartotta, frankón odamértem a kis kezemet így, úgy mondom, ez nagyon jó lesz. Amikor így meglendítettem, akkor ő közben mozgott egy kicsit. Ahogy előrébb ment az alkarom, az pont a téglának a sarkát találta el, és nem így hajlott a kezem, hanem itt így. És akkor így néztem, mi volt, üssél már el még egyet. Mondom, jó. És akkor már éreztem, hogy ez el van törve.

Na, jó. Ki kellett menni Spanyolországba a versenyre, csapat versenyszámban és egyéni versenyszámban is indultam, tehát mindenképpen törni kellett. Jó, mondom, akkor török bal kézzel. Az rögtön eltört, annak nem kellett sok idő, ez egyéniben volt. Nem volt

begipszelve amúgy a kezem, mert ha begipszelik, nem is versenyezhetek. A többiek mondják, hogy „Van valami sérülésed, vagy miért törtél ballal?” „Mondom nincs, dehogyan van.” És akkor arra emlékszem, hogy fölálltunk, öt technika volt, odaálltak a többiek, én törtem az utolsót, és azt tudom, hogy ráütöttem, és aztán elájultam. Ott már nem volt kérdés, hogy mi a probléma. Ebből lett egy másfél éves sérülésem, és utána még két verseny volt, amin elindultunk, és ott még egyszer sikerült eltörjem megint a kezem, mire rájöttem arra, hogy nem is a kezem a gyenge, hanem én vagyok gyenge fejben. Mert nem hittem el magamról azt, hogy meg tudom csinálni. Ez az egyik, a másik meg, nem hittem el azt, hogy verseny előtt már nem csinálunk hülyeségeket. És az például nagyon rossz ötlet volt, hogy mi kitaláltuk, hogy téglákat törünk. Nekünk már mindegy, hogy mit csinálunk, mi akkor is nagyon jók vagyunk.

Ott jöttem rá leginkább erre, hogy az alázat nagyon fontos magam felé is és mások felé is. Illetve a felelősség: addig is azt gondolom, hogy nagyon felelős tudtam lenni, főleg másokért. De ott, akkor rájöttem arra, hogy másokért is és magamért is nagyon nagy felelősséggel tartozom, illetve a tetteimért. És utána a következő megmérettetés az az idei finnországi világbajnokság volt, ahová úgy mentem, hogy előtte már három hónappal semmilyen ilyen gyakorlatot nem csináltam, ami a töréshez kapcsolódik, csak fejben mindig gondolkoztam rajta, hogy

kéne, edzéseket tartottam, edzettünk, de soha nem csináltam semmit. Odamentünk, és nagyon jó volt, mert négyszer vagy ötször kellett megcsinálni ugyanazt, és mind a négyszer meg tudtam csinálni, és harmadik lettem. Lehetett volna első hely is, de azt nem én rontottam el szerencsére, úgyhogy így nyugodtabb vagyok, de azt gondolom, hogy ez is egy nagyon szép eredmény. Ha belegondolok, hogy nekem ez öt évembe telt, mire idáig eljutottam, és mehetett volna egyből is, mert megvolt minden hozzá, akkor azt gondolom, hogy ez egy nagyon tanulságos öt év volt. De ehhez az kell, hogy saját magatokban, fejben kell rendet rakni, meg mindenkinek tudnia kell, hogy igazából hol a helye.

Földesi Tamás – Általában a bunyó, meg a verekedés valamilyen módon összefügg az agresszivitással. És az agresszivitás – ugye a közösségformálásról is van itt szó – általában inkább szétveri a közösségeket. Tehát, hogyha az agresszió akár szóban, akár tettelegességgel – nehéz jól barátkozni, ha jól megvernek egy körben. Az, hogy valaki jól bunyózik, van izomzata, ismeri a fogásokat, ez csökkenti vagy növeli az agressziót mással szemben, vagy igazából a sportemberi nagyságot is hozza elő, hogy a gyengébbet, ahogy mondtad is, hogy megsegíti a gyengébbet, éreztetni akarom-e a fölényemet a másik fölött, hogy én tudok valamit, amit ő nem tud, mert ezek a közösségi dimenziókba mind belejátszanak, ezek az érzések?

Rádai Imre – Nagyon jó kérdés. Én ezt rövide szoktam zárni edzéseken. Nem gyerekeknél fordul elő leginkább. Vannak azok a 15-18 éves srácok, lányok, akik vidéken tanulnak, hazajárnak, bejönnek edzésre, már abból le tudod szűrni, hogy mi a terv. Általában a terv az, hogy tanuljunk meg nagyon gyorsan ütni-rúgni, majd hogyha valaki beszél a suliban, azt lenyomjuk. Én nagyon igyekszem arra odafigyelni minden irányból, hogy az, amit én képviselek ebben a sportban, illetve az én versenyzőim képviselnek, és amit úgymond már felépítettünk, azon ne essen csorba. A másik oldala pedig az, hogyha valaki elég időt tölt el ott, azért annak a közösségnek, annak az edzésnek van egy feelingje.

Illetve a másik, hogyha valaki meg már tényleg nagyon-nagyon profi vagy versenyző, vagy abba az irányba megy, akkor, ha abban a közösségben van, például vegyük csak a saját településünket, vagyis az enyémet, Battonyát, ott mindegy, hogy hova megy. Teljesen mindegy, mit csinál. Mindenki ismeri, tudja, hogy kicsoda, azt is tudják, milyen eredménye van, honnan jött, ki az apja, ki az anyja, most edzésre megy, most iskolában volt, most ebédelt. Gondolom itt is azért az megy, hogy mindenki ismeri a másikat, tudja, ki mit csinál, ki mit sportol, nem nagyon próbálgatják. Tehát hogyha tőlünk is valaki fölmege Budapestre tanulni, az jó, mert legalább 300 embert ismer, akivel már bandázhat, tud rá számítani, ugyanígy felnőttek, szülők, gyerekek,

tanárok, akárki. Tehát aki benne van a sportéletben, azokhoz bármikor el lehet menni. Tőlünk is Szegedre járnak a legtöbben tanulni, és Szegeden is van klub, ahová lemennek, és mindenki megy oda, még eddig nem volt senkinek semmilyen problémája.

Az agresszió kérdésére válaszolva, igen agresszívnek kell lennie. Hogyha valaki nem agresszív, akkor a többiek megeszik. Tehát hogyha valakinek van célja, akkor kell, hogy legyen egy egészséges agresszió benne. Ha én akarok lenni a bajnok, teljesen mindegy, ki van előttem, ott nekem kell felülkerekednem rajta. Ha oda is felmegyek, mint egy kisegér, akkor nem én fogok nyerni, de akkor ne is legyenek ilyen álmaim. Tehát egy egészséges agresszió mindenképpen kell: a cél érdekében mindent, igazából.

Laci, te szeretnél kérdezni?

Surman László – Én azt szeretném kérdezni, és ti is gondolkodjatok a kérdéseken, mert szeretnénk, hogy legyen kérdések. Igazából arra lennénk kíváncsiak, hogy ti hogyan látjátok és hogyan gondolkodtok, és most egy picit eltekintve ettől a sporttól és ettől az agressziótól vagy ettől az egész dologtól, hogy, ugye lényegében a sport az egy lehetőség az ember életében, egy kitörési lehetőséget is ad az embernek. Én úgy látom, ahogy te beszéltél róla, hogy egy jövőképet is ad az embernek, tehát elkezd formálni bennem dolgokat, hogy valami célkitűzésem legyen, hogy elérjek egy eredményt, bajnok legyek, vagy nem tudom,

hogy hova szeretnék eljutni. Ugyanakkor azt látom, hogy a sport az alkalmas arra is, hogy csapatot építsen. És ugye a csapatépítésnél, ahogy én értettem az előadásodat, hogy azért ott összefogtok egymásért, kiálltok, foglalkoztok egymással. Te hogy látod a generációknak az összefogását: hogy fognak össze, nem fognak össze, hogy lehetne összefogni? Illetve én így a többieket is kérdezném, hogyha ezen tudunk gondolkodni, hogy hogyan tudunk összefogni, mi az összefogásnak a kulcsa, lehetősége? És még egy nagyon fontos, illetve kettő, hogy tanulásra ösztönöz a sport, úgyhogy az egyéni életben is az ember életcéljának az elérése érdekében tudjon tanulni, iskolába járni, tehát magát a sportot is, de az iskolai tanulást is előrevetíti. Illetve egy olyan jellemet formál, amiben sokat említetted az alázatot. És az alázat ebben a mai világrendben, amiben élünk, azért rendkívül fontos, és én egy rendkívül értékes dolognak is tartom az alázatot. Értve azt az agressziót, amiről beszéltél, azon a szinten, hogy ugye nyilván van egy versenyszellem, ott valaminek el kell dőlni, és ahogy mondtad, nagyon tetszik, hogy addig tart, ott benn a ringben, és onnan kint már újra nincs ez a fajta belső feszültség vagy agresszió. Úgyhogy ezzel kapcsolatban, ha egy-két gondolatot mondasz, de nagyon kíváncsi lennék a jelenlévőknek a véleményére és hozzászólására is.

Rádai Imre – Hú, ez sem volt egy rossz és rövid kérdés, persze itt mindjárt hatvan dolgot kell megjegyeznek, amire válaszolni kell. Ahonnan én érkeztem, Battonya, az, hogy valaki bármelyik országba is elmenjen, vagy egyszer képviselje Magyarországot, mint válogatott versenyző egy világversenyen, az olyan nagyon nagy álom, és most is nehezen törnek ki a fiatalok szerintem ebből. Ha – nem akarok csúnyát mondani, de hogyha – valaki azt mondja, hogy megyek külföldre, nem csúnya. De hogyha megyek külföldre, akkor legtöbben arra gondolnak, „Na, ez elment külföldre dolgozni.” Tehát, hogy ne ez legyen már az, ami a külföldet jelenti a fiatalok számára.

Itt például nagyon jó, és megint visszatérnék a Mezei Nikire, ő azért tényleg többszörös világbajnok, tényleg mindent megnyert, amit szerintem ebben a sportban el lehetett érni, ő ezt „kimaxolta”, és még csak most 21 éves. Most volt egy nagyon nagy álmunk, amit kilőttek nyílvesszővel, mert úgy volt, hogy az olimpián kint lesz a kick-box, és mi ezért nagyon sok pénzt, meg energiát – amellet, amit beleáldoztunk már –, még többet, többet, többet beletoltunk, hogy ez meglegyen, de sajnos nem lesz kint az olimpián most még, talán majd '32-ben. És kifizettünk egy nagyon nagy összeget azért, hogy a világjátékokra és az európai játékokra ő ki tudjon kerülni. Majd miután ezt az összeget mi elutaltuk – ezt nem küldik vissza soha –, akkor közölték, hogy van egy rossz hírük: abban a súlycsoportban, amibe most a Nikit beírtuk,

abban mégiscsak van egy lány, aki szeretne indulni, és hogy úgy döntött a szövetség, hogy az a lány induljon. Mondtuk, hogy oké, végül is nem gond, akkor mi kifizettük, ők visszautalják ezt a pénzt nekünk, és akkor mehet a kislány. Jó, oké, minden rendben van. Volt három verseny, amire még el kellett menni, mi elmentünk, elindultunk, az a lány nem volt ott, majd egyik versenyre sem ment ki.

Úgyhogy az, hogy ki lehet menni külföldre, ki lehet így menni, hogy kifizeted magadnak és kimész. Viszont ami egy nagyon nagy cél, mivel nekünk nem volt arra lehetőségünk, hogy kijárkáljunk külföldre, mert nem volt rá elegendő anyagi forrásunk otthonról, én az egyesületet próbálom úgy menedzselni, hogy amennyi pénzt bele lehet tenni vállalkozóktól, támogatóktól, szponzoroktól, az mind ott legyen az egyesületen belül. Egy dolgot kérek a srácoktól, azt, hogy legyenek ott az edzésen, legyen meg a munka, legyen meg az alázat, és legyen céljuk, legyen az a céljuk, hogy ők legyenek a legjobbak. Az összes többit tudjuk nekik biztosítani. Ingyen van a védőfelszerelés, ingyen van a ruha. Ingyen van a versenyre utazás, ingyen van az étkezésük. Minden ingyen van. És minden mást ott fizetünk nekik, ha repülővel kell menni, akkor a repülőutat.

Tehát szerintem egy 8–10 éves gyerekeknek, de akár lehet egy 7–8 évesről is beszélni, annál nagyobb motiváció, hogy „Figyelj, idén kimegyünk Olaszba, kimegyünk Spanyolba, kint vagyunk mindenhol

négy-öt napot, ebből két-három nap a verseny, két nap nyaralás.” Ha odaérsz első nap, akkor akklimatizálódni kell, megnézni a helyi nevezetességeket. Most egy 8 éves gyereket még ez amúgy pont nem motivált, titeket már azért annál jobban, de nagyon jó volt, elmentünk Jesolóba (Olaszország). Pénteken kimentünk autóval, szombatvasárnap nincsen semmi, de már kötelezően ott kell lenni, hétfőtől péntekig verseny, és vasárnap jössz haza. Mi már odajárunk nyaralgatni, és ott szoktunk edzeni a helyi csapattal, ott szokott lenni a legtöbb világbajnokság, Európa-bajnokság. Spanyolországban, Antalyában (Törökország) voltunk, most Portugáliába is kijutottunk így, és nem kell semmi, edzeni kell, ez az egy feladata van mindenkinek. Ugyanez, mint az iskolában a tanulás. Tanulsz, a végén majd kapsz egy érettségit. Persze itt külföldi utak nincsenek. Itt viszont annyit el kell viselned érte, hogy lehet, hogy néha nem igazságos a pontozás, és te vagy megverve, de cserébe világot látsz, lesz kapcsolati tőkéed, bárhová elkerülsz a világba, biztos, hogy lesz olyan ismerősöd, aki fog tudni neked ebben segíteni.

Azt gondolom, hogy igen, a csapatépítés része pedig tényleg ugyanez, hogy az ismeretség, az, akikkel együtt vagy mindennap, látod, hogy ő mit tesz meg mondjuk egy edzésen mi az, amit ő beletesz, és aztán mondjuk versenyen nem úgy sikerül neki, mert ott pont leblokkol, és nem sikerül. Pont az a jó ebben a csapatban, hogy

odamegy mindenki, megvigasztalja, segíti, ha szomorú, akkor nem szomorú mindenki, de egy kicsit úgy együtt éreznek vele, ha vidám, akkor együtt örülünk, satöbbi, satöbbi. Tehát a csapatépítés, az simán benne van. Nagyon jó közösségformáló, és nálam nincsenek rossz tanuló gyerekek. Nem kötelező nekik tanulni, de nem kötelező edzésre se járni. Mindig hozzák a félévit, meg az év végi bizonyítványt, illetve az összes szülő szól, hogyha valaki rossz jegyet kap, és aki rossz jegyet kap, büntetésből nem jöhet egy hétig edzésre. Ez most így lehet, hogy furán hangzik, de higgyétek el, annak, aki hozzá van szokva ahhoz, hogy mindig sportol, rendszeresen ott van, és van célja, mert mondjuk, most akar nyerni egy magyar bajnokságot, és elveszed tőle a lehetőséget, hogy menjen azt csinálni, amit szeret, leül és tanul. És nagyon jó, nem azt mondom, hogy kitűnő tanulók, de ilyen négyes, ötös tanuló mindenki. Azok a versenyzők, akik pedig válogatottak lesznek, azoktól majdnem azt mondom, hogy elvárás is, hogy teljesítsen mindenhol.

Van olyan tanítványom, aki már katona, most jött haza misszióból. Előtte Nutellás kenyeret evett évekig, mert ő azt szereti, majd a tesómmal mellé ültünk és etettük hússal. Edzőtáborban volt egy hétig velünk, anyuka, apuka nélkül, és a végén megette a húst és minden mást is, majd jöttek a szülők, és csodálkozva nézték, hogy mi lett a gyerekekkel. Két nap éheztetés után mindent megevett. Kicsit spártai módszer volt, de nagyon jó. Felnőtt lett, ember lett belőle, megállja a

helyét mindenhol, és az a kitartás, az alázat mindenkit végigkísér az élete minden mozzanatában.

Engem is. Én nem voltam jó tanuló, mert nem érdekelt. De ha be kellett menni dolgozatot írni, akkor mindig négyes-ötös lett. És nem tanultam. Ledobtam a táskát, aztán az se érdekelt, anyámék mit mondanak. És nagyon jó lett volna például tanulni. De hát Laci ismer, úgyhogy nem tudok nagyon mellébeszélni. Végül lett érettségim, majd elmentem magasépítésznek. De mindenben megpróbáltam utána helytállni. Persze ahhoz egy kicsit be kellett nőjön a fejem lágya is, meg ahhoz át kellett vegyem ezt az egyesületet, illetve kellett egy-két feladatot rám tegyenek, de ugyanez lett ez az alpolgármesterség is. Azt láttam a saját településemen, hogy a fiatalok mind elmennek, aki már tizennégy-tizenöt éves, az nem akar Battonyán lakni, innen menekülni kell, mindenki azt mondta, hogy aki itt marad az nem normális fejben. Én úgy voltam vele, hogy ezt valahogy meg kéne állítani, csak maradjanak már itt még fiatalok, meg amúgy akkor kinek fogok edzést tartani. És kitaláltam, hogy elindulok akkor az önkormányzati választáson, aztán eszembe jutott, hogy nagyon jó, hogy elindulok, de mit fognak rólam gondolni, mert pont nem leszek itthon, mert hát akkor voltunk Szarajevóban versenyen, egy Európa-bajnokságon, és én nem jöttem haza, csak hétfőn. Választás pedig vasárnap volt, és akkor hétfőn mondták, hogy ezt most sikerült abszolválni, így bekerültem.

És ugyanezt látom azokon a srácokon is, akik hozzám járnak edzésre, vagy hozzánk, vagy bármilyen más sportot csinálnak máshol, hogy az élet minden területén sokkal kitartóbbak, nehezebben adják föl. Ha jön egy akadály, akkor nem föladja, hanem megpróbálja megmászni egyszer-kétszer-háromszor, aztán persze van olyan akadály, aminek kár nekimenni, mert az olyan, hogy felesleges erőltetni. Akkor keresni kell egy másik helyet, de ezt is be kell tudni látni, és akkor tovább kell állni, és ott kell helyállni. Tehát mindenképpen motiváló.

És azt hiszem, az utolsó ez a korosztályos történet volt. A legfiatalabbak 4–5 évesek, akik járnak edzésre, a legidősebb pedig egy 56 éves úriember, aki azt mondta, hogy ő azért jár le, mert unatkozik otthon, és valamit mozogni kéne. Semmit nem akart, járt két évig, végül idén már versenyzett is. Csak megmutatja a fiataloknak, hogy hogyan kell, mert azt látta, hogy a kisgyerekek ott vannak edzésen, ő ott van idősen, hozzájuk képest idősen. A 16–17 éves srácok már egy 25–30 évest is körbeugrálnak. Már nekem se sok pálma terem abban a közegben. Viszont az edzéseken és mindenhol máshol a gyerekeket motiválja, hogy itt a Zsolti bácsi, ott szalad, és akkor ő is szalad vele, vagy csinál valamit. Zsolti bácsit pedig motiválja, hogy ott vannak a kicsik, és ő azért próbál teljesíteni. Tehát a generációk közötti szakadék azért megvan, nincs közös témájuk, nem tudnak leülni együtt

beszélgetni egy jót, ami ugye érthető is, de mindenképpen közösen, egy közös célért tudnak dolgozni, és mind a két oldalnak van benne egy jó példa. És természetesen a felnőttek nélkül nem lehet közösséget építeni.

Surman László – Nagyon köszönjük az előadást. Örültem volna még, hogyha felmerülnek kérdések. És tényleg, összefoglalva, csak éppen röviden: ismerve, látva az ő életét, meg a Rolandét is, a testvérét, meg az anyukáját, meg az apukáját, az egész családot jól ismerem. Ebben a környezetben, ebben a településrészben vagy épp abban a járásban, ahol ők élnek, de azt hiszem, hogy most már így országos szinten is példaértékű, amit ők tettek, ahogyan ők élnek, ahogyan dolgoznak, vállalkozó családja van egyébként az Imrének. De ez biztos, hogy a közösségépítésnek ennyire erőteljes motivációja lehet a sport.

Most pedig folytatjuk a közösségépítést, és Tamás elég régóta gyakorolja a lelkészi szolgálatát. Ebben az évben az egyháznak, a Magyar Püünkösdi Egyháznak elnökévé is megválasztották.

Földesi Tamás
egyházelnök
Magyar Pütkösdi Egyház

Köszönöm szépen! Köszönöm a meghívást, köszönöm a lehetőséget, hogy itt lehetek veletek. Nagyon élveztem Imrének az előadását, és én nem vagyok egy ilyen nagy bunyós. Most már nem látszik rajtam, de úgy csúfoltak, hogy csontváz, amikor fiatal gyerek voltam. Én viszont nagyon szerettem a focit, és amíg a térdem meg nem sérült, szerintem jó is voltam.

Én Földesi Tamás vagyok, egy nyolcgyermekes pütkösdi családnak az ötödik gyermeke vagyok, tehát egy nagycsaládban nőttem fel, van nővérem, bátyám, öcsém és húgom. Tehát nekem mindenféle reláció előfordul a családomban, és harmadik generációs pütkösdi hívő családba születtem. Az azt jelenti, hogy már a nagyszüleim is pütkösdi keresztények voltak, szüleim is, és aztán ebbe a családba nőttem bele én is, és gyakorlatilag a Magyar Pütkösdi Egyházban cseperedtem föl. Végigjártam a gyermektáborokat, ifi táborokat, felnőtt táborokat, mindent, és valamikor 19 éves koromban volt az, amikor Isten megszólított, és elhívott arra, hogy Őt szolgáljam. És akkor volt egy

fordulat az életemben, akkor mentem a teológiára, és aztán azt elvégezve lettem lelkipásztor, most már 22 évvel ezelőtt.

A téma ugye identitás, közösségépítés, szemléletformálás. Mindenkinek van személyi igazolványa, igaz? Képzeljétek, amikor még az én időmben jártunk, akkor 14 évesen kaptunk személyi igazolványt. Emlékeztek erre, hogy 14 évesen már van személyije, az jelentett valamit. Ma már úgy tudom, hogy fiatalabb korban is meg lehet ezeket a személyi igazolványokat szerezni. Ide van írva, hogy Identity Card, tehát személyazonosító igazolvány. Tehát az, hogy mi az identitásom, az azzal függ össze, hogy ki vagyok én. És ugye nagyon fontos, hogy én ki vagyok, és nagyon fontos, hogy te ki vagy, mert amilyen az énképed, amit magadról gondolsz, ahogyan értékeled magad, az meg fogja határozni, hogy hogyan veszel részt a közösségekben. Biztos, hogyha látsz valakit, aki beült a sarokba és senkihez nem mer szólni, az valószínűleg valamilyen énkép-sérüléssel szenved, valami önértékelési problémája van, és nem tud bekapcsolódni a közösségbe. Aki viszont állandóan a középpontban akar lenni, állandóan a figyelem középpontjában akar lenni, az meg lehet, hogy túlteng benne az önértékelés, és igazából már ott van a közösségnek a rovására, hogy csak azt gondolja, ő van egyedül. Tehát ezért jó volt ez a cím, hogy identitás, közösségépítés, szemléletformálás, mert minden közösségben úgy tudunk részt venni, hogy megismerjük azt, hogy kik

vagyunk mi önmagunkban, és aztán így tud felépülni az, hogy bekapcsolódunk különböző közösségekbe. Lélekben rendben.

Nem tudom, hogy ismeritek-e az önértékelés alapjait? Ki látott már háromlábú széket? Állítólag még biztonságosabb, mint a négylábú. Hát ez most egy kicsit magas lett egyébként ez a szék, erre nem biztos, hogy nagyon ráülnék, de egy kicsit alacsonyabb és a lábai jobban szétterpesztődnek 120 fokban, állítólag a legstabilabb ülőalkalmatosság a háromlábú szék. És minden ember az önértékelését három dologból építi fel. Az egyik láb az, hogy értékes vagyok, gyakorlatilag ez nagyon fontos, hogy lássam azt, hogy nekem van egy értékem, mint ember, nem vagyok értéktelen, nem vagyok egy semmi, nem vagyok egy senki. Majd meglátjuk, hogy ez miből épül fel. A másik láb az nagyon fontos, ez a képes vagyok, vagy alkalmas vagyok. Ez arról szól, hogy nem vagyok egy béna. Biztosan ismeritek ezeket a kifejezéseket, ahogy szoktunk egymással beszélni gyerekkorunkban, hogy: te szerencsétlen, te béna, te lyukas kezű, te botlábú, nem tudom még milyen jelzőket szoktunk egymásra aggatni, vagy akár magunkra: én olyan buta vagyok, én olyan ügyetlen vagyok, én ezt sem tudom megcsinálni, én azt sem tudom megcsinálni. Nagyon fontos az önértékelésünkénél, hogy ez a láb, a képes vagyok láb, ez a helyén legyen, hogy vannak képességeim, alkalmas vagyok dolgokra, majd ezt is körbejárjuk. És aztán a harmadik láb egy nagyon fontos láb, ami

hozzájárul ahhoz, hogy önmagunkat értelmezzük, hogy tartozom valahová. Nagyon meghatároz bennünket, hogy tartozom valahová. Én úgy mutatkoztam be, hogy egy nyolcgyermekes család ötödik gyermeke vagyok. Úgy mutatkoztam be, hogy egy harmadik generációs pünkösdi hívő vagyok. Úgy mutatkoztam be, hogy Isten megszólított és lelkipásztorrá tett egy közösségben. Tehát nagyon nehéz, most gondoljatok bele, tudsz-e magadról úgy beszélni, hogy nem helyezed bele magad valamilyen közösségbe, szinte nem tudsz, mert elválaszthatatlan része az életünknek, hogy tartozunk valahova. Elválaszthatatlan része az, hogy hogyan gondolkodunk magunkról, hogy milyen közösségeknek vagyunk a részei.

És képzeljétek el, hogy azért nagyszerű a kereszténység – azt is mondta nekem Laci, hogy azért én, mint egyházelnök, meg lelkipásztor, meg mint cigánymisszió központjában vagyunk, a Szentlélek a falakban is benne van, és átjárja ezt a helyet –, hogy a Biblia értékeit, a Biblia tanításait vigyük bele ebbe az előadásba. És úgy képzeljétek el, hogy mindegyik fontos láb, ami itt ki van vetítve, hogy értékes vagyok, hogy képes vagyok, hogy tartozom valahová, ez helyre tud állni a Jézus Krisztussal való kapcsolatunkon keresztül. Helyre tud állni a hitünkön keresztül, helyre tud állni azon keresztül, amit a Biblia mond rólunk. Tudjátok, hogy nem azok vagytok igazából, amit az emberek mondanak rólatok? Figyeljétek! Hogyha abból építenénk fel, hogy kik vagyunk,

hogy mit mondanak rólunk az emberek, hát nagyon-nagyon rosszul járnánk. Állandó megfelelési kényszerben kellene élnünk, mert az egyik azt mondja, hogy jó vagyok, a másik azt mondja, hogy rossz vagyok. Az egyik azt mondja, hogy szép vagyok, a másik azt mondja, hogy csúnya vagyok, annyi vélemény van. És ezekbe csak elvesznénk, hogyha abból építenénk fel magunkat, hogy mit mondanak rólunk mások, sokkal fontosabb, hogy mit mond rólunk Isten. És tudjátok, hogy Isten hogy beszél hozzánk? A Biblián keresztül jelenti ki az Ő igazságait.

Úgyhogy nézzük meg az első lábat, hogy mindannyian, akik ma itt vagytok ebben a teremben, győződjetek meg ma arról, hogy ti értékesek vagytok. Figyeljete! A Biblia szerint Isten teremtménye vagyok, Isten alkotott bennünket, Isten akarta, hogy legyünk, hogy megszülessünk. Ez mennyire hozzátartozik a hívő embernek az identitásához: az értéket az adja, hogy Isten formált engem. Tudjátok, ki ismeri a Bibliában a teremtéstörténetet? Ugye nagyon sok mindenről meg van írva, hogy Isten a szavával teremtett, hogy azt mondja, hogy legyen és lett. És amikor az emberhez jutottunk a teremtéstörténetben, akkor azt mondja az Isten Igéje, hogy a homokból vagy a porból testet formált az Isten, fölé hajolt, és belelehelte az életnek a leheletét, s így lett az ember élőlényé, élő lélekké. Az értéket az adja, hogy Isten teremtménye vagyok és

minden ember Isten teremtménye. Azt mondja a Biblia, hogy a képére és a hasonlatosságára vagyok teremtve. Nagyon érdekes, hogy a Biblia kijelenti, hogy az ember hordoz valamit Isten képmásából. Istenképűsége vagyunk teremtve. Most nézzetek így egymásra! Jó? Így pásztázzátok a szomszédjaitokat szemben, akik ott ülnek, nézzétek meg, hogy Isten képére vagyunk teremtve. Tudjátok, hogy minden ember szép? Minden emberben van valami isteni. Minden emberben van valami, ami az Istenből származik. Milyen nagy dolog, amikor meg tudjuk ezt egymásban látni, és az értékünket az adja, hogy Isten a képére, a hasonlatosságára teremtett bennünket.

Azt nem tudom, hogy tudjátok-e, hogy a jog ismeri az emberi méltóság fogalmát, és ez az alapja az emberi méltóságnak, hogy Isten képmására vagyunk teremtve, és ez független a teljesítményünktől. Tudjátok, az emberek – ugye most itt Imre sorolta az érmeit, vagy talán a kupáit, vagy a győzelmeit, az nyilván a teljesítményéről szól, de hogyha ezek nem lennének az Imrének, ő nem lenne értékes ember? Most beszéljünk rólam, nekem ilyenek nincsenek. Nem lennék értékes? De van egy alapértéke minden embernek, hogy Isten képére vagyunk teremtve, hogy Ő alkotott bennünket, hogy akarta, hogy legyünk, hogy céllal vagyunk ezen a földön, nem a véletlenek művei vagyunk, nem csak becsúsztuk, nem csak összejöttünk, hanem egyszzerűen azért vagyunk, mert Isten akarta, hogy legyünk. És ez adja

az értékedet, függetlenül attól, hogy mit értél el. Nem azt akarom mondani, hogy ne ösztönözzön bennünket jó dolgok elérésére, de van egy alapértéke minden embernek.

És a következő, ami ebből fakad, hogy megváltott vagyok. Tudjátok, a Biblia azt mondja Jézus Krisztusról, hogy Ő a Megváltó. A Biblia azt mondja, hogy az ember a bűn miatt elveszett, el volt választva Istentől, de Isten elküldte a Fiát, Jézus Krisztust ebbe a világba, hogy megváltson bennünket a bűneinkből. És olyan értékesnek talált bennünket Jézus, hogy kész volt meghalni a bűneinkért. Mi adja az értékünket még? Az, hogy megváltott vagy: Jézus meghalt érted a kereszten, Jézus meghalt a bűneidért a kereszten. Annyira szeretett téged Isten Fia, annyira szeretett téged Jézus, hogy eljött a mi világunkba a Földre, hogy megváltson bennünket. És mit adott érte? Az értékességem mutatója, hogy Jézus az életét adta értem. Tudhatod, hogy értékes ember vagy, mert Jézus megváltott téged. Jézus életét adta érted.

Nem tudom, hogy emlékeztek-e, vagy hallottátok-e azt a történetet a nyolctehenes menyasszonyról. Azt hiszem, hogy talán Afrikában játszódott a történet, hogy amikor elment valaki a lányos házhoz, akkor ugye az apukájának, a lányos apának kellett fizetnie a lányért, hozományt adni. És hát, tudjátok, voltak az átlagos lányok, átlagos nők, két-három tehenet azért adtak értük. Volt valaki, egy lány, aki senkinek nem kellett. És hát nagyon ment felette az idő, mentek felette az évek.

Azt gondolta, hogy ő nem kell senkinek. Azt gondolta, hogy ő nem értékes, azt gondolta, hogy ő nem szép – és hát úgy kívülről tényleg nem is volt annyira szép. És aztán egyszer csak jött egy fiatalember, aki gazdag volt, jóképű volt, és azt mondta, hogy én nem csak két-három tehenet, egy átlagos árat fizetnék ezért a lányért, hanem nyolc tehenet megadok érte. És képzeljétek el, hogy hozta az apának a nyolc tehenet, az egész falu, meg a város föl volt bolydulva, hogy ezt a lányt nyolc tehénért vették meg. Hát nem lát az az ember? Nyolc tehenet adott érte? És képzeljétek, hogy az történt, hogy megtörtént a házasságkötés, elindult a házasságuk, és ez a lány teljesen kivirult. Egyszerűen ügyes háziasszony lett, szülte a gyermekeket, ügyesen nevelte őket, virágzott az egész ház, a férje boldog volt, és akkor nézték az emberek, hogy mi történt, mi történt ezzel a hölgyel, ezzel a lánnyal. És tudjátok mi történt vele? Valaki megmutatta neki az értékét, és fel tudott nőni ehhez az értékhez.

Figyeljétek, nagyon tisztában kell lennetek azzal, hogy értékesek vagytok! Nem vagytok olcsó áruk, értékesek vagytok, az életetek egyszeri és megismételhetetlen. Nincs még egy ilyen ember, mint te. Nincs még egy ilyen fiú, mint te. Nincs még egy ilyen lány, mint te. És értékes vagy, mert Isten teremtett, formált, akarta, hogy legyél, és értékes vagy, mert Jézus meghalt érted. A vérét adta érted. Van egy Igevers, amit ideírtam: „*Mert áron vétettetek meg*”. Tudjuk, hogy ez az ár,

amit kifizettek értünk, ez Jézus vére volt. Azt mondja: „*dicsőítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi.*” Isten tulajdonai vagytok, ő megvásárolt benneteket Jézus Krisztus vérén. Úgyhogy mondjuk el együtt, hogy értékes vagyok. Értékes vagyok. Na, még egyszer lehet, hogy jobban fog menni. Értékes vagyok.

A következő: képes vagyok rá, alkalmas vagyok. Nem vagyok egy ügyetlen, nem vagyok egy béna, satöbbi, satöbbi. Senki sem alkalmas mindenre, de mindenki alkalmas arra, amire Isten teremtette. Azt hiszem, hogy talán Einstein mondta, hogy ha egy haltól azt várom el, amit egy elefánt tud megtenni, akkor nagyon ügyetlen állatnak fog kinézni. De ha egy haltól azt várom el, hogy hal legyen, és mutassa meg a hal képességeit, akkor meg fogja mutatni, hogy nagyon is ügyes. Elefántnak nagyon rossz, de hálnak nagyon jó. Tehát: Isten valamire teremtett téged, valamire alkotott téged. Vannak képességeid, vannak olyan érzések, amik benned vannak. Vannak olyan gondolatok, ötletek, amik benned vannak. Vannak olyan adottságaid, talentumaid, amit te kaptál, és abban igenis jó vagy. Isten mindenkinek adott képességeket, talentumokat, ajándékokat, amelyeket az elhívásában használni tud. Lásd úgy magad, mint Isten teremtménye, és akkor rögtön tudni fogod, hogy céllal vagy teremtve, és vannak olyan dolgaid, képességeid, amiket Isten adott beléd, és ezeket használni is tudod. Ide itt van egy nagyon fontos mondat: a másokkal való

összehasonlítás tévútra visz. Tudjátok, sokszor az a bajunk, hogy mindig másokhoz akarjuk magunkat mérni, hasonlítani akarunk erre-arra-amarra. A példaképekkel nincs gond, de mivel Isten egyedileg teremtett bennünket, ezért nagyon fontos, hogy azt lásd, hogy neked nem a másik emberrel kell versenyezned, hanem azt kell felfedezned, hogy Isten kinek alkotott téged. És amire Isten teremtett, arra adott is ajándékokat, képességeket, és ezt meg tudod tenni. Isten senkitől nem kér olyat, ami lehetetlen lenne.

Nem tudom, hogy ki látta az Én a robot című filmet? Nézzétek meg, szerintem nagyon jó film. Ahogy a címében is benne van, egy robotról is szól, és nekem nagyon tetszik. Arról szól a film, hogy van valaki, aki megteremti a robotikát, és a mesterséges intelligencia létrejön, ami egy központi agy, ami irányítja a robotokat. És aki ezt megalkotta, érzi, hogy ki fog csúszni az ellenőrzés alól a robotoknak az irányítása, és le fogják uralni az embereket, és szabad életre kel a mesterséges intelligencia. Ezért alkotott egy Sonny nevű robotot, és úgy alkotta meg Sonnyt, hogy különleges képességeket adott neki, különleges észjárást adott a robotnak, és különleges anyagból készítette a szerkezetét Sonny-nak. A teremtője, az atyja, aki létrehozta. És amikor beütött a baj, hogy a robotok elkezdték leuralni az embereket, akkor egyetlenegy lehetőség volt, hogy bekellett a központi agyba egy ilyen vírust pumpálni. De ez le volt védve egy sugárzó, maró anyaggal, amire csak

egy valaki volt képes, hogy ezt kibírja: Sonny, akinek a keze arra lett alkotva, hogy kibírja az ellenállást, hogy be tudja tolni ezt a vírust, hogy elpusztuljon ez a gonosz központi agy. És akkor, amikor így nézett magára Sonny, és gondolkozott azon, hogy most ő tönkremegy-e abban, hogy megpróbálja megölni a központi agyat, akkor azt mondja, hát biztos, hogy van értelme a teremtettségnek. Az én atyám céllal alkotott engem, és betette a kezét, és kibírta, és végül is megszabadította az emberiséget. És nekem nagyon tetszik ez a gondolat, hogy Isten egy céllal teremtett téged, és amilyen célra ő alkotott, megvannak a képességeid, megvannak az ajándékaid, használhatod. Azt mondja: *„Mert a nekünk adott kegyelem szerint különböző ajándékaink vannak, eszerint szolgálunk is”*. A Biblia azt mondja, hogy különböző ajándékaink vannak, Isten testre szabja ezeket.

Következő: Tartozom valahová, ez a harmadik láb. Tehát volt az, hogy értékes vagyok, képes vagyok rá, harmadik láb, hogy tartozom valahová. Az ember közösségi lény, közösségre lett teremtve. Igazából tudjátok, hogy az elmagányosodás az korunknak a népbetegsége. Tudjátok, hol van a legtöbb magányos ember? A nagyvárosokban, ahol tömeg vesz körül bennünket, de senkivel nincs személyes kapcsolat. És identitásunk része, ahogy már mondtam, hogy tartozunk valahová. Így tudjuk meghatározni magunkat. Én Földesi Zoltán fia vagyok. Tehát,

hogy írom le magamat? Ki volt az apám? Azzal tudom leírni magamat. Őhózzá tartozom. Vagy, ahogy Imre – már nincs itt –, én a kick-box klubnak a tagja vagyok. Ugye? Egy közösségnek a tagja vagyok, oda tartozom. És ahogy mondta az Imre is, hogy van egy ilyen kialakult kultúrája annak a klubnak, amiről felismerhető, hogy valaki oda jár, hogy ott végzett, hogy hatott rá az a közösség. És ha valaki nagyon kilóg a sorból, akkor lehet, hogy maga a közösség mondja azt, hogy te már nem tartozol közénk, mert nem azt képviseled, amit mi. Tehát tartozunk valahová. Figyeljete, pontosan ezért, mivel ez egy nagyon fontos szükségünk, hogy tartozunk valahova, óriási károkat okoz a kirekesztés, a kiközösítés. Amikor bármely közösség bizonyos embereket kilök magából. Biztos tapasztaltatok már azt, vagy láttátok már a jelenséget, hogy mennyire meg tudjuk büntetni a másikat azzal, hogy nem fogadjuk be. Vagy mivel szokták egymást büntetni az emberek? Nem szólok hozzá, nem lépek vele kapcsolatba, nem lépek vele interakcióba, s azt érzi, hogy kizártam. Kizártam a barátságomból. És ezért olyan fájdalmas, mert az embert megfosztják az identitásának egy részétől, ha kilöki valahonnan, ahova ő tartozik, ahova ő tartozhatna.

Mivel a tartozni valahová érzés nagyon erős, még romboló társaságokhoz is inkább tartozik az ember, minthogy egyedül legyen. És pont a ti korosztályotoknál egyébként a korcsoportozóhoz való tartozás,

a korosztályotokhoz való tartozás felülírja még a családi kapcsolatokat is. Tehát pont tinédzser korban van az, hogy az ember nagyon újra definiálja, hogy kihez tartozik, és akkor bandázni kezd. Baráti társaságokba verődik, és sokszor még a szülői kapcsolatokat is felülírja az, hogy én egy korcsoportoz tartozom.

És pontosan ezért jó megtalálni a helyünket, hogy mi Istenhez tartozunk, hogy Jézushoz tartozunk, hogy az ő népe közé tartozunk, az ő gyülekezetébe tartozunk. Azt mondja a Biblia, hogy ugyan *„sokan egy test vagyunk Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai”*. Úgy nőtem fel a gyülekezetben, Dudaron, egy faluban, hogy mi úgy szólítottuk egymást, hogy testvér. Volt egy Kálmán testvér, aki nagypapám lehetett volna, de úgy szólítottam, hogy Kálmán testvér. Vagy volt Árpád testvér, meg volt Varga testvér, ezt sose lehetett tudni, hogy valakit a vezetéknevéről, valakit a keresztnévéről neveztünk testvérnek, de az, hogy egy közösséghez tartozunk, az teljesen nyilvánvaló volt. Épp most meséltem – szállóvendég voltam, múlt éjszaka –, hogy kisgyerekkoromban mentem haza a gyülekezetből és otthon be volt zárva a ház, nem égtek a villanyok, a szüleim nem voltak otthon, testvéreim nem voltak otthon, ami ugye elég rendkívüli helyzet volt, mivel nyolcan voltunk testvérek. Senki nincs otthon, egymagam voltam. Meg voltam róla győződve, hogy megtörtént az elragadtatás, és én itt maradtam. És akkor azt csináltam, hogy körülbelül másfél

kilométerre laktak a faluban Varga testvérék, akikről tudtam, hogy nagyon jó hívők. Goldoltam, hogy elfutok Vargáékhoz, mert ha Varga testvéreknél ég a villany, akkor még nem történt meg az elragadtatás. Elfutottam a faluban föl a hegyre, és benéztem Vargáék udvarába, és láttam, hogy ég a villany. Akkor megnyugodtam, hogy nem maradtam itt. Miért tudtam ezt megtenni? Mert tartoztam valahová. Tudtam, hogy része vagyok egy gyülekezetnek, vannak testvérek, akik igazodási pontokat jelentenek. Vannak testvérek, akikről tudtam, hogy támaszkodhatok rájuk, mehetek hozzájuk. Ugye azt is mondtuk, hogy sokszor még a rossz társasághoz való tartozás is motivál bennünket, minthogy egyedül maradjunk, ugye, mond ilyet a Biblia: *„Ne tévelyegjetelek: »A jó erkölcsöt megrontja a rossz társaság!«*” Tehát ez erős bennünk, hogy tartozni akarunk valahova. Ezért nagyon fontos, hogy ne akárhova tartozzunk, hanem tartozzunk Istenhez, tartozzunk Jézushoz. És lehet, hogy nekünk van egy jó erkölcsünk, egy jó neveltetésünk, de hogyha rossz bandába keveredünk, ha rossz társaságba keveredünk, az le fog bennünket húzni. Ezért nagyon fontos, hogy Istenre koncentráljunk az életünkben. Tehát ez a harmadik láb, az, hogy tartozom valahová.

Jézus Krisztusban, az Őbelé vetett hited által mindegyik fontos láb az életedben helyre tud állni. Értékes vagy, mert Isten teremtett, mert Jézus megváltott. Képes vagy mindarra, amire Isten téged megalkotott,

adott képességeket, adott talentumokat, adott ajándékokat, amit te tudsz a legjobban. Egyedi vagy, megismételhetetlen. És tartozhatsz valahová, tartozhatsz Isten népe közé, tartozhatsz az ő családjába, tartozhatsz az ő gyülekezetébe.

Nézzünk meg itt néhány közösséget. Beszéltünk arról, hogy a családba tartozunk. Manapság nagyon sok diszfunkcionális család van, ami nem jól működik. Pedig az életünk első közössége, ahova beleszöppenünk, az a család. Nem tudom, hogy születtek-e már olyan kis testvéreitek, akiket már jól, belátó módon fogadtatok, hogy azt látjátok, hogy a család várja az új gyermeket, és akkor előkészítik a kiságyat, vagy kifestik a szobát, hogyha fiú jön, akkor kékre, ha lány, akkor rózsaszínre. Tehát, hogy érkezünk valahova, érkezünk egy családba. Ez természetes közösségünk, és pont azon gondolkodtam el, hogy ahogyan mondjuk, egy bokszklubba én próbálok beilleszkedni, próbálok építő tagja lenni, ugyanúgy kell a családon dolgozni, hogy próbáljak férjként, apaként, fiúként – hála Istennek még élnek a szüleim – a családba építőleg beilleszkedni, és a megfelelő szerepemként mozogni.

Osztályközösség. Mindannyian jártok iskolába, gondolom, akik még nem végeztetek az iskolával, benne vagytok egy osztályközösségben. Az osztályközösségnek általában vannak kisebb csoportosulásai is. Én emlékszem rá, hogy volt egyszer egy

osztálykirándulás, amikor Sopronba ment az osztályunk, és tudjátok, mindig ment az osztozkodás, hogy az iskolabuszon ki ül a farba. Mi így hívtuk, hogy a farba ülni, ott volt az ötös ülés hátul, és akkor le volt osztva, hogy kik ülnek oda, hát, a legmenőbbek szoktak a farba, az ötös ülésre ülni. És képzeljétek el, hogy amikor megjött a busz, a nálamnál erősebb osztálytársaim félrelöktek, elnyomtak, és mire hátra mentem, már a far tele volt, az ötös ülésen már mindegyiken ültek. És akkor én egymagam lekullogtam oda középre, a hátsó ajtóval szemben ültem le, és körülbelül három kilométeren keresztül duzzogtam, hogy nem kerültem oda a menők közé. Utána az történt, hogy olyan jó volt a hangulat, elkezdtek énekelni az osztálytársaim, előkerültek a szendvicsek, előkerültek az üdítők, és akkor így körülnéztem és azt mondtam, hogy ez egy olyan jó osztály, hogy itt nem lehet duzzogni, és akkor bekapcsolódtam a vérkeringésbe, és földolgoztam, hogy nem az ötös ülésen ülök. Bekapcsolódnai a közösségbe.

Ifjúsági csoport vagy tini csoport. Hogyha jártok gyülekezetbe, lehet, hogy korosztályos foglalkozások is vannak. A mi gyülekezetünkben is van korosztályos tini, ifi csoport, és annak a része lenni. Én is jártam ifire, és megvoltak a kis időink, amit együtt töltöttünk, énekeltünk, imádkoztunk.

A gyülekezetről már volt szó, és ez egy nagyon fontos közösség, a gyülekezet. Tudjátok, hogy mai divatos szóval kezd kiépülni az, hogy

sokkal több lesz a fogyasztó a gyülekezetben, mint azok, akik beletesznek. Miért járok egy közösségbe, hogy csak kapjak, vagy azért járok egy közösségbe, hogy adjak is? Van egy olyan szó a görögben, ami a közösséget írja le, ez a koinónia szó, a Bibliában benne van, így írja le az Újszövetség a közösség szót. És azt tudjátok mit jelent? Azt jelenti, hogy adok és kapok. Tehát nem azt jelenti a közösség, hogy beültem a többi ember közé. Tehát mi itt akkor vagyunk közösségben, igazi közösségben, ha én nyerek tőletek valamit, ti meg kaptok tőlem valamit, hogy adok és elfogadok. Ez az igazi közösség, a bibliai közösség. Nem arról szól, hogy valaki mindig ad, valaki meg mindig csak fogad, és akkor elfogyasztjuk. És akkor méregetjük a közösséget, hogy ez a dicsőítő dal ötös volt, a másik az csak hármás. A prédikáció az épphogy elment, múltkor jobb volt, és akkor minősítjük az előadást, minősítjük azt, hogy mi történt. A közösség az arról szól, hogy bele is teszek, nem csak kiveszek belőle. Állítólag volt egy gyülekezet, ahol kiírták, megdöbbenő volt az első mondat: „Ebben a gyülekezetben nincs szeretet.” És alá volt írva apró betűvel: „Csak annyi van, amennyit hozol.” És ugye, milyen rossz, hogyha a közösségeink követelőző közösségek lesznek, hogy csak elvárunk és nem azzal a szándékkal megyünk oda, hogy vigyünk, hogy adjunk, hogy betegyünk a közösbe?

Aztán ott van az Egyház, ugye, a gyülekezeteknek az összessége, keresztény testvériség. A Példabeszédek könyvében van leírva, hogy

„Az ajándékozó bővelkedik”. Nagyon érdekes, nem? Hogy adsz és többed lesz. Minél többet adsz, annál többed lesz. „aki mást felüdít, maga is felüdül”. Ugye, mennyire megfordítja a Biblia a sorrendet: hogyha a másikat helyezem a célkeresztbe, hogy a céloom a közösségben a másinak a felüdítése, akkor utána én magam is fel fogok üdülni. Tehát nem önző módon magamat helyezem előtérbe, hanem a másikat, de ez visszahat rám, és én is üdülni fogok. Biztos voltatok már úgy, hogy valakit megnevettettetek, és aztán a végén ti is neveltetek. És gyakorlatilag visszahatott rád az, amit adtál. Azt gondolom, hogy ez nagyon fontos alapelv a Bibliában, hogyha adsz, többed lesz, hogyha a másakra koncentrálsz, akkor épülsz te magad is. Tudjuk, hogy a közösségeket leginkább az önzés öli meg. Mert az önzés mindig magára gondol, maga körül forog. Ha a célkeresztben a másik helyeződik, akkor építőek tudunk lenni.

Pünkösdi identitás. Mi pünkösdiek vagyunk. Már el is írtuk, mert a 100 év, az addig rendben van, most már több mint 100 éve vagyunk Magyarországon. Az 1920-as években indult a magyar pünkösdi egyház, de nem száz gyülekezetünk van, hanem a cigánymisszió gyülekezeteivel együtt több mint 200 gyülekezetünk van, majdnem tízezer tag van az országban, aki ehhez az egyházhoz tartozik. Vannak országos hatáskörű misszióágaink, például az Országos Cigánymisszió is. Néztem Albertnak az irodájában, hogy ki vannak tűzve a kis

gombostűk, hogy hány helyen vannak gyülekezetek az országban. A Dunántúlon, ahonnan én jöttem, ott viszonylag kevés van, de Kelet-Magyarországot elhalmozzák a gombostűk a térképen. Az egész országra tudunk hatni a közösség által. Hogyha van egy gyermekmisszió, lehet, hogy a mi kis gyülekezetünkben van három gyerek, de ha mindenki a 200 gyülekezetből elviszi a 3-5-10-20 gyereket egy helyre, tudunk csinálni egy több száz fős tábor, és sokkal jobban tudunk hatni egymásra.

Krisztus Szellemével, a Szentlélek erejével akarunk dolgozni. A pünkösdizmushoz tartozik, tudjátok, hogy hiszünk a Szentlélekben. Hiszünk abban, hogy a csodák ideje nem telt le. Hiszünk abban, hogy a Szentlélek betölti a hívőket, és kapunk erőt, ajándékokat arra, hogy Isten természetfeletti dolgaiban részt vegyünk. Krisztust prédikáljuk a Szentlélek erejével. Tehát a pünkösd identitáshoz hozzátartozik, hogy Jézus Krisztus van a középpontban, mindig Jézusról akarunk beszélni, de ezt úgy akarjuk, hogy a Szentlélek használjon bennünket, nem emberi erővel, hanem a Szentlélek erejével. Ugye a száz évünkől fakad, én is kezdtem ezzel, hogy már sok generáció óta itt vagyunk. Képzeljétek, ismerek olyan baptista családot, ahol már a negyedik-ötödik generáció van Magyarországon, hogy megtértek az újabb és újabb generációk, és ez is hozzátartozik, hogy többgenerációs családok vagy gyülekezetek vannak.

Átolvastam Albert apukája által írt gyülekezeti történelemkönyvet, amit a békési gyülekezetről írt. Azt hiszem, hogy 1929-1930-ban indult itt gyülekezet. Több mint kilencven éve ebben a városban, itt Békésen van pünkösdi gyülekezet. S van, akik jártak oda 1930-ban. Valakik jártak oda '40-ben, '50-ben, '60-ban, '70-ben. Értitek? Végig az egész évszázadon, és azoknak a leszármazottjaik, unokáik, dédunokáik a mai napig megvannak, és hogyan hatja át a hit, és mi kell hozzá, hogy beletartozzak a közösségbe? Beletartozok az Isten népébe. Én emlékszem rá, gyerekkoromban, amikor ott ültem nyolcévesen, és hallgattam a svédekét, akik eljöttek, és Chernel Gyula testvér tolmácsolta olyan ékes magyarsággal, hogy öröm volt hallgatni a szavait. És rengeteg mindenre emlékszem kisgyerekkoromtól, azért, mert a szüleim beépítettek a közösségbe. Akkoriban még úgy volt ám, hogy volt egy alkalom kedden, volt pénteken, volt vasárnap délelőtt, vasárnap délután, és mindig mennünk kellett hétköznap is, és nagyon hálás vagyok érte, hogy a szüleim arra tanítottak, hogy ez fontos. Rengeteg mindent adott az életünkhöz. Annyival lennének kevesebbek, ha ez nem így lett volna.

És ugye kiterjedt intézményrendszerrel is foglalkozunk, az OCM-nek is rengeteg olyan intézménye van, amivel oktat, embereket segít, házi segítségnyújtást végez, étkeztet, időseket gondoz stb. Tehát egy nagy családnak vagyunk a része. Pont Alberttal voltunk október

közepén Madridban, ahol egy világkonferencián vettünk részt, ahol négyezer püNKöSDi híVő volt együtt Spanyolországban. És az volt még egy nagyon nagy tapasztalat, amikor azt meglátta az ember, hogy az egész világon mennyien vagyunk, hogy van még egy sokkal nagyobb család, ami a magyarokon túl nő, hogy világszintű – pont egyik ebédnél mexikóiakkal kerültünk egy asztalhoz. DoboZból kellett enni, nem is volt olyan finom. De az, hogy ott a mexikói testvérekkel, és akkor mondták, hogy ők honnan jöttek, mutogatták a tájakat, ahol élnek. És mi köt bennünket össze? Életünkben először találkoztunk, és soha többet nem is fogunk, de ugyanannak a nagy szellemi családnak vagyunk a részei. A közösséghez tartozás rengeteg pluszt hoz az ember életébe. Bátorítalak téged, hogy legyél a közösségnek az aktív része. Tudd, hogy értékes vagy, képes vagy, tartozol valahová, legyen egészséges az önértékelésed, és ilyen módon tudod építeni a környezetet.

És van még egy Ige, amit a végére szántam, csak közben ellapoztam. „*Vassal formálják a vasat, az egyik ember formálja a másikat.*” Ugye, szemléletformálásról is van itt szó. Hogyan formálódunk legjobban? Nyilván Isten tud bennünket legjobban formálni. Tehát a Szentlélek meg Jézus tud bennünket legjobban formálni, meg az Ige. A vas formálja a vasat, az ember formálja a másik embert. Hiszem, hogy Isten is azért helyezett bennünket közösségbe, mert alakítani, formálni

akar bennünket. Isten dolgozik rajtunk, és sokszor azokat az embereket használja, akikbe legjobban beleakadunk. Sokszor azokat használja, akik nem olyanok, mint mi. És nagyon-nagyon formál rajtunk. „Annyit kell alkalmazkodni, annyit kell gondolkodnom rajta, hogy megértsem a másikat”, és közben egyre megértőbb leszek, és egyre alkalmazkodóbb leszek. De ehhez mind kell az, hogy benne legyek a közösségben. Hiszem, hogy Isten erre hív bennünket, úgyhogy lélekben legyetek rendben, és az identitás, a közösségépítés és a szemléletformálás épüljön be az életünkbe.

Ámen! Ennyit szerettem volna elmondani.

Surman László – Nagyon köszönjük. Nekem nagyon tetszett ez az elragadtatásos példa, hogy micsoda nagyszerű dolog, mondjuk egy ilyen helyzetben is tudni azt, hogy tartozok valakihez, és elmegyek, megkérdem, hogy most mi történt az életben, mi történt velük. És nagyon sokszor vagyunk így, hogy történnek események, amikor fogalmunk sincs, hogy mi van. És milyen jó tartozni valahova, ahol megkérdézhetem, hogy most mi történt, mi a baj. Úgyhogy kérlek benneteket, hogy tegyetek fel kérdést nyugodtan.

Adamik László – Jó, szóval, ha Tamás megbocsátja, nem neki akarok kérdést föltenni, hanem bennem egy olyan kérdés fogalmazódott meg, veletek, fiatalokkal kapcsolatban elsősorban, hogy ezen gondolkodtam, vajon mikor volt utoljára, hogy otthon a születek

megöleltek titeket úgy igazán, őszintén? Akinek ma volt, az tegye fel a kezét. Nagyon jó. Ezen a héten? Ebben a hónapban? Hú-hú-hú! Most nem akarom azt mondani, hogy ajánlok mindenkinek egy ingyen ölelést most, akinek szüksége van rá, de szerintem nagyon nagy szükség lenne rá. Babi is felajánlja nagyon nagy szeretettel, hogyha valaki egy női ölelésre vágyik most éppen. De én azt gondolom, hogy tényleg ez is egy nagyon fontos kapcsolatépítő, meg identitásépítő, hogy amikor valakihez tartozok, azt azzal is kifejezem, hogy átölelem, mert a szeretetemet akarom kifejezni valahogy. És hogyha ezt nem kapjuk meg rendszeresen, akkor ez elkezd úgy eltávolítani az embereket egymástól. Nálunk, legalábbis a gyülekezetben ez a szokás, hogy amikor találkozunk, nemcsak kezét fogunk, hanem meg is öleljük egymást. Nyilván főleg a férfiak a férfiakkal, a nők a nőkkel, de van kivétel is, mert ezzel is azt mutatjuk, hogy odatartozunk egymáshoz, szeretjük egymást. Úgyhogy ha úgy érzed, hogy szükséged van egy ölelésre, akkor ma, amikor hazamész, öleld meg a szüleidet, jó? Ha ők nem ölelnek meg, te menj oda és öleld meg őket. Ennyi.

Surman László – Oké, nagyon szeretném, hogyha fiatalok közül valakinek lenne kérdése. Ezt most csak azért kérdeztem az Ernőt is, meg a Lacit is, hogy bátorodjatok egy kicsit, és Tamástól is hallottátok a történeteket, láttátok azt a széket, azt a háromlábú széket. Ezzel kapcsolatban senkinek nincs kérdése, mindenki ért mindent?

Egy lány – Nekem az lenne a kérdésem, hogy volt szó arról is, hogy Krisztusban való identitásunkat keressük, és én személy szerint megtért hívőnek gondolom magam, de még mindig jönnek megpróbáltatások, kísértések stb. Az lenne a kérdésem bármelyikőtök felé, hogy milyen gyakorlati tanácsaitok lennének ahhoz, hogy megerősödjünk? És hogyan tudjuk ezt az identitásunkat még inkább a közösségeinkben, vagy akár még nem lévő közösségeinkben esetleg erősíteni? Hogy tudunk emberekkel kapcsolatokat formálni így?

Földesi Tamás – Két dolog jutott eszembe így a kérdésed kapcsán. Az egyik, hogy a Biblia azt mondja, hogy a hit hallásból van, a hallás Isten Igéje által. Annyi fajta hang van, ami megpróbál bennünket bármiről meggyőzni, hogy igazából kik vagyunk. De nekünk azt kell elhinnünk, amit Isten Igéje mond rólunk. És Isten Igéje kijelenti, hogyha hiszünk Jézusban, akkor kik vagyunk? Új teremtések vagyunk. És ugye azt tudjuk mindannyian, akik követjük Jézust, hogy ez nem azt jelenti, hogy egyszeriben minden nehézségünk megszűnik, vagy hogy Isten kiragad bennünket a világból, és akkor nem érhet hozzánk semmilyen kísértés, semmilyen próba, hanem ezek nyilvánvalóan megvannak. De ez nem húzza át, ez nem teszi semmissé azt, amit Jézus elvégzett. És egyébként pont az ördögnek az egyik legnagyobb elbizonytalanító taktikája, hogy „Nem történt veled semmi, te nem ismerted meg Jézust.” És ezért fontos, hogy a Bibliával legyen kapcsolatunk, olvassuk Isten Igéjét, és

azon keresztül a Szentlélek tud bennünket építeni. Tehát arra építjük a hitünket, amit Isten Igéje mond. Ha arra építjük a hitünket, hogy mi a pillanatnyi érzésünk, akkor hullámvasútra fogunk felülni. Mert stabil alapja a hitünknek Isten Igéje, Isten beszéde.

Luther mondta ezt a parazsas példát, hogyha kiveszed a tűzből a parazsat, egymaga hamar elalszik, ha visszarakod a tűzbe, újra lángra gyullad. Tehát egy csomó olyan dolog van, amit Isten úgy teremtett meg, hogy a közösségbe belehelyezve adta meg neki az erőt. És a keresztény is ilyen. A keresztény ember is ilyen, hogy a közösség részeként jobban tudunk növekedni és erősödni, és ezért van szükségünk arra, hogy időről-időre összejöveteleken vegyünk részt. Keresztény testvéreinkkel együtt legyünk, imádkozzunk, énekeljünk, prédikációkat hallgassunk, és Isten így építi az életünket, hogy belehelyez egy nagyobb közösségbe. Tehát személyes szinten az Isten Igéjére való alapozódás, és közösségi szinten benne lenni az aktív gyülekezeti életben, ez segíti a növekedésünket és az identitásunk megerősödését.

Surman László – Nagyon köszönöm az előadónak, hogy eljöttek, itt voltak. Tamás nagyon messziről érkezett. Honnan jöttél? Zircről, Dunántúlon van Zirc, tehát elég messziről, most Budapestről. Iminek is nagyon köszönjük, hogy itt volt Battonyáról, és nektek is nagyon köszönöm, hogy eljöttetek.

És mielőtt elkezdődik az álló fogadás, csak annyit szeretnék még közölni veletek, és szeretnék hívni benneteket, január 15-én folytatjuk ezt a találkozást. Ez azt jelenti, hogy most hat hónapon keresztül minden hónapban lesz egy ilyen találkozásunk. Úgyhogy nagyon reménykedem benne, hogy mindannyian itt lesztek a következő alkalmon is. A következő találkozásunkkor dr. Sitku Tibor lesz az egyik vendégünk. Vele együtt jártam főiskolára. Ő most a Pütkösdi Teológiai Főiskolán adjunktus, ott tanít. A másik előadónk pedig Katona Csaba. Csabáról pedig azt kell tudni, hogy ő folyamatosan minden nap a televízióban van.

II. RÉSZ: A gondolkodásmód hatalma, hatása, következményei – 2024.01.15.

Durkó Albert – Kedves fiatalok! Nagyon-nagyon nagy szeretettel köszöntök mindenkit. Engedjétek meg, hogy tegeződjünk. Szeretnék mindig fiatal lenni, bár telnek az évek bőven felettem, de örülök, amikor a gyerekek odajönnek és nem csókolomoznak le, hanem tegeződhetünk, úgyhogy nagyon-nagyon hálás vagyok és köszönöm, hogy eljöttetek erre az alkalomra. Azt mondja a Példabeszédek 23. rész 7. verse egy különlegesebb fordítás szerint, *„Mert amint az ember szívében gondolkodik, olyan ő”*. A mai rendezvényünk, ugye a Lélekben rendben című fórum, ahol a lelki egészségről egy közös nagy utazáson vehetünk részt kiváló előadók társaságában és vezetésével, és gyakorlatilag ti magatok is elmondhatjátok a véleményeteket, és azokat a tapasztalatokat, amik bennetek vannak.

A gondolkozásmódunk, hogy hogyan gondolkozunk magunkról, hogyan gondolkozunk a világról, az meghatároz bennünket, és az meghatározza a jövőnket is. És éppen ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy egy egészséges gondolkozásmódunk és -módotok legyen, különösen fiatal korban, hogy az az út, amely előttetek áll, azt jól ki tudjátok használni, a lehetőségeket jól ki tudjátok használni, és a maximumot ki tudjátok hozni magatokból.

Így aztán a mai nap utazás lesz, és hiszem és remélem, hogy jól fogjátok érezni magatokat. Nagy szeretettel köszöntöm két előadónkat: Katona Csabát, történész és kutató, és dr. Sitku Tibor adjunktust, a Pütkösdí Teológiai Főiskola adjunktusát.

Surman László – Nagy szeretettel köszöntök én is mindenkit. Ahhoz, hogy a két előadónkat bemutassam, ahhoz Csaba és Tibor részéről is nagy regényt kéne felsorolni. Úgyhogy én csak annyit mondok, hogy Csaba történész, aki napi szinten, úgy aposztrofáltam az előbb a véleményemet, hogy ő a történelem szóvivője. Mindennap a televízióban, mindenféle témakörben tart különböző kommenteket, vagy nem tudom, hogy hogyan nevezzük ezeket. Felkérlek különböző kérdésekben mi a véleménye és erről megosztja az ő véleményét. Tiborral pedig együtt jártunk főiskolára, együtt kezdtük el a Pütkösdí Teológiai Főiskolán a tanulmányainkat. Ő megcsinálta a doktori képzését is, most egy néhány perce lett docens, úgyhogy ő fog még előadást tartani. Arra kérem őket, hogy nyugodtan, interaktívan próbálják azokat a gondolatokat megosztani veletek, vagy akár kérdezni is benneteket, amik úgy bennük is megfogalmazódtak, megfogalmazódnak, de azért mutassátok is be magatokat, hogy mi az, amit te mondanál magadról, mi az, amit te gondolsz fontosnak, mert biztos vagyok benne, hogy nagyon sok minden van, amit szívesen megosztanátok magatokról.

Az első előadásunknak a címe, hogy A gondolkodásmód hatalma, hatása és következményei, és így az első előadásra Katona Csabát kérném fel. Majd Tibor fog teológusként, vagy egy kicsit keresztény szempontból beszélni a gondolkodásmódról. Ha bárkinek kérdése van, nyugodtan állítsátok őket meg, tegyétek fel a kezeteket, jelentkezzetek, úgyhogy ez egy teljesen interaktív beszélgetés lesz.

Katona Csaba

történész

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára

Köszönöm szépen. Tisztelt hölgyeim és uraim, szeretettel köszöntök mindenkit. Én csatlakoznék az előttem szólóhoz, ha mindenkinek megfelel, akkor tegeződhetünk? Jó, köszönöm. Akkor igyekszem ehhez tartani magam, és nem magázódni. Kezdeném azzal, amit Laci mondott rólam. Itt elhangzott, hogy a televízióban mennyit szólalok meg. Ez úgy van, pont erről beszéltünk az előbb, hogy valamilyen oknál fogva kitalálták, hogyha megkérdeznek, én válaszolok, tényleg képes vagyok rá. Mindig el szoktam mondani, hogy van olyan téma, amihez értek, és van olyan, amihez nem, és hogyha ragaszkodnak hozzá, hogy arra is válaszoljak, amihez nem értek, arra is válaszolok, ez már legyen a televízió felelőssége. És van, amihez valóban értek. Történész vagyok egyébként, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában dolgozom. A levéltár az a hely, ahol a régi idők iratait összegyűjtjük. Úgy kell elképzelni az Országos Levéltárat, hogy vannak a központi, budapesti, meg a megyékben megtalálható intézményei. Ha minden létező iratot egymásra pakolnánk, amit összeszedtünk, az pont 300

kilométer lenne. Tehát elég soknak tekinthető, és a legkorábbi iratok azok Árpád-koriak, tehát a 11. század, Szent István korától, a legfrissebbek pedig 10-20-30 évesek, hiszen folyamatosan gyűjtjük ezeket.

Itt jelezném, hogyha valakit érdekel a történelem, bármelyik levéltárba bekopog, itt Békés megyében konkrétan Gyulán van a levéltár, akkor ingyen és bérmentve lehet kutatni. Ennek a lényege, hogy ha valaki 400 éves papírokat akar kezébe venni, akkor szépen kikéri és megkapja. Nem lehet kivinni a teremből, nem lehet leenni, nem lehet zsilettpengével vagdosni, tehát azért vannak bizonyos alapszabályok. Ezt természetesen a levéltári kutatásban rögzítik, de itt megint csak egy érdekességre hívnám fel a figyelmet, hogy mindig az szerepel a kutatótermi szabályzatban, hogy mit nem szabad csinálni. Nálunk ugye ilyenek vannak, hogy ne vigyék ki, ne írjanak rá. Romániában ilyeneket találtam, hogy ne fenyegetse a levéltárost késsel, ne verjék meg a levéltárost meg más ehhez hasonlókkal. Tehát következtetésképpen ott erre volt precedens. Nálunk azért még nem. Nem ötleteket akarok adni, csak mondom, hogy van ilyen különbség. Ja, igen, még a 18-at be kell tölteni, tehát kicsit várni kell, hogyha még valaki nem annyi. Viszont roppant érdekes dolog ilyen iratokat kézbe venni. Én itt dolgoztam 12 évet a levéltárban, aztán 12 évet a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Történettudományi Intézetében, és tavalyelőtt óta visszamentem a levéltárba, hogy újabb 12 évet lehúzó-e ott, azt nem tudom.

Viszont, ez a mai téma, ez érdekesebb, mint én. A gondolkodásmód, cselekvés, döntés, ez egy nagyon-nagyon fontos kérdés. Van az a mondás, hogy minden ember a maga szerencséjének kovácsa – bizonyos mértékig, azért a körülményeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Sokat gondolkodtam rajta, hogy miről beszéljek, aztán oda jutottam, hogy én egy történelmi példát hoznék. Mondjuk ezen nem kellett annyit gondolkodnom, lévén történész vagyok, tehát nem annyira mára tekintek, mint a múltra, de azt gondolom, hogy a mai viszonyok között is van értelme annak, amit elmondok.

Én két ember példáját szeretném felhozni, de hangsúlyoznám két ember példáját, nem pedig példaképeket szeretnék megmutatni, mert akikről beszélni fogok, nem feltétlen lehetnek példaképek, bizonyos dolgokban azok lehetnek, más dolgokban nem. De ezt meg azért tartom fontosnak, hogy éppen őket helyezzem előtérbe, mert a történet két főszereplőjéből az egyik egy cigány ember, a másik nem. A másik, hogy nagyon sokszor találkozunk a történelmi értelmezésben azzal, hogy hibátlan hősöket mutatnak be példaképnek, tökéletes Kossuth Lajost, hibátlan Széchenyi Istvánt, csodálatos Mátyás királyt. Na, ennek az a csapdája, hogy egyikük se volt se tökéletes, se hibátlan,

mint ahogy egy ember se képes erre. Hanem nekik is voltak hibáik, nekik is voltak vétkeik, még bűneik is lehettek, és mégis valami olyan teljesítményt tudtak nyújtani, hogy ma, 200, 300 vagy akár 500 év elteltével példaképként tekintünk rájuk. És pont itt volna a lényeg, hogy abban a pillanatban, ha megpróbáljuk a történelmet megszépíteni, és hibátlan, 100%-os, makulátlan, csodálatos emberekként ábrázolni a múltbeli cselekvőket, akkor nem tudunk megfelelni ennek a mércének, hiszen nem vagyunk hibátlanok, egyikünk se az, mindannyian hibáztunk, még fogunk is hibázni, ilyen az emberi természet. Ha azt látjuk, hogy egy esendő ember, aki akár önmagával szembe menve is egy adott pillanatban nagyon nagy bűnt követett el, mégis felül tud ezen emelkedni, mégis tud valami olyan teljesítményt nyújtani, ami maradandóvá teszi az életét, akkor azt gondolom, hogy az sokkal inkább lehet példa.

Én tehát két olyan emberről fogok beszélni, akik bizonyos értelemben semmiképp sem lehetnek példák, más értelemben azonban igen. Menjünk vissza a 19. századba, ott játszódik a döntő része, vagy legalább egy része annak a történetnek, amit el akarok mondani, meg majd a 20. század elején. 1858-ban vagyunk, tehát az Osztrák–Magyar Monarchia még nem létezik, az 1867-ben jön létre, és Fehér vármegyében, Székesfehérvártól nem messze van Pákozd. Nem tudom, járt-e ott valaki, ez egy kis település, és Pákozd egy nagyon

szegény falu volt, annak a szélén pedig ott volt a szegény sor és a szegény soron laktak cigány emberek. Itt élt egy Rigó János nevű ember, akinek született számos gyermeke. Ezek közül az egyik ugyanazt a nevet kapta, mint az apja, János, és innentől hívjuk őt Jancsinak, mert onnantól kezdve, hogy anyakönyvezték Jánosként, senki nem mondta Jánosnak. Rigó Jancsi, pont így hívták, sehogy máshogy. Rigó Jancsi süteményt ismerjük, ugye? Na, azt róla nevezték el. Mindjárt rátérünk arra, hogy hogyan lett a prímásból sütemény, mert az nagyon nem mindegy.

Következő módon történt a dolog, megszületett ez a fiú, és a 19. század dereka, most megpróbálok nem nagyon tudományos lenni, de hogy a lényegét lássuk, azt még úgy hívják, hogy rendi társadalom, ami élesen különbözik attól, ami 1867. után alakul ki, ami pedig polgári társadalom. Mi a különbség a kettő között? A polgári társadalomban vannak gondolkodásbeli, műveltségbeli, intelligenciabeli, vagyoni különbségek, de jogilag mindenki egyenlő. Tehát nincsenek kiváltságok. 1867-től ez Magyarországon megvalósul. Előtte rendi társadalom van, ami azt jelenti, hogy vannak a főnemesek, a nemesek, a polgárok, a jobbágyok, és így tovább. Az embereknek az egymáshoz való viszonyát elképesztő módon meghatározza, hogy ki melyik rendbe vagy másképpen társadalmi osztályba tartozik. Tehát egészen odáig, hogy hogyan nézek a másokra, szemébe nézhetek-e, megszólíthatom-

e? Mindent meghatározott ez a dolog, tehát gyakorlatilag kasztrendszerként működött a korabeli társadalom. És ebben a társadalomban egy szegény embernek a felemelkedési lehetősége, a kitörési lehetősége az a minimum minimuma volt.

Tehát a 18–19. században kezd megformálódni annak a lehetősége, hogy valaki oly módon tudjon előrelépni műveltségben, anyagilag, társadalmi megbecsülésben, hogy tanul. Ez korábban nem igazán működött a szegény embereknél. A 18–19. században azért ennek már megtaláljuk a nyomait. Tulajdonképpen egy ilyen átmeneti társadalom a 19. század, még működnek ezek a rendi formák, de már kialakul az a réteg, amit akkor latin szóval úgy hívtak, hogy honorácior. Azok az emberek, akik a tanulás révén tudtak felemelkedni. Egy példát mondok erre, nem azt, akiről majd beszélni akarok, Rigó Jancsit, hanem másikat. Szombathelyen élt egy Horváth György nevű cipész, aki egy iszonyatosan jó eszű ember volt, de neki nem volt lehetősége tanulni. Tehát bármilyen szellemi kapacitással rendelkezett, nem járhatott iskolába, gyerekkorától cipésznek nevelték. És született egy Boldizsár nevű fia, és észrevette, hogy a fia talán még nála is okosabb, és elkezdett gondolkodni, hogy ez az én okos gyerekem, ebből is cipész legyen? Mi van, ha ő nem akar cipész lenni? És iszonyatos anyagi áldozatok árán az apa vállalta azt, hogy taníttatja a fiát, mert akkor erre már volt lehetőség. Horváth Boldizsár iskolába járt, és aztán ő lett

Magyarország belügyminisztere, meg igazságügy-minisztere. Tehát ez már egy olyan társadalmi felemelkedési lehetőség, ami korábban a nem nemeseknek nem igazán adatott meg.

Ugyanakkor azonban a 19. században egy cigány ember számára még ez a lehetőség is majdnem, hogy zárt. Tehát úgy működik a társadalom, hogy nagyon nehezen fogadják el őket, sajnos ezzel ma is lehet találkozni, de akkor ez fokozottan így volt. Mi volt az egyetlen kitörési pont igazából egy ilyen ember számára, hát ez a zene. Ugye a cigányzenészek a 19. század derekán Magyarország-szerte roppant népszerűek. Alapvetően például vannak fürdőhelyek szanaszét az országban, ahova nyáron elment az elit meg a középosztály pihenni, nyaralni. Kétféle zenével szórakoztatták őket. Voltak ilyen jellemzően német zenészek, rezesbanda, tehát ez a klasszikus német rezes zene, és a másik pedig, amit úgy hívtak, hogy magyar zene, vagy cigányzene, jellemzően cigányzenészek húzták a hegedűvel, nagybőgővel, és így tovább. Na, ez volt egy olyan lehetőség, ahol úgymond anyagilag is, meg megbecsülésben is előre lehetett jutni egy bizonyos pontig, azon a ponton túl nem. Tehát igazából a társadalmi középosztállyal egy légtérben, egy helyen élhettek ezek az emberek, de már onnan följebb nem volt út. De ezt sem kell lebecsülni.

Erről az ifjú Rigó Jancsiról az derült ki – kezébe adták a hegedűt, majdnem azután, hogy megszületett –, hogy nagyon jól csinálja. Tehát,

hogy benne megvan a tehetség. Ami nagyon-nagyon érdekes lenne számunkra, de sajnos erre nincs rálátásunk, hogy meghallgassuk az ő játékát, de nem maradt fönt tőle felvétel sajnálatos módon. Ezt azért mondom el, mert amikor már érett zenész volt, akkor nagyon ellentmondó vélemények maradtak fönn róla. Volt, aki azt írta, hogy csodálatos zenész, más meg azt, hogy pocsék. Most ezt nem tudjuk ellenőrizni, de hogy sikeres volt, azt ne vitassuk el. Hogyan nézett ki az ő karrierje? Elkezdett zenélni, és Pákozdról hova vezet az út Fejér megyén belül? Székesfehérvárra, a megyeszékhelyre, ahol van egy Magyar Király nevű étterem és vendéglő, a mai napig létezik, tehát már több mint 200 éves épület, más néven Ungarische König, mert német meg magyar nyelven is megnevezték, és minden tehetséges cigányzenész előbb-utóbb itt kezdett zenélni. Ide került Jancsi is, és már olyan 12 évesen, nem volt primás természetesen, de azért a szekunder hegedűn, a másodhegedűn elég ügyesen játszott, és egyszer arra járt egy másik, de akkor már felnőtt és sikeres cigányprimás, Barcza József, akit mindenki csak Szimplicziusnak hívott ebben az időben, ez volt neki a művészneve. Meglátta, hogy Jancsi hegedül, felfigyelt rá, és abban a pillanatban úgy döntött, hogy ezt a fiút elcsábítja Székesfehérvárról, Kaposvárra konkrétan, mert ő Somogy megyébe való volt.

Kaposváron kezdett Jancsi egyre sikeresebb emberré válni. Van egy városi legenda, amit lehetetlen ellenőrizni. Állítólag, amikor Kaposvár és Pécs között megcsinálták az első telefonvonalat, az 1800-as évek legvégén vagyunk, akkor senki nem akarta elhinni Pécsen, hogy tényleg Kaposvárt kapcsolják, mert ez lehetetlen, tehát ilyen nem lehet elképzelni, és úgy bizonyították be, hogy tényleg Kaposvárt kapcsolták, hogy Rigó Jancsi hegedült a másik oldalon a telefonba, mert az ő játékát megismerték. Most ez vagy így volt, vagy nem, ezt nem tudjuk ellenőrizni. Egyet lehet tudni, hogy nagyon érdekesen alakult a két férfi kapcsolata. Szimpliczius Barcza József, aki fölfedezte Rigó Jancsi tehetségét, egy idő után kezdett féltékeny lenni rá, mert érezte, hogy a fiú tehetségesebb, mint ő, meg az idő is neki dolgozott, hiszen Barcza már idősebb volt, Jancsi viszont tízes évei végén volt. Megpróbálta nyesegetni az ifjú tehetség szárnyait, és egyszer azt találta neki mondani, hogy „Tudod, Jancsi, te nagyon jól játszol, de egyvalami nincs meg a te játékodban, pedig az a legfontosabb egy rendes primásnál. Nem tudod a női szíveket megolvasztani. Te nem tudsz úgy játszani, hogy a lányok megvaduljanak tőled.” Jancsi szerényen azt válaszolta, hogy akkor primás uram, kérdezze meg a lányát, hogy kitől van a gyereke. Ez a beszélgetés nagyon gyorsan véget ért. Szimpliczius úgy érezte, hogy most olyan területre tévedt, ahova nem kellett volna. Jancsi becsületes ember volt, feleségül vette Barcza Mariskát, így hívták a primás lányát. Sajnálatos módon azonban egy tragédia árnyalta be

ezt a kapcsolatot, a gyermek nem született meg, a fiatalasszony elvetélt, és aztán még egyszer, tehát nem koronázta gyermekáldás ezt a házasságot, de végső soron az lett az egésznek a vége, hogy Rigó Jancsiból a prímásának a veje lett.

És huszonvalahány évesen Jancsi kezdte érezni, hogy ez neki kevés. Ő már nem akar másodhegedűs lenni. És akkor megjelent egy olyan kitörési pont, és ez mutatja azt, hogy a zenének mekkora hatalma volt ebben az időben, ami Nyugat-Európába csábította Jancsit. A következőt képzeljük el: a 19. században, az elején, gondoljunk a reformkorra, gondoljunk a 48–49-es forradalomra történeti tanulmányainkból. Mit szoktak mondani, miről szól a 19. század? A nagy forradalmi és romantikus lelkesedésről. Lelkesedünk a hazáért, a becsületért, a szabadságért, a szerelemért, a barátságért, Istenért, császáráért, de ezeknek a nagy lelkesedéseknek, ezeknek olyan a természete, hogy mindig egy ideig felível, aztán pedig le.

A 19. század második felére jutnak el oda a tehetősebb emberek szanaszét Európában meg Amerikában is, hogy igazából már nincs miért lelkesedni. Ezek a nagy romantikus felületek háttérbe szorultak, helyette az emberi tudás produkált csodálatos dolgokat. Gondoljunk a vasútra, a gőzhajóra, aztán a távíróra. Tehát olyan technikai fejlődés vette kezdetét, ami az embert abba az irányba vitte el, hogy azt vegye észre, hogy a saját tudása révén mekkora csodákra képes, és igazából

kezdetten minden unalmassá válni, megint feltaláltak valamit, na, Istenem, múlt héten is feltaláltak valamit. És az unatkozó emberek kerestek valami kitörési pontot, és ebből az egyik ilyen kitörési pont az nem más volt, mint minden olyan, ami romantikusnak hatott és keleti. A japán kultúra, a kínai kultúra, az indiai kultúra, és hát így fedezték fel szerte Európában a magyar cigányzenészeket. Merthogy miről volt szó? Képzeljünk el egy párizsi szalont, 1860-as, '70-es évek, minden férfi egyforma. Mit értek ez alatt? Mindenkinek simára van borotválva az arca, rövide van vágva a haja, szürke, fekete, fehér ruhában járnak, és akkor jön egy cigányzenész, neki meg hosszú göndör haja van, borostás, kigöndörödik a mellszőrzete, piros lajbi, és akkor húzza a cigányzenét. Ezzel a kinézettel csábították el a párizsi nőket. Ők voltak a korabeli rocksztárok. Ennek az lett a következménye, hogy szerte Európában elkezdtek meghívni a magyar cigányzenészeket. De még Amerikába is. Ha valaki elmegy a soproni levéltárba, akkor ott meg lehet találni egy Makkai Béla nevű cigányzenésznek a leveleit. Kiment New Yorkba egy körútra. Olyan leveleket kapott amerikai úrasszonyoktól, hogy én elpirultam, amikor elolvastam, pedig nem szoktam. Különböző ajánlatokkal bombázták. És tényleg rocksztárként működtek.

Na, most, a következő volt ennek a Rigó Jancsira való hatása. Jancsi, aki Magyarországon egyre menőbb prímás lett, egyszer csak megkapta

a lehetőséget, hogy Párizsba tegye át a székhelyét. Párizs pedig a korabeli Európa mulatásának a központja. Berlin mellett, azt tegyük rögtön hozzá, csak Berlinről kevésbé szokták ezt említeni, de Berlin 1933-ig, amíg Adolf Hitler hatalomra nem került, ugyanakkora éjszakai élettel rendelkezett, mulatókkal, revükkel, mint Párizs. Jancsit Párizsba hívják, és egy Paillard nevű étteremben zenél. A Paillard az egyik legmenőbb párizsi étterem, oda csak arisztokraták járnak, meg a leggazdagabb emberek. És még önmagában nem lett volna semmi érdekes ebben, mert egyelőre egy nagyon szép társadalmi kitörést látunk Jancsitól. Tehát a pákozdi szegénysorról egy szegény cigánygyerek egyszer csak azon veszi észre magát, hogy Párizsban menő zenész. Ez egy tényleg szép ív. Hol bicsaklik meg ez az ív, és nem véletlenül mondtam, hogy nem lesz hibátlan egyik főhősünk sem. Ő az egyik, nézzük a másikat.

1873-ban Detroitban, Amerikában megszületett egy Clara Ward nevű hölgy, 15 évvel fiatalabb Jancsinál, édesapját úgy hívják, hogy Eber Brock Ward. Ez az ember Amerika egyik leggazdagabb vállalkozója. Tehát olyan anyagi háttere van, hogy az leírhatatlan, iszonyatos pénzek fölött rendelkezik, mindenféle vállalkozásai vannak. Gondolhatnánk, hogy Clara – nevezzük a továbbiakban egyszerűen így – egy nagyon jó gyerekkort mondhat maga mögött, hiszen tehetős édesapa, szerető család, hát nem egészen így van. Édesapját nagyon

fiatalon elveszti, ráadásul addigra a szülei elválnak, és amennyire a testvéreinek az életrajzából ki lehet bogozni, valószínűleg valami örökölt genetikai nehézség is volt a családban, mert többen különféle gyógyintézetben végezték az életüket. Nem fizikai, hanem lelki, mentális problémák miatt. Clarát a nagynénje nevelte, az édesanyja eltávolodott tőle, édesapja meghalt, anyagi háttere az volt, és Franciaországba küldték iskolába a kislányt, ahol egy nagyon sajátos műveltségre tett szert. Tehát egy modern amerikai nő lett belőle, de európai műveltséggel. Megtanult franciául, és amit nagyon sokszor lehet hallani az amerikaiakkal kapcsolatban – egyébként ez nem feltétlenül igaz –, hogy mennyire műveletlenek, Claráról ezt nem lehetett elmondani. Magába szívott minden klasszikus európai tudást, ami elképzelhető.

Ugyanakkor azonban megint egy olyan emberről beszélünk, aki hátrányos helyzetből indul, nevezetesen ő nő. Na most, nőnek lenni a 19. században az egy teljesen más helyzet volt, mint ma. Ma sincs tényleges egyenjogúság, hadd beszéljek egyszerűen, de össze nem lehet hasonlítani azzal, ami akkor volt. Ezt úgy fogalmazta meg egyszer valaki, hogy egy nőnek a mozgásterét, amíg férjhez nem ment, az határozta meg, hogy ki az apja, aztán meg azt, hogy ki a férje. De hogy önálló entitásként egy nő felbukkanjon valahol, majdnem hogy elképzelhetetlen volt, kivéve, ha valaki uralkodó, vagy arisztokrata,

vagy színész. Körülbelül ennyi. Más meg nem nagyon. Clara pedig azt tanulta meg, hogy – Amerika ugye előrébb jár gondolkodásban, mint Európa – ő ugyanolyan ember, mint egy férfi. Pont. Európában elég nehezen tolerálták ezt az álláspontot. De egyszer Nizzában nyaralt, a mai Franciaország déli része, és ott megismerkedett egy Prince Caraman-Chimay herceggel, egyszerűen fogalmazva Prince Anatole de Caraman-Chimay, egy belga arisztokrata főherceg, nem melleleg a parlament felsőházának az elnöke, tehát a top kategóriás figurája a belga arisztokráciának. Tizenvalahány évvel idősebb nála ez a férfi, állítólag szerelem lesz belőle – vagy szerelem volt, vagy nem, ezt nagyon nehéz megítélni. Tény, ami tény, hogy összeházasodtak. Született két gyermekük, és boldogan éltek a Chimay nevezetű kastélyban, nem messze Brüsszeltől.

Illetve nem biztos, hogy boldogan éltek. Mi az, amit tudni lehet? Clara azt mondta, hogy őt a belga arisztokrácia soha nem fogadta be. Tehát hiába érkezett olyan családból, aminek nagyon jó anyagi háttere volt, hiába örökölte meg az apja vállalkozásainak egy részét, lenézték, megvetették, mert nem volt nyolc–tíz generációra visszamenő arisztokrata őse. Ez vagy igaz, vagy nem, mert ez Clara állítása, nem tudjuk ellenőrizni más iratok alapján. Ami azonban bizonyos, hogy halálra unta magát Chimay kastélyában. Nagyon szép kastély, meg lehet ábrázolni, hogy milyen jó kastélyban élni, de nincs internet,

nincs wifi, nincs semmi ilyesmi, nincs Instagram. Egész nap ülök egy kastélyban, a két gyerekem bőg és unom magam. Clara meg nem ez a típus volt, ezért aztán időről-időre rágta a férjének a fülét, hogy vigye el ide-oda mulatni, és hát eljártak a Paillard-ba.

1896-ban vagyunk, a magyar millennium évében, Clara meg a férje, a herceg eszegetnek a Paillard-ban, és valaki elkezdi húzni a hegedűt a fülükbe. Ez Rigó Jancsi. Aztán nagyon ügyesen húzta a hegedűt, nem tudjuk pontosan hogyan, de Clara a szeretője lett. Mint mondtam, nem feltétlen pozitív példákról beszélünk, de a tény az tény. Na most, ez önmagában a korabeli Európában semmi különös dolgot nem jelentett. Nem véletlenül mondtam, hogy a cigányzenészek akkoriban Európa rocksztárjai voltak. Arisztokratáknál, illetve nagyon gazdag polgároknál, gyárosok, bankárok feleségeinél, lányainál divat volt, hogy cigányzenészek a partnereik. Ezt most kulturáltan írtam körbe. És ez se ütötte át a társadalmi érdeklődés falát, hogy most a belga herceg felesége egy cigányzenésszel kavar, Istenem, ilyen van.

De itt valami olyan dolog történt, ami viszont – ahogy mondani szokták – tematizálta a közbeszédet. Nevezetesen Magyarországtól Ausztrálián át Amerikáig mindenki erről írt. Clara, aki egy egyenes ember volt, azt mondta, hogy ő beleszeretett ebbe a cigánygyerekbe, hát ő elválík a férjétől. Na most, a válás a 19. században már magában botrány, nem kicsi, hanem nagy. De az, hogy egy amerikai milliárdos

lánya, egy belga főherceg felesége közli, hogy hozzámegy egy magyar cigányzenészhez, hát ez aztán a toplistára került a híreknél. Én ezt úgy szoktam megfogalmazni, hogy azt képzeljük el, mintha ma bejelentenek Londonban, hogy Katalin hercegné elvállik Vilmos hercegtől, és hozzámegy Gáspár Győzőhöz. Tehát tényleg ezt képzeljük el. Erre azért mindenki felkapná a fejét, hogy most mi történt pontosan? És itt, ezek ketten beleállnak ebbe. Clara válást kezdeményez, a férje azonnal belemegy, nem bírja lenyelni a szégyent. A polgári válást nagyon hamar megcsinálják, az egyházira tíz évet kell várni. Lassan őrlnek a Vatikán malmai. És innentől kezdve adott a kérdés, hogy mi lesz ezzel a két emberrel, merthogy Jancsinak is el kéne válnia. Barcza Mariska kétszer megverte konkrétan, de úgy, hogy nem bírta állni, Jancsi meg nem mert visszaütni. Egyrészt nem volt az a típus, aki üti a nőket, másrészt meg félt, hogy a végén őt kasztlizzák be. Az egésznek az lett a vége, hogy eljöttek Magyarországra.

Na, innen jött egy nagyon szép történet. Jancsi elvitte a leendő feleségét bemutatni az anyukájának. Fogta az amerikai milliárdos lányt, és kivitte a pákozdi cigánysorra. Azért szép látvány lehetett, ahogy ezek ott találkoztak, próbáltak egymással beszélgetni, de nem tudtak, mert Clara nem tudott magyarul, a mama nem tudott se franciául, se angolul. Megérkeztek Székesfehérvárra, becsekkoltak a Magyar Királyba. A Magyar Királyban rögtön elővette őket a hatóság,

mert mi az, hogy egy férfi meg egy nő úgy mennek be a szobába, hogy nem házasok. Mert ugye akkor még nem azok voltak. Viszont rájöttek arra, hogy mivel mindenki imádja azt, amit ők csinálnak, ebből meg lehet élni. Mert valamiből élni kéne, és ugye a Clarának az anyagi helyzete megrendült a válása révén. Szóval akkor kitalálták, hogy mostantól kezdve színpadokon fognak fellépni. Miből állt a fellépés? Jancsi hegedült, ahhoz értett. Na de mihez ért egy hercegné, aki korábban amerikai milliárdos lány volt? Na, vajon mihez ért? Semmihez, konkrétan. A következő történt. Clarát kirakták, hogy miközben Jancsi hegedül, úgynevezett élőképeket mutasson be. De mivel ez önmagában nem elég vonzó, ráhúztak egy teljesen átlátszó, hófehér testhez álló cuccot, ami alatt nem volt semmi. Igen. És akkor innentől kezdve ezek ketten így járták a világot. Egy idő után Jancsinak mondták, hogy nem kell annyira erőlködni a hegedűvel, mert úgyse amiatt jönnek be, de ő azért hegedült. Eljutottak a párizsi Moulin Rouge-ba, eljutottak a Folies Bergère-be, eljutottak a berlini Wintergartenbe, tehát jobbnál jobb helyekre kerültek el, és elég jól megtollasodtak belőle. Akkora sztár lett belőlük, hogy például amikor megérkeztek Budapestre, a mai Blaha Lujza térre, a Nemzeti Szállodához, akkor szét kellett kardlapozni a tömeget, mert a rajongóik ott rohagáltak, mintha Rolling Stones koncert lett volna. Innentől kezdve elég jól megéltek ebből.

Aztán lettek egyéb problémáik, rájöttek, hogy hogyan lehetne még pénzt szerezni, elkezdtek képeslapokat árulni saját magukról. Hát itt nem Jancsi domborodott ki, hanem Clara. Ezeket vásárolták. Németországban akkora botrány volt a képeslapokból, hogy Vilmos német császár személyesen tiltotta be ezeknek az árusítását, illetve egy időben Berlinből kitiltották őket. Itt az történt, hogy a berlini Wintergarten nevű mulatóhely szerződtette őket, de a német cirkuszvarieté szövetség elnöke írt egy felháborodott levelet a belügyminiszternek, hogy számára teljesen érthetetlen, hogy amikor a világ tele van tehetséges zsonglőrökkel, tűznyelőkkel, meg légtornászokkal, akkor az emberek miért egy átlátszó ruhás nőt bámulnak? És hogy ez így nem jó, ki kell őket tiltani Németországból. Ki is tiltották őket onnan. Megint a Folies Bergère-hez szerződtek. És innen lehetne mondani, hogy egy happy enddel ért véget a történet, merthogy végül is összeházasodtak, állítólag. Rögtön hozzáteszem, nem találtam meg a papírt a házasságukról. Tehát mindenki úgy tartja számon, hogy ők összeházasodtak, én azért itt kételyeket táplálok. Öt éve vagy tíz éve kutatom ezt a témát, de még nem találtam meg ezeket. Majd meglátjuk.

Tegyük fel, hogy összeházasodtak. Együtt élnek, van pénzüik, látszólag minden működik. Azért vannak problémák. Rigó Jancsi annyira népszerű, hogy mivel bárhol lép föl, mindenki oda akar menni,

ezért ál Rigó Jancsikát szerződttet több hely: fognak egy derék magyar cigánygyereket, azt mondják, hogy ő az igazi Rigó Jancsi. Nincs Facebook, hogy ellenőrizzük. És akkor Jancsival megesik Berlinben, hogy a szembe kávéházban is van egy Rigó Jancsi, ő az igazi. És akkor bemegy oda, hogy megnézze a konkurenst, hogy mégis ki az, aki Rigó Jancsinak meri kiadni magát, de amikor meglátja, hogy mennyire gyenge hegedűs, akkor fölmege a színpadra, és nekiáll megverni. Az meg beszalad az egyetlen telefonfülkébe, ami a kávéházban van, magára húzza. Persze másnap kétszer annyian voltak mind a kettőjük koncertjén, mert a balhé az mindig jó reklám.

Megpróbálják a pénzüket befektetni. Konkrétan Alexandriában, Egyiptomban vesznek egy lóversenypályát, Clara meg Jancsi, és rájönnek arra, hogy ideje volna visszavonulni. Azért volna ideje visszavonulni, mert már messze nem annyira népszerű a produkciójuk, ugye minden csoda három napig tart, jönnek újabb táncosnők, újabb cigányzenészek. De nem jön be az alexandriai befektetés. Nem tudjuk pontosan, hogy mi történt, de alig egy éven belül el kell onnan tűnniük. Lehet, hogy a helyi konkurencia éreztette velük, hogy nem kéne itt lóversennyel foglalkozni, vagy valami hasonló, de hazatérnek Párizsba és ellobban a szerelem, véget ér a köztük lévő nagy lángolás, ami kétségkívül megvolt, és elválnak. Vagy nem válnak el, mert ha össze se házasodtak, akkor elválni se kellett, de a lényeg az, hogy elbúcsúznak

egymástól, és innentől kezdve a két ember életútja teljesen másik irányba megy el.

Clara Ward hozzámegy még két fiatal olaszhoz. Nem egyszerre, hanem egymás után, de egyre fiatalabb olaszokhoz megy feleségül, és 1916-ban sajnálatos módon úgy ér véget az élete, 42 éves mindössze, hogy egy betegség magával ragadja, és a szegények temetőjében hantolják el őt. Nincs is meg a sírhelye. Majd mindjárt visszatérünk az ő személyiségére, majd szeretném értékelni ezt az egész történetet.

Ami Rigó Jancsit illeti, vele egészen más történik. Elhatározza, hogy ő már kinőtte Európát, irány Amerika, Egyesült Államok, ő ott akar koncertzenész lenni. Ez nem sikerül neki. Minden zenésznek az álma, hogy a nagy koncerttermeket tudja megtölteni. Jancsiban állítólag meg is volt ez a tehetség. Például Oscar Wilde azt írta róla, hogy nála varázslatosabb zenészt nem hallott, de Amerikában nem sikerült érvényesülnie. Igazából beszűkültek a lehetőségei. Annyit lehet róla tudni, hogy különféle kávéházakban zenélt, tehát nem koncerttermekben, hanem éttermi zenész lett belőle. De azért Jancsi nem tagadta meg a természetét. Megismert egy Catherine Hadley nevű hölgyet, akivel szerelemre lobbant. Ez önmagában nem lett volna baj, de Catherine Hadley-nek is volt egy férje. Hát ez visszatartotta Jancsit? Dehogy tartotta vissza. Catherine Hadley-t is megszöktette a férjétől, ráadásul az előző feleségének az unokatesója volt. Tehát kvázi a

családon belül vagyunk. Fogja Catherine-t, és nemcsak hogy megszőkteti, hanem azzal a lendülettel menekülniük kell az Egyesült Államokból, mert finoman fogalmazva Jancsi nem lesz szalonképes ezek után, így visszamennek Berlinbe. Akkor Berlinben zenélnék egy darabig, és végül is 1912-ben végleg kikötnek az Egyesült Államokban. Legendák szerint Jancsinak volt még vagy 8 felesége. Nem igaz, tehát Catherine Headley az utolsó ismert kapcsolata, ezt biztosan lehet tudni. És igazából szegény Jancsi úgy végzi be az életét, hogy van egy Felix Schwarz nevű vállalkozó, akinek New Yorkban, Manhattan déli részén, ott nem messze a mai Little Italy-tól van egy olyan étterme, amit úgy hívnak, hogy Little Hungary, tehát Kis Magyarország. Ez egy magyar étterem, az East Houston Streeten volt az épülete, Jancsit itt szerződtetik kávéházi zenésznek, és 1927-ig, élete végéig gyakorlatilag itt dolgozik és nem máshol. Az élete legnagyobb sikere, amikor Theodore Roosevelttel amerikai elnök, mint elnök és mint elnökjelölt – mert éppen kampányol a második ciklusáért – elmegy a Little Hungary-be, és akkor Jancsi húzhatja neki személyesen.

Nagyon érdekes dolgai voltak, mert például mi az, amit lehet róla tudni. Azt lehet róla tudni, hogy egyszer tartottak ott egy olyan összejövetelt, amit egy homoszexuális társaság rendezett. Abban az időben az büntetendő cselekedet volt. Rajtuk ütött a hatóság, mindenkit elvittek a börtönbe, kongresszusi képviselőt, polgármestert,

mindenkit, egy embert engedtek ki, egy órán belül, az Jancsi, mondván: kizárt, hogy ő homoszexuális lenne, mert annyira tudja róla mindenki, hogy a nők után fut, hogy ő nem. Mindenki más bennmaradt. Viszont innentől kezdve nem tudott előrejutni, és úgy hirdették mindig az ő játékát, hogy a világ leghíresebb cigányprímása – nem a legjobb, hanem a leghíresebb, az nem ugyanaz. 1927-ben tüdővész végzett vele.

Én pár évvel ezelőtt eljutottam az Egyesült Államokba, és megpróbáltam megkeresni részben a Little Hungary épületét, részben pedig a sírját, ami egy Valhalla nevű településen van a Kensico temetőben. Kettős kudarccal jártam. Egyrészt olyan részére mentem Manhattannek Tar Ferenc kiváló barátommal, aki velem jött, ahol Tar Ferenc először azt mondta, hogy „Szerintem itt te beszélsz legjobban angolul” – erős spanyol közeg vett minket körül –, aztán módosította, hogy „Itt csak te beszélsz angolul”. Ez tényleg így volt, és én se a legjobban, de ott azért megoldottam a problémákat. Gyönyörű szépen megkerestem az East Houston Streetet. Régi ház, régi ház, régi ház, toronyház, régi ház, régi ház... pont a Little Hungary-t bontották le. Úgyhogy megcsodáltam a hűlt helyét, majd irány Valhallálban a Kensico temető. Megmutatták, hogy itt volt a Rigó Jancsi sírhelye, tavaly számolták föl. Jancsi állítólag még ott van, úgyhogy most dolgozom rajta, hogy valami kis követ tegyünk oda.

Mi az, amit az ő történetük szerintem – és most fordítsuk komolyra a szót – elárul nekünk? Azt, hogy nem hibátlan, esendő emberekről beszélünk, de mind a ketten meg tudtak mutatni egy olyan dolgot, amiről azt gondolom, hogy bizonyos értelemben lehetnek példák. Jancsi azt tudta megmutatni, hogy kellő akarattal, alázattal, szorgalommal és tehetséggel igenis van kiút a legócskább helyzetből is. Megtehetette volna, hogy helyette azt mondja, hogy áh, nem fogok én gyakorolni, megtehetette volna, hogy helyette háromszor berúg a kocsmában, de nem ezt csinálta. Más kérdés, hogy hogyan tudott sáfárkodni a tehetsége révén megszerzett vagyonnal. Egyébként nem volt az vagyon, de mondjuk viszonylag jó pénz, de mégiscsak meg tudta azt mutatni, hogy ha van egy kitörési pont, akkor esélyem van ezt megfogni.

És ami pedig a másik embert illeti, nevezetesen Clara Wardot, ő pontosan ugyanezt tudta megmutatni. Clara Ward, amikor megkérdezték tőle, hogy de mégis hogy képzelem, hogy elválik egy főhercegtől, akkor fogta magát – és 1896-ban vagyunk, tehát azért 130 évet menjünk vissza az időben – és azt mondta, hogy „Egy valamit szeretnék elmondani. Mindig azt hallgatjuk, hogy a férfiaknak mindent szabad, a nőknek meg nem. Én egy dolgot szeretnék mondani minden nőnek: ha boldogtalan vagy egy férfival, hagyd ott és kezdj egy új kapcsolatot. Ne hagyd magad besöpörni, ne hagyd magad megalázni,

legyél szabad ember, és ha majd megkérdezik, hogy mit szól hozzá a világ, akkor rántsd meg a válladat, és mondd azt, hogy »Helló világ, az a te véleményed, ez meg az enyém.«” Ezek elképesztően erős szavak még ma is, nemhogy akkor.

Tehát igazából minden esendőségük, minden hibájuk, minden sutaságuk, minden erköcstelenségük vagy morál nélküliségük ellenére azt gondolom, hogy ez a két ember mégiscsak utat tudott mutatni számtalan másiknak, akár cigány emberként, akár nőként, és a kettejük sorsa egy bizonyos ponton találkozott. És ha ők, akkor meg tudták találni ezeket az utakat százvalahány évvel ezelőtt, akkor azt gondolom, hogy ma azért a világ fejlődött annyit, hogy valamivel könnyebben lehet előre jutni. Ilyen értelemben mondom azt, hogy az ő példájuk lehet inspiráló, de a két ember azért nem lehet mindenestül példakép, de lehet olyan értelemben az, hogy megint mondom, esendő emberekről van szó, de mégis van tiszteletreméltó mindkettőjükben, legalábbis én így gondolom.

Surman László – Nagyon szépen köszönjük! Érdekes, izgalmas volt az előadás, azért ne váljatok el majd, ha megházasodtok, erre kell reflektálni lelkésként legalább. Van-e valakinek kérdése, hozzászólni valója, véleménye az elhangzott előadáshoz?

Bodoczki Ernő – Köszönöm szépen. Engem az érdekelne, hogy említette, hogy öt-tíz éve, vagy hány éve foglalkozik ezzel a történettel.

Mi inspirálta ebben, hogy ezzel a történettel ennyit kutakodjon vagy ennyit foglalkozzon?

Katona Csaba – Teljesen véletlenül indult az egész. Pécsen van egy kiváló barátom, úgy hívják, hogy Márfi Attila, most már nyugalmazott levéltáros, 70 éves elmúlt. Ő valamikor 15 éve kitalálta, hogy tekintettel arra, hogy Pécsen jelentős létszámú beás cigányság él, minden évben tartsunk egy cigánysággal foglalkozó történeti konferenciát. Egyszerűen azért, mert Pécsen foglalkoztak mindenkivel: délszlávokkal, németekkel, zsidókkal, magyarokkal. A cigányság az nem volt annyira népszerű ilyen tekintetben. Attila úgy ítélte meg, hogy mégiscsak úgy kerek a történet, ha ők is megkapják ezt a fajta érdeklődést. És a tapasztalat az volt, hogy egyfelől meg tudtuk szólítani vele a többségi társadalmat, másfelől meg tudtuk szólítani vele a pécsi cigányságot. És ez mindig nagyon jó érzés volt, hogy minden évben szeptember közepén ezzel indítunk.

Én úgy kerültem oda, hogy Attila atyai jó barátom, és én a hétköznapi emberek élettörténetével foglalkozom a 19. századot illetően, tehát nem a nagy háborúk érdekelnek, nem a gazdasági válságok, hanem az emberek, tehát hogyan éltek, hogyan öltözködtek, milyen kapcsolataik voltak, hogyan leveleztek. Természetesen ennek egy fontos része az étkezés, az étel-ital, a fürdőkultúra és a zene. Majd szóba jött, hogy tartsak itt egy előadást, mert jó volna, hogyha országos

levéltárból is jönne valaki. Én alapvetően a 19. századi mindennapi élet kutatójaként kérdeztem magamtól, hogy hol fogok én ebben találni egy roma szálat? A cigányzenészek. Nekem Balatonfüred az egyik kedvenc kutatási területem, onnan előszedtem minden létező cigányzenészt.

Viszont egy idő után már minden létező dolgot kimerítettem, és úgy döntöttem, hogy nézzük meg Rigó Jancsit. Onnan indultam, miért nevezték el róla a sütit? Merthogy a népszerűsége csúcspontján neveztek el, és ezért maradt meg ez az örökség. Elkezdtem vele foglalkozni, majd kiderült, hogy ő egy nagyon érdekes figura, mert amikor elkezdtem először arról írásokat találni, hogy megszőkteti a belga herceg feleségét, akkor már úgy éreztem, hogy van benne spiritusz és nem is kevés. Később kiderült, hogy ennek a történetnek vannak iratai az Egyesült Államokban, vannak Németországban, vannak a Vatikánban, az egyházi válás miatt. 2013-ban az Egyesült Államokban, New Brunswick-ban volt egy konferencia, ahol magyar–amerikai témákat kellett elővenni. Én elővettem ezt, és ott is nagy sikere volt.

2018-ban Fiume – alias Rijeka – városában kitalálták az ott dolgozó muzeológus kollégák, hogy csinálnak egy kiállítást Rigó Jancsiról. Miért pont ott? Azért, mert Fiume – alias Rijeka –, az volt Magyarország tengeri kikötője a monarchia összeomlásáig, és ott volt mellette a birodalmi kikötő, Trieszt. Ma ugye Fiume, Rijeka az Horvátország, Trieszt pedig Olaszország. De Jancsi olyan népszerű volt ebben a két

városban, hogy a Rigójancsi süteményt elkezdték százvalahány évvel ezelőtt árulni, és a monarchia már rég összeomlott, de még mind a két helyen meg lehet kapni a sütit. És a fiumeiek büszkék rá, hogy „Ez a mi süteményünk, ez igazi fiumei sütemény”, de a triesztiek ettől még így: „A Rigójancsi az igazi trieszti sütemény”, és igazából egy százvalahány éves örökségről beszélünk.

Innen jött a rijekai kollégák ötlete, és csináltunk egy kiállítást részben Clara, részben Jancsi, részben pedig a sütemény történetéről. Nagy sikere volt. A kiállítás elment egy évvel később Zágrábba, és húszban jött volna Budapestre. Jött a Covid, így végül tavaly december 14-én nyitottuk meg a kiállítást Budapesten. Ha valakit érdekel, még három hónapig megtekinthető a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban, és reményeim szerint New Yorkba is eljut.

Bodoczki Ernő – Illetve még egy kérdés, ha belefér, hogy korábbról fennmaradt-e olyan irat, mondjuk a romákról vagy nem kifejezetten a zenészekről, hanem a romákról?

Katona Csaba – Elég sok, tehát több kiadvány is van, ami foglalkozott ezzel, mert több levéltáros, illetve történész kolléga is érdeklődni kezdett a téma iránt. Egyoldalú a helyzet olyan értelemben, hogy nagyjából a 16. századtól már egyértelműen vannak iratok, és a 18.-tól pedig már tömegével, tehát a modern állam

adminisztrációjával. De azért mondom, hogy egyoldalú, mert ha az ember kutat egy témát, akkor általában van az adott kutatási témáról szóló iratok sokasága, adott esetben a cigány népestről beszélünk, és az általuk keletkeztetett. De mivel a cigányság nem volt abban a helyzetben, hogy az írásbeliségnek a birtokában lett volna, gyakorlatilag egyoldalúan látjuk az ő történelmüket, mert csak a hatóság felől, és ennek alapján erős forráskritikát kell gyakorolni, mit írnak róluk. Ez az egyik, amit fontos látni velük kapcsolatban.

A másik, hogy nagyon sokszor csak és kizárólag akkor keletkeztettek róluk iratot, amikor valami összetűzés volt. Olyankor kiment a hatóság és megvizsgálta. Holott, nyilván a népesség összeírások alapján simán kiderült, hogy sokkal izgalmasabb dolgokról van szó. Mondanék egy példát. Összeírások például úgy néznek ki, hogy a 18. század kényszeríti rá őket, hogy használjanak hivatalos családnevet, mert saját maguk között nem használnak ilyet, hanem általában beceneveket. Találtunk ilyet, hogy „Horváth Péter, aliter – ami latinul azt jelenti, hogy más néven – gyorskezü Peti”. Azért írták így össze kettősen, mert a hatóság úgy tartotta számon, hogy Horváth Péter, de bárkit megkérdeztek, hogy ki a Horváth Péter, fogalmuk sincs, mert más néven ismerték. Szóval rengeteg irat van, és ha érdekel benneteket, akkor tudok adni tippet, hogy hol lehet ezeket elérni. Egy része az interneten is meglelhető, illetve legalább négy-öt olyan

kötetet tudok, ahol összegyűjtötték ezeket a romákra vonatkozó forrásokat és ki is adták. Köszönöm szépen.

Surman László – Van-e még valakinek kérdése Csabához? Hogyha nincs, akkor Tibort fogom megkérni, hogy tartsa meg az előadását. Te is mutasd be magad, légy szíves!

Dr. Sitku Tibor

adjunktus

Pütkösdí Teológiai Főiskola

Sziasztok! Nagyon érdekes volt az előző előadás, nagyon sokat tanultam belőle. Nekem ez az újdonság erejével hatott, mert én nem vagyok történész, illetve inkább azt mondom, hogy én a múlthoz más szemmel fordulok, mint egy profi történész, úgyhogy köszönöm az előadást.

Magamról beszéljek? Hát nem azért jöttetek, hogy rólam halljatok, és én se azért jöttem, hogy magamról beszéljek, de azért mégis röviden egy mondatot. Most, hogy milyen címem van, ez annyira nekem nem fontos, megmondom őszintén. Házas vagyok és van két gyermekem. Van egy Matyi nevű fiam, ő 16 éves és focizik, kapus, egész pontosan a Csepel TC-ben, és van egy 24 esztendőű lányom, aki tanárnőnek tanul, történelem–média szakos tanárnőnek az ELTE-n.

A gondolkodásmódról és a tanulásról szeretnék beszélni. Rövid leszek, jó? Kérem a figyelmeteket egy picit, de nyugodtan szakítsatok félbe bármikor, fojtsátok belém a szót. Én főiskolán oktatok, a

Pütkösdi Teológiai Főiskolán. Hozzá vagyok ehhez szokva, sőt, őszintén, örömmel tölt el, amikor belém fojtják a hallgatók a szót, mert nem az a lényeg, hogy elmondjam, amit el kell, hanem hogy együtt tanuljunk. Szerintem a tanulás erről szól, hogy közösen jussunk 5-ről a 6-ra.

Bevezetésként három rövid dolgot engedjetelek meg. Az első az, hogy én nem titkoltan keresztény teológus vagyok, keresztényként fogok most beszélni arról, hogy mi az, hogy gondolkodásmód, és mit jelent tanulni. A másik, hogy ez nekem nem egy filozófia, ilyen filozofálás, nekem ez személyes ügy. Lehet, hogy most az van a fejedben, hogy persze, mi mást mondhatna egy tanár, mint hogy gyerekek, tanuljatok. Fordítva van. Nem azért mondom ezt, mert én tanár vagyok. Azért lettem tanár, mert megértettem, mit jelent tanulni. Pont fordítva. Tehát ez nekem személyes ügy. Nagyon remélem, hogy nektek is azzá válik ennek a kis előadásnak a végére. A harmadik, hogy nyilván ez egy olyan helyzet, hogy többségében romák vagytok itt, de ez nem romáknak szól, amit elmondok. A Biblia, amikor beszél a gondolkodásról, beszél a tanulásról, akkor nem választ ki egy népcsoportot, hogy ezt csak nekik mondom. Ez nekem ugyanúgy szól, mint bárkinek, bármilyen nemzetiségnek. De nektek is szól ettől még, jó? Tehát nem tesz különbséget ebben, mert gondolkodni, jól gondolkodni, jól tanulni, és nem az osztályzatokra gondolok, hanem

arra, hogy kedved van ahhoz, amit csinálsz, szeretsz tanulni, az nem nemzetiségi kérdés az én véleményem szerint, hanem inkább lelkiállapot, attitűd, hozzáállás kérdése.

Hadd kezdjem egy kicsit mégis a Bibliával. Nem tudom, hogyha azt a szót halljátok, hogy Biblia, nekem az a tapasztalatom, hogy az emberek többségének, tudjátok, mi jut eszébe? A Biblia nem szereti a gondolkodást, hogy használjuk az eszünket. Csak hinni kell! Az a lényeg, hogy higgyél valamiben: higgyél önmagadban, higgyél jó dolgokban, gondolkodjál pozitívan, de ne gondolkodj! Ez nem igaz! A Bibliában a gondolkodásmód egy nagyon központi dolog. Nem arról van szó, hogy csak úgy higgyél, mert te hívő ember vagy. Ez ostobaság lenne. Ez hiszékenység lenne, ez fanatizmus lenne. Amikor a Biblia gondolkodásmódról beszél, akkor az nem egy mellékes dolog a Bibliában, hanem nagyon fontos, perdöntő, hogy hogyan gondolkodsz. Viszont ahhoz, hogy ezt kicsit jobban megértsd, vissza kell utaznunk az időben, még messzebb annál, mint amiről Csaba beszélt, egészen az ókorba, mert a Bibliát az ókorban írták, Jézus idejében írták. És hogyha ezt megteszed, akkor azt fogod látni, hogy az emberek nem tudták még, hogy az agyunkkal gondolkodunk. Azt sem tudták, hogy van a fejükben egy olyan testrész, hogy agy. Mit hittek az emberek? Melyik testrészünkkel gondolkodunk? Hát a szívünkkel. Ma, ha valakinek azt mondod, hogy szívből szereted, akkor mit értünk ezalatt? Hogy

odavagyok érted, igaz? Tele vagyok emóciókkal, tele vagyok érzelmekkel. A Bibliában a szív nem az érzelmeket jelenti. A Bibliában a szív alapvetően a gondolkodásmódot jelenti. Van egy héber szó rá, ez a „léb”, nem kell megjegyezned, „léb”, „lébáb”, ezt ragozza is az eredeti szövege a Bibliának. Egész pontosan 598-szor írja az Ószövetség ezt a szót, hogy „léb”, hogy szív, és 858-szor ennek a ragozott formáit. Nagyon-nagyon sokat beszél a szívről, de alig beszél az érzelmekről ennek kapcsán. Valami másról van szó.

Öt dolgot fogok elmondani – nagyon röviden, megígérem –, hogy mit jelent a Bibliában a szív. Jó? De az ötödik lesz a legfontosabb. Tehát a Bibliában a szív a testrészedet is jelenti, ami a mellkasodban dobog. Ha valakinek a szívét átszúrják, az nem azt jelenti, hogy szerelmes lesz, hanem hogy megölték, meghalt. Jó, ez a legegyszerűbb jelentés.

A másik, hogy a te szíved a Biblia szerint azt jelenti, hogy milyen ember vagy belül, milyen a belső gondolkodásmódod, a világod, hogyan viszonyulsz ahhoz a valósághoz, amiben élsz. Mondok erre egy mai példát. Egy pszichológus mondta egyszer, hogy ha kinéznénk a Föld bolygóról, mit látnánk? A Naprendszerünket, galaxisokat, még több galaxist, még nagyobb univerzumot, végtelen a világ kifelé. Csakhogy te ugyanilyen végtelen vagy befelé is. Ha Surman Lacinak a szívét kitennék az asztalra, ne szó szerint értsétek, most nem hororról van szó. Ez azt jelenti, hogy megnéznénk, hogy Laci milyen ember. És

megkérdeznénk, ki ismeri legjobban Surman Lacit? Surman Laci. És Sitku Tibort, aki itt áll előttetek, talán azt mondhatom, hogy én tudom a legjobban, hogy milyen érzés Sitku Tibornak lenni. Ti nem tudjátok. Honnan tudnátok? De én sem ismerem magam olyan jól, mint a teremtő Isten – ezt mondja a Biblia –, mert végtelen vagyok befelé. Kimeríthetetlen vagyok befelé. A személyiségem nagyon komplex, nagyon bonyolult. Ahogy az univerzum végtelen kifelé, föl se fogjuk ésszel mekkora világban élünk. Gondolkoztál már ezen? Ugyanilyen végtelenek vagyunk egyesével befelé. Amikor a Biblia a szívről beszél, ez a második az ötből, akkor azt mondja, hogy ezt a végtelenséget igazán csak Isten tudja áttekinteni benned, de azért te is felelős vagy érte, hogy milyen vagy belül, milyen a berendezésed – hogy így mondjam – belül. Ez a második.

A harmadik, hogy a Bibliában a szív a döntéshozatal helyét is jelenti. Egy egyszerűbb szót mondok: lelkiismeret. Tehát amikor a Biblia szívről beszél, azt mondja, hogy ott hozzuk a döntéseinket. A szívedben hozod meg ezt a döntést, a személyiséged magjában hozod meg ezt a döntést a lelkiismereted szerint. Ez a harmadik az ötből. Már csak kettő van.

A negyedik, hogy jelent azért bizonyos hangulati állapotokat. Valami hangulati állapotot. Például van, ahol azt mondja a Biblia, hogy

a vidám szív a legjobb orvosság. Ezt nem is kell túlmagyarázni szerintem. Megéljük ezt naponta.

Az ötödik – és most jön a leglényegesebb –, hogy ez a 858 előfordulás, amikor a Biblia a szívről beszél, ennek a leges-legeslegnagyobb részében ez a gondolkodásmódot takarja, az intellektust takarja. Hogyan látod a valóságot? Itt is megállok egy percre. Amikor azt mondom, hogy te jól gondolkodsz, akkor nem azt mondom, hogy matekból ötös vagy. Nem tudom, van-e itt, aki ötös matekból, nem kell feltenni a kezed. Szerintem a többségünk. Én nem voltam soha, megmondom őszintén. Nem véletlenül mentem a teológia felé, ugye? Tehát nem voltam ötös matekból. Amikor azt mondom, hogy te jól gondolkodsz, akkor nem így értem a jó gondolkodást, hanem inkább, hogy van belátóképességed. Ha szembe jön veled az igazság, akkor fel tudod ismerni, és el tudod ismerni. Igen, ez a helyes. Jó? Ezt jelenti az intellektuális gondolkodás. Van egy szomjúságod arra, hogy tanulj, hogy megtudd, hogy milyen világban élsz. Meg akarod ismerni, mi a valóság, ami körbevesz téged. Ezt jelenti az, hogy gondolkodsz a szíveddel, hogy intellektuális vagy, és nem elsősorban egy olyan teljesítményt, ami egzakt számokkal – nálunk ez egytől ötig van – az iskolában, ami mérhető ilyen pontosan. Nem ezt jelenti a jó gondolkodás, hanem a viszonyulást a valósághoz, ami körülötted van.

Tehát összefoglalva, amikor azt mondja nekünk a Szentírás, azt mondja a hitünk, tulajdonképpen ezt tanítja a kereszténység, hogy vigyázzunk a szívünk állapotára, hogy van egy szívünk, akkor azt érti rajta, hogy helyesen gondolkodunk, helyes belátással vagyunk a valóság felé. Értjük, hogy milyen világ vesz körbe bennünket, sőt, törekszünk arra, hogy még mélyebben és még mélyebben megértsük. Ez a szív. És nem véletlen, hogy amikor kinyitjuk a Bibliát, akkor hemzsegek benne a szívvel kapcsolatos mondatok. Ez a „léb”, „lébáb” szó benne van. Mondok egyet ebből is. *„Mindenekfelett őrizd meg a te szívedet, mert onnan indul ki minden élet.”* Ez nem azt jelenti, hogy ha átdöfik a szíved, akkor meghalsz. Hanem azt jelenti, hogy nem őrzöd meg a szívedet, ha nem figyelsz arra, hogy gondolkodsz, hogy mi felé orientálsz a gondolkodásmódodat, milyen irányokba fordulsz. Hadd mondjak kicsit konkrétabb példákat, miket nézel, miket olvasol, miket hallgatsz, mibe ölsz az energiáidat? Milyen emberekkel kerülsz kapcsolatba? Hogy esel szerelembe? Hogy válogatod meg a baráti körödet? Ez mind-mind benne van. Ha ezt nem őrzöd meg, akkor az a benned lévő minőségi életet rombolni fogja. *Őrizd meg a szívedet mindenképp, mert minden abból indul ki, minden abból indul ki, hogy milyen ember leszel.* Tulajdonképpen így lehet összefoglalni.

Hogy jön ide a tanulás? Az, hogy őrizzük meg a szívünket, én azt gondolom, hogy annak az egyik legjobb módja, hogy tanuljunk.

Tudom, hogy sokféleképp lehet megőrizni a szívet, de talán így a legegyszerűbb, hogy tanulunk. Most megint megállok egy kicsit. Őszintén, mondjátok meg nekem, hogy amikor a tanulás szót halljátok, akkor mi az, ami eszetekbe jut? Most a te arcodat néztem, bocsí. Neked például mi jut eszedbe? Szenvedés? Az igen. Mondjuk nem erre gondoltam volna, de megértelek. Mi jut eszetekbe még a tanulás szóról? Vizsga. Szenvedés, vizsga, ezek eddig nagyon jók. Ez a kettő? Azt hiszem, ha most a gyerekeim itt lennének, nem lehetne a szót beléjük fojtani. Iskola, házi feladat, dolgozat, számonkérés, stressz, egy szóban össze lehet foglalni, igaz? Szenvedés. Szerintem a tanulásnak a lényege nem itt van. Ez sokszor inkább az iskolához kapcsolódik a fejünkben, ha őszinték vagyunk, és nem a tanuláshoz. És nem biztos, hogy az iskolát meg a tanulást, az intézményt, meg a metódust, amivel foglalkozol, ennyire össze kell kötni a fejedben. Mert ha ez a kapcsolat a kettő között nagyon szoros, akkor persze, hogy rosszat fogsz gondolni adott esetben a tanulásról is.

De én azt gondolom, hogy nem itt van a tanulásnak a lényege. Van egy ilyen mondóka, hogy minden nevelés növelés. Amikor nevelsz valakit, vagy amikor önmagadat neveled, akkor önmagadat növeled. Több leszel, mint voltál. Nem akarlak titeket fárasztani ilyen definíciókkal, de a mai nap kedvéért utánajártam annak, hogy egyáltalán a nagyokos emberek mit mondanak, hogy lehet azt, hogy

tanulás, hogy lehet ezt leírni egy mondatban? Mi a lényege? Találtam egy ilyet. Kétszer elmondom, mert tudom, hogy bonyolult. „Tanulásnak nevezzük a tapasztalat által előállt tartós változást.” Valami, ami nem olyan lesz benned, mint addig volt. Több lettél, mint voltál. De miben lettél több? A gondolkodásban – itt kapcsolódunk a mai naphoz –, a beállítódásodban, hogy mi az, ami fontos neked, vagy az ismeretben, a képességeidben több lettél.

Elárulom nektek, hogy én szakközépiskolába jártam, és villanyszerelőnek tanultam eredetileg. Nagyon megrázó volt. Nem lettem villanyszerelő. Akkor sem szerettem már ezt tanulni, amikor ott voltam a szakközépben. És egyszer kijött a helyi tévé és bejöttek egy órára, amikor épp ott álltunk valami kapcsolószekrénynél, és próbáltak minket okítani a tanáraink. Ki lett adva az osztálynak, hogy senki nem nyilatkozhat a tévének. Kinéztünk egy srácot, L. Ferinek hívták, a tanár azt mondta, hogy csak L. Feri nyilatkozik, ha jön a tévé. A riporter hölgy odament L. Ferihez, megkérdezte: „Szia! Te mit tanulsz itt ebben a képzésben?” Ő nagyon precízen elmondta, hogy itt mindenféle fajta kapcsolásokat ezen a kapcsolószekrényen szimulálni tud, és már amúgy is a kisujjában van a szakma, így meg úgy. Csakhogy a riporter hölgy nem elégedett meg ezzel a válasszal, hanem odament még egy-két-három diákhoz, közte N. Ricsihez, ő volt az osztály gyenge tanulója. Ahogy mondjuk: nem a legélesebb kés a fiókban. És hát akkor

megkérdezte őt is: „Na, és te mit tanulsz itt?” És akkor ő kendőzetlenül azt mondta, hogy „Én semmit, semmit nem tanulok itt. Én egy konnektort sem tudok bekötni.” – ezt válaszolta harmadikos villanszerelőként. Van azon meglepődni való, hogy ezt nem adták adásba, hanem kivágták a filmből? Pedig bizony lehet, hogy ezt kellett volna adásba adni, ha lenne igazság ezen a Földön, amivel sokszor nem találkozunk. De lehet, hogy N. Ricsi tévedett abban, hogy a tanulást összemosta a fejében azzal, hogy az valami olyan, amit én nagyon nem akarok, csak rá vagyok kényszerítve. Én nem vagyok benne biztos, csak lehet, hogy a gondolkodásunkat máshogy kell igazítani ahhoz, ami körbevesz bennünket.

Tehát visszatérve egy kicsit erre, amikor tanulunk, akkor tartós változás történik a megértésünkben. Akkor tanulsz igazából, akkor gyarapodsz igazából. Amit eddig így gondoltál, most már nem úgy gondolsz. Van valami többlet, valami előrelépés ahhoz képest, ahol voltál. Tulajdonképpen így lehet ezt nagyon röviden összefoglalni. Minden dolog, amikor befogadunk valamit, amikor megtanulunk valamit, többé tesz bennünket annál, mint akik addig voltunk. Ezt nevezhetjük tanulásnak. Azt hiszem, ha így gondolunk rá, akkor az nem olyan gáz, nem? Akkor az nem annyira rossz.

Nem akarok most elmerülni abban, mert látom, hogy az idő rohan, hogy hogyan történt ez a Bibliában. De én keresztény emberként azt

hiszem, hogy ha Istennel együtt tanul az ember, akkor nem arról van szó, hogy kicsit vallásosabb, meg elmegy a templomba. Nem erről beszélek, hanem van egy olyan hitem, amit nem én préselek ki magamból, hanem az Istennel való kapcsolatomból révén jut el hozzám, és ez nekem segít lelkesedést találni a tanulásban. Segít előrejutni. Laci azt mondta az előbb, hogy ő szeret tanulni, neki ez jut eszébe a tanulásról. De nem biztos, hogy ez Laciból jön, hanem ő is kapta a hitétől, a hitéből. Nem prédikálni akarok most, de ebben picit benne van. Oké? De egyszerűen ez az igazság. Ezt éltem meg én magam is.

Amikor Jézus itt volt a Földön kétezer évvel ezelőtt, akkor a gyerekek otthon tanultak például. Megtanították nekik azt, hogy mit mond a Biblia. Egy ideig, kb. 13 éves koruktól fejből kellett recitálni, ez a jó szó erre, idézni és hangosan mondani – egyébként dallamvezetéssel együtt – a Bibliának a szövegét. Nem volt egyszerű akkoriban ez. Aztán, amikor kicsit már idősebbek lettek, akkor nemcsak a szöveget tanították meg nekik, hanem azt is, hogyan kell értelmezni. Minek mi a konkrét jelentése, minek mi a konkrét értelme. És akkor, ahogy ment tovább az idő, már akkoriban, már Jézus idejében is volt felsőoktatás – most ezt idézőjelben mondom, de nyilván nem voltak főiskolák, mint manapság de –, el lehetett menni, és ezek a gyerekek sokszor maguknak választottak egy rabbit, egy mestert, akihez eljártak. Ha megfigyeled, akkor mit látsz itt? Azt a mintázatot

látod, hogy valamire tanították őket, aztán ők döntötték el, hogy melyik mester lábaihoz ülnek le, hogy így mondjam. Ezt szó szerint kell érteni, hogy a lábuknál ültek, és úgy hallgatták, és kérdezték, vitatkoztak a mesterrel. Ez volt akkor a módszer, a didaktika. Szóval te választhattad meg, ha akkor éltél, hogy te melyik mesternél szeretnél és mit szeretnél tanulni. Azt hiszem, ez se olyan rossz dolog, amikor ma nem mestert választunk, hanem főiskolát, nyilván. De te dönthetted el, hogy mit akarsz csinálni. Csak azt a döntést ne hozd meg, hogy semmit, mert az is egy döntés egyébként, de nem biztos, hogy egy jó döntés.

És még egy egyedülálló jelenség volt abban a kultúrában – és megígérem, már nem mondok többet arról a kultúráról –, hogy minden zsidó fiú akkoriban kitanult egy kétkezi mesterséget, amiből a családjukat el tudták tartani. Ez kötelező volt a zsidó fiúknál. Gondoljatok arra, hogy Jézus is ács volt. József, az édesapja is ács volt, így nem véletlen. Gyakran apáról fiúra szállt ez a mesterség. Amit az apa csinált, megtanította a fiának, hogy ha bármi zűr van, ha bármi baj van, ha bedől a gazdaság, háború van az országban, valamilyen olyan konfrontáció, konfliktushelyzet alakul ki a társadalomban, amit nem lehet megoldani, legyen valami, amivel elboldogul. A jég hátán is, ugye? Ez egy kulturális vonás volt akkor.

És még egy apróság, hogy a srácok és a lányok nemcsak otthon, nemcsak a zsinagógákban tanulhattak, hanem akár az utcán is. Képzeld

el, hogy ott vagy kétezer évvel ezelőtt – mondok egy példát –, nem biztos, hogy a bíróságok hoztak peres ügyekben ítéletet, hanem ott ültek bölcs férfiak a város bejáratánál. Mintha most kimennék Békésnek a határába, a Békés vége táblához, és ott ülnek a nagy férfiak, okoskodók. Azt látod, hogy a vitatkozó emberek között ők tesznek igazságot. Oda lehetett menni, kérdezni tőlük. Te is odamehettél volna, faggathattad volna őket. Most miért neki adtatok igazat? Miért nem neki? Most miért ez az ítélet? Miért nem más az ítélet? Aztán azt is lehetett, hogy nemcsak a peres ügyekben, hanem megfigyelhették, hogyan kötnek üzletet egymással, mondjuk, férfiak. És akkor bevonták ebbe a fiatalabbakat is. Tehát azt akarom mondani, hogy annyi útja volt a tanulásnak. Érted ezt? Tehát, hogy nemcsak a suliban, nemcsak az iskolában, az iskolarendszerben, az intézményben gondolkodtak. Jaj, de jó lesz, ha már vége lesz, jön a téli szünet, nyári szünet, tavaszi szünet, bármi. Azért elárulom, nekem van egy tanár-pólóm otthon, és néha fölveszem, amikor megyek a suliba órát tartani, és akkor ez van ráírva, hogy öt indok, ami miatt tanár lettem: tavaszi szünet, nyári szünet, őszi szünet stb., meg hétvégék. Mondjuk az nálam nem igaz. De hát ez a hozzáállás sokszor. Persze én is ki tudok fáradni ettől. De azért rájöttem arra, hogy ha tanulni szeretnék, több akarok lenni annál, mint ami most vagyok, annak millió útja van. És ez nem elsősorban bizonyítványt, diplomát jelent, hanem egy ráhangolását a gondolkodásomnak arra, hogy ez klassz dolog.

Nem akarom kihasználni a rendelkezésemre álló időkeretet, mert biztosan nagyon fáradtak vagytok, már nagyon hosszas ennyi beszédet egy menetire végighallgatni. Befejezésül még azért hadd mondjak nektek önmagamról egy dolgot, hogy én hogyan kerültem a teológiára. Eszem ágába nem volt odamenni. Egy szép napon a feleségem azt mondta „Figyelj, te úgy tudsz bánni a szavakkal, miért nem mész teológiát tanulni?” Mondom, „Mert nincs kedvem, ez nem érdekel. Ez nem egy olyan hivatás, amivel el lehet helyezkedni.” – és 25 ellenérvet kapásból mondtam, hogy miért ne csináljam. Az asszony az olyan – és akkor mondom, ha még házasság előtt állsz, fiúk –, hogy nem fog békén hagyni. Na, ezt pozitívan mondom. Hát engem is vegzált, és csak mondta, hogy „Menj.” „Dehogya is!” „Menj el, most tudsz elmenni.” Akkor született a kisfiam, akkor még nagyon picike fiú volt Matyi, és azt mondta, hogyha nagyobb lesz, akkor már sok baj lesz vele, meg itthon kell lenni, meg vele is tanulni kell, most menjél, hogyha tanulni szeretnél. És addig-addig nyüstölt, amíg gondolkoztam rajta. Azt hiszem, április körül kell jelentkezni – Igaz? – főiskolára. Májusban vannak a felvételik. Én hagytam az egészet. Lekéstem a vonatot. Nem mentem, azért sem mentem. De azért úgy nyár közepéig kénytelen voltam megtörni a nagy nyomás alatt, mert mások is mondták, hogy menjek el, és akkor úgy voltam vele, mintha a fogamat húznák, hogy jól van, akkor elmegyek, mindegy. Beiratkozok a Pünkösdi Teológiai Főiskolára. És szeptemberben volt pótjelentkezés. Kitöltöttem a

jelentkezési lapot, hátha tudok majd tanulni, hátha kibírom valahogy. Így álltam hozzá, ez volt a gondolkodásmódom, ez volt a „lébáb”, a szívem állapota. Csakhogy nem találtam meg az épületet. Egyszerűen nem találtam meg a Gyömrői úton az épületet, ott mentem az autóval, ez egy hosszú, egyirányú utca, hogyha elhaladsz egy ház mellett, akkor nagyjából a Holdnál visszafordulsz, és akkor még egyszer próbálkozhatsz, akkora plusz kört kell menni. Azt sem tudom, hol vagyok. Akkor még nem volt Wase, meg GPS, úgyhogy a feleségemnek küldtem, hogy nézze meg a térképen, segítsen megoldani. És akkor csak odaértem, csakhogy addigra bezártak. Így indult az én teológiai karrierem. Úgyhogy egyetlen árva lelket találtam ott, a portást. Fogalmam nem volt, ki ő. Neki sem volt fogalma, hogy én ki vagyok. Odaadtam. Kedves portás, itt van a jelentkezési lapom. Dobd a paksaméta tetejére, ha lehet, légy szíves, és ezzel elmentem. Nem volt kedvem a tanuláshoz, ez az igazság.

Aztán elkezdődött az iskola egy éven belül. Én azt gondolom most már utólag, ha megengeditek, hogy így fogalmazzak, hogy Isten adta nekem azt a benyomást, ez a hitem, hogy én ebből fogok megélni, és le fogok ebből doktorálni. És így lett. A „lébáb”-om nem volt kész. A szívem nem volt erre ráhangolva, de történt valami töréspont a gondolkodásmódomban, ami egy másik útra rátette a lábamat. Így gondolkodtam, és olyan élmények, olyan impulzusok értek ott a

teológián, ami miatt kénytelen voltam áthangolni a gondolkodásmódomat. Most nem a teológiát akarom reklámozni – egy picit azért igen –, ahonnan jöttem. Nem az intézmény a lényeg itt, hanem hogy ez bárkivel megtörténhet, veled is egyébként. De ehhez adni kell a szívedet, ehhez adni kell az energiáidat, adni kell az attitűdjeidet, az akaratomat, bármit, hogy ez megtörténjen. Én nem mondom azt sem, hogy ez könnyű lesz. Azt sem mondom, hogy mindig boldog dolog tanulni, ez hazugság lenne, hogy mindig meghaladja magát az ember, mindig leléped magadat, mindig csak szárnyalsz fölfelé. Ez hülyeség. Volt, hogy én is megbuktam egy tárgyból. Előfordult. Akkor megint nekifutottam még egyszer, mert nem vette el a kedvemet ez se, annál jobban szerettem volna megcsinálni. Lehet ezen az úton haladni.

Én összefoglalva azt mondanám nektek, hogy a tanulás – megint egy kicsit bibliai módon – a szív edzése. Nem tudom, van-e itt, srácok, lányok, akik konditerembe szoktatok járni? Vagy sportoltok valamit? Mindig a hölgyek teszik fel a kezüket. Jól van. Én heti kétszer futok, meg próbálok úszni is, hogy edzésben maradjak. A tanulás a szív kondija, a szív-kondi, az a tanulás, a szív-kondi, a szív edzése, a „lébáb” edzése. Így gondoldj rá, hogyha szeretnél izmokat növeszteni a szívedben – értsd jól –, akkor azt is edzeni kell, azt is karbantartani kell. Én így tekintek a tanulásra, hogy eddzem a szívemet. Azt gondolom, hogy nagyon nagy

szüksége van Magyarországnak tanult roma emberekre. Elhiszitek ezt? Diplomásokra. Nagyon nagy szükség van. Tehát nem igazából neked van csak szükséged tanulásra, hanem nekünk is szükségünk van tanult emberekre, így mindannyiunk érdeke ez. Úgyhogy én azt kívánom nektek, hogy Isten adjon jó kedvet ehhez, meg kitartást, meg mindent, ami kell, mert azt meg lehet csinálni. Köszönöm szépen, hogy meghallgattatok.

Surman László – Nagyon köszönjük Tibi. Ezzel kapcsolatosan, ha van bennetek kérdés vagy vélemény, azt is szívesen meghallgatjuk. Nagyon jól gazdálkodtak az előadók az idővel, úgyhogy nyitott a lehetőség a kérdésre. Balogh Sándor akar kérdezni, a Baptista Teológia hallgatója.

Balog Sándor – Sziasztok, Isten hozott benneteket! Igazából nem is kérdésem lenne, hanem ez egy megerősítés volt, ahogy Tibor testvér elmondta nekünk, hogy ő hogyan kezdte. Hát hasonlóképpen kezdtem én is, csak nekem a szívem volt bezárva, nem a teológia iskola kapui. Úgy érzem, így hogy most már lassan négy hónapja tanulunk levelezőn a Baptista Teológián, én és a feleségem, és egy olyan törés történt az életünkben, ami jófajta törés. Úgy voltam vele, hogy valahogy majd csak átmegyek, ez egy levelezői, ez nem egy olyan nagyon-nagyon nehéz lesz, de időközönként rájöttem arra, hogy szorgalom tekintetében magamra vagyok utalva, de hitéletileg pedig az Istenre. Tehát ahhoz, hogy tanulj, ahhoz te kellesz. Ahhoz kell egy döntés, és

amikor leülünk a könyv elé, akkor nem lesz ott mögötted a tanár, és nem fogja azt nézni, hogy te tanulsz, vagy nem tanulsz, hanem csakis egyedül a te saját akarated és döntésed kell hozzá. Úgyhogy döntsétek el nemcsak itt, hanem a szívetekben is, hogy ti tanultok.

Dr. Sitku Tibor – Ehhez egy történetet hadd mondjak el, bocsánat, tudom, hogy nem kérdeztél, csak ugye a legjobb gondolatok mindig az előadás után jutnak eszébe az előadónak. Az egyik tárgyam a teológiai etika, ott van egy nyolc oldalas beadandó dolgozat, amit én kérek a hallgatóktól. Nem tudom, hogy ez sok vagy kevés, de más feladatuk a félévben nincsen. Ez egy beugró feladat, hogy eljöjjenek szóban vizsgázni, tételt húzni, tudod. Kérdezte tőlem az egyik diák, hogy „Tanár úr! Számítani fog ez, hogy hányas lett ez a dolgozat?” Azt mondtam neki, hogy csak akkor fog számítani, ha vizsgán billeg a jegy. Tudod, hogy most egyest adjak, vagy kettést, vagy négyest, vagy ötöst, és nem tudom eldönteni, akkor a dolgozatod dönt, hogy fölfelé vagy lefele húzzam a végső jegyet. És akkor elkeseredve néz, mint aki citromba harapott: „Hát akkor minek írjam meg, ha nem számít.” És mondom, „Azért, mert megértesz egy témát. Az nem jó? Az nem elég indok? Elmélyedsz ebben a dologban. Írd meg önmagadért, a témáért, amit kutatsz. Nem? Megismered közelről, beleásod magad, annak az ismerője leszel, annak a témának, amiről a dolgozatot írod. Az nem elég érv?” Szóval én ezt is értem, igen, mondjuk a teológián a tanulás

alatt, nem a jegyért, meg a diplomáért, meg a papírért érdemes szerintem tanulni, hanem azért az ismeretért, amivel a szívedet gyarapítod. De nem folytatom tovább.

Surman László – Valakinek még? Csaba, te is kérdezhetsz nyugodtan.

Katona Csaba – Én nem kérdezek, én csak egy dolgot tennék hozzá a tanulás kapcsán. Tényleg nem az a lényeg, hogy ötöst kapok, hármast kapok, osztályoznak, hanem hogy az ember elkezd másképp gondolkodni. Én a mai napig tanulok, tehát konkrétan most éppen a doktorátusra teperek. Nem ahhoz van nekem nagy kedvem, hogy bejárjak órákra, meg ehhez hasonlókra, de nyilván az embert valami motiválja, valami viszi előre, és abban a pillanatban, hogy ez nincs meg, akkor rosszabb lesz, tehát akkor legyen jobb. Ennyire egyszerű.

Surman László – A főiskolán, amikor én tanultam, az első, amikor Tibivel osztálytársak voltunk, akkor a rektor helyettes nekem azt mondta, hogy „Laci! Nem azt akarjuk bebizonyítani nektek, hogy mit nem tudtok, hanem azt, hogy képesek vagytok rá, hogy megtanuljatok dolgokat.”

Hallottatok két megközelítést a gondolkodásmóddal kapcsolatosan, és ami számomra nagyon izgalmas, hogy a gondolkodásmóddal a jövőnket fel tudjuk építeni, vagy tönkre tudjuk tenni. Megfogalmazódott a Csaba előadásában is, hogy van lehetőség, van kitörés, ott kell mindig döntést hozni, hogy hogyan döntök és

hogyan lépek tovább egy-egy kérdésben, az életben, vagy pedig megrekedek, nem jól döntök, és nem használom ki azt a lehetőséget. Tegnap, nem tudom, láttatok-e a Cápák között előadást vagy tévéműsort? Nagyon érdekes volt, amikor arról beszéltek, hogy kapott egy hölgy egy ajánlatot, hogy egy család kapott ajánlatot a vállalkozásába, hogy kapnak támogatást, és addig hezitáltak – ez körülbelül egy perc volt –, ameddig az ajánlatot visszavonta az ajánlattevő. És azt mondta, van az életünkben olyan, amikor egy perc lehetőségünk van jó döntést meghozni, hogy hogyan folytatjuk tovább az életünket. Hát most van lehetőségetek, ezen most nem fog múlni semmi, hogy milyen kérdést tesznek fel, de lehet, hogy éppen megváltozik valami a gondolkodásodban most.

Dr. Sitku Tibor – Nem tudom, az előadók kérdezhetnek? Mit szeretnétek csinálni, mi az, amit szívesen tanulnátok? Be meri-e vállalni valaki, csak egy-egy szóban, hogy válaszoljon, mert engem érdekel, hogy mi újság veletek?

Egy lány – Én orvos szeretnék lenni már általános iskola hatodik osztálya óta, és jó úton haladok, igen.

Dr. Sitku Tibor – Orvos, ugye? Melyik terület azon belül?

Az előbbi lány – Ez változó, mert eddig volt a szülésznő, aztán a patológia, a toxikológia is érdekel, meg a bőrgyógyászat.

Katona Csaba – Van egy ismerősöm, a Harvard Egyetemen tanít, 94 évesen a mai napig aktív óraadó. 1956-ban dobbantott ki Balogh Károly úr, egy menekülttáborba került, Camp Kilmerbe, de 26 évesen nő orvosként úgy ítélték meg, hogy az Egyesült Államoknak szüksége van rá. Akkor először New Orleansban kapott állást, onnan hívta őt a Harvard, ami a világ egyik legjobb egyeteme, és annyit mondott, hogy „Ha a Harvard hív, akkor ott nem gondolkodunk. A gondolkodás hasznos, de itt nem, ha a Harvard hív, akkor megyünk.” Odament, és harmincvalahány éve minden félévben megkérdezik tőle, hogy vállalna-e még egy fél évet. Eddig mindig igent mondott, mert fizikailag, szellemileg jól van, remélem így is marad. És ő mondta azt – de ez nem biztatás lenne –, amikor kérdeztem tőle ezelőtt öt-hat évvel, hogy azért mégiscsak erősen nyolcvan fölött volt már, hogy „Azért te még a szikét használod, Károly bátyám?” Azt mondta, hogy „Tudod fiam, patológus vagyok, ha én mellé metszem, az nem probléma.” Ezzel most nem azt mondtam, hogy a patológiát célozzuk meg, de az is hasznos. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért ez lett, azt mondta, hogy diákkorában a budapesti egyetemen azt látta kiírva, hogy: „Itt a holtak tanítják az élőket”, hogy minden arról szól, hogy legalább egy életet meg tudjunk menteni, úgyhogy hajrá.

Surman László - Nagyon köszönjük, hogy itt voltak az előadóink, és itt vannak, még lehet velük beszélgetni

Egyébként a következő hónap előadása a test, mint a Lélek temploma témakörre fog épülni. Várunk benneteket a következő találkozón is.

III. RÉSZ: A testünk, mint templom – testi- lelki egészség – 2024.02.11.

Durkó Albert – Nagyon nagy szeretettel köszöntök mindenkit, és nagyon örülök, hogy ma is sikerült eljőnnötök. Ez most már a harmadik alkalom, hogy ha jól számolom, a Lélekben rendben című programsorozatban. A mai nap is hiszem, hogy nagyon jó alkalom lesz, és sok információt, sok mindent fogtok hallani.

Külön hadd köszöntsem Baráti Róbertet. Kocsmalelkészként dolgozott sokáig, most az ózdi gyülekezetnek a lelkipásztora, az egyháztanácsnak a tagja és mentálhigiénés szakember. Isten áldjon meg, köszönöm, hogy itt vagy.

És dr. Ruzsa Jánost, aki szívspecialista adjunktus és már feküdtem a keze alatt, nem műtét miatt, hanem vizsgálatok miatt, úgyhogy a gyógyszereket, amiket felírt, máig is szedem. Ugyanakkor nagyon komoly hívő ember, aki tényleg az Isten Igéje szerint akarja, szeretné élni az életét. A doktori mellett, orvosi hivatása mellett még a teológiába is belevágott. Úgyhogy az ő előadása is azt gondolom, hogy nagyon inspiráló lesz, föltehetek majd neki is kérdéseket.

Surman László pedig hitéleti-missziós főigazgató, úgyhogy ő a házigazda, és Isten áldását kívánom erre az alkalomra, az életetekre.

Köszönöm, hogy itt vagytok, és nagyon megtisztelő, hogy eljöttök, és egy ilyen rendezvényen részt vesztek. Úgyhogy köszönöm szépen, és át is adom a szót Lacinak.

Surman László – Nagyon köszönjük Albertnek a bátorítását, köszöntését, és én is köszöntök mindenkit.

A mai nap témája a Lélekben rendben című programunkban A testünk, mint templom – testi-lelki egészség, és nem véletlenül vannak hívva most a mi előadóink, hiszen ahogy Albert bemutatta, dr. Ruzsa János, aki kardiológus szakorvos, szó szerint ő az az ember, aki a szívekbe belelát. Tehát hogyha valakinek valamilyen problémája van, legalábbis szervileg, ő azt látja. Robi testvérünk pedig azon kívül, hogy teológus lelkész, lelkipásztor, amellet mentálhigiénés szakember is, tehát igazából tudja ő is a lelki, testi folyamatokat, az úgynevezett pszichoszomatikus jelenségeket is, biztos tud majd mondani róla egy-két dolgot.

Én nem szeretnék mindenkit külön még bemutatni, hiszen legjobban ők ismerik saját magukat, és a korábbi előadókhöz képest is, ahogy néztem, mindenkinek olyan hosszú élettörténete van, hogyha mindenkiről egyenként beszélnék, hogy mit tudok, mit látok, hogyan ismerem őket, akkor egy fél óra legalább azzal menne el, hogy a személyeket bemutatom és ismertetem. A témánkat ugyanúgy, ahogy mindegyik ilyen találkozó kapcsán szokott lenni, két aspektusból

vizsgáljuk. Az egyik az, ami a fizikai valósága az életnek, a másikat pedig lelki oldaláról fogjuk megnézni. Most annyival előrébb vagyunk, szerencsések vagyunk, hiszen mind a két előadónk hívő ember, megtértek, Jézus Krisztus személyes megváltója az életüknek. Lehet, hogy majd erről is fognak beszélni.

Először dr. Ruzsa Jánost fogom kérni előadásának a megtartására. Kérlek, hogy amit készítettél, azt add át a számunkra.

Dr. Ruzsa János

intervenciós kardiológus adjunktus
Békés Vármegyei Központi Kórház

Kedves hallgatóság! Ahogy a Surman Laci felkonferált, én gyakorló orvosként dolgozom a gyulai kórházban, és a fő profilom az akut szívinfarktusnak az ellátása.

Alapvetően az előadásomat négy részre strukturáltam. Az első részében fogok beszélni a prevencióról, a szív-keringés-érrendszeri betegségek prevenciójáról. Itt leginkább életmódi tanácsadások lesznek. A második részében szeretném bemutatni a mindennapi munkámat, igazából mivel foglalkozunk, milyen betegeket látunk el. Előadásom harmadik része a pszichoszomatikus medicina betegségekről, gyakorlatilag csak fellebbentés szintjén, hogy mik tartoznak oda, milyen gyökereik lehet. Az előadásom negyedik részében pedig konkrét igeverseket fogok mutatni, amelyek utalnak a lelki betegségekre is.

Tehát kardiológiai szempontból megkülönböztethetünk kis, közepes, nagy, illetve nagyon nagy kockázatú betegeket, mindegyikünk valahova el kell, hogy tudja sorolni magát. Gyakorlatilag én a mindennapi életben csak a nagyon súlyos betegekkel foglalkozom, amibe beletartozik az akut szívinfarktus, stroke, akut végtagi iszkémia, tehát érelzáródás, gyakorlatilag szívinfarktuson átesett, agyinfarktuson átesett, szívműtéten átesett betegek, cukorbeteg, illetve súlyos veseelégtelenek, ez a mindennapi betegpopuláció, akivel foglalkozunk. Mire kell törekedjünk? Gyakorlatilag mindenkinek, láthatunk két táblázatot, ahova a nők, illetve férfiak be tudják kategorizálni magukat. Láthatjuk a haskörfogatot illetően, a Body Mass Index, a testtömeg-indexet tekintve, hogy mire kell, hogy odafigyeljünk, hogy 25 kilogramm/négyzetméter alatt legyen a BMI-nk. A haskörfogatunk, hogy hazamegyünk, mindenki mérje meg magának, és ha úgy ítéli meg nőként vagy férfiként, hogy nagyobb, akkor törekedjünk arra, hogy ezen csökkentsünk. Gyakorlatilag melyek azok a dolgok, amivel tudunk csökkenteni a testtömeg-indexünket? Több mozgással, kevesebb szénhidrát bevitelével, nagyobb fehérjetartalmú ételek fogyasztásával.

Itt egy olyan táblázatot szeretnék mutatni, hogy miért is fontosak a vérzsírok, mint célértékek. Arra kell törekednünk gyakorlatilag, hogy azon két betegpopulációban, akik igazán érintettek, az igen nagy,

illetve a nagy kardiovaszkuláris kockázatú betegeknél az összes koleszterin 3,5 alatt kell legyen, az LDL koleszterin 1,8 alatt. Abban az esetben, hogyha bármilyen betegség szerepel az anamnézisünkben, amiket már említettem, szívinfarktus, iszkémiás stroke, alsó végtagi érszűkület, akkor erre mindenképpen törekedni kell. Az elsőként választandó lépés az életmód változtatás, a másik gyakorlatilag a gyógyszeres kezelés.

Magas vérnyomás. Mint tudjuk, ez egy népbetegség. Bár a hallgatóság java része úgy látom, hogy még nem szenved ilyen problémáktól, de egy bizonyos kor után mindenkinek bejön a magas vérnyomás betegség. Törekedni kell rá, hogy mind a nőknél, mind a férfiaknál a 140/90 legyen a célérték. Oda kell figyelni olyan dolgokra, hogy hogyan mérünk vérnyomást: egyenes háttal, üres húgyhólyaggal, a vérnyomásmérés előtt negyedórával nyugalomban legyen az adott illető, így van igazából értelme. Abban az esetben, ha 140/90, akkor gyógyszeres kezelést kell kezdeni.

Egy másik népbetegség a dohányzás. Remélem, nem sokatokat érinti, de azt tudjuk, hogy egy közvetlen rizikófaktor a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásában. Ezáltal mindenképpen az az ajánlás, hogy vagy rövid, vagy hosszú távon törekedni kell a mérséklésre, majd a teljes elhagyásra. Erre több lehetőség is van. Van egy teljesen ingyenes Facebook oldal, mint a [CigiSzünet](#), ahol

különböző tudományos cikkekkel közérthető módon magyarázzák el, hogy miért kell törekedni a dohányzás elhagyására, illetve milyen okozati dolgokat tud okozni a folyamatos dohányzás, ha az ember folytatja és nem hagy fel vele.

Táplálkozási irányelvek. Mire kell, hogy figyeljünk? Naponta 3–5 étkezés lehetőség szerint kis adagokban. A testtömeg-indexet már említettem, 18,7 és 25 kg/négyzetméter között legyen. Legyen bőséges gyümölcs-, zöldségfogyasztás, naponta lehetőség szerint több adagban. Tengeri halat, ha tudunk, legalább heti két alkalommal fogyasszunk. Csökkenteni kell a napi sófogyasztást. Sajnos itt elmondhatjuk, kicsiny országokban gyakorlatilag azt lehet mondani, hogy Európában az élmezőnyben állunk a sófogyasztást tekintve. Mérsékelni kell az alkoholfogyasztást. Nőknél úgy mondják, hogy egy adag férfiaknál két adag per nap, de senkit nem bátorítanék, hogy mindennap megigya azt a napi 2–3 deciliter borát, vagy a napi 1–2 sörét, mert abból rövidebb vagy hosszú távon krónikus alkoholista lesz. Vannak különféle alkalmazások, rá lehet keresni az [OKOSTÁNYÉR](#)-ra, és abban didaktikusan le van írva, hogy mit érdemes fogyasztani.

Fizikai aktivitást tekintve is vannak irányelveink, mik az ajánlott mozgásformák, a dinamikus, aerob jellegű, például a séta, gyaloglás, úszás, kerékpározás, labdajátékok, kiegészítve izomerősítéssel, legalább hetente két alkalommal. Megkülönböztetünk mérsékelt,

mérsékeltén erős, illetve erősebbet. Törekedni kell legalább hetente 3–5 alkalommal legalább félórás testmozgásra. Ez arról szól, hogy a nyugalmi pulzus 150%-át kellene elérni ahhoz, hogy legyen értelme a mozgásunknak. Abban az esetben, ha valaki sportoló szeretne lenni, akkor 40 éves kor fölött már irodomos kardiológiai kivizsgálást, szükség szerint terheléses EKG-t végezni, de mindenféle profi sportnál igazából ezt megkérik, tehát anélkül nem lesz senki profi sportoló, hogy évente egyszer ne találkozzon kardiológussal.

Mit kell tennünk az elhízás ellen? Van külön obezitológiai társaság, ami az elhízottak kezelésére hivatott mindenféle ajánlásokat kidolgozni. Mint már említettem, rendszeres mozgásforma, séta, gyaloglás, kocogás, futás, tenisz, kerékpározás, minimálisan 40 perc 5,4 km/órás sebességgel gyalogni.

Most rátérve egy huszárvágással, hogy mi is alapvetően a szív- és érrendszeri betegségnek az etiológiája, tehát hogyan is alakul ki. Gyakorlatilag ez egy érnek a keresztmetszete, ha megnézzük. Itt lehetne azt mondani, hogy évtizedekre bontva, gyakorlatilag bennetek még nem, de a 20-as évek végén már elkezdődik az érlelmeszesedés folyamata. Az elején még csak habos sejtek, zsíros csíkok alakulnak ki, majd kialakul a lerakódás, majd növekszik a koleszterinplakk. Akkor, amikor ilyen szinten van, évtizedekig tünetmentes marad. Amikor a 4-5. évtizedben, amikor már nem úgy tudjuk magunkat terhelni, amikor

már meg kell állni, mert fáj a lábunk, amikor időnként szorít a mellkasunk, akkor már van jelentős fokú koszorúér-szűkület, és amikor ez a plakk-tömeg gyakorlatilag szétreped, akkor alakul ki a szívinfarktus, az agyinfarktus vagy a kritikus érszűkület a lábon.

Mivel is foglalkozunk mi? Az esetek döntő többségében szívinfarktusos betegekkel, ami az akut koronária szindróma gyűjtőneve. Miért is olyan nagyon fontos ezeket a betegségeket időben felismerni és kezelni? Mert nagyon gyakori, ez a leggyakoribb halálok, mivel akutan, tehát hirtelen jelentkezik, mivel életveszélyes. Azt el kell mondani, hogy mindenkinek van a családjában, aki vagy meghalt, vagy elszenvedett szívinfarktot, vagy olyan fokú koszorúér betegsége van, legyen az szülő, nagyszülő, idősebb testvér. Epidemiológiai szempontból elmondhatjuk, hogy előfordulást tekintve 100–300/100 ezer fő. Ez Németországban 100 ezer, a mi kicsi országunkban 300/100 ezer fő, tehát láthatjuk a jelentős lemaradást nyugati szomszédainkhoz képest.

Szövődményekről csak néhány szó. Miért fontosak ezek a szövődmények, ha nem ismerjük fel idejekorán? Mert ezek életveszélyesek. Az akut miokardiális infarktusú betegeknek a 30–50 százalékáé még kórházba kerülés előtt meghal kamrafibrilláció következtében, ez az úgynevezett hirtelen szívhalál, hogy mire

megtalálják, már meghalt, vagy nem sikerül az újraélesztés, és ez leggyakrabban az első két órán belül alakul ki.

Itt néhány EKG-t szeretnék mutatni. Úgy voltam vele, hogy sose lehet tudni igazából, hogy ki mi szeretne lenni, hogy esetleg valaki irányában meg tudom szeretetni az EKG-t. Itt egy nagy kiterjedésű, heveny, elülső fal szívinfarktust láthatunk, egyértelmű típusos mellkasi panaszokkal, illetve a laborban észlelt kardiális nekroenzim emelkedéssel. Csak érintőlegesen, nem szeretnék mind az öt típusáról beszélni a szívinfarktusnak. Ami minket érint – mint már említettem –, mindenki fog így vagy úgy, de találkozni a szívinfartus nevével. Hogyan is alakul ez ki? Mint már mutattam azt az ábrát, amin keresztmetszetben volt kettévágva egy ér. Gyakorlatilag kialakul az aterotrombotikus plakk, és bármilyen, akár külső tényező következtében ez a plakk szétreped. Ekkor fog kialakulni a teljes koszorúér-elzáródás – amit EKG eltérést fog követni –, aminek a következtében szívizomelhalás fog történni. Miért is fontos ez a szívizomelhalás? Mert ezeket úgynevezett funkcionális végartériáknak nevezzük, ami azt jelenti, hogy ha megfogjuk és elszorítjuk a kezünket, mivel máshonnan nem tud vért kapni, a mögötte levő izom, ideg, minden el fog pusztulni. Ugyanez van a szívünkkel is.

Ez csak egy sematikus ábra – most már kicsit okafogyottá vált, majd meg fogjátok látni, hogy miért –, hogy hogyan is kell. Mivel beszélünk

a prevencióról, nagyon fontos, három részt tudunk megkülönböztetni a páciens késése miatt, hogy elkezdődik a mellkasi fájdalom, és vagy refluxnak gondolja, vagy annak gondolja, hogy borda közti idegzsába, esetleg hogy izomláza van, de nem veszi komolyan. Eltelik bizonyos idő. A másik a sürgősségi ellátás, ami lehet mentő, sürgősségi osztály, illetve harmadik az egész rendszer késedelme. Abban az esetben, ha egy olyan centrumba kerül be az adott illető, ahol nem tudnak intervenciós kardio-beavatkozásokat végezni, akkor egy olyan centrumba kell szállíttatni rövid időn belül, hogy 120 percen belül a panaszok kezdetétől meg legyen nyitva. Miért olyan fontos ez a 120 perc? Mert annál jobb eredményt tudunk elérni, minél rövidebb az időintervallum az elzárt koszorúér és a megnyitott koszorúér között.

Ez most már alapvetően csak teoretikus dolog, de benne maradt. Kis hazánkban már nem végeznek fibrinolízist, ami azt jelenti gyakorlatilag, hogy vénán keresztül beadnak egy vérrög gátló, illetve vérrög oldó anyagot. Ez már csak teoretikus. Azon országokban, ahol hatalmas a földrajzi távolság, mint pl. Svédország, ott nem kivitelezhető, hogy eljussanak egy katéteres centrumba két órán belül.

Így néz ki egy elvágott szívizom, és itt láthatjuk az idő előrehaladtával, hogyan növekszik a szívizom károsodás. Itt a legfontosabb mindenki számára, hogyha egy gondolattal hazamegy ma délután, az én általam elmondott dolgokból, azt szeretném, hogy

megértse, hogy az idő az szívizom, ami egyenlő élet. Tehát még egyszer idő = szívizom = élet. Tehát, minél rövidebb időintervallum telik el a panaszok kezdete, az elzárt koszorúér, és aközött, hogy bekerül egy intervenciós kardiológiai laborba, annál jobb eredményt tudunk mi is elérni. Ugyanúgy meg tudjuk azt a vizsgálatot csinálni 8–10 óra múlva, esetleg 48 óra múlva, de azt tudni kell, hogy a mögötte lévő szívizomterület már gyakorlatilag elpusztul. Illetve tudni kell, hogy az egyértelmű miokardiális infarktusnál elégséges a típusos mellkasi fájdalom és a típusos EKG a diagnózishoz.

Egy rövid történeti áttekintés, hogy hogyan is kezdődött, hogy ez az egész intervenciós kardiológiai ellátás milyen rövid történettel rendelkezik. 1991-ben végezték az első szívkatéteres tágitást. 1998-tól indult el Zalaegerszegen az első tervezett primer perkután koronária intervenció. 2003-tól indult az akut miokardiális infarktus kezelés Közép-Magyarországon. 2006. óta beszélhetünk akut miokardiális infarktus két entitásának sürgősségi ellátásáról. 2013-ban egészült ki, hogy legyen az országban 19 intervenciós centrum. Az utolsó labor, ami megnyílt, az a gyulai volt, ahol 0–24-ben megy. Így néz ki jelenleg Magyarország térképe, és nem is az a lényeg, hogy éppen aktuálisan hol vannak a szívecskék, mert a szív mutatja a hemodinamikai labort, hanem az a lényeg, hogy bárhol az országban kap egy szívinfarktust, 60

percen belül el tud jutni egy ellátó intervenció laborhoz. Ez megint azért fontos, mert ezzel minél több szívmot tudunk menteni.

Ez csak egy rövid ábra. Tavaly októberben kaptuk meg a második katéteres asztalt, és már két katéteres asztalon tudunk igazából dolgozni. Itt van egy nagy monitor, és itt folyamatos röntgenátvilágítás alatt történik a beavatkozás. Itt, hogyha szükségeltetik, akkor tudunk folyamatos újraélesztés mellett is dolgozni. Itt a fej végén, ha kell, be tudjuk intubálni a beteget. Tehát ez itt tényleg élet-halál kérdés nap mint nap.

Csak néhány EKG-t szeretnék bemutatni, valamint hogyan is néz ez ki. Tehát normál esetben így kellene, hogy kinézzen, ez egy C-alakú, ez egy jobb koszorúsér lenne. És egy 48 éves férfiembert hoztak be, aki dohányos volt 10 éves kora óta, és láthatjuk, hogy már itt elzáródott a koszorúér. Miután megdrótoztuk, trombus aspirációt végeztünk, majd ballonoztuk, és a stent-implantáció után ilyen végeredményt sikerült elérni. Ez egy hátsófalú szívinfarktus.

Ez kicsit trükkösebb, ez egy poszterior infarktus. Itt direkt kipontoztam, hogy lehessen látni, hogy normál esetben itt lenne a körbefutó ág, ez a cirkumflexus ágnak az okklúziója, ismételt drótozás után. Láthatjuk, hogy egy hatalmas, domináns, körbefutó ágat sikerült megmenteni. Gyakorlatilag ennek a betegnek ez viszi a bal kamrának legalább az 50–60%-át. Tehát ez lehetett volna halálos is.

A másik, hétköznapi néven ez is mindig benne van a köztudatban, hogy az „özvegy csávó artéria”. Benne van a nevében, hogy mitől özvegy csávó, tehát akinek ez elzáródik, azoknak a java része már be sem jut hozzánk. Itt láthatjuk, ezen az első képen, nem tökéletesek a fényviszonyok, de itt láthatjuk, hogy az „özvegy csávó artériának” már az elülső részén elzáródás van. Itt láthatjuk a nagy EKG eltérést, és intervenció után egy hatalmas nagy elülső falat ellátó, bal elülső leszállóágat sikerült megmenteni.

Nem csak így látjuk a koszorúereket, hanem vannak más lehetőségeink is, gyakorlatilag intravaszkuláris képalkotásra. Ezt úgy kell elképzelni, hogy ezt a katétert végigvezetjük, ezt az OCT katétert a koszorúérben, és ilyen képet látunk. Most különböző képet fogok felvetíteni egyazon koszorúérről. Láthatjuk, hogy a koszorúérnek ezen a régiójáról készített képen már van egy kicsi puha plakk. Ennek a rukturálása, szétrepedése esetén nagy valószínűséggel még nem okoz teljes miokardiális infarktust, teljes koszorúér-elzáródást. Viszont, hogyha megnézzük a koszorúérnek ezt a távoli szakaszát, láthatjuk, hogy van egy hatalmas nagy plakktömeg. Ennek a szétrepedése esetén nagy valószínűséggel egy nagy hátsófal szívinfarktust okozna.

Itt csak felvetítettem egy idézetet, hogy láthatjuk, már az ókori görögöket is foglalkoztatta az a kérdés, hogy mi történik akkor, ha az orvostudomány kudarcot vall, és csődöt mond, és nem tud mit tenni,

akkor helyükbe lép az ima, a ráolvasás, az áldozat és más kultikus tevékenységek. Látom, az ókori görögöket is mozgatta ez a kérdés. Miket nevezünk testi betegségeknek? Mi orvosok legtöbb esetben szomatikus, úgynevezett testi betegségek ellátásával foglalkozunk, ami orvosilag megmagyarázható. Van organikus háttér, pl. szöveti elváltozás. A pszichoszomatikus betegségek azok a betegségek, ahol a betegségek kialakulásában, fennmaradásában, lefolyásában pszichoszociális tényezők is szerepet játszanak. Lehet itt a stressz, lehet itt bármi más tényező, ami igazából kiváltja az emberből. Amik orvosi okkal nem magyarázhatók, nincs organikus háttér, azokat nevezzük szomatoform betegségeknek, és ez ilyen kizárási diagnózis. Mindig ki kell zárjuk igazából a szervi eltéréseket, okot, problémákat, és csak utána gyanakodhatunk pszichoszomatikus betegségekre.

Melyek is azok a pszichoszomatikus betegségek? Egy rövid felsorolás. Ezt úgy hívják, Alexander szerint ez a pszichoszomatikus hétszentség. Itt van latin nevük, én csak magyarul fogom felolvasni. A gyomorfekély, sokizületi gyulladás, fekélyes vastagbélgyulladás, bőrgyulladás, pajzsmirigy-túltengés, illetve magas vérnyomás, itt egyértelmű összefüggést mutatnak a pszichoszomatikus háttérrel. Itt más kategóriába véve láthatjuk, hogy minden komolyabb szervrendszernek vannak pszichoszomatikus betegségei. Kardiovaszkuláris betegségeknél van az iszkémiás szívbetegség, mint az

infarktus, a magas vérnyomás betegség. A gyomor-bélrendszeri betegségeknél az irritábilis bélszindróma, a gyomor- és nyombélfekély, illetve az autoimmun gyulladássos bélbetegségek, a colitis ulcerosa. A légzőrendszer betegségein belül az asztma bronchialis, a hiperventillációs tünetcsoport. A fejfájásoknál a tenziós fejfájás, migrén. Az endokrin zavarok esetén a hipertireózis, illetve bőrgyógyászati betegségeknél a pikkelysömör az alsó, illetve az ekcéma a felső.

Milyen pszicho-fiziológiai zavarok lehetnek? Gyakorlatilag, mint említettem korábban, a stressz, ami gyakorlatilag hagyományosan kiváltja az úgynevezett szomatikus háttérűnek gondolt betegségeket, a kialakulásukban szerepet játszik. Láthatjuk – szintén a stresszt említvén –, hogy a legtöbb pszichoszomatikus betegség kialakulásában komoly szerepet játszik. Ezek az eredmények vezettek az immunrendszer és a stressz kapcsolatának vizsgálatára, és vezettek egy új tudományterület kialakulására, a pszicho-neuroimmunológiai kutatásokhoz.

Itt egy másik táblázatban foglaltam össze, az orvosi hetilapból kivett táblázatban, hogy a szakterület szerint, milyen betegségek vannak, külön korcsoportokra osztva. Elnézve a hallgatóságot, leginkább a serdülőkor érintett –, az anorexia, a bulimia nervosa,

illetve az affektív zavar, de minden más korcsoportoknál is megvannak a pszichoszomatikus hátterek, a szomatizációs zavarok gyerekkorban.

Szeretnék az előadás negyedik témájára rátérni, hogy a Bibliában milyen olyan igeverseket találunk, ahol egyértelmű összefüggést találunk a pszichoszomatikus betegségekkel a bibliai tanítás szerint. Mindannyian ismerjük ezt az igeverset a Példabeszédek 17,22-ben: *„A vidám szív a legjobb orvosság, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszárítja.”* Ez a gondolat a bölcs Salamon királytól származik, aki a nép leghatalmasabb uralkodója volt. És itt egyértelműen nem arra kell gondolni, hogy most kiszáradnak a csontok, hanem hogy a fizikális egészségünk a lelki tényezők következtében gyakorlatilag teljes mértékben tönkremegy. Egyetlen konkrét megállapítás az, hogy a vidámság, a pozitív érzelmek elősegítik az egészség helyreállítását, ezzel szemben a bánatos lélek, a szomorúság, a negatív érzelmek rombolják a fizikális állapotunkat. Itt csak kiemelten, hogy a tartós negatív érzelmek csökkentik az immunrendszerünk ellenálló képességét, és megnő a kockázata a szív- és érrendszeri betegségek kialakulásának. Tehát ha folyamatosan szenvedünk valamilyen krónikus stressztől, szomorúságtól, szorongástól, akkor ne csodálkozzunk, hogyha sokkal fogékonyabbak leszünk bármi más légúti fertőzésre, bármi más olyan jellegű fertőzésre.

A második igevers, mint például, *„Aki bölcsekkel jár, bölcsé lesz, az ostobák barátja pedig romlottá lesz.”* Példabeszéd 13,20. Van egy ilyen közmondás igazából, amit gyakran mondanak, ismerik ezt a mondatot, hogy *„A körülötted lévő öt ember átlaga vagy.”* Tehát, ha jól végig gondoljuk az életünket, és végig gondoljuk, hogy melyek azok az emberek, akikkel napi viszonylatban szoros kapcsolatban állunk, akkor láthatjuk, hogy hasonló az érdeklődés, hasonló a gondolkodás, közel hasonló eredményeket sikerül elérni. Tehát ez egy nagyon nagy igazság, hogy a körülöttünk lévő emberek átlagai vagyunk. Nem csak ti, hanem mindannyian. A Biblia nem fogalmaz ennyire sarkosan, ám rávilágít arra, hogy sok hasonlóságot lehet tapasztalni a barátok, baráti társak értékrendjében, gondolkodásmódjában. Például csak egy kiragadott példa, hogy egy 2007-es kutatás kimutatta, hogy 57%-kal nő az esélye az elhízásnak, hogyha közeli barátom is elhízott. És akkor itt is az van, mert ugyanazon normák szerint élünk, ugyanúgy eszünk, ugyanúgy mozgunk, ugyanakkor végezzük ezeket a dolgokat, és ezáltal megnövekszik az esély. Az azért nagyon sok, az 57%, az azt jelenti, hogy több, mint minden másik ember. Ha egy személlyel pozitív kapcsolatban állunk, akkor az általa szimpatikusnak vélt dolgokat mi is szimpatikusnak látjuk.

A harmadik: *„Amilyen az anya, olyan a leánya”* az Ezékiel 16,44-ben. Egy törvényszerűséget akar ez a bibliai bölcsesség nekünk mutatni,

hogya a családunk szokásai, gondolkodása nagy hatással vannak ránk, azonban az azonos nemű szülők viselkedése, érzelmi válasza, szerepei mintázatként beépülhetnek a saját életünkbe. Itt értelemszerűen melyek azok a minták, amiket követni kell? Ha látjuk, hogy a szüleink viselkedésében van sok-sok olyan dolog, amivel mi nem tudunk azonosulni, amelyek úgy érezzük, hogy nem emelnek, nem visznek előre, nem építenek, akkor nekünk ezt a sémát nem szabad követni. Viszont itt értelemszerűen nagyon nehéz igazából kitörni bármilyen szempontból, és azt mondani, hogy én többet, mást, jobbat, bármit szeretnék. De ne felejtsük el, hogy felelősek vagyunk a saját viselkedésünkért és döntéseinkért, hiszen ezek a minták felülírhatóak lehetnek, és kell, hogy legyenek számunkra.

A negyedik a Példabeszédek 17,9: *„Aki szeretetre törekszik, fátyolt borít a vétekre, de aki folyton arról beszél, elszakad a barátjától.”* Biztos ti is sokszor találkoztatok olyan emberekkel, akik mindig felhánytorgatják a múltat, folyamatosan ezen rágódnak. Láthatjuk, hogy milyen fontos bibliai szempontból is a megbocsátás és elengedés. Azáltal, hogyha nem tudunk megbocsátani és nem tudjuk elengedni, akkor el fogjuk veszíteni azt az adott barátot. Nemcsak azért fontos, hogy ne veszítsük el, hanem van egy másik, saját énvédő mechanizmus, hogy akkor mi nem a barátunknak, nem neki teszünk rosszat, hanem ha rágódunk folyamatosan rajta, ez az egészségünk megőrzésében is

szerepet játszik. Tehát a tartós sértettség fennállása fokozza a szív- és érrendszeri problémák előfordulását, a depresszió kialakulását és gyengíti az immunrendszer működését. Ha mi nem tudunk elengedni egy dolgot, akkor a saját egészségünk fog rámenni. Ne felejtjük el, hogy mindig nagy segítségünkre szolgálhat, ha a mi Urunkra gondolunk, ha felidézünk egy olyan esetet, amikor mi hibáztunk és megbocsátást kaptunk. Mindannyian abban a kategóriában vagyunk, hogy hibáztunk és megbocsátást kaptunk a Jóistentől. Ezek alapján nekünk el kell köteleződnünk a megbocsátás mellett. Hívóként ebben a folyamatban segítség lehet az ima, és ha arra gondolunk, hogy ezt a megbocsátást már megkaptuk Istentől, aki kész nap mint nap megbocsátani a vétkeinket.

Itt a 32. Zsoltár, gyakorlatilag egyértelműen azt lehet mondani, hogy a pszichoszomatikáról szól. Tehát jól lehet látni a bűn és betegség kérdéseiben az összefüggést, amit a mai orvostudomány pszichoszomatikának nevez, azt a zsoltáros több ezer évvel ezelőtt érezte, sőt, le is írta. Én kimásoltam a 32. zsoltárnak az 1–5. versét, és nem véletlenül hívják ezt a zsoltárt – a teológusok jobban tudják, mint én – pszichoanalitikus lélekelemző zsoltárnak, ami így hangzik az első verstől kezdve (újonnan revideált Károli): *„Boldog az, akinek hamissága megbocsáttatott, vétké elfedeztetett. Boldog ember az, akinek az Úr nem tulajdonít bűnt, akinek lelkében nincsen csalárdság. Amíg hallgattam,*

megavultak csontjaim a naphosszat tartó jajgatás miatt. Míg éjjel-nappal rám nehezedett a kezed, ellankadt az életerőm, mint a nyári hőségben. Vétkemet bevallottam neked, bűnömet nem fedeztem el. Azt mondtam »Bevallom hamisságomat az Úrnak«, és te elvetted rólam bűnömet, amellyel vétettem.» Itt is látjuk, hogy bevallottam, és bűnömet nem fedeztem el, tehát nagyon fontos bevallani és utána elengedni. Tulajdonképpen minden betegség mögött valami ilyesmi bújlik meg, előbb lelki zűrzavart okoz, amely testi nyavalyává alakul – így fogalmazott Gyökössy Sándor ismert teológus.

Remélem, hasznos volt, hogyha bárkiben bármilyen kérdés felmerül, állok rendelkezésetekre. Köszönöm szépen a megtisztelő hallgatást.

Surman László – Nagyon köszönjük az előadást. Jó lett volna sok olyan szakmai kifejezést is érteni – bár magyaráztad folyamatosan. Nem tudom, a Varga Misi bácsit, Tutka Miskát ki ismeri? A doktor úr mentette meg az életét, ő volt a kezelőorvosa, amikor hátsófalí szívinfarktust kapott, de biztos, hogy sokan vannak még, akik így vannak vele. Nem tudom, valamilyen kérdés fogalmazódott-e meg bennetek így az előadást hallgatva?

Az Európai Unióban van egy egészségügyi kimutatás, amit olvastam, egy tudományos cikket, és abban azt írják le, hogy Magyarországon az Európai Unióban általában az emberek tíz évvel

kevesebbet élnek, ezen belül pedig a cigányok Magyarországon az átlaghoz képest megint 10 évvel kevesebbet élnek, tehát az Európai Unióban a cigány emberek húsz évvel kevesebbet élnek. Nem tudom, ez mennyire fedti a valóságot.

Dr. Ruzsa János – Nem akartam belemenni etnikai dolgokba, de örülök, hogy felhoztad alapvetően. Nem igazán tudjuk, hogy miért, de amit Laci mond, ez sajnos így van. Most név nélkül, de az elmúlt két hétben volt egy 84-es születésű, egy 85-ös születésű, egy 79-es, egy 75-ös születésű, nagy szívinfarktusos beteg. Gyakorlatilag nem lehet azt mondani, hogy bármi olyan kirívó lett volna, nem volt. Ne gondoljátok, hogy 200 kilós volt, nem volt három doboz cigarettás – egy pici túlsúly, egy pici dohányzás, és mégis gyakorlatilag idejekorán megkapta a szívinfarktusát. Ezért is nagyon fontos igazából tudván azt is, átgondolván – és örülök, hogy felhoztad –, hogy akinek a családjában előfordult idejekorán, az tényleg figyeljen oda a dohányzás letételére, figyeljen oda a vérzsírokra, a cukorbetegség megfelelő kezelésére, mert nem igazán tudjuk, hogy miért, de sajnos, amit Laci mondott, ez egy valós probléma.

Orbán Ildikó – Mik a tünetei a szívinfarktusnak? Hogy vesszük észre? Egy 84-es születésű.

Dr. Ruzsa János – Most, hála a jó Istennek, azért ritkán alakul úgy ki, hogy a semmiből, ilyen fiatalon. Tehát vannak úgynevezett alarmírózó

tünetek: terhelhetőség-csökkenés, kicsi terhelésre jelentkező nyomás, szorítás, fulladás; állkapocsba, karba sugárzó fájdalom; légszomj, ami korábban nem volt. Ritkán alakul ki szerencsére a semmiből, hanem mindig van olyan jellegű... Mert ennek a koleszterinplakknak nőni kell. Tehát egy bizonyos szintig nőni kell, hogy panaszt okozzon, viszont hogyha nincs foglalkozva vele, akkor az megreped, és akkor gyakorlatilag kialakul egy szívinfarktus. De tény, hogy lehet egy olyan, ha van egy nagyon nagy lelki megterhelés, egy szeretettünknek az elvesztése, az tud olyan nagy fájdalmat okozni, hogy gyakorlatilag a semmiből – azt lehet mondani, hogy – kialakul a szívinfarktus. De legtöbbször, ha végig gondolják az emberek, voltak tünetek, csak negligálták az emberek.

Illetve megint mondom, a pozitív családi anamnézis. Tehát akinek a családjában előfordult, van olyan betegem, akinek az édesapja 40 évesen, a gyerek 40 évesen, az unoka 40 évesen meghalt hirtelen szívhalálban. Valaki újra lett élesztve, valakit nem sikerült, de tény, hogy volt egy ilyen fokú családi halmozódás.

Bodoczki Ernő – A stressz az nagyon közrejátszik ebben, a szívinfarktus kialakulásában. Ebben a mai világban a stressz már elkerülhetetlen. Már gyerekkorban, vizsgáktól kezdve, tanulás, minden.

Dr. Ruzsa János – Azért azt ne nevezzük stressznek igazából, mert azt az ember választja magának. Tanulás, meg vizsgák, meg miegymás. Persze ez egyfajta stressz, de utána valamilyen szinten van olyan stressz, amit tudunk változtatni, tudunk alakítani, van, amit nem. Tehát most az egy ilyen idealisztikus álmvilág igazából, hogy úgy éljük az életünket, hogy velünk nem történik soha semmi rossz, nekünk nem kell stresszelni, mert mindenkinek megvannak abban a mikrokörnyezetben, ahol él, a problémái, a gondjai, a fejlődési dolgai, tehát hogy mit hogyan kellene csinálni. De tény, hogy ami tőlünk telik, azzal próbáljuk minimalizálni a stresszt.

Surman László – Valakinek van még kérdése?

Egy női „hang” – Megelőzés illetve visszafordítás. Visszafordítható-e a már kialakult plakk?

Dr. Ruzsa János – Ez egy nagyon jó kérdés. A koleszterincsökkentő vizsgálatokban több olyan vizsgálat látott napvilágot... – hogyha emlékeznek, és csak futólag vetítettem ki azt, hogy az optikai koherencia tomográffal megnézzük, hogy hogyan is néz ki az érfalnak a belseje, ahol vannak ezek a koleszterinben dús plakkok. Tehát azt, hogy visszafordítani vagy csökkenteni, azt nem lehet, viszont szinten tartani lehet. Csak azt tudatosan kivettem, mert volt egy olyan ábra, amiben van egy plakk-stabilizáló hatása ezeknek a koleszterincsökkentő gyógyszereknek, aminek az a célja gyakorlatilag, hogy kisebb legyen a

valószínűsége, hogy ez a koleszterinban dús plakk szétrepedjen. Ha magát az elvékonyodott réteget meg tudja vastagítani, akkor nem tudja lecsökkenteni, de megtartja, hogy ne nőjön a plakk, illetve hogy kisebb legyen a valószínűsége, hogy az a plakk szétrepedjen, és kialakuljon az infarktus. Tehát inkább úgy hívják, hogy plakkstabilizáló hatást tudunk elérni.

Bodoczki Ernő – A pszichoszomatikus betegségeknél láttam mondjuk az asztmát. Gyógyítható? Már úgy, hogy teljesen meggyógyul ebből, nem kell gyógyszer szednie egy életen át.

Dr. Ruzsa János – Megint azon múlik igazából, hogy mikor kezdődött az a stressz, mennyi ideig volt, milyen szintre jutott el az a betegség, tehát a betegség kezdeti szakaszán van rá lehetőség. Viszont amikor már hosszú évek óta fennáll az asztma, és már három belégzőt használ az adott illető, akkor inkább csak mérsékelni lehet. Mert amikor már kialakul az organikus eltérés, azt nem tudjuk teljes mértékben visszafordítani.

Bodoczki Ernő – De egy tömeges jelenséget láttunk, hogy a COVID ezt felerősítette sok mindenben.

Dr. Ruzsa János – Így van, így van. Erről adataink majd néhány év múlva lesznek, hogy mit hozott ki, milyen arányban a COVID, mert azért látjuk, hogy gyakorlatilag a trombózisoknak, a tüdőembóliáknak a száma nagyon nagymértékben megnövekedett, de erről csak néhány

év múlva lesznek biztos adataink, hogy igazából ez mit váltott ki, mennyi ember halt meg, mennyi ember lett krónikusan beteg.

Surmanné Kovács Ilona – Egy fiatal itt nem merte megkérdezni, de megkérdezem a nevében. Milyen érzés életeket menteni?

Dr. Ruzsa János – Alapvetően életet menteni nagyon jó érzés, viszont azt mindig szoktam mondani a hozzám tartozó betegeknek, hogy mi csak egy eszköz vagyunk a Jóisten kezében – tehát, hogy nem rajtunk múlik. Az egy nagyon-nagyon jó érzés.

Viszont azt senkinek nem kívánom, amikor egy 40 éves hozzátartozójának kell elmondani bármit is. Tehát hogy elvesztettük, meghalt, nem lesz többet, mert az egy nagyon-nagyon hálátlan dolog. Sajnos találkozunk ilyennel. Minden erőfeszítésünk ellenére hosszú, elhúzódó újraélesztés után van, hogy elveszítünk 40 évest. Van, hogy elveszítünk akár fiatalabbat, akár idősebbet is. Az embert próbáló, tehát azt senkinek nem kívánom.

Az mindenesetre jól esik, amikor találkozunk bárhol a városban, vagy bárhol, és akkor rám köszönnek, és ha nem is a nevére, de emlékszem az arcára, és azt tudom mondani, hogy őt valahol köztéren újraélesztették, 20 perces újraélesztés után bekerült hozzánk, megnyitottuk a koszorúeret, és azóta is jön-megy, jól van, éli az életét, tehát ez semmihez sem hasonlítható érzés.

Nyugodtan, bátran, mert direkt azért építettem úgy fel az előadást, hogy legyenek egyszerűbb, legyenek bonyolultabb részek, legyen egy kicsi belelátás is. Akár a prevencióhoz van bármi kérdés, nagyon szívesen.

Surman László – Én azt szeretném kérdezni, hogy ugye most itt látjuk, hogy milyen fiatalok vagyunk, tehát a Jóisten őrizzen meg bennünket, de bármelyikünknek a családjában előfordulhat, hogy az édesapánk vagy az édesanyánk kap egy szívinfarktust. Tehát onnantól kezdve, hogy említetted, hogy 120 perc van az izom megmentésére. Onnantól kezdve, hogyha látjuk ezeket a tüneteket, mi az, amit leggyorsabban megtehetünk annak érdekében, hogy a mi szüleink vagy ismerősünk a legjobb ellátásban tudjon részesülni. Lehet, hogy most itt van ez az előadás, és nem tudjuk, a Jóisten tudja, hogy lehet, hogy most olyan dolgot tanulunk meg, ami megmentheti a mihózzánk tartozónak az életét, ha tudjuk, hogy azonnal mit és hogyan tegyünk.

Dr. Ruzsa János – Ha gyanú van a szívinfarktusra, akkor semmi mást nem kell tenni, felhívni a mentőket, és azt mondani, hogy egyértelmű mellkasi panasza van. Ez egy olyan piros villogó, hogy gyakorlatilag azonnal kiküldik a legközelebbi mentőegységet. Ha csak Békést vesszük alapul – sajnos nagyon sok betegünk van innen –, az azt jelenti, hogy 10–12 percen belül kint van a mentőegység. Tehát nem a mentőkön múlik. A mentésirányítás is úgy osztja a mentőgépkocsikat, hogy

mindig legyen a megyében, ha nem Csabáról, akkor Gyuláról, ha nem Gyuláról, Sarkadról. Tehát, mint ahogy felvetítettem azt az ábrát – sok-sok negatívum mellett –, e tekintetben nagyon jó helyen szerepel igazából Magyarország, mert nagyon rövid időn belül sikerül.

Itt a baj azzal van, ha sok-sok ember úgy fekszik le, hogy este csak fáj, csak szorít, nyom, csak nyom, de kicsit vizes ruházzuk, majd el fog múlni, már este 10 óra van. Nem, nem, nem! Ha este 10 órakor vagy 11-kor megcsináljuk a beavatkozást, sokkal jobb eredményt tudunk elérni, és neki az életminősége lesz jelentősen jobb, mint akkor, ha reggel 6-kor végezzük el ugyanazt a beavatkozást, és ez tőlünk teljes mértékben független. Amennyi fórum van, mindig mindenhol próbáljuk igazából hirdetni. Most értelemszerűen itt nem a 15 éves mellkaskéfű kislányról beszélünk, aki nem ötöst, hanem hármast kapott, hanem az olyan korú, olyan társbetegségekkel, rizikótényezőkkel rendelkező emberről. Ott mindig elsőként erre kell gondolni. Nem a refluxra, nem arra, hogy izomláza van, hanem hogy mi van, hogyha szívinfarktusa van. Kevés dologba lehet belehalni, de ettől meg lehet halni.

Surman László – Akkor én megköszönöm doktor úrnak, hogy itt van közöttünk. Most az egész napot neki át kellett szervezni, műtétet, mindent, hogy el tudjon jönni, és nemcsak úgy, hogy most ide látogatott hozzánk, hanem itt is marad velünk, bár most el fog menni,

van egy kis dolga neki, de vissza fog érkezni, úgyhogy ha az alkalom végén lesz még bárkinek kérdése, akkor odamehettek hozzá, megkérdezhetitek, és nagyon szívesen fog válaszolni.

Most a Robit fogom kérni, hogy egy kicsit frissítsen fel bennünket, bár gondolom, elég frissek vagytok, de mozgasson is meg bennünket egy kicsit. Nem tudom, fekvőtámaszra kell-e készülni.

Baráti Róbert

lelkipásztor,
Észak-Magyarországi Egyházkerület vezetője
Magyar Pümkösdí Egyház

Nézétek el, én teljesen offline vagyok, abszolút. Megmondom őszintén, még a telefonomat is kint hagytam a kocsiban. Nagyon sok szeretettel köszöntelek benneteket. Baráti Róbertnek hívnak, és el fogom sütni itt is azt a poént vagy azt a humort, amit mindenhol elmondok, hogy tőlem minden baráti alapon fog itt ma elhangozni. Tehát ennek már akkora szakálla van, hogy rá tudnék lépni. Meg tudunk abban egyezni, hogyha bármilyen kérdés van, hogy tegezödünk? Én nagyon megtisztelve érzem magam, hogy itt lehetek. Tehát legyünk ebben egy kicsikét szabadok.

És nagyon köszönöm a meghívást. Nagyon tudtam kapcsolódni több mindenhez, ami idáig elhangzott. Nyolc évig az Országos Mentőszolgálatnál is dolgoztam mentő szakápolóként, mentésirányítóként, mentésvezetőként is, tehát ültem ott a telefon mellett, amikor infarktus miatt telefonáltak, vagy mellkasi fájdalom miatt, illetve voltam kint mentőápolóként is ilyen helyzetekben. Tehát azért nagyon tudtam ehhez kapcsolódni. Nagyon tudok kapcsolódni

ahhoz, hogy az Országos Cigánymisszió központjában vagyok egy előadáson, ugyanis én is cigány vagyok. Ez így nem látszik kívülről, de majd el fogom mesélni a sztoriját, hogy ez egy sajátos történet, és mindjárt egy játékra hívnálak benneteket az elején, hogyha benne vagytok, jó?

Elmondok magamról egy pár dolgot, ez egy alternatív bemutatkozás lesz. Azok a jellemzők, amiket én elmondok, azokhoz mennyire tudsz kapcsolódni? Mennyire tudod azt mondani, hogy én valami hasonlóban vagyok benne, vagy ez nekem nagyon tetszik, vagy ezt szeretném majd az életemben, vagy ilyen módon szeretnék majd élni? Az én környezetemben van egy ilyen élethelyzet, vagy van egy ilyen ember, akire ez ugyanígy jellemző, hogy ez engem nagyon inspirál.

Tehát Baráti Róbertnek hívnak. 50 éves leszek ebben az évben, ha megélem. Tehát ez már javában a B oldal. '94-ben tértem meg, nem keresztény családból származom, és katonai főiskolára jelentkeztem az érettségi után, hivatásos katona szerettem volna lenni. Szentendrén jártam a katonai főiskolára, és ott talált meg engem Jézus Krisztus, ott tértem meg, és gyakorlatilag ott szereltem fel a Krisztus hadseregébe, és természetesen nem lett belőlem katona. Úgyhogy azóta az Úrral járok, az Urat követem. Lelkipásztor vagyok Ózdon, hat éve Ózdon élek. Emellett van családom, van egy feleségem, akivel 27. éve élünk

házasságban, nagyon szeretem őt. Házasságunk első évében a feleségem megbetegedett, és heti háromszor művesekezelésre jár, tehát végstádiumú veseelégtelenséggel él. Nekünk 27 éve minden hetünk úgy telik, hogy a feleségem hétfőn, szerdán meg pénteken négy és fél órát a művesekezelésen tölt. De nagyon emlékszem arra, amikor elvettem feleségül, akkor azt mondtam, hogy egészségben, betegségben, jóban, rosszban, amíg a halál el nem választ. És hogy Isten megtartott minket, sőt, kaptunk két lánygyermeket is, és ők már nagyok, nem velünk élnek, egyik Debrecen, másik Ózdon, úgyhogy talán még ezt érdemes rólam tudni.

Kocsmalelkészként is elhíresültem az éjszakai életben, különböző szórakozóhelyeken megjelentem, mint lelkipásztor. Elég sok mindent tudok erről is mesélni, voltak tapasztalataim. Emellett volt egy nagyon sajátos időszak az életemnek, hogy egy gyermekotthonban dolgoztam Bácsalmáson, illetve később Baján egy speciális gyermekotthon beindítását bízták rám és azt vezettem. Ott szerhasználó és magatartászavaros fiúkat kellett valamilyen módon bent tartani úgy a rendszerben, hogy lehetőleg ne a börtön legyen a vége a történetnek. De hadd mondjam azt, hogy volt olyan fiú, akinek 62 folyamatban lévő bírósági eljárása volt, 17 évesen, tehát nagyon-nagyon kemény sztori volt ez. Na, és én ott kaptam meg azt a megtisztelő jelzőt, hogy azt mondták nekem a fiaim... – mert én így hívtam őket. Én kilenc

cigányfiút kaptam rögtön, amikor odamentem, és azt mondta a főnök, hogy „Most vagy megállod a helyed, vagy nem, de az biztos.” Tehát, nem tudod, hogy mit vállaltál, bele leszel lökve, és vagy megállod a helyed, vagy nem. A lényeg az, hogy egyszer a fiúk... – már sokat birkóztunk olyan szempontból, hogy dolgozni kellett velük, segíteni őket, küzdöttünk. Szívtam a vérüket, nagyon kemény volt, szöktek, ittak, drogoztak, loptak, betörtek, szóval volt minden. Annyit jártam a rendőrségre, már jobban ismertek a rendőrök, szerintem engem, mint sok embert a városban. Egyszer az egyik srác mondja nekem – mert szépen az évek alatt ment lefele ez a dolog, és alakult az életük –, azt mondták „Robi bácsi, maga tuti cigány.” „Hát – mondom –, ezt hogyan sakkoztad ki?” „Magyarban ilyen bolond nincs.” És akkor ez így rajtam maradt, onnantól mindig én voltam a „fater” nekik, és ez egy nagyon jó időszak volt az életemben, nagyon kedves emlékeim vannak, és mai napig az ország különböző területein tudom, hogy hol laknak, és amikor arra járok, akkor meglátogatom őket.

Emellett még azt tudom elmondani, saját magamról, hogy mentőszolgálatnál dolgoztam, lelkipásztor vagyok, a sportok is közel álltak a szívemhez, mint testépítés, súlyemelés. Most már érzem azt, hogy egy kicsit visszább kell venni. Szeretek tanulni, mentálhigiénét végeztem, teológiát végeztem, úgyhogy ez még egy jó dolog. Szeretem a birkapörköltet, mákos tésztát, túrós rétest.

Mondtam egy pár dolgot, nem tudom, mennyire figyeltetek. Az a kérdésem, hogy ki az, aki azt mondja, hogy amit most elmondott magáról, abból legalább egy dolog van, ami tetszik, amihez tudok kapcsolódni?

Adamik László – Nekem nagyon sok minden kapcsolódik, akár onnantól kezdve, hogy nem hívő családba születtem; az, hogy gyermekotthonban dolgoztál, én is dolgoztam, csak én egészségügyi gyerekotthonban dolgoztam, igaz, csak fél évig. Én is elkezdtem teológiát tanulni, de én azt abbahagytam. Sok minden van, nekem is van egy feleségem és két gyerekem, úgyhogy elég sok kapcsolódás van.

Baráti Róbert – Szuper, köszönöm. Van-e itt olyan, aki szeret sportolni? Nagyon jó. Mit sportolsz, hogyha megkérdezhetem? Kosarazol, de jó, szuper.

Én csak egy szót szeretnék nektek ma átadni, ez pedig a kapcsolódás. Ha ezt ma elviszitek haza, hogy kapcsolódás, akkor azt gondolom, hogy olyan pluszt tudok adni, ami szerintem segít. Mert egy olyan világban élünk, ahol szerintem a kapcsolódásaink, az egymáshoz való kapcsolódásunk, a saját magunkhoz való kapcsolódásunk, akár az Istenhez való kapcsolódásunk nagy kihívásokat tartogat. Eljövök ide 200 kilométerről, és egy előadást tartok vadidegen fiataloknak, akik látnak egy vadidegen embert, és azt szeretném, hogy valamilyen szinten kapcsolódjunk.

A testünk, mint templom, ez a mai nap fő témája. Szoktatok egyáltalán úgy gondolni saját magatokra, hogy a testetek egy templom? Ismerős nektek valahonnan ez a gondolat?

Az 1Korinthus 3,16-ban azt mondja Pál a hívőknek, hogy *„Nem tudjátok-e, hogy ti az Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke lakozik bennetek?”* Ez egy nagyon érdekes gondolat. Az emberek nagyon sokféleképpen gondolnak saját magukra, de nem nagyon hallom őket arról beszélni, hogy ők egy templom. Pál apostol azt tanítja, hogy ti a Szentlélek templomai vagytok. Mondhatunk a templom helyett imaházat? Az olyan pünkösdiesebb, nem? Úgyhogy a Szentlélek imaházai vagyunk. Milyen szeretetek egy jó imaház, ahova mondjuk ti jártok? Mi a jellemzője egy jó imaháznak? Tudtok egy-két dolgot mondani nekem, aki jár gyülekezetbe? Milyen egy jó gyülekezet? Mitől jó egy gyülekezet? Igen, mondjátok bátran, nincs rossz válasz. Szeretet? Jól hallottam? Ha bemész egy gyülekezetbe, ott szeretettel fogadnak. Mi az, ami még fontos. Nagyon jó, nagyon jó egyébként, szuper. Mi az, ami még fontos egy gyülekezetben, ahova szívesen mész, vagy egy közösségben? Isten jelenléte, nagyon jó. Találkozások. Találkozol a barátaiddal, testvéreiddel, ismerőseiddel.

Van-e esetleg egy önként jelentkező, aki jól tud rajzolni? Egy dolgot kellene felrajzolni, egy templomot. Egy nagyon egyszerűt, csak ide

középre. Nagyon jó. Nyitunk rá egy ajtót, kicsit még ablakot, jó nagy ablakokat.

A Biblia azt mondja, hogy te a Szentléleknek a temploma vagy. És hogy ez hogyan kötődik a lelki és fizikai egészséghez, mindjárt el fogunk oda jutni. De hogy egy kicsikét gondolkodjunk arról, hogy milyen templomok is vannak. Például milyen templomok vannak itt Békésen, a közeli városokban, falvakban? Mondok néhány példát.

Lehet, hogy van egy olyan templom, amelyik lehet, hogy kívülről nagyon szép, fel van újítva, sok pénzt ráköltöttek, jó ablakai vannak, jók az ajtók, belül is szuperek a padok, de nem járnak oda az emberek, hanem ha bemész egész héten, akkor teljes üresség van. Én ismerek ilyen templomot, ami ott áll már kétszáz éve, ötszáz éve, de igazából nem nagyon járnak be az emberek. Azt lehet mondani, hogy az ilyen templomok kicsit magányosak. Nincs kapcsolódásuk a környezetükkel. Ott van egy falu közepén, négy-öt idős néni esetleg elmegy, de mondjuk a faluban élő ezer ember közül nagyon-nagyon kevés jár oda, és bizony ott van az az igazi templomi hangulat, amikor bemész, és olyan nagyon-nagyon csöndben vannak az emberek, már aki ott van.

Van olyan templom, ami nem is néz ki jól, hanem romos, belül szét van szakadva, és még a hangulata sem igazán jó egy ilyen templomnak, és azt lehet mondani, hogy még kedvem sincs oda elmenni.

Vannak szép modern templomok, amik tele vannak emberekkel. Például egy püNKöSDi gyülekezetbe, ha bemész, akkor jó esetben van bent sok ember, vannak bent testvérek, van egy jó közösség, van szeretet, lehet hozzá kapcsolóDni, és nagyon szívesen elmész egy ilyen gyülekezetbe.

Vannak romtemplomok. Van egy olyan városrész Ózdon, ahol van egy száz éve leromlott templom, és néha ki szoktam menni, és el szoktam gondolkodni, hogy mi lett volna, ha a templom még mindig állna? Száz éve ott áll, és nem csinál vele senki semmit.

Vannak múzeumok, ahol a templom már nem funkcionál, hanem csak kiállítás van ott, és csak meg lehet nézni érdekességként.

Amikor arról beszélünk, hogy a mi életünk a Szentléleknek a temploma, akkor nagyon különböző lehet az életünk. Lehet, hogy szuper jó életem van a bajokkal együtt, a küzdelmeimmel együtt, mégis van kapcsolatam a környezetemmel, van kapcsolatam Istennel, és úgy nézek ki, mint egy élettel teli, vidám gyülekezet. Aztán vannak olyan emberek, akik lehet, hogy kifele mutatják, hogy minden szép, minden jó, menő vagyok, szuper minden, de nincsenek kapcsolataim, és valahol magányos vagyok. Valahol belül van egy nagyon nagy üresség. Vannak olyan emberek, akik olyan templomok, hogy azt látjuk, hogy önpusztító életet él. Már nincsenek kapcsolatai, de már nem is szép

kívülről, hanem lehet, hogy benne van egy függőségben, benne van egy spirálban, ami húzza lefelé.

Hadd mondjam azt, hogy amikor a gyerekkoromban dolgoztam, akkor nagyon sok olyan értékes fiatal fiú és lány is átkerült a kezem alatt, akikben nagyon nagy potenciál volt az életben. Volt egy fiú, aki autószerelő szeretett volna lenni, ami érettségéhez kötött szakképesítés. Sajnos a szerhasználat miatt nagyon erős függősége volt. Hiába kapott meg minden lehetőséget, hiába volt minden törődés, a függőség legyőzte őt, és elszigetelte magát a barátaitól, elszigetelte magát a lehetőségeitől, és aztán teljesen tönkre is tette magát. A doktor úr mesélte, hogy az érelzáródásnak milyen kockázatai vannak. Ez a fiú a drog miatt például fél szemére megvakult, mert valami olyat adott be magának, ami miatt kórházba is került. Egy másik fiú puszta kézzel egy szekrényt vert szét, amikor elvonási tünetei voltak. Ő egy olyan templom volt, ami már se kívülről nem volt szép, se belülről, merthogy a függőség teljesen tönkretette.

Ebből az igéből kiindulva, hogy milyen egy jó templom, és milyen az, amikor az én életemben azt lehet mondani, hogy ott van egy testi és egy lelki egészség. Ahhoz lehet talán hasonlítani, amikor van egy olyan templom, ami tele van emberekkel, szeretet van, jól érzik magukat, megy a dicsőítés, megy az igehirdetés, ott van Istennek a jelenléte a Szent Szellem által, és oda szívesen mennek az emberek.

Maga a templom is jól néz ki, rendben van, le van nyírva a fű, ki van festve, nem lóg az ajtó, meg nem ilyen mindenféle dolgok vannak, hanem látszik, hogy egy kicsikét foglalkoznak azzal a templommal. Azt gondolom, hogy mi is szeretnénk, hogy az életünk is ilyen legyen. Szeretném azt, hogy tényleg kívül-belül minden rendben legyen az életemben. Legyen harmónia, legyen boldogság, örömben tudjak élni.

A mentálhigiéné egyébként ezzel foglalkozik, az emberek jólétével. Ha meg kéne fogalmaznom, hogy mi a mentálhigiéné, akkor annak az a lényege, hogy amikor egy ember jól van, akkor azt jelenti, hogy rendben van saját magával, és rendben van a környezetével is. Amikor egy ember rendben van, akkor két nagyon fontos dolog ott van az életében, hogy optimistán néz a jövőbe, optimizmus van, a másik, hogy van reménye a jövőre nézve. És nagyon sokszor találkozok olyan, nem csak fiatalokkal, idősebbekkel is, akikből az optimizmus teljesen kiveszett, és amikor a jövőről beszélünk, hogy milyen terveik vannak, akkor van, akinek már nagyon fiatalon egyáltalán nincsen terve a jövővel kapcsolatban, hogy mit akar elérni, semmit. Él egyik napról a másikra.

Három dolgot szeretnék ezzel kapcsolatban elmondani, hogy milyen a jó templom, mi kell ahhoz, hogy ez a templom jó legyen, és mi kell ahhoz, hogy az életünk egészséges legyen, az életünk tényleg egy testi-lelki egészséggel legyen megáldva. Ehhez pedig egy igét

szeretnék még nektek felolvasni. János harmadik levelének a második része így szól: *„Szeretett barátom, kívánom, hogy mindenben jó legyen dolgod, és légy egészséges, amilyen jó dolga van a lelkednek.”* János azt mondja, hogy olyan egészséges legyél fizikailag is, amilyen jó dolga van a lelkednek. És ez nagyon fontos, hogy a test meg a lélek kapcsolata itt megjelenik ebben az igében, és hogy ezzel kapcsolatban János egy áldást mond, de ha visszamegyünk a Teremtés könyvéhez, akkor látjuk azt, hogy Isten hogyan teremti az embert. Ki tudja ezt megmondani, gyülekezetbe járók vagy bibliaolvasók? Hogyan teremti Isten az embert? Mit mond a Szentírás? Megformálta, a kezével megformálta és belelehelte az ő Lelkét. Istennek a keze nyomát hordozzuk magunkon. Istennek az egyedi teremtményei vagyunk mindannyian. Istennek a keze nyoma, a gondolata, terve mindannyiunknak az élete. Jeremiás prófétának azt mondja, hogy *„Mielőtt megformáltalak, már ismertelek”*, hogy Isten látja azt, hogy te itt vagy ma, látja, hogy milyen vagy, és hogy Istennek a tervében ott vagy benne. És Istennek a tervében ott voltál benne, és Isten pont olyannak teremtett téged, amilyennek látni akar téged. És hogy ez egy nagyon fontos dolog, mert te egy ajándék vagy. Azt szokták mondani, hogy nagyon kell, hogy vigyázzunk magunkra. Tudjátok, hogy miért? Mert belőled csak egy van. A többiek sokan vannak, de belőled csak egy van.

Három dolgot szeretnék erről a templomról elmondani, ami most egy kicsikét én vagyok, illetve kicsikét te vagy. Ha magadra gondolsz, te milyen templom lennél? Ezt nekem nem kell megválaszolni, elmondom, hogy én milyen templom vagyok. Én szerintem egy kőtemplom vagyok, jó erős nagy kövekből összeépítve, jó erős nagy zárakkal, nagy ajtókkal, de belül meg van egy nagyon nagy cserépkályha, meleg van, barátságos légkör van, mert ez egy baráti templom, itt baráti a hangulat. De ez nem elég, hanem nagyon fontos dolog az, hogy három olyan tényező van az életünkben, ami a kapcsolódás szóhoz tartozik, ami, hogyha jól működik az életedben, jól működik az én életemben, akkor lehet azt mondani, hogy lelkileg az egészséges kategóriába tartozom.

Azt nem lehet mondani, hogy aki lelkileg egészséges, aki lelkileg jó, hogy nincsen neki soha semmi problémája, mert a szakma is azt mondja, hogy többé-kevésbé jól van. Inkább jól vagyok, szokták mondani, hogy jól vagyok, a bajokat leszámítva. Az a vágy, a cél, hogy soha ne legyen semmi problémánk, az majd a mennyben fog megvalósulni, addig ki kell, hogy tartsunk. Teszek három ilyen nyilat, és ezzel a három dologgal szeretnék egy picikét foglalkozni, egyiket kicsikét kiemeltebben.

Az egyik az, hogy fölfelé mutató nyíl: egy templom akkor templom, ha ott van az Istennek a jelenléte, ha tud kapcsolódni Istenhez. Az én

életemnek is az egyik nagyon fontos kapcsolódása, hogy kapcsolódom Istenhez. Mert ha egy templomban nincsen ott az Isten jelenléte, akkor még jól érezheti magát ott attól az ember, jól eltelhet az idő, be lehet fűteni, de akkor az maximum egy klub lesz. És mindig hiányozni fog valami nagyon fontos. Nagyon sokszor az emberek felépítik az életüket kívülről, hogy meglegyen minden: autó, állás, pénz, amit szeretnék. Dolgozok saját magamon, megismerem saját magamat, hogy lelkiileg egy kicsikét rendben legyek, és mégis lesz egy üres rész, ez pedig az a betöltetlen rész, ami az Istennek a teremtéséből adódik, hogy Isten engem azért teremtett, hogy megismerjem őt. És hogyha én nem ismerem Jézus Krisztust, ha én nem kapcsolódom Jézus Krisztushoz, akkor az életemnek ez a szeglete, ez a része mindig üres lesz.

Amikor katonai főiskolára jártam, nekem minden bejött. Sportoltam, felvettek a suliba. Úgy tűnt, hogy minden célomat el fogom érni. Felderítő tiszthelyettesnek tanultam, szerettem volna ejtőernyőzni, sziklát mászni, síelni, és ezt mind ingyen, a honvédségnél ingyen megtanulhatod. Nem kell érte egy forintot se adni, visznek repülővel, ugrálhatsz ki repülőből, helikopterből, nagyon vonzott, és amikor felvettek, akkor azt éreztem, hogy teljes az életem, és azt éreztem, hogy megvan minden. És még büszke is voltam, amikor mentem haza, haverokhoz elmentem: „Na, mi a helyzet veletek? Én a

katonai suliba járok.” Csak egy baj volt, hogy belül üres voltam és azt éreztem, hogy ha csak ennyi az élet, akkor valami nagyon-nagyon hiányzik. És nem volt meg a kapcsolódásom Jézus Krisztushoz. Nem volt meg az a kapcsolódásom ahhoz, aki értelmet ad az életemnek. És ez nagyon fontos, elsődleges fontosságú kapcsolódás Jézus Krisztushoz. Minden lelki egészségnek ez a kezdete, hogy ha én kapcsolódok, ha megismerem Krisztus szeretetét, ha engem Jézus meg tud szólítani, akkor elkezdődik az a változás az életemben, hogy Isten átformál és megmutatja azt, hogy én miért is születtem erre a világra, mi az Ő terve velem, és itt kezdődik a lelki egészség, hogy megtalálom azt az utat, amit Krisztus nekem szán. Átélem a bűnbocsánatot. Tiszta lapot kezdhetek. Tizenkilenc évesen nekem már arra volt szükségem, hogy tiszta lapot kezdjek. Annyi dolgot felhalmoztam addig az életemben, annyi bűnön átmentem, annyi dolgot megtettem, hogy azt éreztem, hogy szükségem van, hogy valaki adjon egy új kezdetet 19 évesen.

Azt tudom, hogy a mai fiataloknál ez a limit sokkal lejjebb van már sajnos. Sokkal előbb belenyúlnak sokkal keményebb dolgokba. Olyanokba, amikre mi abban az időben hozzá sem tudtunk jutni, de szükségem volt erre. És itt kezdődik, hogyha én a lélek temploma vagyok, akkor ez az első kapcsolódás Jézus Krisztushoz. Szükségem van arra, hogy Krisztus engem megmentsen. Ha te most úgy vagy itt, hogy gyülekezetbe jársz, és már ismered Krisztust, akkor adj érte hálát. De

ha most úgy ülsz itt, hogy eljöttél, meghallgatjuk ezt a kocsmalelkészt, mond valamit, akkor én azt szeretném neked mondani, hogy ragadd meg azt az evangéliumot, azt a lehetőséget, hogy Jézus Krisztussal találkozz. Merthogy Ő az, aki igazi értelmet ad az életnek. Sok tervünk lehet, meg lehet valósítani nagyon sok mindent az életünkben, de ha nincs ott Krisztus, akkor eltévesztjük a célt, és megmarad az üresség.

Hogyan tudok kapcsolódni Jézus Krisztushoz? Hogyan tudom őt megismerni? Olvasom a Szentírást, olvasom a Bibliát. Szoktam azt mondani, hogy ne telefonon, hanem könyv alakjában. Miért? Tudományos kutatások bebizonyították azt, hogy amit telefonon olvasol, nem marad meg úgy, mert az agy máshová raktározza, mert nincsen beviteli nehezítettség, hanem nagyon gyorsan, könnyen hozzáférsz az információhoz, nem kell lapozgatnod, nem kell keresned, és nem emlékszel rá, hogy pontosan hol is olvastad. Amikor azt mondom, hogy olvastam valamit ebben a könyvben, mondjuk a Bibliában. És hol? Nem tudom megmondani, tudom, hogy a jobb felső sarok, mindjárt megkeresem, és nagyon hamar meg is van. Miért? Máshová raktározza az agyam. És én nagyon fontosnak tartom azt mondani, hogy ha meg akarom ismerni Krisztust, akkor olvassak, olvassam a Szentírást, mert Krisztus a Szentírásen keresztül meg tud engem szólítani.

Szólítsam meg őt imában. Szólítsam meg, Úr Jézus, én a tied vagyok, vagy ha még nem vagyok a tied, akkor a tiéd akarok lenni. Jézus Krisztus pedig belép az életünkbe. Ez a legfontosabb kapcsolódás, az imádság és az Isten Igéjének az olvasása. Hogyha én akarom azt, hogy ez az úr be legyen töltve, ezt csak Jézus Krisztus tölti be. Nem tölti be a vallásosság, a gyülekezetbe járás. Fontos, de a Krisztussal való személyes kapcsolat a legfontosabb, hogy Jézus ugyanaz akar lenni az életünkben, akit a Bibliában is olvasunk.

Nagyon fontos a kapcsolat más emberekkel. Milyen az a templom, vagy az a gyülekezet, ahova elmész, és egyedül ülsz bent? Milyen jó hangulat lehet, ugye? Magammal nem szoktam összeveszni bent, bár néha az is előfordul. De milyen jó az, amikor elmész egy gyülekezetbe, és mondjuk, ott vannak a barátaid, az ismerőseid, azok, akikkel szívesen töltesz időt, és hozzájuk kapcsolódsz. Ugyanígy van az életünkben is, a lelki egészségnek egy nagyon fontos része, hogy legyenek jó kapcsolataink. És ez nem azt jelenti, hogy az Instán hány követőm van, meg hány ismerősöm, meg hogy a TikTok csatornámon esetleg hányan követték már be a mindenféle rendkívül értékes videóimat és megosztásaimat. Nézzétek el, hogy én már egy boomer vagyok, én már csak a Facebookon garázdálkodok, ezekre az új platformokra már nem megyek fel. Hány ismerősötök van egyébként a közösségi médiában? Mondjatok számokat. Mennyi ismerősötök van?

Van, akinek van mondjuk kétezer ismerőse? Lacinak van kétezer. Fiatalok, neked mennyi van, hadd kérdezzem meg? Ötszáz. Az is elég komoly szám, igaz? Van-e olyan, aki azt mondja, hogy neki van kétezer? Ott van kétezer ismerős. Négyezer. Nagyon jó, nekem is nagyon sok.

Viszont az a kérdésem, hogy hány barátotok van? Hány olyan ember van, akire azt tudod mondani, hogy a lelki társad, akinek, amikor igazán bajban vagy, el mered, el tudod mondani anélkül, hogy megalázná, kiröhögne, vagy kitenné mondjuk az üzenőfalra, hogy „Figyeljetek, milyen hülyeséget mondott...”, vagy szétküldené Messenger csoportba a dolgokat. Hány ilyen ismerősünk van? És tudjátok, az a helyzet, hogy ezelőtt száz évvel az embereknek mondjuk volt húsz ismerőse, volt egy barátja, ma nagyon sokszor van ötezer ismerősünk, de nincs egy barátunk se. Nincs olyan ember, akivel egy mély kapcsolatot ki tudunk építeni, és akiben meg tudunk bízni. Ez nagyon fontos, hogy amikor az embereknek nincsen kapcsolatuk más emberekkel, vagy felületes a kapcsolat, akkor megjelenik a magány. És társas magányban tudunk élni, pörgetjük a közösségi médiát, el tudunk Facebookozni egész este, nézzük a short videókat a YouTube-on, és eltelik az idő, nagyon-nagyon. Egyébként ez egy függőség is, abszolút, tehát erre is rá fogunk kanyarodni, és közben nem kapcsolódunk másokhoz. Tehát fontos, hogy kapcsolódjak Istenhez, és nagyon fontos, hogy Isten minket nem arra teremtett, hogy egyedül

legyünk a világban, hanem legyenek más kapcsolataink is. És nagyon tudok kapcsolódni ahhoz, amit az adjunktus testvér mondott, hogy annak az öt embernek van egy átlaga, akivel a legtöbb időt töltöd. Nagyon sokszor én azt látom, hogy az emberek nem töltik az időt más emberekkel, hanem virtuálisan elmegy az idő. Ismeritek ezt az érzést? Csak leülök egy kicsit, és elkezd az ember most már nem számítógépen, hanem a telefonját, tabletjét pörgetni, és 3–4 óra hosszát ott tud ragadni, és észre sem veszi, hogy elment az idő.

Fiatalokkal is foglalkozom a gyülekezetben, és beszélgettünk arról, hogy sokszor nincsenek jó lelkiállapotban, szoronganak, depressziósak, nem jó lelkiállapotban vannak. Szoktam őket kérdezni, hogy mit csináltatok egész héten? Sorozatot néztek. A mi időnkben mi volt a sorozatnézés? Megnéztünk egy 40 perces filmet, jó, majd jövő héten jön a következő rész. És akkor mondják, hogy nem így nézik. Megnéznek két évadot egyszerre, 16 órát néz egy nap, legfeljebb kimegy ebédelni vagy a mosdóba. Ismerős ez valakinek? Van ilyen. Nagyon sok. Nálunk nagyon sok ilyenrel találkoztam. Tudjátok, ezzel az a probléma, hogy amikor az ember ebben a formában tölti az időt, nem kapcsolódik senkihez, és gyakorlatilag egy olyan magányban van, hogy virtuálisan kitölti az idejét. A lelki egészségnek egy nagyon fontos eleme az, hogy kapcsolódjak az emberekhez. Legyenek barátaim, legyen egy jó gyülekezet, ahol tudok kapcsolódni valakihez.

Egy sportegyesület, aki itt kosarazik például, a csapattársakkal való kapcsolat egészségmegőrző hatású. Az, hogy vannak barátok, vannak, akikkel el tudok menni sportolni, ez nagyon-nagyon fontos. Az, hogy egy gyülekezetben van egy ember, aki megszólít, hogy „Hogy vagy, mi van veled?“, nagyon sokat számít. Nagyon nagy kihívás ez a mai világban, hogy a fiataloknak – és egyébként az idősek is gyakorlatilag ugyanígy vannak –, egyre kevesebb a kapcsolata.

A magány egy nagyon nagy kihívás, illetve a segítségkérésnek az egyik hiánya, hogyha nincsenek kapcsolataim, és problémáim vannak, akkor nem tudok kihez fordulni. Volt olyan, nem is egy olyan gyerek a kezeim alatt, aki azért került kórházba, mert elkezdett falcolni, összedarabolta saját magát. És mondta, hogy szorongott, problémái voltak. Kérdeztem, hogy „Miért nem szóltál valakinek?“ Úgy érezte, hogy nem volt bizalma senkihez. Addig-addig hatalmasodott el a problémája, hogy összevagdosta magát. De hogy miért? Mert ott volt a gyermekotthonban, ami egy sajátos hely, és nem mindig egy vidám hely, sőt, legtöbbször nem volt vidám hely, de igazi kapcsolódása nem nagyon volt. Ezért én azt tudom mondani, hogy a lelki egészségnek egy másik nagyon fontos védőfaktora, hogy jó közösséghez kell tartozni.

És a harmadik, ez a legizgalmasabb, erről szeretnék egy-két dolgot nektek mondani. Kapcsolódom Istenhez, kapcsolódom a közösséghez, az emberekhez. Mi a harmadik, akihez kapcsolódnom kell? Ki a

harmadik? Isten, körülöttem lévő emberek... Ki a harmadik, akihez kapcsolódnom kell, mit gondoltok? Legyetek bátrak! Elmondom, elárulom a titkot, mert látom, hogy várhatunk egész estig: hogy kapcsolódom önmagamhoz. Mit gondoltok saját magatokról? Milyen emberek vagytok? Ki az, aki szereti saját magát és azt mondja „Én meg vagyok elégedve saját magammal, teljesen kiteljesedett életem van, el tudom fogadni saját magam olyannak, amilyen vagyok.”? Ez nagyon-nagyon fontos dolog egyébként a kapcsolódásban. Úgy is írtam fel, hogy milyen templomnak látod saját magadat? Ha te vagy a Léleknek a temploma, akkor milyen templomnak látod magad? Jézus azt mondja a legfontosabb parancsolatban, hogy szeresd Istent teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből, és azt mondja, szeresd felebarátodat, az embereket, mint saját magadat. És ez nagyon fontos, hogy beszélünk arról, hogy szeretni kell Istent, beszélünk arról, hogy szeretni kell a felebarátot, de vajon szeretem-e saját magamat? Szeretem-e azt az embert, akivel minden reggel találkozok, és belenézek a tükörbe, és azt mondom, hogy „Hogy néz már ki ez a Baráti Robi? Ez nem tetszik rajta, az nem tetszik rajta...” és hogy a testi-lelki jóléthez nagyon szorosan hozzátartozik az, hogy milyen templomnak látom magamat.

Például a mai világban nagyon sok kihívás van abban, hogy az a szépségideál, ami mondjuk a lányokat formálja, vagy ami a fiúkat

meghatározza, az sokszor mennyi szorongást be tud táplálni egy embernek az életébe. Nem vagyok elég sovány. Nem vagyok elég szép. Láttam olyan lányokat, akik kifejezetten vékonyak voltak, és eljött egy összejövetelre, és azt mondta, hogy ő most fogyókúrázik. Nézttem rá, hogy miért? Mert ő kövér. És azt mondtam, hogy itt nagyon-nagyon nagy baj van. Azért, mert a média annyira formálja a tudatot, hogy elhitte magáról, hogy ő bizony még nem elég sovány. Őneki még le kell fogynia, és ezt testképzavarnak hívják. Ugyanígy a túlzásba vitt sportolás, ugyanez a kategória tud lenni, hogy az emberek nem elégedettek azzal, amilyenek Isten őket teremtette. Fontos a sport, fontos az, hogy igényesek legyünk saját magunkra, de ezt sem célként, hanem eszközként kell kezelni.

A másik nagyon fontos ezzel kapcsolatban, hogy a test és a lélek kapcsolata egy nagyon fontos dolog, hogy itt vagyunk ebben a földi testben, és nagyon sokszor nem értjük azt, ami bennünk történik. A mentálhigiéné ezt úgy fogalmazza meg, hogy elveszítem a kapcsolódást saját magamhoz. Lehet, hogy ti is ismeritek azt a jelenséget, hogy bejön valaki az ajtón, és a látványától ideges leszek. Miért? Nem tudom megmondani, hogy miért. Vannak bizonyos típusú emberek, akik engem idegesítenek. Szoktatok így lenni? Mondjuk, aki nagyon sokat beszél, aki nagyon keveset beszél, aki ilyen, olyan, és egyszerűen ledob magáról az az ember, és nem tudom, nem érzem.

Volt egy ismerősöm, összeismerkedtünk, és nagyon azt éreztem, hogy valamiért távolságot tart velem. Nem tudtam, hogy miért. Két éven keresztül nem mondta meg. És aztán egyszer valahogy ez kijött egy helyzetből, és azt mondta, hogy neki van egy bátyja, aki egy igazi bunkó. Bántotta őt kiskorában. Nagyon-nagyon rosszul bánt vele, ő volt a kisebbik testvér, és azt mondta, hogy amikor velem beszél, azt mondja, még a hanghordozásom is olyan, mint a bátyjáé. Tehát még a kinézetem is, meg ahogy én beszélek, olyan, mint a bátyja, és egyszerűen, amikor velem beszél, akkor mindent eszébe juttatok, és a szervezet egy jelzést ad belülről. Mit jelent ez? Volt neki egy rossz érzése velem kapcsolatban, nem tudta megfogalmazni. Nagyon sokáig nem tudott rájönni, csak azt érezte, hogy valami történik, nem tudott kapcsolódni ahhoz az érzéshez, és ehhez kellett egy mélyebb beszélgetés, hogy rájöjjünk, hogy nem velem van baja, csak emlékeztetem valakire, akihez rossz élményei kapcsolódnak. És ez nagyon sokszor így van, hogy bizony sok olyan lelki folyamat van bennünk, hogy nem is értem, hogy mi történik bennem. Van egy szorongásom, van egy nehézség, van egy rossz kapcsolódásom valamihez, egy rossz emlékem, és előjön egy olyan érzés, hogy nem tudok vele mit kezdeni. És bizony ez azért van, mert én ezt úgy fogalmaztam meg, hogy amikor a bűnbeesés megtörtént, akkor az ember nem csak Istentől szakadt el, hanem elszakadt saját magától is. Sokszor nem tudjuk, hogy mi minden történik bennünk. Nem értjük

azokat a lelki folyamatokat, amik bennünk vannak, és ezért nagyon fontos az is, hogy az ember foglalkozzon azokkal a belső lelki megmozdulásokkal, ami benne működik. Hogyan tudom magam elfogadni? Mennyire tudom tudatosítani azt, hogy én egy értékes ember vagyok? A lelki jólétnek ez alapja, hogy szeresd felebarátodat, mint saját magadat.

Ehhez talán még egy-két gondolat van, amit szeretnék a mai világban kihívásként mondani, és ezzel zárom is a mai kis gondolatindítómat. Az egyik dolog a függőségek. Milyen függőségeket ismertek fiatalok? Mondjatok egy párat. Mai fiatalokra milyen függőségek jellemzők? TikTok? Nagyon jó. Milyen függőségek vannak? Dohányzás. Mondjatok még ilyen klasszikus függőségeket. Drog, így van, különböző nem legális szerek használata. Nagyon jó. Csokoládéfüggő, abszolút lehet. Biztos. Alkohol. Mit gondoltok, Magyarországon hány embernek van problémája alkohollal? Mit tippeltek? Mondjuk százalékban. Magyarország hány százalékának van? Nem az, hogy ki iszik, hanem Magyarországon 100 emberből 15 ember az alkoholizmus küszöbén áll, vagy már át is lépett, és súlyos problémái vannak. Az alkoholisták országa vagyunk. 15%, és lehet, hogy ez még alulreprezentált, lehet, hogy nem az van, hogy tíz emberből másfél, hanem lehet, hogy ez még sokkal magasabb is, nagyon komoly függőség. Milyen függőség van még? Frontin? Nagyon

komoly a Frontin függőség. Rengetegen szedik a Frontint például. És ha egyszer elkezded szedni, és rászoksz, nem tudsz leállni. Igen. Szexfüggőség, abszolút létező szexfüggőség. Társfüggőség például. Nagyon komoly dolog, és ami a legfontosabb, ami a legáltalánosabb, telefonfüggőség. Majd figyeld meg magadat, hogy egy beszélgetés alatt hányszor írsz valakinek, csak írsz, leteszed, felveszed, megnézed, és gyakorlatilag, amikor elindulsz otthonról, és otthon hagyod a telefont, képes vagy-e érte visszamenni? Figyeljete, én is visszamegyek érte. Tehát lemegyek az autóig, elindulok, és képes vagyok még egész jó nagy távolságról is visszafordulni, mert nem vittem el magammal. Tehát ez függőség. Van egy olyan tárgy, ami nélkül nem tudok meglenni. És ma nagyon sok ilyen függőség van.

És tudjátok, hogy miért? Elmondom: mert van egy olyan állapot, hogy a különböző lelki hatások, amik minket érnek, és a lelki folyamatok, amik bennünk zajlanak, azt szakmailag úgy lehet megállapítani, hogy a szorongás az szinte állandó egy emberben. Mindig van valami, ami miatt szorongunk. Nem azt jelenti, hogy depressziósok vagyunk, de vannak megküzdések. Amikor nem tudok egy szorongással megküzdni, akkor valamivel elterelem a figyelmemet, és a legegyszerűbb valamilyen függőséggel. Mondok egy példát. Hazamegyek, holnap dolgozatot fogunk írni. Egész félévben úgy érzem, hogy nem tanultam. Úgy érzem, nem tudom jól megírni, holnap

dolgozatot kéne írni, helyette inkább sorozatok. Merthogy azzal a szorongást elnyomom arra az időre, aztán másnap írok egy egyes dolgot. De amikor folyamatosan elnyomom valamivel a szorongásokat, bele tudok menni egy függőségbe.

Megkérdeztem a srácokat, miért drogoznak. Nem tudták megmondani. De azt láttam rajtuk, amikor a szorongás elhatalmasodott, mindjárt anyagra volt szükségük. Ők maguk sem vették észre, de ott már az anyag irányított. És a testi és lelki jóléthez az kell, hogy tudjak magamhoz kapcsolódni. Ha felismerem azt, hogy van egy szorongás, amit nem tudok kezelni, van egy nehézség, amivel nem tudok egyedül megküzdeni, azért, mert kapcsolódok magamhoz, mert felismerem azt, hogy ezzel küzdelmem van, tudok segítséget kérni, tudok imádkozni. És a testi és a lelki jólétnek ez a hármasa, ha beindul egy ember életében, hogy kapcsolódok saját magamhoz, elfogadom magam, szeretem magam, dolgozom az önismeretemen. Hogyha kapcsolódok emberekhez, vannak megtartó emberek az életben, egy közösség, egy gyülekezet barátok, nem Facebookon, nem Messengeren, hanem hús-vér barátok, és ha van egy élő kapcsolatom Jézus Krisztussal, akkor a lelki egészségnek egy nagyon fontos védőhálója lesz.

Úgyhogy én ezzel szeretném zárni ezt a mai kis előadást, hogy dolgozzatok a kapcsolódásaitokon, dolgozzatok a kapcsolataitokon,

mert ezek a legnagyobb értékek. Milyen kapcsolataink vannak? Hogyha vannak kapcsolataink, akkor a testi és lelki egészségünk megőrződik. És valóban, akkor a Szentlélek templomai tudunk lenni, hogyha ott van Isten élő jelenléte, hogyha van körülöttünk közösség, van egy közösség, ahová tartozunk, és hogyha önmagunkkal is tisztában vagyunk, szeretettel vagyunk saját magunk felé, elfogadjuk saját magunkat, és hogyha tudunk segítséget kérni akkor, amikor nehézségben vagyunk. Körülbelül ennyit szerettem volna mondani, és nem tudom, hogy van-e idő esetleg kérdésekre, ha valakinek bármivel kapcsolatban van kérdése?

A kocsmalelkésziségről nem nagyon beszéltem, arról is nagyon szívesen, de esetleg arról, amit elmondtam, azzal kapcsolatban, hogy ha van kérdésetek, arra is szívesen válaszolok. Gyermekekothonnal, bármivel kapcsolatban, a témával kapcsolatban.

Orbán Ildikó – A függőségekkel kapcsolatban, például van-e olyan, hogy egészséges függőség. Az én gyerekem például könyvmániás, rengeteget olvas. Anyyira sokat olvas, hogy szinte az egész élete akörül forog.

Baráti Róbert – Én azt gondolom, hogy minden lehet függőség. Tehát gyakorlatilag bármire rá lehet függni az életben. Nem tudok olyat mondani, ami nem. A kérdés az, hogy az a függőség épít-e engem, jó irányba visz-e vagy rombolja a környezetemet. Ha például valaki annyit

olvas, hogy elhanyagol minden mást az életében, akkor azt mondom, hogy az egyensúlyt kell beállítani egyébként. De tudok még, ez talán nagyon érdekes, hogy hogyan alakul ki a függőség például az alkohollal kapcsolatban. Bár ezt nem rajzolom már fel, mert hosszú, de talán ennyi a lényeg ezzel kapcsolatban, hogy az egyensúlyt meg kell találni. Abszolút.

Bárkinek kérdése? Jó, akkor nagyon köszönöm a figyelmet.

Surman László – Én emlékszem egy történetre, amit körülbelül tíz éve hallottam Robitól, vagy még régebben. Hogyha egy sörös dobozba beleteszel egy magot, valamilyen magot, és a sörös doboz tetején egy nagyon szűk kis rés van ott, ahol szokták inni, akkor az a mag, amikor elkezd kinőni, az mindig a fény felé tör. És valóban nagyon sokszor ez a fajta magányosság, amiben benne élnek az emberek, a fiatalok, szükség van arra, hogy ki tudjanak nőni. És azt hiszem, hogy ez a fény az maga az Isten felé való törekvés és növekedés. Valahogy nem tudom elmondani úgy, ahogy ezt te ábrázoltad, de azt látom, hogy nagyon sok fiatal, nagyon sok ember küszködik ezzel, hogy benne van egy sötét élethelyzetben, és szeretne kinőni. Nem tudom, ezzel kapcsolatban esetleg egy gondolat van benned még?

Baráti Róbert – Igen, ez a történet ott indult – a kocsmalelkésziségről azért beszélek egy kicsikét –, hogy amikor Baján laktam, akkor kaptam egy indíttatást Istentől, hogy kezdjek el bejárni egy olyan

szórakozóhelyre, ami Bajának egy nagyon-nagyon elhíresült, hírhedt helye volt, az meg is szűnt egyébként, ami azt jelenti, hogy kétfajta közönség járt oda. Délelőtt, délután ott voltak a jóra való nyugdíjasok, megitták a kávéjukat, megitták a maguk kis sörét, majd este az egész csapat lecserélődött. Az idősek elmentek haza, és a 30-as, 40-es generáció, masszív szerfüggőséggel bíró emberek jelentek ott meg. Egy nagyon-nagyon zárt, és azt lehet mondani, hogy elég kemény társaság is volt, és Isten arra indította a szívemet, hogy én ezekhez az emberekhez kapcsolódjak. Ugye a kapcsolódás megint előjött, és ott tapasztaltam meg, hogy ezek az emberek olyan sötét mélységben vannak benne, olyan mély függőségben, hogy körülbelül húsz éve szerhasználók. Láttam olyan kokainfüggő lányt, aki egy gramm kokainért bármit megtett gondolkodás nélkül. Egy olyan lány, akinek volt egy fogászati asszisztensi szakmája, és még csinos is volt, értelmes is volt, de nagyon-nagyon keményen függő volt.

A lényeg az, hogy ezek az emberek nagyon sötét mélységekben éltek, és amikor ott voltam közöttük, akkor felillant számukra a remény, hogy lehet más élet Jézus Krisztusban. És hogy igazából senki nem tért meg még abból a társaságból, vannak még mindig kapcsolataim hozzájuk. Sajnos egy-kettő már meg is halt azóta, tehát van, aki nem érte meg az érett középkort, de hogy nekem az a reményem, hogy ha egy magot elvetünk a sötétben, ha az a mag

kicsírázik, meg fogja találni a fény felé vezető utat. És sokszor ez a lényege a hívő embernek, egy szolgálónak, hogy vessem el a magot, és a sötétben az elkezd csírázni, meg fogja találni a fény felé vezető utat. Tehát, amikor valaki egy nagyon sötét helyzetben, legnagyobb függőségben van, Jézus Krisztusban abból is van szabadulás, és onnan is meg lehet szabadulni. Talán ennyi erről a történetről.

Surman László – Én megkérném az önkéntes munkatársaimat, hogy álljatok fel, legyetek szívesek, akik önkéntesek, felnőttek vannak most itt. Nézzétek meg őket. Azért kértem, hogy felálljanak, hogyha bármelyikőtöknek bármilyen nehézsége, problémája van, szorongásod van, egyedül vagy, bármilyen helyzettel küszködsz, akkor nézd meg ezeket az embereket, és ha akarod, ha gondolod, keresd őket meg. Beszélgetsetek velük, ne hagyjátok békén őket, kapcsolódjatok, ne hagyjátok őket békén, hanem kérjétek segítséget, mert nagyon sokszor a generációk között óriási szakadékok vannak. Mi nem vesszük észre sokszor, hogy mi történik, ti meg nem mertek szólni. És ez a mai nap akkor legyen erre lehetőség, hogy ezek, akik itt állnak, ezek az emberek, ha bármilyen helyzetted van, keresd meg. Köszönöm, foglaljatok helyet.

Nem tudom, hogy van-e még valakinek kérdése az elhangzott előadással kapcsolatban.

Balog Sándor – Nekem nem kérdésem lenne, hanem igazából én jómagam is sok függőségben voltam, küzdöttem, míg meg nem tértem. És most kaptam az Úrtól egy gondolatot, hogy igazából 11 évig voltam marihuána-függő. Nagyon hamar ki tud alakulni a függőség. Azt javaslom, hogy ha bármilyen függőségben szenvedtek, vagy küszködtök, egy másik függőséggel cseréljétek le, az pedig a Jézus Krisztusban való függőség. Tehát, hogy tőle függjétek mindennap. Így sikerült nekem is kicserélni, mert voltam alkoholfüggő meg gyógyszerfüggő is.

Surman László – Köszönöm szépen!

IV. RÉSZ: Oktatási, foglalkoztatási esélyek – jó gyakorlatok és példaképek – 2024.03.19.

Durkó Albert – Nagyon nagy szeretettel köszöntelek benneteket, és köszöntök mindenkit a Lélekben rendben című programsorozatunkban. Szeretnénk segíteni, hogy ez így legyen, hogy lélekben rendben legyetek, illetőleg segítsetek azoknak, akik környezetetekben vannak, a környezetetekben élő fiataloknak.

Külön nagy megtiszteltetés, hogy vendégeinket is köszönhetem. Rácz Tibor már régi jó barátom, nem is tudom, hogy milyen régóta vagyunk mi barátok, de elég régóta. Több, mint tíz éve. Ő mindig megjelenik, mindig nagyon jókat beszélgetünk, és tényleg, ha Pesten találkozunk, ha más rendezvényeken találkozunk, akkor nagyon-nagyon örülünk egymásnak és szeretjük egymást, de mindig más sapkában van. Most éppen az MCC-nek a tehetséggondozó képzési koordinátora. Köszöntelek Tibor, nagy szeretettel. Köszönöm, hogy itt vagy.

És ugyanígy köszöntöm nagy szeretettel Gyöngyösi Gyulát. Vele is már több alkalommal találkoztam, jó, hogy itt vagy. Köszönöm. Ő a Roma Platform gyermekügyi felzárkózási referense és a Roma Szakkollégiumnak a koordinátora. Ők fognak előadást tartani, és én azt kívánom, hogy sokat szívjatok magatokba, sok magot, amely aztán

kikelve sok gyümölcsöt teremjen az életetekben. Ezek az előadások, beszélgetések legyenek hatással rátok, és ti is legyetek hatással azokra, akikkel majd találkoztok és körülöttetek vannak. Úgyhogy Isten áldjon meg benneteket és még egyszer köszönöm, hogy eljöttetek.

Surman László – Szeretettel köszöntelek benneteket én is, és amint tudjátok, a Lélekben rendben program következő része ez. A címe ennek a mai napnak: Oktatási, foglalkoztatási esélyek – jó gyakorlatok és példaképek. Én azt kértem a mi kiváló előadóinktól, hogy legyenek szabadok, interaktívak, nyugodtan szólítsanak meg benneteket, mert azt tapasztaljuk, hogy kommunikatívak vagytok, van véleményetek, van kérdésetek, úgyhogy most is kérlek benneteket, hogy legyetek együttműködőek, és fogadjátok nagy szeretettel az első előadásunkat. Gyulát fogom kérni, hogy ossza meg velünk gondolatait.

Gyöngyösi Gyula –
gyermekügyi felzárkózási referens
Belügyminisztérium

Nagyon örülök, hogy itt lehetek köztetek. Szeretettel köszöntelek titeket. Nem tudom, miért izgulok egyébként. Annyiszor kiállok emberek elé konferenciákon. Arra jöttem rá az előbb, hogy lehet, hogy azért izgulok, mert szeretnék valamit adni nektek a mai napon. Szeretném, ha a szavaimban lenne valami olyan, ami valóban segít nektek, vagy valóban ad valami ismeretet. Ezzel próbálkozok majd.

Én Gyöngyösi Gyula vagyok, a Belügyminisztériumban dolgozom. Egyébként Pest vármegyében élek, a Dunakanyarban, de van békési kötődésem is, mert édesapám Sarkadi, Sarkadról származik, úgyhogy Békés az számomra nem egy távoli hely, vagy nem egy idegen hely. Én magam egyébként cigány ember vagyok, romungro cigány vagyok, nem beszélem sajnós a nyelvet, de azért voltak muzsikus felmenőim is, úgyhogy a zenét például szeretem. Korábban dolgoztam az egyháznál is, ahol nekem is volt egy ifjúsági közösségem. Velük nagyon sokat próbáltunk énekelni, meg zongorázni. A mai alkalommal az oktatási esélyteremtés, foglalkoztatási esélyteremtés a téma. Talán azért is

kaptam a meghívást erre, mert a Belügyminisztériumban a társadalmi felzárkózással foglalkozom, szegény emberekkel, roma emberekkel, akiknek szüksége van valami segítségre ahhoz, hogy ők is minél tovább jussanak az iskolában, minél jobban élhessenek, minél inkább jólétben.

A mai előadásra azt a címet választottam, hogy Felebarátodat, mint önmagadat. Ez egy evangéliumi rész, és nem is akármilyen, hanem a szeretet főparancs. Arról szól, hogy Uradat, Istenedet szeresd, illetve felebarátodat, mint önmagadat. Azt gondolom – és ez a mai előadás talán arról szól –, nem is előadásnak hívnám, inkább beszélgetésnek, mert szeretném, ha beszélgetnénk, ha bármi kérdésetek van, vagy véleményetek, akkor nyugodtan osszátok meg. Szóval a felebarátodat, mint önmagadat, az azért fontos, mert hogyha nem tudom magamat elfogadni, akkor nagyon nehezen tudok másnak is segíteni. Fontos önmagam is szeretni, ahogyan fontos másokat is szeretni. Azt gondolom, hogy az esélyteremtés valahol itt kezdődik a mi szintünkön, mert hogyha magammal nem vagyok rendben, akkor nagyon nehéz másokkal is rendben lennem. Egy kicsit erről szeretnék a mai napon nektek beszélni.

A mai alkalommal nem tudtam pontosan, hogy szakember legyek vagy magamat mutassam-e be, de mind a kettőt megpróbáltam. Fontos az, hogy az ember meg tudja határozni a saját maga identitását.

Szóval azok a felhők, amik ott vannak fönt, azok mind én vagyok. 36 éves vagyok. Mostanra az ember eljutott odáig, hogy meg tudja határozni azt, hogy keresztény ember vagyok. Azért tartom magam keresztény embernek, mert számomra fontos az Isten is, és számomra az evangélium nem csupán a vallást jelenti, hogy templomba kell járni, meg ott kell ülni, meg ilyesmi, hanem arról szól, hogy egyfajta útmutatást ad az élethez. Útmutatást ad ahhoz, hogy amikor konfliktusom van, amikor nehézségem van, amikor örömöm van, akkor hogyan járjak el, mit tegyek. Számomra a kereszténység nem csak egy olyan dolog, hogy élem az életemet, és egyébként eljárak templomba, hanem a kereszténység ad útmutatást az én életemhez. Nem tudom, számotokra a vallás mennyire van jelen, de azt gondolom, hogy nem is elvárható még fiatal korban. De az már fontos, hogy az ember azt mondja, hogy megkereszteli a gyerekeit is, például ott van a végén, hogy keresztszülő vagyok, és az egyik szülő egyszer kérdezte, hogy igazából úgy voltunk vele, hogy szokás az, hogy megkereszteljük a gyereket, de nem tudjuk, mire jó ez. Meg hogy egyáltalán kell-e már választani, eldönteni egy babánál, hogy ő most keresztény legyen, vagy ne legyen keresztény. Miért fontos ez? Azt gondolom, hogy azért fontos ez, mert már gyermekkorban nem mindegy, hogy milyen értékek mentén akar élni az ember. A kereszténység, az azt gondolom, hogy mindenképpen valamiféle értéket mutat.

Ahogy mondtam, cigány ember vagyok. Ezt én mindig is büszkén vallottam. Biztosan hallottatok ti is sok olyat, amikor a cigányokra mondanak rosszakat. Sokszor van alapja is. Ez nagyon szomorú. Nekem, mint cigány embernek ez nagyon sokszor fáj, amikor tényleg megadják az alapját a cigány emberek arra, amiket mondanak rájuk. Ezt viseljük mi is, akik azt gondoljuk, hogy jobban élünk, vagy normálisabban élünk. Szóval nagyon nehéz cigány embernek lenni, de muszáj magunknak is ismerni és másoknak is átadni azt, hogy ez nem csupán abból áll, amiket ránk mondanak, hanem ez sokkal értékesebb dolog. Én azt gondolom, hogy mindig is büszke voltam arra, hogy nálunk a család, az idősek tisztelete, a testvériség, egy velünk született dolog. Amikor bárki hozzánk bejön, akkor terülj-terülj asztalkám van, és gyere, igyál, testvérem, ülj le. Ez egy nagyon fontos dolog, amit azt gondolom, hogy én nem is tudnék már másképp csinálni. Ez számomra egy érték.

Az is érték, hogy az összes idős, a nagymama vagy a dédmama – hogyha még él, mert ugye, sajnos, cigányoknál elég korán elhunynak az emberek – ott van közöttünk. Büszke vagyok arra, hogy nem feltétlenül egy idősek otthonában van a mama, hanem ott van közöttünk, és több generáció együtt él. Én erre is büszke vagyok és értéknek tartom. Azt is értéknek tartom, hogy én egyébként magyar embernek születtem, meg az én anyám is, az ő anyja is, meg az ő anyja

is, meg az ő anyja is, és hogy mi mindannyian részesei voltunk a magyar történelemnek, a magyar kultúra a miénk is. Most volt az 1848-as ünnep. Március 15-én cigányok is voltak ott. Kossuth hadnagya, Sárközi Ferenc prímás volt, ott zenélt. '56-ban a „Kócos” Szabó Ilona ott volt a forradalomban, és ő is küzdött. Szóval, igaz, ők nem voltak rokonaim, de ők is cigányok voltak, akik a magyar történelem része voltak. Úgyhogy azt gondolom, hogy magyarnak is büszkén vallom magam.

Ott van a szociálpedagógus, az pedig egy választott szakma, egy hivatás. Bizonyára már ti is gondolkodtok azon, hogy mik szeretnétek lenni, ha nagyobbak lesztek. Nekem mindig is fontos volt mások megsegítése. Elsősorban a fiatalokat – mindig szerettem a fiatalok körében dolgozni –, hogy segíthessek nekik valahogy eligazodni az életben. Régebben talán jobban értettem a nyelvükön, mint most, mert már öregszek. És próbáltam mindig segíteni nekik abban, hogy egyrészt, jó értékek mentén próbáljanak élni, illetve amikor pályát választanak, iskolát választanak, vagy éppen nem akarnak többet iskolába járni, akkor ott legyek, és valamit megpróbáljak tenni értük. Szóval én szociálpedagógus vagyok. Ez ugye a főiskolán, a szociális munkást talán többet hallottátok, ez egy hasonló szakma. Azok a szép képek egyébként meg én vagyok ott kiskoromban, meg amikor

elsőáldozó voltam, meg amikor diplomát szereztem. Kicsinek még egész aranyos voltam, de ez már megváltozott az idők alatt.

Ahhoz, hogy az ember eljusson odáig, hogy meg tudja határozni azt, hogy ő kicsoda, mi az identitása, milyen értékek mentén él, az bizony egy tanulási folyamat. Én nem biztos, hogy a ti korotokban már tudtam azt, hogy hova tartok, és azt gondolom, hogy nem is biztos, hogy kell tudni. Viszont az egy nagyon fontos dolog, hogy ilyen közegben kell lenni, amiben most is vagytok, mert akkor biztos, hogy nem olyan rossz felé tartotok. Szóval ott van a kisgyermekkor, amikor az ember kisbaba még, és mondjuk, hároméves kor alatt van, akkor mi az, ami a legfontosabb számára, mi az, ami a legfontosabb volt számomra? Az, hogy egy olyan közegbe szülessek, ahol biztonság van, ahol szeretnek, ahol kapok enni, ahol, ha sírok, akkor vigasztalást kapok, vagy megnézik, hogy a pelenka tiszta-e vagy nem tiszta. Ugye? Az, amikor kisgyerekként vannak játékaid, játszatsz otthon, lerakhatnak a földre, ott a szőnyegen mászkálhatsz. Ez az, ami fontos. Az a család, amibe születesz, ott megtanulod – szokták ezt elsődleges szocializációs közegnek is hívni – ott sajátítod el a kultúrát is, ott sajátítod el a nyelvet, és ott sajátítasz el bizonyos értékeket. Én azért hálát adok, hogy egy olyan családba születtem, ahol fontos volt a gyerek, fontos volt a tanulás, fontos volt az, hogy tiszta, normális életet élünk. Nem

mindenhol van ez így. Olyan helyeken kell segíteni, ahol ez nem így van, de erről majd később szeretnék beszélni.

A második nem nagyon látszik, de a 3–16 éves kor. Amikor intézménybe megy a gyerek, magyarul hároméves korban már mennek óvodába a gyerekek, utána meg majd az általános iskola, és 16 évesen van a tankötelezettség vége. Ugye, olyankor mi az, ami fontos? Továbbra is azért nagyon jó dolog, hogy ott van a háttérben a család meg a szülő. Ott még azért nagyon fontos a család, viszont ott már felmerülnek a kortársak is. Például nekem hetedikben nagyon fontos volt az, hogy kikkel ülök. Például ilyen helyen ülsz-e vagy máshol, mert nekem olyan kortársaim voltak, akik azt mondták, hogy gyere már cigizni, és azóta is cigizek. Szóval ez egy nagyon fontos dolog, hogy az általános iskolában, a középiskolában kik azok az emberek, akikre hallgat. Kik azok az emberek, akikkel csavarog, akikkel bandázik, akikkel azt mondja, hogy mi haverok vagyunk, mert ezek nagyon befolyásolják a mi életünket, akár hosszú távon is. Gondolok itt például az előbb említett cigarettára, amit akkor hetedikben kipróbáltunk egyszer-kétszer-háromszor, és mivel függőséget okoz, nagyon nehéz leszokni róla. Manapság sokkal rosszabb dolog az, hogy nemcsak cigit adnak, hanem adnak füves cigit vagy drogot, ami még borzasztóbbat okoz. Ezért mondom, hogy a kortársnak itt nagyon fontos szerepe van.

Utána a 16 éves kor után, amiben kb. vagytok ti is most. Annyival jobb a tanulás, hogy ott már te dönthetsz egy kicsit. Ott már tudod azt mondani, hogy középiskolában én már olyan helyre szeretnék menni, ahol ezt meg ezt tanulom. Ott már talán nem az van, hogy kötelező iskolába járni, hanem az van, hogy igen, én szeretnék valami lenni. Itt már nemcsak haverságok vannak, mint az általános iskolában, hanem nagyon sok ember ilyenkor már valódi barátságokat köt, és ismét nem fontos az, hogy kikkel köt barátságot.

Huszonöt éves kortól – ezt most a magam szempontjából –, ott meg már azért az emberben leülepszik az, hogy mik azok az értékek, mik azok a célok, ami mentén szeretne továbblépni. Szóval itt egy kicsit rátérnék arra, hogy én mit dolgozok. Van az egyenlő bánásmód törvénye, ami egy meglévő törvény Magyarországon, amiben fel van sorolva – nem tudom, mennyire látszik –, hogy mi mindenért érheti hátrány az embert. Az iskolában már biztos láttatok olyat, hogy valakit csúfolnak. Ez körülbelül ugyanaz, csak nagyra vetítve, hogy azért, mert fiú vagy lány, azért, mert cigány vagy nem cigány, azért, mert fogyatékossgal élő vagy nem fogyatékossgal élő, azért, mert szegény vagy gazdag, ugyanez történik nagyban, amiről ez a törvény szól. Nem tudom, ki az, aki ismeri ezt a Tárizsost. Mostanában volt ez a TikTokon. Szóval az is egyébként egy nagyon vicces videó, én is néztem, meg pont ma láttam, hogy megjelent egy zene is már, és a zene

egyébként nagyon jó. Alapvetően arról van szó, hogy egy enyhe fogyatékos lányt kicikiz, és ebből neki lesz tizenegres nézettsége. Attól függetlenül, hogy én is nevettem rajta nagyon sokat. Attól függetlenül egy borzasztó dolog történik, mert egy fogyatékos lányt kicikizve lesz ő valaki. Ez is simán megállná a helyét, hogy az ő hátrányából szerez valaki előnyt.

De a lényeg az, hogy a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiában, amivel mi foglalkozunk a Belügyminisztériumban, ott mi nem tudunk mindennel foglalkozni, hanem két dologgal. Az egyik a nemzetiséghez való tartozás, magyarul a roma vagy cigány, illetve a másik a vagyoni helyzet vagy a társadalmi státusz, az pedig az, hogy szegénység vagy mélyszegénységben élő emberek. Ez a két csoport az, akivel mi foglalkozunk, és mindaz, amit előbb elmondtam, hogy milyen fontos már az, hogy amikor megszületik egy gyerek, akkor egy normális helyre szülessen, vagy amikor megakad az iskolában, segítsen neki valaki. Ahogy láthatjátok ott bal oldalon, ez a felzárkózási stratégia is már egészen a születéstől a foglalkoztatásig, a munkába állásig próbál bizonyos intézkedéseket – ezeket így hívják – megvalósítani.

Mit jelent ez a gyakorlatban? Nem nagyon látszik, de a lényeg az, hogy például kisgyermekkorban, amikor egy nagyon szegény családba születik egy kisgyermek, ahol mondjuk döngölt föld van, nincsen mondjuk menő csempe vagy parketta, vagy egy szobában laknak öten-

hatan, és kályhával fűtenek, és kormos a fal, és nagyon rossz körülmények vannak. Oda nem biztos, hogy ti is szívesen letennétek a kisbabátokat, hogy ott kússzon vagy próbáljon mászni, miközben az, hogy ő mászik ott a földön, az az ő agyi kompetenciáit, képességeit növeli. Sokszor azt látjuk, hogy az ilyen lakáskörülmények között a nőnek mindig ott van a gyerek az oldalán, és nem azt csinálja, amit neki fontos lenne, hogy csináljon. Ezért van például olyan, hogy Biztos Kezdet Gyerekház, ami azt jelenti, hogy a faluban van egy közösségi tér, oda bemehet az anyuka a gyerekével együtt. Ott van egy hozzáértő ember, és ott van egy szép szőnyeg, jó környezet, ahol a gyereket lerakhatják, ott a gyerek mozoghat, segítenek neki, hogy milyen tornát kéne, segítenek neki játékokkal, fejlesztő játékokkal, hogy az a gyerek minél inkább fejlődhessen. Nem mindig tudunk adni új házat a gyermeknek, vagy annyi pénzt egy családnak, hogy tessék, vegyél magadnak egy házat, ahol parketta van, szőnyeg van és minden van. Viszont ez az intézkedés segítheti azt, hogy több eséllyel induljon az a kisgyerek.

Vagy például a tanodáról lehet, hogy már hallottatok. Ez azt jelenti, hogy ha te például megbuknál matematikából, vagy nagyon rossz lennél belőle, és hazamész egy szegény családba, akkor nem biztos, hogy anyukád azt tudja mondani, hogy nem baj, holnap szerzünk egy korrepetáló tanárt, kifizetünk neki óránként 5000-et vagy 10000-et, és

akkor minden jó lesz év végére, majd ötös leszel matekból. Nincs annak a családnak arra lehetősége, hogy kifizessen egy tanárnak plusz pénzt, de a tanoda segít abban, hogy amikor végeztél az iskolában, oda bemész, ott van valami jó közös program, ott vannak tanárok, akik segítenek neked, és emiatt megelőzhető az, hogy mondjuk, megbukjál, vagy valamiből rossz legyél.

Amikor van érettségid, akkor mehetsz felsőoktatásba is, hogy például szociálpedagógus vagy tanár legyél. Amikor felsőoktatásba jársz, akkor van a Roma Szakkollégium nevű hely, ami Debrecenben, Pécsen, vagy hozzátok közel Hajdúböszörményben például van. Ez arról szól, hogy amikor vannak hátrányos helyzetű vagy roma fiatalok, akik egyébként szeretnének egyetemre járni, de nagyon messze van az egyetem, és arra nincsen pénzük, hogy mondjuk Debrecenben 150 ezer plusz reziért kivegyenek egy albérletet, hogy mindennap bejárhassanak az egyetemre – pl. ez egy eset –, akkor nekik nagyon jó a Roma Szakkollégium, mert ott kapnak lakhatást, kapnak segítséget. Van ott ember, aki segít nekik, ha valamiben elakadnak, és még ráadásul az identitásukat, a kultúrájukat is építhetik vagy ápolhatják.

Az, amivel kezdtük a dolgot, hogy mit tehetek én? Nagyon fontos volna, hogy az állam megteszi azt, hogy létrehoz tanodát, létrehoz roma szakkollégiumot, gyerekházat, útravaló ösztöndíjat, nem tudom, hogy kapott-e már valaki közületek, de vannak állami intézkedések, amiben

az állam azt mondja, hogy tessék, itt van az intézmény, vagy itt van ez a támogatás, és ezzel próbálunk neked segíteni. De ahhoz, hogy engem emberszámba vegyenek, az nem ott kezdődik, hogy van-e tanoda vagy nincs, hanem az, hogy te magad hogyan állsz a cigányokhoz, vagy hogyan állsz a szegényekhez. Nagyon fontos volna az, hogy ti meglássátok abban a szerepeteket, ahogy én is, amikor látom a Tárizst például a TikTokon, akkor eszembe jusson az, hogy egyébként én ezt nem csinálnám meg egy fogyatékkal élővel.

Tegnap volt egy élményem, hogy sétáltam az utcánkban hazafele, és van egy nem cigány házaspár, aki ott lakik, és akárhányszor elmentem mellettük, mindig furán néztek, és sosem köszöntek vissza, amikor én köszöntem nekik. Valószínűleg nem annyira szeretik a cigányokat. Ezt nem kell annyira túlragozni. Tegnap ment előttem a lányuk, aki már egy teljesen nyitott, 15 év körüli. Ő kedvesen rám köszönt, mosolygott, és bement oda, ahol ők laknak. Az iskolában is lehettek akadályai annak, hogy valaki csúfolódjon azért, mert ő szegény, vagy cigány, vagy fogyatékos, vagy egyéb, hanem ti a saját családokban, meg majd a saját életetekben is nagy motorjai lehettek annak, hogy legyenek-e előítéletek, vagy hogyan történik az esélyteremtés. Vagy lehet, hogy amikor majd te főnök leszel egy multi cégnél, vezérigazgató, akkor nagyon fontos az, hogy neked milyen szemléleted van. Azt mondod, „Na, ide cigány biztos nem jön!”, vagy

azt mondod, hogy „Hú, ez a telepről jött, tiszta rongyos a ruhája, ide be se jöjjön, mert büdös lesz!”, hanem lehet, hogy inkább azt mondod, mint a Nő az esély programban például az állami intézkedések között, hogy „Oké, megértem azt, hogy ő szegénységből jött, más kultúrából jött. Nézzük meg, hogyan segíthetek rajta.” Ne legyünk egyből előítéletesek, ne legyünk egyből sztereotípiák rabjai, hanem próbáljunk esélyt adni a másiknak. Azt gondolom, hogy mindegyikötök volt már olyan helyzetben az életében, amikor fontos volt számára az, hogy kapjon esélyt arra, hogy megmutathassa, hogy ő nem egy rossz ember, ő nem béna, ő nem ilyen, nem olyan. Ugyanez lenne fontos a ti életetekben is. Merthogy közösségi szinten meg állami szinten vannak bizonyos normák, az alkotmánytól a törvényekig, akár a vallásunkig, amik egyértelmű utasítást adnak neked arra, hogy te nem különböztethetsz meg másokat, te nem ítélhetsz el másokat, te nem lehetsz rasszista, te nem lehetsz, nem tudom, kirekesztő. Szóval ezt a törvényt kimondja, de hát azért mégis érezzük azt, hogy ez működik a mindennapokban. Nem biztos, hogy mindenki betartja ezt.

A lényeg az, hogy rajtatok múlik az, hogy ez hogyan megy tovább. Az a fontos, hogy te először is mit teszel, te hogyan állsz hozzá? Mert az ilyen „te meg én”-ből lesz a társadalom. Szóval nagyon fontos az, hogy mi hogyan állunk ahhoz hozzá. Ti már abban a korban vagytok, amikor tudtok felelősséget vállalni másokért is, ti már tudtok értékeket

felvállalni, és azt mondani, hogy amit nem szeretném, hogy velem megcsináljak, azt nem csinálom meg én sem mással. Vagy szeretem magamat, ahogy felebarátomat.

Surman László – Nagyon köszönjük, sok fontos, értékes információt hallottatok, és akkor ahogy szoktátok, legyetek aktívak, és tegyetek fel kérdést, hozzátok nyugodtan az előadónkat zavarba.

Érthető volt az előadás egyébként teljes mértékben, de kérdezte a Gyuszi, hogy kaptatok-e már ösztöndíjat? Tegye már fel a kezét, aki kapott valamilyen ösztöndíjat a tanulmányaiért. Vagytok azért többen, és látjátok, hogy ha a rendszer nem így működne, akkor erre sem lett volna lehetőség. A Roma Szakkollégiumról hallottatok. Hamarosan a Pünkösdi Cigánymisszióban is létre fog jönni egy roma szakkollégium.

Most pedig következő előadónkat fogom felkérni, Rácz Tibor barátunkat, Albert bemutatta, de mielőtt Tibor szólni fog, szeretne egy merényletet elkövetni ellenetek.

Rácz Tibor

tehetséggondozó képzési koordinátor
Mathias Corvinus Collegium

Nagyon nagy szeretettel köszöntelek benneteket. Egy tehetségprogramról szeretnék beszélni, és éppen ezért az egész előadásban újra vissza fogunk térni ahhoz, hogy tehetségesek vagyok vagy nem vagyok tehetségesek, hogy tudok-e valamit kezdeni a tehetséggel, vagy nem tudok kezdeni valamit a tehetséggel. Azt gondolom, hogy kinek-kinek a torkában ott van egy kis hangszín. Viszont szinte lehetetlen, hogy az ember azt mondja, hogy „Ó, hát én egy sort vagy egy éneket, amit eddig még nem énekeltem, hát dehogy fogok én itt elénekelni”, és lehet, hogy ez fog történni. Most benne van a pakliban az, hogy dugába dől ez az egész dolog, amit én kitaláltam. Tehát benne van a pakliban. Viszont, ha abból indulunk ki, hogy van bennetek tehetség, akkor az is előfordulhat, hogy együtt el fogunk énekelni egy rövid éneket. Tehát a dolog most még úgy tűnik, hogy lehet, hogy nem sikerül.

Élénekelném az éneket: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Miről szól ez az ének? Mondom az éneket: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink.

Egy lány és Rácz Tibor beszélgetése:

- Hogyha Isten nincsen velünk, akkor teljesen értelmetlen, amit csinálunk.
- Mi vigyázunk magunkra?
- Nem.
- De. Akkor már rég elütött volna a busz.
- Akkor igen.
- Szerintem vigyázunk magunkra. Vigyázunk magunkra?
- Vigyázunk magunkra.
- És a mikrofonra is vigyázz, látom, nagyon félted.

Rácz Tibor és egy másik lány beszélgetése:

- Mi vigyázunk magunkra, és mások vigyáznak-e ránk. Kisasszony, valaki vigyázott-e már magára?
- Igen.
- Kicsoda?
- Hát szüleim.
- Igen?
- Meg barátaim.
- Igen?

- Isten.
- Meg az Isten is.

Rácz Tibor – Tehát az kezd itt kirajzolódni, hogy mi magunk vigyázunk magunkra, nagyon fontos. Vigyázunk a szemünk világára, vigyázunk, hogy el ne törjön valami, vigyázunk, hogy a napot végig tudjuk csinálni. Nagyon vigyáznak ránk a szüleink.

Rácz Tibor és egy fiú beszélgetése:

- Azt nézem, hogy otthon előfordul az, hogy a szülők vagy valaki a családból aggódik azon, hogy belekeveredsz valamibe?
- Persze, hogy előfordul. De ez mindenkinél előfordul.
- És van olyan, hogy este, ha később érsz haza, aggódnak?
- Nincs. Bízna bennem, tudják, hogy semmi baj nem lesz.

Rácz Tibor és egy másik fiú beszélgetése:

- Olyan volt-e már, hogy valaki azt gondolta, hogy nehéz megpróbáltatás van előtted, és nem biztos, hogy sikerül abban megfelelned.
- Szerintem volt.
- Na de mi?
- Most nem tudom. Fogalmam sincs.
- Csak iskolai dolgok vannak?
- Hát, az is.

Rácz Tibor és egy harmadik fiú beszélgetése:

- Van-e valaki, aki már motorból csinált jogosítványt, motorbiciklire?
Menni fog?
- Igen.
- Könnyen?
- Igen.
- Az igenes válaszok a jók. Otthon is azt gondolják, hogy ez pikk-pakk meglesz?
- Persze.
- Nagyon jó, szuper. Mikor lesz olyan pont, amikor egy pillanatra úgy elbizonytalanodsz, hogy hát ez nem is olyan egyszerű. Lesz olyan?
- Soha nem lesz olyan.

Rácz Tibor – Tehát, amikor abból indultam ki, hogy itt tehetséges fiatalok vannak, akik egy mikrofonnak a szájuk elé dugásától nem ijednek meg, ez igaz is, meg nem is. Ugye? De ez még csak beszéd volt. De az éneklés, hogy az éneket vissza tudjátok énekelni, az szerintem sokkal nehezebb lesz, ezért aztán én nem az egész éneket fogom előre énekelni, csak egy rövid részt: a mi szemünk, csak ennyit. Együtt: a mi szemünk.

Az a baj, hogy most engem hallotok nagyon erősen, márpedig magatokat kellene jól hallani, úgyhogy én ezt most kikapcsolom.

A mi szemeink. Együtt: a mi szemeink. Ugye, hogy halljátok magatokat? Na, még egyszer: a mi szemeink.

Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Most én szeretném a lányokat megkérni, hogy a lányok énekeljék azt, hogy a mi szemeink, és ne a saját szemeikre gondoljanak, hogy a mi szemeink. Együtt: a mi szemeink. Csak a fiúk: a mi szemeink.

Tehát, mi volt a kiindulópont? Itt tehetséges fiatalok ülnek. Mi volt az egyik bizonyíték? Jött egy mikrofon, ez egy ijesztő dolog, meg tudta az ember hallani magát. Valaki igent mondott, valaki aztán már négy szót is mondott, tehát azért az nem volt akármilyen. De voltak egészen komoly válaszok is. Még nehezebb dolog jön, énekelve meg kellene szólalnod. A mi szemeink. Együtt: a mi szemeink.

És nem az én hangomat lehetett hallani, hanem a fiatal lányoknak a szép hangját, és elkezdi elhinni az ember, hogy ez szép! Semmi mást nem csinálok, csak a hangommal énekelek, és ami kijön az szép. Még egyszer: a mi szemeink.

Na, most jön a nehezebb dolog, hogy a fiúknak is kell énekelni. Most... a fiúk, csak azt, hogy... az szép, és mégis meg fog történni a csoda. A mi szemeink... (majd a fiúk) a mi szemeink. És a férfiak hangja más, mint a lányoké, és az is szép. Lányok, figyeljétek, hogy milyen orgánumú fiúk vannak! Együtt: a mi szemeink. Mélyebb? Hát hogyan lenne mélyebb. Attól szép, hogy mélyebb. Még egyszer: a mi szemeink.

Úgy kellene, hogy egy picit több kakaót beleadni. Talán nem csak ti, jó lenne, ha a felnőtt férfiak is belesegítenének, hogy azok a basszusok megszólaljanak: a mi szemeink.

Na, kérem szépen! Semmi más nem történt, csak az derült ki, hogy tehetségesek vagytok. Utána át kellett lépnetek a magatok árnyékán, meg kellett szólalnotok. Utána el kellett hinniek, hogy nem az én hangomat halljátok, hanem a sajátotokat, és az szép. Együtt énekeljük: a mi szemeink.

Ki az, aki szokott szólóban énekelni? Oké, énekeljük el. Nagyon jó, nagyon jó. ... Figyelem! Ha te meg nem tartasz. És most ketten: ha te meg nem tartasz.

Felnőtt ember, nagy gyerekei vannak már, most énekelte először, és szép, ami kijön a torkán.

Együtt: ha te meg nem tartasz.

A lányok közül ki az, aki szokott templomi kórusban, gyülekezeti dicsőítésben énekelni? Van-e olyan, aki jár gyülekezetbe? Dorina? Akkor Dorinával duettezni fogunk, kérem szépen.

Mondom azt, hogy kérünk egy kis segítséget, már hárman énekeljük: ha te meg nem tartasz. Együtt: ha te meg nem tartasz. Már most jó. Most a többiekkel együtt: ha te meg nem tartasz.

Uram Isten. Ezt a fiúknak kicsit könnyebb, mert mélyen kezdtem. Fiúk, mindnyájan, lányok is: Uram Isten. Előlről: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten. Jön a válasz: hiába. Csak annyit, hogy hiába. Együtt: hiába. Jó lesz ez lányok, hát tele vagytok mindenféle félelemmel. Hiába... hiába.

Ez jó! Teljesítmény van mögötte, nagyon nehéz kilépni a komfortzónából. Ugye? Álljatok föl! Álljatok föl mind a hárman, gyorsan, gyorsan!

Tökéletes! Oda kell mind a három. Gyönyörű! Előlről elénekeljük, azt, hogy hiába, csak ők öten fogják énekelni, én leszek a hatodik. Előlről: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába. Idáig még egyszer: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába. Kész vagytok odaénekelni: vigyáznak. Együtt: vigyáznak. Egy hallás után tökéletesen énekeltétek, ügyesek vagytok. Együtt: hiába vigyáznak. Előlről, ezt a részt csak ők: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak. Na, még egyszer: hiába vigyáznak. Mindannyian együtt: a mi szemeink. A mi szemeink.

Tehetséggondozás. Találomra kifigyeltem három lányt. Bejött, szép a hangjuk. Kiálltak, pedig fölállni is alig mertek.

Folytassuk tovább a dolgot, egy valakire rámutatsz, igen, magad helyett ki kell választani egy ugyanolyan jó énekest, hogy ne gyöngüljön meg ez a rész.

– Sanyi!

– Akkor ülj le Sanyi helyére, és akkor neki muszáj ide kijönnie, mert elfoglalod a helyét.

Előlről: Ha te meg nem tartasz, Uram, Isten, hiába vigyáznak. Na, még egyszer: hiába vigyáznak. Gyerekek, a Sanyinak olyan torka van. Hiába vigyáznak. Velem együtt: hiába vigyáznak.

Lányok, együtt: hiába vigyáznak. Hopp, elkallódik egy tehetség. Miért? Mert elkezdi azt gondolni, hogy „Remeg alattam a szék, nekem ez nem fog menni.” Így kallódik el egy tehetség. Mindene megvan hozzá. Fölállt, nehéz volt neki, szépen énekelt, nehéz volt. Jön egy zakós ember egy mikrofonnal, és megremeg a lába.

Együtt. Próbálj uralkodni a félelmeden. Jó? Akkor fogd meg, te tedd a szádhoz ezt egész ilyen közel. Együtt: hiába vigyáznak. Szuper. Együtt: a mi szemünk. Szabad a taps most. Ügyesek voltatok, lányok.

Kérem szépen, ki szeretne maga helyett valakit behívni? De most egy ember helyett kettő jön ki. Tehát, ha van két olyan ember, akiről azt feltételezed, hogy ugyanolyan szépen tud énekelni, mint te. Júda és Martin? És te is kint szeretnél maradni, nem akarsz leülni. Ugye? Le akarsz ülni? Majd a végén visszajössz. Jó? Most leülhetsz. Köszönöm. Maradjatok itt, igazad van. Gyere, Júda. Legyen úgy, hogy fiúk-lányok egy oldalon. Jó? Sándorom. Nagyon jó. Sándor, vegye a kezébe!

Ha te meg nem tartasz, Uram, Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Együtt mindannyian, a „hiába”-nál csak a kórus: Ha te meg nem tartasz, Uram, Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink.

Júda! Martinnak még nem megy annyira, úgyhogy csak hárman: hiába. Együtt: hiába. Szuper, Júda, itt az új tehetség. Együtt hárman: hiába. Hogy van, folytatódik? Vigyáznak. Együtt: vigyáznak. Együtt: hiába vigyáznak a mi szemeink.

Nagyon figyeljetelek, mert külön is fogtok énekelni. Együtt elkezdjük: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten. Ezt még egyszer, mert most ez a rész érdekelt: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Csak a két fiú velem: hiába vigyáznak a mi szemeink.

Na, látjátok, ez a tehetség. A két srác alig akar énekelni. Úgy utálja, hogy ő most itt kint van, vagy kevésbé, nem tudom, és közben egy jó teljesítmény jön ki.

Előlről: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Együtt: hiába. És jó! Amikor énekel, jó. Együtt: hiába vigyáznak.

Nem engedi el a hangját. Akkor az egész csapat segít neki, és lehet, hogy akkor se fogja. Hiába vigyáznak a mi szemeink.

Már zavarom őt. Látjátok? Teljes mértékben zavarom. Kérem szépen, nagyon jó teljesítmény, és mégse jön ki. Bennmarad, ott ragad.

Erre kell a tehetségprogram. Mind a két rész mind a kétfélének. Manuel, szegény, teljesen már rá koncentrálnak.

Figyeljétek, többiek: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten. A folytatást is énekeljük: hiába vigyáznak a mi szemeink. Nem dobja át magát a kétségen. Lehet, hogy ők a legtehetségesebbek a csoportban, elvesznek.

Ki az, aki maga mellé be akar hívni két lányt, vagy két fiút, vagy egy fiút meg egy lányt? Főleg a gyerekek közül ne a felnőttek. De maradni kell, módosítottuk. Megvan?

– Igen. Glória, Vivi.

– Én hallgattam a két lányt. Bravó, Gratulálok! Mert én direkt odamentem, és hallottam, hogy szépen énekeltek. Most azt kérem, hogy most megint külön. „Ha te meg nem tartasz”, ez a fele, „vigyáznak”, a másik fele. Jó?

Előlről: Ha te meg nem tartasz, Uram Isten, hiába vigyáznak a mi szemeink. Hiába vigyáznak a mi szemeink.

Ha egy tehetségprogramban az van, hogy kapsz ösztöndíjat, amihez angol nyelvvizsgát kell megcsinálni, ugyanígy be lehet fészülni. És nem lesz meg az angol nyelvvizsga, és elveszik az ösztöndíj, és az egész elveszik.

Kérem szépen, van-e még valaki, akit előre ki akartok hívni?
Gratulálok! Gyere ide előre!

– Én szeretném Larát és Ezékielt.

– Előlről kezdjük: Ha te meg nem tartasz. Kérem a segítséget! Ha te meg nem tartasz, Uram Isten. Együtt: hiába vigyáznak a mi szemeink. Nagyon szépen köszönöm. Mindenki foglaljon helyet.

Kérem szépen, teljesen random hangról kezdtem el az éneket. Szerintem egy kicsit mélyen is. És itt volt valaki, aki elsősorban nagybögős, és gitáron lekísérte. Tehetség? Tehetség.

Én a Mathias Corvinus Collegium Alapítványnál dolgozom, és az alapítványnál van egy roma tehetségprogram, és annak vagyok a képzési koordinátora. Ki volt olyan bátor? Jaj, te voltál bátor. Gyere, állj föl, olvasd el, hogy mi van odaírva a kék mezőn! Ne ijedj meg! Gyerünk, gyerünk!

– Én a mikrofonba nem akarok.

– (RT) Hát aki így énekel?

– Ha a legjobbak közé tartozol, ha mersz nagyot álmodni, itt az idő, jelentkezz!

– (RT) Hoppá! Elvileg, aki tehetséges, az jelentkezhet oda. Figyelj, ami jól megy, azt ne rontsuk el mással. Ha egy vállalkozás beindul, akkor

azt nem szabad abbahagyni. Gyere velem kicsit közelebb, mert azt a fehéret én nem látom. Te látod? Hány éves vagy?

– 14.

– (RT) Hova jársz suliba?

– Kunágotára.

– (RT) Kunágotai vagy? Egy csomó kunágotai gyerek van itt amúgy, azt észrevettem. Ugye? Na, olvasd fel!

– A teljesítményarányos ösztöndíj...

– (RT) Állj! Mi lehet ez a teljesítményarányos?

– A teljesítményre kapsz ösztöndíjat?

– (RT) Tehát, hogyha teljesítesz, akkor esetleg tudnak támogatni, ha nem teljesítesz, akkor nem kapsz semmit. Tovább.

– Szállás...

– (RT) Az egyetemisták részére, az még egyelőre néhányatoknak távoli. Tovább.

– Ingyenes nyelvtanulás.

– (RT) Hát, semmi sincs ingyen. A Mathias Corvinus Collegium Alapítványnak azt ki kell fizetni, csak nem nektek kell. Tovább.

– Külföldi és hazai tanulmányutak, táborok.

– (RT) Kérem szépen, gyere, fordulj meg. Nagyon hasonlított erre a kisasszonyra. Hogy hívnak?

– Glória.

– (RT) Mit jelent az, hogy Glória?

- Dicsőség.
- (RT) Tökéletes. Milyen nyelven?
- Portugál.
- (RT) Nem. Lehet, hogy az is, de a Biblia melyik fordításában van az, hogy gloria? Gloria in excelsis deo. Dicsőség a mennyekben Istennek. Latin.

Na, kérem szépen, egy Glóriához hasonlító nagylányt elvittünk Pozsonyba. Az egész úton panaszkodott, hogy rosszul érzi magát, és amikor hazajöttünk, azt mondta, hogy „Jaj, de jó volt Pozsonyban, még soha nem voltam Pozsonyban, de jó, hogy elmentünk.”

- Mentorrendszer.
- (RT) Mi lehet a mentorrendszer? A mentor egy olyan tapasztaltabb segítő, aki az adott dologban tud neked segíteni. Tehát az nem a tanár, aki feleltet, hanem aki felkészít. Lehet mentor például egy barátnőd, akinek jobban megy ez a tárgy. Na, forduljunk vissza!
- Találkozás meghatározó gazdasági és közéleti szereplőkkel.
- (RT) Te kivel találkoznál, meghatározó gazdasági és közéleti szereplővel? Bárki, akit a tévében látsz.
- Nem tudom.
- (RT) Na, gondolkozz, gondolkozz, gondolkozz!
- Hát sok mindenkivel.

- (RT) Na, de mondj valakit. Jön ez az ember az MCC-ből, megkérdezi, hogy kivel találkoznál?
- Hát, nem tudom, sok mindenki.
- (RT) Bárkit mondhatsz, polgármestert, politikust, gazdasági embert, bankigazgatót, bárkit mondhatsz.
- A Manuel, na.
- (RT) Manuellel akarnál találkozni? Meghatározó közéleti ember? Lesz. Én látom már. Van valaki, akivel szeretnél? Akkor kérjél valakitől segítséget. Fogd a mikrofont, hogy valaki mondjon valakit, mert teljesen bajban vagy. Menjél, hogy valaki mondjon meghatározó közéleti szereplőt. Bemondja a mikrofonba, akkor visszajöhetsz.
- Orbán Viktor.
- (RT) Szerintetek ez reális?
- Igen.
- (RT) A dologban az a vicc, hogy reális. Tehát a Mathias Corvinus Collegium egy olyan tehetséggondozó csúcsintézmény, hogy múltkor az izraeli miniszterelnöknek, Benjamin Netanjahunak a fia ott volt nálunk és adott elő. Miért kell a tehetségeket gondozni? Miért? Mert angolul adott elő. Aki nem tudott angolul, az nem tudott semmit. Na, olvasd tovább, gyere!
- Közösségi programos sportfesztivál.
- (RT) Az elképzelhető, hogy Révfülöpön van egy vitorláskikötőnk, és a roma tehetségprogramos cigánygyerekek vitorlázni tanulnak és

bemennek a Balatonra vitorlázni? Szerintetek én most ezzel vagánykodok?

- Nem tudom.
- (RT) Kicsit, mert ez egy különleges dolog. Egészen véletlenül pont ezt a dolgot tudja szolgáltatni a Mathias Corvinus Collegium a tehetséges diákoknak. Fesztivál van Esztergomban. Hol van Esztergom? Most ne te mondd! Nézzük őket, hogy becsendesedtek. Messze van innen Esztergom? Van itt egy felnőtt, aki tudja, hogy Budapest felé kell menni. Aztán? Rác Tibor vagyok, kezét csókolom.
- Mohácsi Mária.
- (RT) Budapest fele. Aztán?
- Az M1-es autópályára.
- (RT) Utána?
- Tovább sajnos nem tudom az utat.
- (RT) Pesttől még egészen pont északra, fölfelé a szlovák határhoz. Esztergomban szokott lenni július végén, augusztus elején az MCC Fesztivál.

Van még, ugye, amit mondanod kell?

- Igen. Kiemelkedő karrierlehetőség.
- (RT) Mivel az utolsó mondata volt a kisasszonynak... Szép hangja van?
- Szép.
- (RT) Mondd még egyszer: kiemelkedő karrierlehetőség.

- Kiemelkedő karrierlehetőség.
- (RT) Tévébe elmehet, ugye? És mit mondott, amikor ott ült? „Hát én biztos nem!” És közben olyan kellemes hangja van, ami nem derült volna ki, ha nem vállalja fel a tehetséget. A legjobb rész következik. Válassz valakit, aki kijön helyetted a következő kockát felolvasni. Kire gondolsz? Fiút is lehet különben.
- István.
- (RT) István! Na, gyere, kedves István! Én azt hittem rólad, hogy téged ma nem bírlak megszólaltatni. Tehát az, hogy ez így összejön, ez nekem is egy nagy ajándék. Nem akartál, igaz? Szerintem se.
- Versenyképes tudás, idegen nyelv.
- (RT) Milyen idegen nyelv lehet szerinted?
- Német, angol.
- (RT) Tovább.
- Inspiráló közösség.
- (RT) Mi az a spirál?
- Nem tudom.
- (RT) Akkor kérdezzük meg a többiektől. Mi az az inspiráló? Valaki tudja ezt az inspirált? Na, ott az ész! Na, gyerünk!
- Motivál?
- (RT) Egy másik idegen szóval mondod ezt az idegen szót? Hát persze, hogy motivál. Az inspirál az micsoda? Szeretnél valami lenni, amikor

nagy leszél? Van valami vágyad? Na, mondj valamit! Bármit, amit szívesen elérnél.

– Nem tudom.

– (RT) Bármit.

– Amina tudja.

– (RT) Na, mit szeretnél elérni? Vagy hol éreznéd jól magad? Vagy hol szeretnél ülni tíz év múlva? Mondj valamit!

– Külföldön.

– (RT) Na, de azon belül? Megtanuljuk, mi az az inspiráció. Mondjad!

– Londonban.

– (RT) Londonban. Na, de Londonba hol? Lehet Londonban börtönben is ülni?

– Lehet.

– (RT) Na, de hol szeretnél ülni?

– Otthon.

– (RT) Londonban, a saját házámban. Na, most figyelj ide! Ha valaki ezt elhiszi, hogy neked sikerülhet, és ebben ösztönöz, támogat, inspirál, motivál, akkor teszi ezt. Tehát az inspiráló környezet azt jelenti, hogy elhítenni a másikkal, hogy amit gondol, az sikerülhet. Most ez ilyen nagy szavaknak tűnne, ha nem hallottalak volna titeket énekelni. Tehát az olyan lehetetlennek tűnt, hogy ez a csapat elkezd énekelni, és csodás hangok jöttek ki. Sőt, akinek nem jött ki, annak is csodás, csak nem jött ki. Nem lehet mindent egyszerre. Kérlek, tovább.

- Bentlakási lehetőség egyetemisták számára, nemzetközi tapasztalatok, térítésmentesség, ösztöndíj, életre szóló élmény, képzés, kiváló szakemberek, fejlődés.
- (RT) És akkor ki lesz az, aki tovább mondja?
- Balogh Sanyi.
- Az MCC nemzetközi ösztöndíjainak köszönhetően az MCC-s diákok tanulmányaikat a világ legrangosabb egyetemein folytathatják, de akár rövidebb külföldi képzéseken, tanulmányi és kutatási programokon is részt vehetnek. A Roma Tehetség Program diákjainak emellett teljesítményarányos ösztöndíj, a képzési háttérükre való felutazásukhoz utazási támogatás, és könyvvásárlási támogatás is biztosított.
- (RT) Ki kapta a leghosszabb felolvasást?
- Balog Sándor!
- (RT) Sándor! Tapsot neki! Köszönjük, Sándor! Nagyon aranyos vagy! Szuper! Új kört indítunk. Kisasszony, szívesen felolvasnád?
- Melyiket?
- (RT) Ezt. Nagyon kicsi, úgyhogy közelebb kell jönnöd. Azt gondoltam, hogy milyen méltatlan, hogy az éneknél nem hívtunk ki, még most se szólt senki. Na, gyere!
- A kiírásban meghatározott dokumentumok feltöltése, önéletrajz, motivációs levél, bizonyítvány, index másolat, választott prezentáció a meghatározott témában. Online írásbeli, logikai és szókinccsteszt.

Szóbeli forduló az RTP által megadott téma kidolgozása és bemutatása.

- (RT) Mi az RTP?
- Nem tudom.
- (RT) Roma Tehetség Program. Tovább.
- Felvételi elbeszélgetés. A szóbeli témák elérhetőek a Roma Tehetség Program oldalán.
- (RT) Nagyon szépen köszönöm. Ugye nem Kunágótáról vagy?
- Nem.
- (RT) Tudtam, mert valahogy ott tömörültek a Kunágótaiak. Melyik településről jöttél?
- Mezőberény.
- (RT) Köszönöm szépen! Tapsot kérünk! Na, mit nyújt a Roma Tehetség Programnak az egyetemi programja? Ezt a középiskolásoknak nem kell, akiket fölveszünk, egyetemistáknak.
- Idegennyelv-képzés, szakmai mentor.
- (RT) Eddig érthető, ugye? Tovább.
- Csak kettő kellett, nem?
- (RT) Két egész nagy kocka.
- Havi egy budapesti hétvége, színes kurzus kínálat.
- (RT) Tehát nem elég, hogy iskolába jársz, eljössz egy hónapban egyszer Pestre, és két napig különböző plusz dolgokat fogsz tanulni,

olyat például, mint amiben most részt veszünk, csak sokkal jobbat. Nem én vagyok a legjobb oktató.

- Külföldi tanulmányutak, nyári, illetve téli tábor.
- (RT) Most a Tátrában volt snowboard, síelés.
- Teljesítményarányos ösztöndíj, tankönyv és utazási támogatás, kulturális és szabadidős programok, magas színvonalú szakmai programok, konferenciák, előadások, összetartó közösség.
- (RT) És most jön a másik. Ha te tudtad volna, hogy ez jön... Te fogod kapni a legnagyobb tapsot. Na, gyerünk!
- Egyedülálló tehetséggondozási programunk lényege, hogy a hagyományos közoktatás, az egyetemi oktatás kiegészítő, amellelt működő magas szintű képzést nyújtunk, nem csupán egy területet érintően, hanem interdiszciplináris jelleggel. Az MCC minden programja térítésmentes.
- (RT) Egy nagy tapsot a Jenőnek. Honnan jöttél, Jenő?
- Békésről.
- (RT) Békésről, helyből. Hazai pálya előnye. Erre nem kell fölolvasó. Ezekon a helyeken van MCC program. A közösségi életnek fotói. Milyen közelgő események vannak, QR-kód. Mondjad, hogy kit szeretnél hívni.
- Labanc Manuel.
- (RT) Labanc Manuel. Neked ezt kell felolvasni! Gyere!
- Köszönjük a figyelmet!

– (RT) Én is köszönöm szépen a figyelmet! Ha van valakinek kérdése, állok rendelkezésére.

Kovács Ilona – Évente hány roma fiatal jelentkezik erre a programra?

Rácz Tibor – Most az a cél, hogy 30 fölötti fiatal legyen a középiskolások között, és 15 körüli fiatal legyen az egyetemisták között, vannak kihullók is. És a legizgalmasabb dologra kérdezett rá. Megmondom, miért. Mert amikor idejöttem, akkor az motoszkált a fejemben, hogy mi végig roadshow-zzuk az országot, ráveszünk fiatalokat, hogy jelentkezzenek. Jelentkeznek, egy töredékét felvesszük. De miért jó az a többinek, hogyha ő nem került be, csak néhány gyerek került be, a néhány legjobb.

És erre a gyerekektől szeretnék választ kapni, hogy megvan az alapképlet, tehát viszonylag kevés ember juthat be, kevés embernek van 4 egész fölötti átlaga, kevés ember bátor egy motivációs levelet megírni. Miért jó az a többinek, ha van valaki, aki megugrik egy egész komoly felvételi rendszert. Szerintetek van-e abból haszna a magyarországi cigányságnak, nektek, hogy van egy olyan ismerősötök, akiben ugyanúgy, ahogy az éneknél kiderült, hogy kik a legszebb hangúak, hogyha kiderül, hogy kik tudnak bejutni egy ilyen tehetség programba? Van-e ennek a többiekre nézve valami haszna? Nagyon jár az agytekervénye a fiatalúrnak, Martinnak is. Lehet a felnőttek között is... Komolyan mondom, én a végén nem tudom eldönteni, hogy ez a

felnőtt kategória, ugye? Mit gondol erről?

Egy lány – Szerintem motiválja a többieket, hogyha valaki bekerül egy ilyen programba.

Rácz Tibor – Attól, hogyha felismerjük magunk között azt, aki előbbre tud menni, az bennünket is tud húzni maga után. Folyamatosan, egy közösség akkor a legügyesebb, ha a legjobbait nem visszahúzza, hanem előretolja, és aki előre került, az hihetetlenül fogja húzni magával a többit. Szeretnék erre elmondani három példát. Az egyik példa a Szegedi Roma Szakkollégiumban történt. Nemcsak cigányok jelentkeztek, hanem rossz szociális körülmények között lévő magyarok is. Az egyik kislány köztársasági ösztöndíjas lett. Ez azt jelenti, hogy a legügyesebb magyar diákok legügyesebbje volt, és a szobatársa egy cigánylány volt. És mit lehetett látni? Annyira motiválta a szobatársa, hogy aztán ő is köztársasági ösztöndíjas lett. Ha nem lett volna az a minta, hogy ebbe mi melót bele kell rakni, soha azt a munkát bele nem rakta volna a szobatárs. De mivel ott volt mellette, belerakta azt a munkát.

Egyszerűen kell az az ember, aki tovább viszi a másikat. Hogy ezt ne felejtsetek el, egy Babettás példát szeretnék erre mondani. Ki az, aki tudja, hogy mi az a Babetta? Az a kis motorbicikli, amit úgy tekerni kellett, amikor elfogyott a benzin. Egyszer egy társaságban összebarátkoztak különböző emberek, és nem oda mentek haza, ahol

volt a szállásuk, hanem egy Babettás férfi rávett két barátját, hogy gyertek el hozzám, olyan aranyos emberek vagytok, hogy szeretnék én még veletek tovább beszélgetni. De hogyan, hogyha mi hárman vagyunk, te meg egyedül vagy a Babettával? És akkor azt csinálta az az ember – gyere, kisasszony, gyere! A Babettára maga mögé ültette, így, gyere mögöttem, gyere mögöttem. Előre vitte, letette. Menj tovább. A másikért érte ment, maga mögé vette, vitte tovább, előre vitte a Babettával, a kis motorral, leszállt – menj tovább –, és visszament a másikért. Helyet foglalhattok. Ha ezt meg tudjátok csinálni a közösségeitek előbbre fognak jutni. Köszönöm szépen.

Surman László – Köszönjük szépen!

V. RÉSZ: Múlt, jelen, jövő – Generációk esélyei – 2024.04.16.

Durkó Albert – Nagyon nagy szeretettel köszöntelek benneteket újból, most már ötödik alkalommal a Lélekben rendben című programunkon, és örülök, hogy újra és újra találkozhatunk. Azt már megszokhattátok, hogy én nem vagyok sajnos végig, úgyhogy nem fogom hallani az előadásokat, hiszen elég sűrű a programom, de mindig hallom és kérdezem, és utána nézek, hogy nagyon értékes és nagyon jó előadások vannak. Azt gondolom, hogy mindenkinek érték és tanultok belőle, és hazavisztek olyan értékeket, ami beépül a személyiségetekbe, a gondolkozásotokba, és lehet, hogy nem most kamatozik, hanem majd később, de mindenféleképpen kamatozni fog.

Úgyhogy nagy szeretettel köszöntöm az előadóinkat is. Lettner Gábor, a Pécsi Reménység Háza Gyülekezet lelkipásztora, és a Déli Egyházkerületnek a vezetője. Bela-Durkó Liliánát is köszöntöm szeretettel. Ő pszichopedagógus, és ő is készült értékes gondolatokkal és előadással. Úgyhogy kívánom azt, hogy érezzétek jól magatokat, tanuljatok, kérdezzetek, legyetek aktívak, és hálát adok azért, hogy itt vagytok.

Surman László – Szeretettel köszöntök én is mindenkit, és külön köszöntöm az előadóinkat a mai napon. Lilian, kérlek oszd meg velünk a gondolataidat.

Bela-Durkó Liliána

pszichopedagógus

MPE Országos Cigánymissziós

[Itt egy időre sajnos megszakadt a hangfelvétel.]

...de akkor áttörték a korlátokat. Viszont amikor már felnőtté váltak, nagyon megbízható munkaerők voltak. Tehát ők, ha beálltak egy munkahelyre, akkor azt végigvitték, valószínű, hogy nyugdíjas korukig ugyanazon a munkahelyen, és mehetek előre, még tisztelték a hierarchiát, az idősebbeket tisztelték, és így mentek előre. A hippikorszaknak az a sajátossága, hogy egyre több csonka család lett, mozaikcsaládok, anyának és apának is dolgozni kellett.

Ezért az ő gyerekeik, az X generáció, őket hívják kulcsos gyerekeknek. Nem véletlenül. Az ő valóságuk az volt, hogy egyedül jártak óvodába, iskolába. Mi hárman is ennek a generációnak a tagjai vagyunk, viszont hatalmas társasági élet volt. A digitalizáció kora előtt születtünk, tehát tévé már volt, 1959. május 1-jén adta le az első adását Magyarországon a tévé. Akkor még heti háromszor volt adás. A 70-es

években, amikor én születtem, akkor mindennap volt, kivéve hétfőn. Ha hétfőn akartál tévézni, hétfőn nincs adás. Amúgy sem férhettél hozzá mindig, mert este volt az esti mese, és amúgy meg volt néhány film, és nem férhettél hozzá a digitális tartalomhoz. Ezért a gyerekek kimentek az utcára játszani, áthívták egymást, telefon nem volt, illetve nagyon keveseknek. Telefonfülkék voltak, meg lehetett beszélni máshol élő barátokkal, hogy 4 óra 5 perckor kimegyünk a telefonfülkébe, megadjuk a másik telefonfülke számát, bedobjuk a kétforintosokat, és felhívjuk, csörög a telefonfülke, és beszélhetünk egymással. Ez körülbelül így működött. Később már egyre több családban volt vezetékes telefon. Igazából nem volt ez rossz gyerekkor, mert a szülők nem gyakoroltak olyan nagy kontrollt a gyerekek fölött. Egyrészt nem volt olyan veszélyes még a világ, másrészt dolgoztak, és nem tudtak ott lenni a gyerek életében. Ezért nagyon önállóak lettek, viszont bizonytalanok is. Nagyon sok lelki problémával küzdött az X generáció, viszont belenőttek a digitalizációba. Igazából, ahogy cseperedtek, úgy kezdték megtanulni elég nehezen az internet és az egyéb digitális valóság világát.

Utánuk jött az Y generáció 1980-tól 1995-ig. Ez egy nagy időszak, mert aki 1995-ben született, az még bőven fiatal. A nyolcvanasok pedig, ők is nagyon fiatalok. Ők az utolsó generáció, akik még tisztán offline világba születtek. Utána már egész fiatalkorukban belenőttek a

digitalizációba. Addig a közösségi életnek nagyon nagy szerepe volt, hogyha valaki zenélt, „sufnizenészként” a garázsban, összejöttünk, zenét hallgattunk, lemezjátszókon. Igen, először lemezjátszón, utána kazettás magnókon, de a 80-as években jött a walkman. Nagyon szerettem, kihisztiztem a szüleimtől, hogy legyen nekem is egy, és mindig ott volt a fülemben. Igazából így bezáródott a világ. Magára kezdett el koncentrálni ez a nemzedék, egyedül hallgatták a zenét, utána később jött a szelfi kora. Addig, ha voltunk valahol, akkor mindenki más rajta volt a fényképen, álljatok oda, háttérben a szép hegyek vagy akármi, és lövünk egy pár fényképet. Most mi a helyzet? Odaállunk előre, tölteléként ott vannak esetleg hátul a többiek, és megnézem, hogy jól nézek-e ki, és én vagyok a lényeg, ez az individualizáció. Teljesen máshogy gondolkoznak már ezek az emberek.

És végül elértünk a ti generációtokhoz. Rólatok szeretnék a legtöbbet beszélni. Ezt a meg nem értett generációnak is nevezik. Igazából már egy globalizált és kulturálisan sokszínű világfalu. Mit jelenthet az, hogy világfalu? Globalizáció. Tehát gyakorlatilag egy kattintással elérhettek mindent és mindenkit. Az addigi generációk tudták, hogy mik az ikonikus zenekarok, amiket hallgatnak, fel tudták sorolni. Nem tudom, hogy a baby boomereknek az Omega és társai voltak a nagy zenekarok. Én annyira nem folytam bele, úgyhogy a saját

generációmnak nem is nagyon tudom, hogy mi. Inkább a keresztény zenekarokat ismertem.

Viszont a Z generációnak kinyílt a világ, és folyamatosan online vagytok. Egész kicsi korotoktól kezdve elérhettek minden online tartalmat, és ti vagytok az elsők, akik hozzáférhettek olyan tartalmakhoz, ami nagyon nem az életkorotokhoz illő, vagy való, és ez a személyiségfejlődésükre is kihat. A szüleitek nem tudják kontrollálni, mert fényévekkel el vannak maradva tőletek, csak szeretnék utolérni. Vannak szülők, nagyon-nagyon becsülöm, akik tisztában vannak vele, hogy tudják követni a gyerekeknek a kütyüzési szokásait.

Sokszor mondjuk, hogy befele fordulók, lusták, ilyenek, olyanok, de gondolkozzunk el, hogy tehetnek róla? Milyen világba születtek bele? Igazából sok esetben ezeknek a gyerekeknek nézem, hogy már egész kicsi korában odaadják a telefont, már az édesanyjuk hasában is azokkal a hullámokkal érintkeznek, amikor telefonál, megosztja a világhálón a 4D-s ultrahangképet, tehát már lábnyomuk van az interneten, mielőtt megszületnének. Amikor megszületnek, azt látják, hogy anya mikor szoptat, akkor telefonozik, nem rám néz, és igazából ezek a gyerekek most áldozatok. Most tanuljuk azt, hogy hogyan használjuk okosan az okos eszközöket, mert igazából, amikor egy anya nem figyel a gyerekére, amikor a kisgyerek a karjában van, akkor

körülbelül addig lát, mint az édesanyja szeme. Ha nincs, keresi az anyja szemét, és nem látja, merthogy valami fényes tárgyat nyomogat, akkor egy idő után elveszti az érdeklődését. És a kisgyerekeknek ekkor alakul ki a szocializációja, az érzelmi intelligenciában, az agyában összeköttetések alakulnak ki, és igazából az agy fejlődése máshogy fog alakulni, mint az előző generációknak.

Nem olyan régen, 2010-ben találkoztam vele először, előtte nem nagyon volt elérhető a funkcionális MRI. Nagyon sokszor nem találtak különbséget például egy autista ember agya és egy nem autista ember agya között, és nem keresték a különbségeket. De van most már a funkcionális MRI, ami működés közben nézi az agyat. Tehát fönt van az ember, képeket vetítenek neki, hangokat, esetleg ingereket adnak neki, és figyelik, hogy az agy hogy reagál. Most már nagyon szépen kirajzolódik, eltelt már egy pár év, hogy azok a gyerekek, akik kicsi korukban okostelefont kaptak, tabletet kaptak, sokat nézhettek képernyőt, azoknak az agyuk teljesen máshogy fejlődik, funkcionálisan. Nem statikusan, hanem funkcionálisan, mint az előző generációknak.

Most ez jó vagy rossz? Igazából van nagyon sok jó oldala is a digitalizációnak, elérhetőek nagyon pozitív online tartalmak is, oktató videók, a tudás szaporodik, ügyességi játékok, stb. De sajnos nem ez a jellemző, hogy a gyerekek ezzel játszanának, hanem odaszegeződnek a

képernyő elé, és amikor nekik mozogni kéne, akkor alfa állapotba kerül az agyuk, és máshogy fejlődik, mint ahogy kéne. Az amerikai gyermekorvosoknak a szövetsége javasolta már jó pár évvel ezelőtt, hogy ne kapjon a gyerek semmiféle tablettát, okostelefont 3 éves korig. Tehát legyen ez az elmélyülésnek az időszaka. Egy kisgyerek, aki az első három évében az elmélyült, egymásra figyelő szemkontaktussal teli lassú időszakot él át a szüleiével, az érzelmekért felelős limbikus rendszere ezt a módszert szokja meg. De hogyha egy túlszaturált, ingerekben gazdag színeket, hangokat, látványos, folyamatos ingert, virtuális környezetet kapnak, akkor az agyuk ehhez szokik hozzá, és ez lesz nekik a normalitás. Ezek a kisgyerekek izgágák lesznek, figyelemzavarosak lesznek, szinte minden esetben. Ezt látjuk az óvodában is. Rengeteg impulzushoz jutnak hirtelen, és teljesen megváltozik az idegrendszerüknek a fejlődése.

És ti, mint leendő szülők, erre még odafigyelhettek, a saját családokban, ahol vannak testvéreteknek, vagy nektek is testvéretek, vagy öt-tíz éven belül ti is édesanyákká, édesapákká váltok, oda tudtok erre figyelni, hogy ezt ti másképp csináljátok. Hároméves korig nem szabad a gyerekeknek adni audiovizuális eszközöket, utána pedig nagyon mértékkel és ésszel. Úgy, hogy ti is ott vagytok, és olyan tartalmakat néznek meg.

Milyen hatással volt még a sok audiovizuális eszköz a ti életetekre? Igazából az, hogy folyamatosan fönt lehettek a neten, és összeköttetésbe kerülhettek egymással, ki voltatok téve rettenetes módon kritikáknak, intrikáknak, biztos, hogy szinte mindegyikötök kapott már ebből. Ki az, akit soha nem ért úgymond interneten kritizálás vagy zaklatás. Soha. Egész életében. De tényleg, hogyha valakit nem, az tegye fel a kezét.

Igen, a kutatások is ezt bizonyítják, hogy igazából folyamatosan megmondhatják a véleményüket, és nem tudják, hogy a másokban milyen hosszú távú személyiségfejlődési zavart okozhat az a vélemény, amit mondanak a külsejéről, a véleményéről és bármiről is. Lszonyatosan szorongó ez a Z-generáció, éppen ezért.

Kíváncsi vagyok rá, hogy az itt levő embereknek ugyanaz-e az internetezési szokása, mint ami a megkérdezetteknek, a kutatásokban résztvevőknek. Milyen csatornákat használtok elsősorban? Te mit használasz?

- (Egy lány) Messenger, Instagram.
- (Egy fiú) Én is legfőképpen ezeket.
- (B-D L) Mi az, ami leköt?
- (Egy fiú) Messenger.
- (B-D L) Mivel üzengettek egymásnak?
- (Egy lány) Snapchat.

– (B-D L) Most hallom először a Snapchatet. Én úgy olvastam, de valószínű, hogy ez nem minden csoportban azonos arányú, hogy a ti korosztályotok 70 százaléka a Snapchatet használja leggyakrabban, és az összes többi is ott van mellette. Igazából folyamatosan elérhetitek egymást. Mit okozott nálatok még az, hogy folyamatosan elérhetőek voltak ezek az audiovizuális eszközök. Tudtok unatkozni? Igen? Mennyi ideig tudtok odafigyelni az órán körülbelül?

– (Egy lány) Végig.

– (B-D L) Gratulálok! Szuper! Mi az az idő, amikor még nem unatkozol?

– (Egy fiú) 20 perc.

– (B-D L) Nahát, ez már közeledik. Igen. 10–20 percnél tovább a figyelem nem nagyon tartható. Viszont, ha ügyes a tanár, és elég jó prezentációt csinál nektek, amin ugrálnak a képek, és folyamatosan jönnek be – én csak egy X-es vagyok, úgyhogy nem vagyok ebben ügyes – így körülbelül megnyújtható. De igazából az eddigi generációknak az volt a tulajdonságuk, hogy a hosszú távú memóriájuk nagyon erős volt, mivel mindent meg kellett jegyezni. Mikor már telefonszáma volt valakinek, akkor meg kellett jegyezni az összes barátnak, anyának, apának, mindenkinek a telefonszámát, illetve egy-egy családban egy telefon volt. A címüket az iskolában nem tudtad megszerezni, csak akkor, ha elmentél a könyvtárba, ott kijegyzetelted az információkat, megtanultad, jegyzeteltél, nem volt telefon, hogy megkeresd a Google-

ban. Én is úgy érettségiztem, hogy könnyű lett volna, ha lett volna Google. Viszont számotokra ez már nem releváns. Nem kell memorizálnotok, viszont a rövid távú memóriátok remek. Tehát a rövid távú memóriátok nagyon-nagyon jó, sokkal jobb, mint a miénk, de a többség nem tud elmélyülten odafigyelni dolgokra, és a hosszú távú memória megsínylette ezt az állapotot.

Sajnálatos módon még olyan hozadéka is van ennek a globalizált és audiovizuális eszközökkel teli világnak, hogy nagyon sok a depressziós kamasz. Soha nem voltak ennyien, akik hangulatzavarral, depresszióval küzdöttek volna, és nagyon sok nehézséggel kell megküzdenetek. Igazából az előző generációk még nem találták meg a kulcsot, hogy segítsenek nektek. Sok esetben meg sem értik, hogy miért van ez így.

A videojátékok egy nagyon jó kiugrási eszközök lehetnek, úgy tartjátok, mivel ott mindig történnek dolgok, folyamatosan dopamint termel az agyatok, ahogy játszatok vele, és úgy vannak ezek összeállítva, hogy addikciót, függőséget okozzanak. Rengeteget találkoztok ezekkel a figurákkal. Nem tudom, hogy melyiket ismeritek, szerintem mindegyiket. Igaz? Meg tudjátok nevezni?

– (Egy fiú) Ott van Pacman, Sonic, a többit nem tudom.

– (B-D L) A videojátékokban karakterek vannak, és jó a karakterek bőrébe belebújni. De a világ folyamatosan változik, és nincsen

állandóság. Bizonytalanság van, depresszió, úgy érzitek, hogy bántanak benneteket, és nem tudjátok, hogy mit hoz a jövő, de van egy jó hírem, hogy van állandóság. Nagyon sokat fejlődött a világ, nagyon más ingerek érték a különböző generációkat, de van valaki, aki a régi emberek generációjánál is és most is ugyanaz, és az állandóságot és biztonságot nyújtja. Ez Isten, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz, és te határozhatod meg, hogy melyik karakter akarsz lenni ezek közül. Kitörési lehetőség mindig van.

Azt láthattuk, hogy a legsötétebb helyzetben, a II. világháború után az a generáció, azt a mérhetetlen szegénységet és reménytelen helyzetet hogyan tudta maga mögött hagyni. Nem feküdtek le, és nem tették fel a kezüket, hogy vége, mi így jártunk, majd jobb lesz a gyerekeinknek, hanem elkezdtek építkezni. Nektek is lehetőségetek van kitörni, tanulni, többet akarni. Nincs olyan helyzet, amiből nem lehet kitörni, hogyha akartok, és ehhez van segítségetek. És te választod meg, hogy kit választasz a hősödnek.

Bibliai szuperhősök vannak azon a képen. Bőven van előttünk példa, akiknek a személyiségét és az életét példának vehetjük. Különbö, hogyha olvassátok a Bibliát, akkor valószínű néha a fejetekhez kaptok. Ha tényleg értelmezve olvastátok, és néhány emberre azt mondjátok, hogy te jó ég, hát ez mit csinál? A társadalom engem elítélne, ha ilyen dolgokat tennék, merthogy ők sem voltak

szentek abban az értelemben, de volt egy közös bennük, hogy mindig felálltak, ahányszor elestek, és az életüket az állandó Istenhez, aki a kőszikla, ahhoz igazították, és nem a változó világhoz. Ez a jó hír, hogy igen, ilyen világban élünk, igen, nem könnyű nektek, a ti generációtoknak, de nektek is megvan az az állandóság és a biztonság és a kőszikla, akit választhattok. Szeretném, ha jó karaktert választanátok magatoknak.

Surman László – Nagyon köszönjük az előadást. Én szeretnék kérni benneteket, hogy kérdezzetek tőle.

Surmanné Kovács Ilona – Én azt szeretném kérdezni, hogy a gyerekeidnek mennyi időt engedél telefonon?

Bela-Durkó Liliána – Elég későn kaptak telefont. A lányom 12 éves kora körül, kaptak együtt egy tabletet. Le volt rajta az internet korlátozva, bizonyos játékok voltak rajta. A fiammal volt nehezebb dolgom, mert nem volt olyan tudásom. Ő se korán kapott, viszont nem volt meg hozzá a tudásom, hogy lekorlátozzam azokat a tartalmakat, amiket néz. Próbáltam figyelni és korlátoztam az időt. Nyilván este elvettem tőle, de igazából 10–12 éves korukig nem nagyon voltak az interneten. Eddig tudtam csak megvédeni őket.

Bodoczki Ernő – Esetleg tudunk valami statisztikát, hogy a mai fiatalok mentális állapota mennyire drámai vagy romlott? Mert tapasztalom, hogy sok mindenki már tizenévesen nagyon mélyen van.

Bela-Durkó Liliána – Így van. olvastam is, de sajnos nem írtam le. Viszont minden eddigénél több az a tizenéves, aki különböző mentális zavarokkal és depresszióval küzd. Pont ez a globalizáció, és az, hogy különböző közösségi oldalakon egyediek akarnak lenni. Senki nem akar tucat lenni. Mindenki ki akar tűnni. Nagyon sokan úgy tűnnek ki, hogy kiírják, hogy én pszichiátrián voltam, én mentális problémával küzdök. Biztos, hogy találkoztatok ti is ilyenekkel, ilyen chat oldalakkal. Én is személyesen ismerek olyan kamaszt, aki csak azért akart bekerülni a pszichiátriára, – persze ő ezt nem vallotta be –, hogy aztán elmondhassa, hogy én is voltam. Nyilván nem volt neki jó élménye, és ezzel tisztában voltak a szakorvosok, a pszichiáter szakorvosok, amikor a szülő elmondta ezen aggodalmát, akkor közölte a pszichiáter, hogy tudja, ez egy jelenség, de garantálja, hogy a gyermek nem fogja magát jól érezni. Ő ennyiben tud segíteni. Ez nagyon szomorú, mert ez igazából utal valamire. Tehát az, aki be akar kerülni a pszichiátriára, hogy aztán ettől legyen különleges. Borzasztó magánnyal kell megküzdenie valószínű az életben. Úgyhogy, ha feladatunk van, akkor sosem volt ennyi feladat a tizenévesek felé, mint most van.

Surman László – Nagyon köszönöm a kérdéseket és az előadást is, és szeretném Lettner Gábor testvéremet megkérni, hogy ossza meg velünk, amivel ő készült.

Lettner Gábor

lelkipásztor,

Dél-Magyarországi Egyházkerület vezetője

Magyar Pünkösdi Egyház

Köszönöm szépen. Akkor rögtön szeretnék mindenkit egy kihívás elé állítani, és láttok ott magatok előtt papírt és egy tollat. Aki esetleg ivott ebből a Top Joy-ból, annak van egy kupakja. Az én kupakomon az van, hogy „Mondd el egy titkodat!”. És azt szeretném tőletek kérdezni, két kérdést föltenni, és röviden kérlek, hogy válaszoljatok rá, írájatok le. Nem kell nevet ráírni, meg semmi mást, csak tényleg picikét segítsétek ezt a mai előadást. A két kérdés, ha már a múlt és a jövő a témánk, akkor az egyik kérdés: Ha valamit megváltoztathatnál vagy kitörölhetnél a múltadból, akkor mi lenne az? És ez lehet, hogy egy tragédia, lehet, hogy valami olyan nehézség, amivel küzdesz. Nekem ez volt a kupakomon, „Mondd el egy titkodat!”, akkor hadd kérjek én is. Majd én is mondok titkot. Jó? A másik kérdés nagyon rövid. A másik kérdésem a jövővel kapcsolatos, ez pedig így hangzik: Egy, kettő vagy öt év múlva hol szeretnéd magad látni, mit szeretnél elérni? Befejezni a sulit, nem befejezni a sulit, összejönni Józsival, mert jóképű, nem

tudom, bármi. Egy, két vagy öt éven belül hol szeretnéd magad látni, vagy mit szeretnél elérni?

Lehet, hogy meglepődsz rajta, talán az életben nem gondolkodtál rajta, hogy mit törölnél ki a múltadból. Vannak titkaink mindegyikünknek, azt gondolom, vannak olyan emlékeink, olyan történeteink, amit lehet, hogy vagy eltemettél magadban, vagy soha nem mondtad el senkinek. Lehet, hogy küzdesz vele, lehet, hogy vannak olyan történeteid, eseményeid, amik nagyon-nagyon mély lenyomatot hagytak benned. Elmondok én kettőt az életemből. Ezek lehet, hogy banálisnak tűnnek egyébként, mert nem kell mindig eget rengető dolgokra gondolni, de vannak olyan mondatok néha, akár a szülőktől, vagy olyan történetek, amik egyszerűen valahol nagyon-nagyon mélyen megkarcolnak minket a lelkünkben.

Én elég eleven gyerek voltam. Akkor még volt ilyen, hogy üzenőfüzet, amibe jegyeket írtak be a tanárok, illetve volt egy másik része, amiben mindig a megjegyzéseket írták, és nekem elég hamar betelt intővel az üzenőm, ilyenekkel, hogy osztálytársa hátába darazsat tett, meg kiugrott az ablakon. Szegény, drága szüleim elég sokat küzdöttek emiatt, hogy valami embert faragjanak belőlem. Ahol laktunk, tőlünk nem olyan messze volt egy javítóintézet, ahová olyan gyerekeket raktak be a szüleik, akik nehezen voltak kezelhetőek, vagy éppen árvák voltak, problémás magatartásuk volt stb. Emlékszem, hogy egyszer apuval

sétáltunk kézen fogva, ekkor talán ötödikes voltam nagyjából, és apu mondta, hogy „Édes fiam, ha nem viselkedsz, nem tanulsz meg viselkedni, akkor ide foglak téged berakni.” Gyerekként én ezt száz százalékig elhittem, hogy engem be fognak rakni a javítóintézetbe, merthogy nem tudok viselkedni. És emlékszem, ez nagyon megkarcolta akkor a szívemet, hogy felmerült egyszerűen bennem egy dac a szüleimmel szemben, főleg apuval szemben. Ez a dac arról szólt, hogy milyen szülő az, aki berakja a gyereket egy intézetbe, csak azért, mert ő magatartásproblémás. Tudom, hogy elhatároztam magamban, hogy ha ez megtörténik, és a szüleim eljönnek majd meglátogatni engem, akkor én nem fogok velük beszélgetni. Engem hagyjanak békén, mert milyen szülő az, aki ezt teszi a gyerekével? É még azt is mondta, hogy a papír már meg van írva, ott van bent a munkahelyén, ott van bent a fiókban.

Apuval beszélgettem negyven évvel később erről, hogy ez engem akkor gyerekként olyan mélyen megkarcolt, hogy felnőtt bennem egy dac vele szemben. Apu nem is emlékezett erre. Mondta, hogy sosem volt ilyen papír, sosem volt megírva, eszünkbe se jutott volna, hogy oda betegyenek, dehogyis, csak már elfogyott minden eszköz arra, hogy neveljenek engem. Lehet, hogy ez egy banális, apró történet, lehet, hogy a ti sztorijaitok ennél jóval mélyebbek vagy keményebbek, de ez megtörtént, akár tetszik, akár nem.

Nézzünk egy-kettőt.

„Nem változtatnék semmit.”

„Tavalyi hóból nem lehet hóembert építeni.” Wow!

„Ha valamit kitörölhetnék, az iskola abbahagyása.” Tehát folytatnád.
Nagyon jó.

„Semmit.”

„Nem cigiznék.”

„Ne kövessem azt, ami mások szerint menő, mert én attól nem leszek
menőbb.”

„Felesleges párkapcsolatok.”

„Bizonyos kapcsolatok, és amit azokért tettem.”

„Régi gondolkodásmód, kapcsolatok, ezt mind-mind eltörölni.”

„Anya és apa kapcsolatát eltörölni.”

„Szüleim válása.”

„Pszichiátria, amit eltörölnék.”

„Jobban tanulnék, illetve komolyabban venném az iskolát.”

„Tiszteletlenség szüleimmel szemben.”

„Nem vágnám le a hajam.”

Hú, nagyon bátrak voltatok. Köszönöm szépen mindenkinek. Vannak itt nagyon jók, hogy mi az, amit szeretnél, hogy hol szeretnéd magadat látni.

„Ahol Isten szeretne látni.”

„Befejezni a sulit és elkezdni az egyetemet”

„Önálló életet kezdeni.”

„Olyan férjet magam mellett, akivel be tudom tölteni az elhívásomat.”
Nagyon jó.

„Egyetemen, az állatorvosi szakon.”

„Egyetemen lenni.”

„Pénzt keresni.”

„Elvégezni a technikumot, sikeresen és jó munkahelyen dolgozni, letenni a jogsit, visszaköltözni Békésre.”

„Simmelweis Egyetem, könyveket befejezni.”

Nagyon jókat írtok, köszönöm szépen.

„Diplomát szerezni, egyetemre menni.”

„Sulit elvégezni.”

Nagyon jó, tényleg, nagyon-nagyon köszönöm. Hadd olvassak egy történetet nektek. Innen indulnánk el.

„A Gileád-nemzetségből származó Jefte bátor harcos volt, de házasságon kívül született.” Gileádnak – most így mondom – egy kurvától született fia. „Amikor Gileád többi fiai – akiknek anyja Gileád felesége volt –, felnőttek, elűzték Jeftét a családból. Ezt mondták neki: »Nem fogsz apánk családjában örökséget kapni, mert másik asszony fia vagy!« Így hát Jefte elmenekült féltestvérei elől, és Tób földjén tanyázott. Törvényen kívüli csavargók gyűltek köré, és együtt portyáztak.” (Bírák 11)

Említettek itt bibliai hősokeket, hogy válassz magadnak karaktert, ki szeretne, melyik lenni. Az a feltételezésem, hogy ez is egy bibliai hős egyébként, Jefte, gyanítom, hogy az ő sztoriját egyikünk sem választaná. Ki szeretne egy prostituált anyától származó életet. Ki szeretne egy olyan életet, amiben a testvéreid gyakorlatilag utálnak és kizárnak az örökségből, merthogy te egy fattyú vagy. Ki szeretne egy olyan családba születni, amely arról beszél, hogy elzavarnak otthonról, és aztán a jövőd az nem más, mint hogy valahogy rablásból és portyázásból éljél meg. Gyakorlatilag egy bűnöző életmód, ezt ma talán így mondanánk. Választanál egy ilyen hőst, karaktert? Szerintem nem. Ugye? Egyikünk sem szeretne egy ilyen múltat, egy ilyen startkőről indulni ebben az életben.

Azt mondja itt, hogy a Gileád nemzetségből származó Jefte bátor harcos volt, de, házasságon kívül született, egy prostituált fia volt. Ott van benne ennek az embernek az életében, hogy bátor harcos, de. És

ez a de ez egyszerűen determinálta őt arra, hogy semmi nem lehet. Hiába van benne egy képesség, egy tehetség, egy ajándék, hogy én bátor harcos lehetek, de... És ott van egy nagybetűs, DE. Apád házasságot tört. De nem fog semmit örökölni. Lehet, hogy jó harcos vagy, de.

És megint csak azt mondom, hogy lehet, hogy az éleetek nem hasonlítható ehhez az emberéhez, de vannak olyan de-mondatok az éleetekben, ami miatt lehet, hogy valahonnan visszaléptél, a jövőd elől visszaléptél. És ez apró dolog. Lehet, hogy csak azt mondták, hogy jófej srác, jófej lány, de elállnak a fülei. Lehet, hogy most nevetünk rajta, de nem tudom, hogy észrevettétek-e, hogy egyébként a kisgyerekek néha a legbántóbbak? Csúfoltak titeket oviban? Ki az, akit nem? Senki nem emelte fel a kezét. Mindenkit csúfoltak valamiért. Kerestünk valakit, egy gyengébbet, akit... Emlékszem én is, oviban volt egy srác, körbeálltuk, és kőkeményen megaláztuk, mert büdös volt a szája. Mindig van valami, de hogy ő ilyen volt, a magunk szintjén őt kategorizáltuk valahová. A mai napig emlékszem a nevére. Nem tudom, hogy mi lett belőle, de valahol a mi szemünkben óvodásként, iskolásként ez a de, ez a nagybetűs DE, ez, mint egy pecsét, ott volt rajta, és semmi nem tudta letörölni az életéről. Teljesen mindegy, hogy jól focizott-e vagy nem, teljesen mindegy, hogy jól tanult-e később vagy nem, teljesen mindegy, hogy orvos lett vagy nem, de számunkra akkor,

ott gyerekként ez a de, ez egy pecsét volt, amit le nem lehetett egyszerűen róla törölni.

És itt van ez az úriember, Jefte, aki bátor harcos volt, vagy lehetett volna, de, volt egy de az életében. Szerencsétlen Jefte az égvilágon semmit nem tehet arról, hogy törvénytelen gyermek volt. Így van? Semmit nem tehet arról, hogy a testvérei kiutálták őt. Semmit nem tehetett arról, hogy nem örökölt a vagyonból. A múltját nem tudja megváltoztatni, és amit ti is leírtatok, nem tudjuk megcsinálni, hogy visszaforgassuk az idő kerekét, bár néha nagyon jó lenne. És ha valamit én kitörölhetnék, mondjuk az életemből, akkor például az a mondat az az, amit nekem az édesapám mondott, hogy édes fiam, hogyha nem tanulsz meg viselkedni, akkor berakunk téged ide az intézetbe, mert ez az egyetlen mondat, ami lehet, hogy nem tűnik nagyon súlyosnak, de bizonyos értelemben eltávolított minket egymástól. És majd' negyven évnek kellett, ha nem is negyvennek, de harmincnak eltelnie, hogy újra apa és fia szíve össze tudjon kapcsolódni.

Nézzünk meg egy videót, egy nyolcperces filmet. Lehet, hogy talán ismeritek ezt az úriembert, lehet, hogy nem, de azt gondolom, hogy nagyon tanulságos. Róla annyit kell még tudni, hogy lehet, hogy hasonló helyen nőtt föl, mint Laci, nem Párizsban, hanem Karcagon, de van egy hosszabb interjú vele, ahol elmondja, hogy gyakorlatilag ő az utolsó utca utolsó házában született, nagyon sokat éheztek, az apja

mindennap megverte, ünnep volt amikor nem. Mindig volt rá ok, ha nem volt rá ok, akkor azért verte meg, hogy legyen végre ok, hogy miért verte meg. Külön ünnepnap volt, amikor nem kapott fizikai bántalmazást. Figyeljetelek, kérlek, egy picikét rá.

– (Horváth József) Karcagon nevelkedtem fel egy cigánytelepen. Ahhoz, hogy valaki rákkutató legyen – hát, ezt nem is tudom, hogy fogalmazzam meg – igazából egy elég erős pozitív példát kell kapni valahonnan. Én a pozitív példám a rengeteg negatív példából merítettem, ami körülöttem volt, és igazából egy elég erős elhatározás született belőle. Elkezdtem hinni és bízni önmagamban, és azt nagyon korán felismertem, hogy igazából a kiszakadáshoz egy olyan folyamat vezet, ami csak a tanulás útján járható. Szóval az, hogyha valaki képzett szakember lesz, akkor valószínűleg elismert is lesz.

– (Riporter) Nyilván, hogyha hátrányosabb környezetből indultál, akkor sokkal nehezebb volt a felkészüléshez vezető út. Mi volt a legelső lépés, ami már afelé vezetett, hogy rákkutató legyél egyszer, hogy az álmod beteljesüljön?

– Hát, ez vicces, mert én jogász akartam lenni, előtte pedig képzőművész, és a végén lett belőlem biológus, majd genetikus és rákkutató. Igazából a középiskolai biológia tanárnőm volt, Zsuzsa néni, aki önként a mentorom lett. Ő elkezdett velem foglalkozni külön, és így

volt az, hogy először kisebb-nagyobb versenyekre mentünk el, és gimnázium utolsó két évében kezdtem el foglalkozni drogkutatással és drogprevencióval, főként fókuszálva az idegéletti hatásmechanizmusaira. És ez egy nagyon összetett, komplex téma volt, és rengeteg molekuláris biológia, biokémia és így tovább tananyag volt benne, vagy ismeretanyag, amit el kellett sajátítanom, és akkor vettem észre, hogy ez igazából nekem annyira tetszik és fekszik ez a téma, hogy el tudnám magam képzelni, akár kutatóként is.

– Mit szóltak a környezetben a többiek, illetve van-e, aki ezt a példát ragadósnak találta, vagy egyáltalán mi volt a vélemény? Volt-e pozitív vagy negatív kritika, észrevétel?

– A barátaimmal mindig tiszteltük egymást, és nálunk ez soha nem jött fel, hogy most kinek milyen végzettsége van, vagy mit szeretne. Engem mindig is tiszteltek. Próbáltam az egyensúlyt megtalálni, hogy ne egy csodabogárnak tűnjek, mondjuk, hanem tényleg ugyanúgy elvegyüljek köztük, hogy ne érezzék azt, hogy ők kevésbé lennének értékesek hozzám képest. Viszont tényleg nagyon tisztelnek, és amikor hazamegyek, mondjuk Karcagra, akkor mindig elismerően veregetik meg a vállamat, hogy igen, Józsi, büszkék vagyunk rád, hogy a cigányságot egy jobb megítélés szintjére emeled.

- Ugye, a cigányságot jobban érinti, vagy jelentősen érinti egész pontosan mind a droggkérdés, mind a rák kérdése. Te melyik példából láttál magad körül többet? Melyik volt, ami jobban motivált?
- Ugye, én azért lettem rákkutató, mert én mindenféleképpen szerettem volna valamilyen genetikai eredetű betegséggel foglalkozni, vagy ritka eredetű, vagy egyáltalán nem gyógyítható betegséggel, ilyen mondjuk például a rák is. Ugye, a rákos megbetegedések tíz százaléka, az tényleg génszinten örökölhető. Illetve nekem igazából az volt az álmom tényleg, hogy egy olyan laborban dolgozhassak, vagy egy olyan munkát tudjak végezni, amivel emberek életét tudnám megmenteni, vagy embereknek az életét tudnám jobbá tenni, és innen jött az, hogy tényleg foglalkozzak rákkutatással.
- Hogyan látod, hogyha már szakmázunk egy kicsit, mennyire lehet most már valóban reményt adni a rákbetageknek, illetve lehet-e mindenféle-fajta rákbetaegségre gyógyírt keresni egyáltalán?
- Én azt mondom, hogy most már szerencsésebb helyzetben vagyunk, mint mondjuk, ha a múlt évszázadot nézzük, vagy a múlt évtizedet. Az orvostudomány most már robbanásszerűen fejlődik, és nemcsak a szó szerint a gyógyítás, hanem az elméleti orvostudományok is tényleg robbanásszerűen fejlődnek, és szerintem most már olyan terápiai lehetőségek is elérhetőek, és elérhetővé válnak is majd már hazánkban

is, amivel több különböző rákos megbetegedést igen jó aránnyal lehet gyógyítani.

– Nyilván egy dolog, amit elemzel napi szinten, meg amit olvasol, de hogyha saját magad végig gondolod a ráknak a mechanizmusát, a keletkezését, a terjedését, akkor szerinted miből fakad, vagy honnan származik maga a rák?

– Egyrészt, amit korábban is említettem, az a tíz százalék, ami tényleg genetikailag örökölhető, mint például a mellrák, ugye egy-két génnek a meghibásodása, és mondjuk anyai ágon ez örökölhető. Van a húsz százaléka, ami különböző fertőzések hatására alakul ki, ilyen például a humán papillóma vírus, a HPV, ami okozza a méhnyakrákot például, vagy a szájüregi daganatoknak egy részét is. Illetve a fennmaradó 70 százaléka az, amit úgy említ a tudomány, mint szporadikus, azaz különböző biológiai, kémiai vagy fizikai behatásnak a hatására alakul ki. Lásd például Csernobilban a robbanás miatt kialakuló nagy dózisu sugárzás miatt lépett fel az emberi genomban, a DNS-be egy mutáció. És ugye a rák az egy gyűjtőfogalom, mondhatjuk úgy, nem egy konkrét betegségre, hanem egy csoportos, összefoglaló névre használják, és a rák nem más, mint a saját sejtünknek a megváltozott, kontrollálatlan sejt szaporulata, ami osztódik. Mert normál esetben a szervezet, hogyha felismer egy hibát, akkor leállítja azt a sejtet és elpusztítja

önmagát, viszont a rákos sejtek képesek ezt a mechanizmust kikerülni, és így kezdenek el tényleg szó szerint burjánzani.

– Azt is szokták mondani, hogy minden az agyban dől el, tehát a gondolataink is akár kémiai folyamatként indulnak el, ezek tudják befolyásolni a sejteknek a működését. Te hiszel abban, hogy van pozitív gondolkodás és hit, és emberi daccal szembe lehet menni a rákkal, és akkor az segít?

– Igen, mondjuk, én tényleg erősen hiszem és vallom a Jóistent, és hiszem, hogy ebben a fennmaradó 70 százalékban, amiről beszéltem, döntő hányadát a lelki eredetű háttér teszi ki, ami, tényleg azt mondom, hogyha valaki nagyon rossz lelki háttérrel rendelkezik, akkor tényleg képes kialakulni nála, nemcsak a rák, hanem akármilyen más eredetű betegség is. Szóval az, hogy a kezelések, azok eléggé megterhelik a pácienseket, mindegy, hogy milyen kezelést, ha most a sugárterápiát vagy a kemoterápiát nézzük, ehhez viszont tényleg kell egy nagyon erős, stabil lelki háttér, és küzdő szellem. Ha megvan az emberben az, hogy küzdeni akar az életéért, akkor szerintem az esetek nagy részében túl is tudja élni a páciens.

– És hogyha az ember példát akar mutatni a saját közösségében, rákkutatóként, akkor ez mennyire sikeres? Hogyan látod a saját sikeredet visszatükröződni a környéken?

– Nem volt egyszerű feladat, ugye sokat gondolkoztam rajta, hogy én, mint genetikus hogyan tudnám segíteni a társaimat. És az, amikor 2015. április 8-án megkaptam a Roma Sajtóközponttól az Aranypánt díjat, majdnem pontosan egy évre rá 2016-ban a Gergely Alexandra Emlékdíjat. Mind a két díj egy hétköznapi hősöknek járó, úgymond példakép díj, és azt vettem észre, hogyha én így, mint példakép, ami nem egy egyszerű feladat, de mégis tudom azt mondani, hogy visszamegyek, és genetikusként ugyanúgy tudok segíteni, mert tudok neki adni egy erős pozitív példát. És például egy olyan erős pozitív példát, amit én mondjuk öt-hat évesként saját magamban alakítottam ki.

– Záró kérdés. Akkor te most, hogy is mondjam, hétköznapi hős vagy rákkutatóként, roma rákkutatóként, vagy pont nem vagy az. Hogyan érzed?

– Ez egy nehéz kérdés, mert többen feltették nekem, én nem gondolom magam hősnak. Én igazából abból táplálkozom, hogy másoknak tudok erőt adni, és tényleg, ha az ember elkezd engem követni a Facebookon, akkor láthatja, hogy én mindennap azon dolgozom a kutatásom mellett, hogy a követőimet tudjam motiválni és a szemléletét tudjam megváltoztatni, és hogyha a szemléletet meg tudod változtatni, akkor a határ a csillagos ég. Igazából semmi sem lehetetlen.

Lettner Gábor – Nagyon jó mondat a vége. Ha lehetetlen, eleve nem lehetetlen. Nem tudom, ismeritek-e Kowalsky meg a Vegának ezt a dalát. Eleve lehetetlen a lehetetlen – így éneklük. Amit ebből szeretnék nektek csak kiemelni, az egyrészt az, hogy a múltunk egyáltalán nem határozza meg azt, hogy kik lehetünk. Hadd mondjak még egy történetet.

Van egy ismerősöm, aki 30 éves korában tudta meg, hogy az édesapja, aki hatéves korában meghalt, az igazából nem is az édesapja volt, hanem az az édesapa, aki abban a hat évben felnevelte, ő nyolc hónapos terhesen vette el az édesanyját, amikor vele volt terhes. És utána, amikor meghalt a nem valódi apja, akkor egy nevelő édesapa lett mellette. Szegénységben nőttek fel, 14 évesen már dolgoznia kellett, egyébként egy veterán generációhoz tartozó személyről van szó, tehát a háború alatt született, és 14 évesen már dolgozott, tanulni nem nagyon volt esélye. Amikor nyugdíjas lett, akkor rendőr alezredesként szerelt le. Ez a személy nem más, mint az édesapám. Harmincéves volt, amikor megtudta, hogy ő eredetileg nem Lettner, hanem Kalmár.

Én 45 éves voltam, amikor ezt megtudtam, hogy én nem Lettner vagyok gyakorlatilag, hanem egy Kalmár István nevű nagyapám van valahol, vagy élt valahol Párizsban egyébként, mert Franciaországba disszidált, annyit lehetett róla tudni.

Apunak az élete számomra egy óriási példa, és mindeközben úgy, hogy ő felnőtt abban a családban, mint Jefte gyakorlatilag, felnőtt úgy, hogy soha nem mondták el neki, hogy ő nem ehhez a családhoz tartozik. Ha egymás mellé álltak a testvérek és a tükörben néztek, akkor látták, hogy valami nem kóser, hogy valami nem teljesen van rendben, de soha nem tudták, és igazából az édesanyja soha nem mondta el neki. Egy családi beszélgetés mentén egyszer valaki elszólta magát, hogy kicsoda a valódi édesapja, de gyakorlatilag ugyanazt az életet élte bizonyos értelemben, mint Jefte. Te nem ehhez a családhoz tartozol, neked itt nincs örökséged, te nem Lettner vagy, hanem Kalmár vagy. És mégis apud ez a múlt nem taszította egy kilátástalan életbe, hanem nagyon szorgos munkával és nagyon sok időt és energiát beletéve dolgokba, de végül aztán a rendőrségen dolgozott, gépjárművekkel foglalkozott egyébként és a kormányórségból egy vezetői pozícióból ment nyugdíjba alezredesként.

Számomra akár Jefte története, akár apunak a története arról beszél, hogy a múltat nem fogjuk tudni megváltoztatni, viszont a jövő abszolút a kezünkben van. Ha megnézzük egyébként Józsinak is az életét, akiről itt az előbb néztük a videót, hogy ennek a srácnak mennyi esélye van arra, hogy Karcagról, a putriból, a hideg, döngölt padlójú épületből egy rákkutató legyen. Ezt szerintem senki az égvilágon nem gondolta róla. Te mennyi esélyt adtál volna neki, hogy ebből az

emberből valami lesz vagy valaki lesz. Hány ilyen ember van melletted, akit lehet, hogy akarva-akaratlanul, de megbélyegzünk. Van egy DE az életünkben, ami arról szól, hogy igen, jó képességű srác, de nem lesz belőle soha senki, mert most éppen drogozik, mert most éppen füvezik stb.

De figyeljete! A másik történet pedig arról szól: *„Amikor Jézus a Galileai-tó mellett járt, meglátott két testvért: Simont (akinek a másik neve Péter volt) és testvérét, Andrászt. Halászok voltak, és éppen akkor vetették ki hálójukat a tóba. Azt mondta nekik: »Kövessetek engem, és én emberhalásszá teszek benneteket.« Erre ők otthagyták a hálójukat és követték Jézust. Miután továbbment onnan, meglátott egy másik testvérpárt, Zebedeus fiát, Jakabot és testvérét, Jánost. Ők a hálójukat javígtatták a hajójukban apjukkal, Zebedeussal, és őket is elhívta. Azonnal otthagyták a hajót, apjukat és követték Jézust.”* (Máté 4)

Ezen felül egyébként a Biblia beszél számos olyan találkozásról, amikor Jézus megszólít embereket. Megszólít például vámszedőt, aki gyakorlatilag a mai fogalommal nézve adócsaló. Megszólít terroristát, akiket akkor zelótának hívtak, az akkori római hatalom ellen megtett mindent, akár erőszak árán is, hogy valahogy kiszabaduljanak ebből a rabigából. És Jézus választ 12 teljesen lehetetlen embert, akikre senki semmilyen lyukas garast nem adott volna, hogy ezekből az emberekből valaha lett volna valaki. Itt Péterről, Jánosról meg a többi halászcsoportról van

szó, akik semmit nem fognak egyébként. Van jó néhány ilyen történet, ahol azt mondják, hogy Jézus, egész éjjel kint voltunk, és nem fogtunk semmit. De mégis ki kéne fizetni a számlákat, ott van az asszony, ott van a gyerek stb. És mégis, Jézus elhív 12 olyan embert, ezek közül volt, aki elárulta őt, volt, aki hitetlen volt, még akkor is, amikor Jézus feltámadt. Olyan csapatot választott magának, akiket szerintem egyikünk sem választana. Olyan embereket ragad meg Jézus és hív el, hogy gyere, kövess engem, akiket egyikünk sem választana. És Jézus körbeveszi magát ilyen emberekkel. És a legnagyobb csoda ebben a történetben szerintem, és a Jeltéében is, hogy van egy istenhit, hogy van egy hit benne. És nem az istenhit segít, hanem Isten az, aki segít ebben az egész helyzetben, hogy a múlt, amit szívesen eltörölné az életéből, nem tudja megváltoztatni, és van egy jövő, amit szeretne elérni.

Tudjátok, hogy ennek a mai napnak mi a legnagyobb titka? A jelennek ez a legnagyobb lehetősége. A múltadat nem tudod eltörölni, de a jövő, amit itt leírtatok, ez abszolút a mának a döntésében van benne. Hogy amit leírtál, azt komolyan veszed-e? Hogy elhiszed-e azt, hogy Jézussal meg lehet csinálni ezeket a dolgokat? Elhiszed-e azt, hogy ha tudatosan belefektetsz az életedbe, akkor a jelen a jövődet fogja meghatározni. Az életünk tele van apró döntésekkel. Az is, hogy most például eljöttél ide. Az, hogy ma itt vagy, és hallottad ezeket az

előadásokat, mind-mind meghatározza a jövőd. Mert ma van ma. Holnap már holnap lesz. És amit ma kell meghozni döntéseket, azt nem fogod tudni máskor meghozni.

Visszatérve egy utolsó gondolatként még Jeftéhez, azt lehet látni, hogy Jefte valóban erős harcos lett. És az a de, amit kimondtak rá, az megszűnt. Visszamentek hozzá később Izraelnek a bírái, a vezetői, és mondták, hogy itt van az ellenség a nyakunkon, kéne egy hadseregvezető, rád gondoltunk. Ő pedig felvállalja azt, hogy ti voltatok azok, akik elzavartatok engem, ti voltatok azok, akik semminek néztetek engem! Most pedig a segítséget kéritek? És Jeftének az a nap a jövőjének a napja volt, mert azt mondta, hogy elengedem a múltat. Nem tekintek arra, hogy mit mondtatok rólam, nem nézek arra, hogy csúfoltatok, nem nézek arra, hogy kizártatok az örökségből, hanem megragadom a mának a lehetőségét, megragadom azt, ami most itt nyílik előttem, hogy segíthetek azokon, akik igazából engem megvetettek. És Jeftének a jövőjét az határozta meg, hogy volt egy pillanat, amikor jól tudott dönteni.

Az életek tele lesz ilyen pillanatokkal, mindennap igazából egy jó döntési lehetőség, hogy milyen jövőt szánsz magadnak. Belemész-e olyan kapcsolatba, amit nem biztos, hogy annyira kéne? Elmész-e a pszichiátriára, csak hogy kitehesd a Facebookra. Annyi döntés előtt vagytok, de lehet jól is dönteni. Jefte elengedett, Jefte elfelejtette a

múltat, eltörölte a múltat ilyen értelemben a maga életében, és azt mondta, hogy megragadom a jövőnek a lehetőségét. A mának ez a titka. A jelennek ez a titka. Van egy múlt, amit nem tudunk eltörölni, van egy jelenünk, amit szeretnénk elérni, de a jelenhez vezető út az a ma, ennek a mának a döntése, a jelennek a döntése.

És én tényleg nagyon-nagyon kívánom őszintén, teljes szívemből, hogy válasszátok azt a jó jövőt, amit Isten tervezett számotokra. Válasszátok azt a jövőt, amit Isten egyszerűen elkészít és azt mondja, hogy van bennetek lehetőség. Jézus kiválaszt 12 szerencsétlen embert, akik aztán felforgatják az egész világot. Kiválaszt 12 olyan embert, akire senki nem fogadott volna. Ez az, amikor Isten is belenyúl a történetbe. Ez az, amikor az életetek ugyanúgy meg van ragadva az Isten által, és ne féljetez hinni, ne féljetez Istent megkérdezni, megpróbálni: ha te vagy, tényleg vagy, akkor beszélj már nekem magadról.

Nincs erre idő, és nem is készültem, de azt gondolom, hogy Laciék ebben bőven fognak tudni segíteni, hogy hogyan lehet Istennel kapcsolatba kerülni, hogyan lehet őt megtalálni, hogyan lehet rendezni az életet, hogyan lehet a múltat eltörölni, erre egyedül Ő képes, és valami újat elindítani az életetekben. Én nagyon-nagyon kívánom, hogy legyetek ilyen sikeres emberek, és ahogy itt hallottuk is, egy olyan generáció, aki megváltoztatja ezt a világot majd. Mi már nem nagyon fogjuk. Lassan mi is veteránok leszünk, X generációsok, de a jövő a

kezetekben van. Én nagyon kívánom, hogy ezt valósítsátok meg az Isten kegyelméből. Nagyon köszönöm a figyelmeteket és a részvételeteket is.

Surman László – Nagyon köszönjük a tanulságos történeteket, az előadást, és én főleg nagyon köszönöm azt az őszinteséget, ahogy saját életeredből is feltártál dolgokat.

VI. RÉSZ: MMM – Megismerés, Megbékélés, Megbocsátás – 2024.05.13.

Durkó Albert – Nagyon-nagyon sok szeretettel köszöntelek benneteket a Lélekben rendben című sorozatunk utolsó előadásán, és nagyon köszönöm, hogy ilyen létszámmal vagytok itt. Azt gondolom, hogy sok értékes tapasztalatot, gondolatot gyűjtöttetek, és remélem, hogy ezeket a hétköznapokban is tudjátok majd használni és a hétköznapokban is segítség lesz számotokra. Köszöntöm az előadóinkat is. Ők az Országos Presbitériumnak a tagjai, és nagyon fontos témáról fognak beszélni: a megismerésről, a megbékélésről és a megbocsátásról. Azt hiszem, hogy ez a lelkünk egészségének az egyik legfontosabb pillére, hogy megbocsássunk, hogy megbékéljünk, hogy igazából rendben legyünk a környezetünkkel és rendben legyünk önmagunkkal is. Köszönöm, hogy itt vagytok, és én át is adom a szót.

Surman László – Én is köszöntelek benneteket nagy szeretettel és tisztelettel, és mivel a végén vagyunk ennek a programnak, ezért én is szeretnék köszönetet mondani a misszió vezetésének, hogy egyáltalán ezt a programot felvállalta. Szeretném az önkéntes munkatársainknak megköszönni, hogy folyamatosan dolgoztatok, szerveztétek ezeket a programokat, úgyhogy kérném is az önkénteseket, hogy ők álljanak fel, és egy nagy tapsot megérdemelnek az önkéntesek.

Fajóné Kisházi Tímea

XXX

Mpe Országos Cigánymisszió

Egy néhány gondolatban szeretnék visszaemlékezni a kezdetekre, ahogy elindult a program. Biztosan emlékeztek rá, hogy az első témánk az identitásról, a közösségépítésről, szemléletformálásról szólt. A következő találkozónkon a gondolkodásmód hatalma, hatása és következményei volt a téma, majd ezt követte a testünk, mint templom, testi-lelki egészség témaköre. Ezután foglalkoztunk az oktatási, foglalkoztatási esélyekkel, jó gyakorlatokkal, majd az előző találkozónkon a múlt, jelen, jövő és a generációk esélyeiről beszélgettünk. Ma pedig, ahogy Albert említette, megismerés, megbékélés, megbocsátás lesz a téma. Most nekem könnyű lenne itt bemutatni a mellettem ülő testvéreket, de mivel a megismerés az első téma, akkor így kérem, hogy mindenki mutatkozzon be, hogy megismerjétek őket, akik itt vannak mellettem. Pali kezdi.

Péter Pál

országos presbiter
MPE Országos Cigánymisszió

Szeretettel köszöntelek benneteket. Az én nevem Péter Pál és Nataniel. Zákányszékről jöttem ide hozzátok, és a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymisszió belül országos presbiter vagyok.

Balog Sándor

országos presbiter
MPE Országos Cigánymisszió

Sziasztok, én Balogh Sándor vagyok. Kunágótáról érkeztem, és az Országos Cigánymisszió országos presbitere vagyok, nagyon jó dolog így látni titeket.

Rézműves Miklós
országos presbiter
MPE Országos Cigánymisszió

Nagyon nagy szeretettel köszöntelek benneteket! Rézműves Miklósnak hívnak. Én is országos presbiterként munkálkodom a misszióban, főleg a nyírségi részen, Szabolcs megyében. Egy feleségem van és három gyönyörű fiam.

Fajóné Kisházi Tímea – Az első téma a megismerés. Ők bemutatkoztak, de nem mondanám, hogy megismertük őket attól, hogy néhány információt közöltek magukról. Ezért igazából még nem tudjuk, hogy ők kicsodák, vagy egyáltalán ez a fogalom, hogy megismerés, hogy ez mit jelent az ő számukra. Úgyhogy én most arra kérnélek benneteket, hogy a megismeréssel kapcsolatosan néhány gondolatot fogalmazzatok meg. Közben kérném Adamik Lacit, hogy az első képet, diaképet vetítse ki, és nézzétek meg mindannyian. A megismerés egyenlő a tudással. Kérlek benneteket, hogy az előttetek lévő mikrofont vegyétek fel és beszéljeteek erről egy kicsit.

Rézműves Miklós – Nagyon komplexnek tartom ezt a témakört. Nagyon sok mindenről szólhat: egy személynek a megismeréséről, a világ működésének a megismerése, egy rendszernek a megismerése,

Istennek a megismerése. De mégis így, ahogy ültem és gondolkoztam, egy dolog jutott eszembe, hogy nekem mi ment nagyon nehezen a megismerkedéssel kapcsolatban, ez pedig a saját magam megismerése. Amikor fiatal voltam, akkor nagyon nehezen tudtam pályát választani – többen vagytok itt fiatalok –, és nagyon rosszul is választottam. Amikor szakmát kellett válasszak, a géplakatos szakmát választottam, és ott hegeszteni kellett, flex-szel kellett dolgozni, és ezek a dolgok borzasztó távol állnak tőlem. Nagyon rosszul éreztem magam abban a négy évben. A tanáraink sem értették, hogy mit keresek ott. Miután az Istent megismertem, utána lett egyre könnyebb, de nagyon sokszor a magunk megismerése nagyon nehezen megy. Egy-egy helyzetbe bekerül az ember, és valójában ott dől el, hogy milyen.

Egy ilyen esetet szeretnék megosztani veletek. 2020-ban kovidos lettem, és bekerültem a kórházba, lélegeztető gépen voltam huszonvalahány napot. Miután felébredtem, a főorvos bejött, és azt mondta, hogy újra kell tanuljak járni. Én ezt nem akartam elfogadni, hogy nem tudok járni. Le akartam szállni az ágyról, de nem tudtam, és akkor nagyon ideges voltam, egyszerűen egyik napról a másikra fel akartam állni. Akkor szembesültem azzal, hogy ilyen ember is tudok lenni, aki ha kell, akkor ingerlékeny, ha kell, akkor nem úgy szólok vissza. És rengeteget kellett imádkozzak ott bent, hogy lenyugtassam magam. Ott a kórházban újabb oldalamat ismertem meg.

Balog Sándor – Megismerés. Szerintem ez kimeríthetetlen. Legyen ez önmagamnak a megismeréséről, legyen ez feleségnek vagy férjnek a megismeréséről. Én 21 éve élek a feleségemmel. De még nem mondhatom azt, hogy teljesen ismerem. A mozdulatait, a szemerezdülését ismerem, de szeretném még jobban ismerni. Magunkkal is így vagyunk. Így vagyunk ezzel a világgal is. Így vagyunk a tanulással is, így vagyunk a tudománnyal, így vagyunk Jézus Krisztussal is. Tehát kimeríthetetlen a megismerés. És hogyha benned van ez a vágy, vagy bennünk van ez a vágy, hogy akarok ismerni egy ismeretlen részt, akkor tudásra teszel szert, és az pedig hatalommal jár.

Nem császári, nem királyi hatalmokról beszélünk, hanem magának a tudásnak a hatalmáról. És jó dolog ismerni a világot, jó dolog ismerni egymást, de a legjobb dolog ismerni az Istent. Úgyhogy kimeríthetetlen, tehát soha nem mondhatjuk azt, hogy én már ismerem ezt a helyzetet, én már ismerem ezt a taktikát, én már ismerem ezt a tanárt, én már ismerem ezt a tantárgyat, vagy éppen ismerem az Istent, vagy ismerem magam – kimeríthetetlen. Úgyhogy tanuljunk, míg vagyunk és élünk, hogy hatalomra tegyünk szert.

Péter Pál – Megismerés. Láttunk egy diát kivetítve, nagyon-nagyon érdekes, hogy a tudás az sokkal hamarabb hoz eredményt.

Most olyat mondok, ami érdekel benneteket. Ha azt szeretnéd, hogy valaki, aki tetszik neked, hogy jobban szeressen vagy beléd

szeressen, akkor okos vagy, hogyha megismered őt, ha akarod őt megismerni. És ahhoz, hogy megismerd, több időt kell töltened azzal, hogy ő milyen, milyen egyéniség, milyen személyisége van, mit szeret, miben gyönyörködik. Igaz? Csak mondok egy példát nektek. Az én feleségem nem szereti a virágokat, de nagyon szereti a csokoládét. Ha én nem ismerem őt, nem foglalkozom vele annyira, akkor nők napján mindenki, ahogy szokta, virágot fogok neki vinni. Hát így szokták, nem? Ha nőnap van, akkor viszek neki virágot. De hát ő azt fogja gondolni rólam, hogy hát ez nem is ismer engem. Hát ez nem is szeret engem, hiszen tudja, hogy a virágot nem szeretem. De ha viszek neki egy csokoládét, akkor azzal ő azt mondja, hogy igen, ismer engem, szeret engem. Az ismeret az tudás. És hogyha tudod, hogy mit szeret, akkor megismered őt.

Én itt bemutatkoztam nektek, elmondtam a nevemet. Lehet, hogy már többen el is felejtettétek. Az még nem azt jelenti, hogy ismertek engem. Ahhoz, hogy engem megismerjél, utána kéne járni, hogy milyen vagyok, többet kéne velem találkoznod, esetleg olvasni rólam, hogy milyen gondolkodású vagyok, mi a foglalkozásom, mit szoktam tenni, és akkor elmondhatod, hogy engem ismersz. Nagyon sokszor gondoljuk azt, hogy ha valakit láttam többször, akkor már ismerem.

A legfontosabb az én életemben az, hogy szeretek ismerkedni Istennel. Szeretem, hogyha Istent jobban és jobban megismerem, mert

amióta megismertem egy kicsit közelebbről, teljesebb az életem. És én ajánlom nektek is, hogy keressétek őt, keressétek Istent, olvasd az Igét, a Bibliát, és olyan valakit fogsz megismerni, aki az életed minden területén segít majd neked.

Fajóné Kisházi Tímea – Mielőtt leteszed a mikrofont, elhangzott az is, hogy önismeret. Mit gondolsz, hogy miért fontos, hogy az embernek legyen önismerete?

Péter Pál – Talán a legfontosabb dolog először önmagamat megismerni. Azért fontos ez, hogy tudod, hogy hogyan kezeld majd saját magadat, saját indulataidat. Sokszor akkor ismerem meg magamat, amikor egy élethelyzetbe kerülök, és akkor kiderül rólam, hogy ezt a részét az életemnek nem is ismertem. Ezért nagyon fontos önmagamat megismerni, ez a legfontosabb, hogy tudjam, hogy valójában honnan indultam, ki vagyok valójában, és merre tartok. Az életem egy folyamatos ismerkedés, saját magammal is folyamatosan ismerkedek, és az önismeret egy olyan hatalom a kezében, amikor meg tudod tanulni önmagadat tanulmányozni, és minden helyzetben az életedben tudsz jó döntéseket hozni, mert az önismeret megvan neked.

Fajóné Kisházi Tímea – Hadd kérdezzem már meg tőletek, hogy volt-e már olyan érzés bennetek, hogy csalódtatok önmagatokban? Emelje

fel a kezét, aki már csalódott önmagában. Köszönöm szépen. Tudjátok, hogy miért van ez? Sanyi, ez miért van, hogy csalódtunk önmagunkban?

Balog Sándor – Nem ismerjük magunkat eléggé, vagy éppen nem voltak még olyan helyzetek abban az adott szituációban, amiben csalódtunk, vagy nem voltam még olyan élethelyzetben. Vagy nagyobb volt az önbizalmam, mint amilyenre számítottam. Nem olyan a szívemnek az állapota, vagy a környezetem nem olyan hatással van, vagy éppen összeveszttem valakivel. Kicsit indulatosabb vagyok, nem szoktam visszaszólni. Vannak azért környezeti hatások is az életünkön, amikor is nem önmagamot adom. Úgy gondolom.

Rézműves Miklós – Én ezzel kapcsolatban azt gondolom, hogy nagyon sokszor csalódtam már magamban, és pont azért, mert nagyon sokszor nem ismertem a korlátaimat, hogy mire vagyok képes, meddig tudok elmenni, de azt gondolom, hogy ez egy egész életen át tanulandó dolog.

Fajóné Kisházi Tímea – Egy bibliai történet jutott eszembe, mindannyian ismeritek Péter történetét, amikor Jézus arról beszél, hogy őt majd elfogják, és meg fogják ölni. Azt mondja Péter, hogy bármi történhet, ha kell, akkor ő meghal Jézussal együtt, ő megy vele. Aztán azt látjuk Péter történetében, hogy még azt is letagadja, hogy ismeri Jézust. Vajon miért történt ez meg vele?

Rézműves Miklós – Úgy gondolom, hogy nagyon rosszul ismerte magát, úgy gondolta, hogy ő már kész van egy feladatra, majd amikor belekerült egy szituációba, abba a helyzetbe, akkor kiderült, hogy még messze nincs kész rá. Azt gondolom, hogy ez óriási hiba volt Péternek a részéről.

Péter Pál – Mindennap találkozhatsz önmagaddal. És Péter is találkozott mindennap önmagával. Azt gondolta, hogy ismeri magát, és ez nagyon veszélyes, hogyha azt hiszem, hogy mindent tudok magamról. Péter is úgy gondolta, és azt mondta Jézusnak, hogy én meghalni is kész vagyok érted, Uram. És eljött a pillanat, amikor ő maga is elcsodálkozik, és azt mondja, hogy nem is ismerem ezt az embert. Tehát nagyon jól tesszük, hogyha tudatában vagyunk annak, hogy kik vagyunk, és hogy ismerjük meg saját magunkat. Ez egy hatalom a kezében. Ez egy olyan hatalom, ami bármikor győzelemre tud téged vinni, és áldássá lesz az életedben.

Rézműves Miklós – Én még annyit szeretnék ehhez hozzátenni, hogy talán ebben a történetben kulcsfontosságú, amikor van ez a beszélgetés Péter és Jézus között, hogy Jézus azt mondja, hogy „de én imádkoztam érted”, Péter. És egyetlenegy ima az, ami megtartotta a hitét. És nagyon sokszor, amikor nehéz helyzetben vagyunk, akkor úgy elgondolkozunk: „Na, most, ha imádkozni fogok, fog valami történni?”

Bármi megtörténhet. Az ima az ilyen, hogy bármi megtörténhet. Pozitív irányban.

Fajóné Kisházi Tímea – Közben szeretném jelezni nektek, hogy akinek ezzel kapcsolatosan esetleg van véleménye, gondolata, jelezzétek, és nyugodtan kapcsolódjatok be a beszélgetésbe, örömmel vesszük, hogyha kifejted nekünk.

Közben én kérdezem, ameddig gondolkodtok ezen, hogy az ismeretnek a hiánya – ahogy a Sanyi említette – az Péter életében is félelmet hozott. Ha most arra gondolok, hogy vannak különböző népek, különböző nemzetek, nem ismerjük egymást, nem ismerjük egymásnak a kultúráját, szokását, ez is valószínűleg félelmet kelt, a félelemnek megint más következményei vannak. Ezzel kapcsolatban mit gondoltok?

Balog Sándor – Félelem, nagyon sok félelem lehet. Én a régi munkahelyemen, ahogy – én hegesztő vagyok egyébként – dolgoztam, és mindennap úgy mentem, hogy most meg fogom mondani a főnöknek a magam véleményét. A munkahelyemre vezető úton el is gyakoroltam, hogy így fogom mondani, ezt fogom tenni, és amikor megálltam előtte, csak bólogattam. Ismeretlenül nem tudom, hogy mi lesz a reakciója, nem tudom, hogy mi lesz a következménye. Nem voltam elég határozott. Egy ilyen történet jutott eszembe a félelemmel kapcsolatosan.

Péter Pál – Félelem, ismeret, tudás, milyen érdekes összetevő dolgok. Édesanyám egy buszon ült, és a busszal hazafelé tartott, amikor olyan emberek vették körül, akik más nyelven beszéltek, cigányul beszéltek. Édesanyám nagyon fehér arcú és nem látták rajta, hogy ő cigány, és azt hitték, hogy nem érti a nyelvet. Elkezdtek róla beszélni, csak annyit látott édesanyám, hogy nagyon őt figyelik, őt nézik, félni kezdett, hogy mi lesz. Édesanyámnak volt egy nyaklánca, és ők cigányul azt mondták, hogy majd ha leszáll, akkor mi is leszállunk vele, és majd letépjük a nyakáról a nyakláncot. Édesanyám ismerte a nyelvet, volt a kezében egy hatalom. Ezért előre ment, szólt a buszsofőrnek, és a buszsofőr szólt a rendőrségnek, és amikor megállt a busz, hogy édesanyám leszálljon, akkor már a rendőrség is várta ott. Megvéd a tudás, és a félelem időszakában, hogyha van bennünk megfelelő tudás, önismeret, ez hatalom lehet a kezében.

Rézműves Miklós – Ha én magamra gondolok, mindig tele vagyok félelmekkel. Most, hogy a főiskolán vagyunk, vizsgázni kell, beadandók vannak, határidők vannak, és mindig fél az ember, hogy nem lesz kész.

Fajóné Kisházi Tímea – Van, aki szeretne hozzászólni vagy kérdezni, vagy véleményt nyilvánítani? Ez az utolsó együttlétünk, legyetek most egy kicsit bátrabbak.

Térjünk át a megbocsátás témakörére. Dr. Ruzsa János, egy korábbi alkalommal a szívinfarktusról, a szívkatéterezésről beszélt. Emlékezték-

e arra, hogy hogyan beszélt arról, hogy a megbocsátás hogyan hat az embernek a fizikai állapotára? Egy olyan kifejezést használt, hogy pszichoszomatikus megnyilvánulása is van a meg nem bocsátásnak. Mi a megbocsátás a ti véleményetek szerint?

Rézműves Miklós – Nekem mindig nehezen ment a megbocsátás, a mai napig küszködök vele. Gyerekkoromban azt tanultam, hogyha valaki arcon üt, akkor vágj vissza. Tehát soha nem az a kép volt előttem, hogy meg kell bocsátani, hanem megsértődni, visszaadni, azt az embert kerülni stb. Ahogy ismerkedtem az Isten Igéjével, rájöttem, hogy a megbocsátás egy döntés. Tehát nem érezni kell, nem úgy fogom érezni, és akkor bocsánatot fogok kérni, hanem eldöntöttem, hogy bocsánatot fogok kérni, saját magam miatt, mert a harag az egy lassú mérreg, ami engem tesz tönkre, ha nem kérek bocsánatot. És arra jöttem rá az évek alatt, hogy a megbocsátásba Isten belerejtette az Ő jelenlétét. Ha csak Józsefnek a történetére gondolunk, akkor ott, amikor eljut arra a pontra a történet, hogy nem tudta magát tovább megtartóztatni József, és megbocsátott, akkor azt látjuk, hogy elkezdett sírni, kiszakadt belőle valami. Tehát az Istennek a jelenléte benne van ebben a dologban, a megbocsátásba bele van rejtve. Nagyon sok olyan alkalmon vettem részt, amikor igazi, őszinte megbocsátás történt, akkor a két fél akár sírt, egymás nyakába borultak. Tehát lehet érezni, hogy megjelenik az Isten, megjelenik az Istennek a jelenléte. Én mindig

ezt gondolom a megbocsátásról, hogy ez egy döntés, nem egy érzés, és a saját érdekünkben meg kell tenni.

Balog Sándor – Megbocsátás. Ezeket megelőzik még sérelmek, sebek, fájdalmas dolgok, amiket nem vártál. Ahogy mondta Miki testvér is, ez egy döntés és nem egy érzés. Nagyon fontos az, hogy tudjam azt, hogy miért akarok így dönteni. Egyrészt magamra nézve, hiszen én hordom azokat a súlyokat, én hordom azokat a sebeket, tehát amikor haragszol valakire, nem az a valaki fogja ezeket hordozni, hanem te.

Egy történetet szeretnék elmondani röviden, a legkisebb húgoddal kapcsolatosan. Nagyon haragudtam rá. Nagyon sokszor csalódtam benne. Az Úr arra tanít, hogy hétszer, hetvenhétszer meg kell bocsátani az én atyámfiaimnak. Nem tudtam teljesen átadni, teljesen elengedni, amíg az Úr azt nem mondta, hogy lásd őt az én szememmel. Lásd őt úgy, ahogy én látom. Lásd úgy, hogy ő is ember, ahogy te is. Lásd úgy, hogy ő is követ el hibát, ahogy te is. És lásd úgy, hogy neki is szüksége van erre az engesztelésre, ahogy neked is. És ahogy ezeket a gondolatokat elfogadtam, megismertem, visszatérve az egyes pontunkra, ez a megbocsátás felszabadított. Óriási szabadulás.

Lehet, azt mondják, hogy az ellenségekből lesznek a legjobb barátok. Tudjátok, hogy miért? Mert óriási szabadulások törnek fel a lélekből, a megbocsátásból, az elfogadottságból. Elfogadlak,

megbocsátok, és egy erős kötődés jön. És amióta megbocsátottam a húgomnak, nagyon nagy kötődés van közöttünk, erős kötődés. Úgyhogy próbáljátok ki, döntsétek el, és próbáljátok meg, hogy milyen az isteni megbocsátást az Ő szemével látni.

Péter Pál – Mi a megbocsátás? Én azt gondolom, hogy az igazi megbocsátás egy olyan erő, egy olyan szabadság, amit nem lehet kibeszélni. Hogyha haragszol valakire, vagy haragudtál nagyon valakire, megbántott, megsértett, becsapott. Nagyon-nagyon haragudtál rá. Mi történt veled? Bizonyára el tudnád most mondani, hogy milyen állapotba került a szíved, mert csalódtál benne, mert haragudtál rá, mert összetört benned valami, és kell, hogy tudd, hogy amikor haragszol, a szíved kerül csapdába. Olyan szorításba kerül a szíved, amiből csak a megbocsátás képes kiszabadítani. Amikor haragszol valakire, ha akarod, ha nem, példakép lesz az életedben. Miért? Mert haragszol rá. Vele fekszel, vele kelsz. Mindig ő jut eszedbe, hogy megbántott, és nem tudok neki megbocsátani. De miért tette ezt velem? De miért ilyen? De miért kell ezt tennie? És ott van mindennap az életedben.

Ha a megbocsátásra gondolok, akkor egy dolgot ne felejtünk el. Nem azért kell megbocsátanod, mert ő megérdemli a megbocsátást, hanem azért bocsáss meg, mert te megérdemled a szabadságot.

Rézműves Miklós – Nagyon sokszor lehet azt látni híradásokban vagy internetes felületeken olvasni, hogy családi tragédia történt, valaki megölt valakit, vagy az egyik fél leszúrta a másikat, és amikor ilyeneket látok, akkor tudom, hogy nem volt megbocsátás. Tehát ez már a végkifejlet, valahonnan egy kisebb dologból elindult, és mivel nem volt megfelelően kezelve, és nem lett megbocsátás, a vége tragédia lett.

Az jutott még eszembe, hogy keresztények közt is nagyon sokszor téma, hogy „Keresztény vagy, meg kell, hogy bocsáss!”. És én olvasva az Igét, mindig arra jutottam, hogy mindig azt kell nézni, hogy milyen nagy a sérelem. Egy történet jut mindig eszembe, Ézsauak és Jákobnak az esete, amikor Jákob elcsalja az elsőszülöttségi jogot, és utána az áldást is elveszi. Ez egy óriási sérelem volt, és Ézsau meg akarta ölni, és el kellett, hogy meneküljön Jákob. Húsz év telik el, mire rendeződik ez a dolog, de rendeződik. Van, aminek azért időt kell adni. Mert nagyon sokszor vezetők, keresztények esnek ebbe a hibába, „Te nem haragudhatsz, mert keresztény vagy!”. De ha olyan sérelem, bántás ért, ahhoz viszont időt kell hagyni, hogy lecsillapodjon az emberben, és utána jön a megbocsátás, azt gondolom.

Fajóné Kisházi Tímea – Lényegében a megbocsátást megelőzi, hogy valamilyen sérelem ér valakit. Most az emelje fel a kezét, aki még soha nem volt megsértődve. Mindenki volt már megsértődve. Tudjuk, hogy

a sértődés, a sérülés az egy lelki folyamat, mert lényegében az ember az érzelmeiben, az érzéseiben bántódik meg.

Mi ennek a következménye, hogyha az ember az érzelmeiben megbántódik, megkeseredik, milyen emberré válik az ilyen, aki nem tudja ezt az adósságot elengedni? Itt a képen látjátok, a diára ki van vetítve, hogy vannak dolgok, fájdalmak, sérülések, amiket ha szabadon engedsz, utána tudsz te is szabad lenni. Erről mit gondoltok?

Balog Sándor – Tegnap a kisfiammal néztünk egy filmet, szuperhősös filmet. Azt hiszem, hogy a Fantasztikus Négyes, és ott biztos ismeritek a kőembert. Úgy jött most ez élém, hogy ő egy emberből lett kőember. Amikor van lehetőségünk megbocsátani, de nem tesszük, akkor folyamatosan megkövesedik a szívünk. Ez egyrészt nehezzé válik, és teljesen megváltozok belülről, és ennek külső hatási vannak, tehát a szeretteimre, a kapcsolataimra, a munkahelyre, a sulira, mindenre hatással van. Úgyhogy ezért nagyon fontos az, hogy mennyi kövecskét engedek a szívemre.

Ne halogassuk a megbocsátást, minél gyorsabban és minél hamarabb rendezzük le ezeket a dolgokat. Ha a szíved egy kert, és bújnak ki a termények, de jönne a gaz is. A gyom gyorsabban nő, ami a sok meg nem bocsátás, a sok harag. „Láttad, hogy nézett rám? Láttad? Hát én ennek nem bocsátok meg. Nem is fogok neki megbocsátani.” És

akkor ezek elnyomják a termést. Elnyomják azokat a jó dolgokat, amik bennetek vannak.

Péter Pál – Amikor az érzelmeink megsérülnek, és folyamatosan nem foglalkozom azzal, hogy ezt rendbe tegyem, akkor elveszi az életemet a megkeseredésig, és teljesen elveszi az életerőmet. A világunkban van a gonosznak a munkája. Ő nagyon tud dolgozni, és csak egy dolgot kell mondjon, sűgjon a füledbe, és ez elég neki ahhoz, hogy a megbocsátás ne induljon el. Csak annyit mond a füledbe, amikor megbántottak téged, vagy fordítva, hogy „Neked van igazad”. És jön a barátod is, a barátnőd is, és ő is azt mondja, „Nem kell neked semmit tenni, neked van igazad, hagyjad. Majd ha akar, majd bocsánatot fog kérni.” Már az idő, ahogy telik, még annál inkább nem foglalkozunk majd ezzel, hogy meg tudjunk bocsátani. Ezért én azt gondolom és tanácsolom magamnak is, nektek is, hogy amikor történik egy sérelem, tudatosan kezeld ezt, szabadulj meg tőle.

Nagyon tetszik, hogy a kislány elengedi a lufit. Figyelitek? Elengedni. Sokszor hallottátok, azt, én hallottam, hogy „Megbocsátok, de nem felejtetek! Megtartom a három lépés távolságot.” Ez veszélyes, mert lehet, hogy olyannal is meg fogod tartani a három lépés távolságot, aki igazán szeret téged. Ezért nagyon fontos a megbocsátás, és nagyon fontos ezt lerendezni ott. Bizonyára tudjátok, hogy milyen az igazi megbocsátás. Igaz, haragudtál, megsértődtél, de odajött,

bocsánatot kért, vagy bocsánatot kértél, és átöleltétek egymást, annak volt egy jó íze, annak van egy ereje, és az a mennyből jön.

Tudjátok, először Isten bocsátott meg nekünk, a bűneinket megbocsátotta, és ez egy felszabadulás az érzéseinkben, emberi tulajdonságunkban, hogy Isten megbocsátott nekem. És a megbocsátás az egy isteni tulajdonság, nem emberi. Ezért, hogyha ezt meg tudod tenni, hogy megbocsátasz, és bocsánatot kérsz, akkor is, ha neked van igazad, vagy nem, akkor te isteni tulajdonságot cselekszel. Istennek a része benned van.

Rézműves Miklós – Engem, ha sérelem ér, akkor én nem tudom elrejtetni. Tehát nagyon érdekes, hogy én rossz színész lennék. Tehát amikor hazamegyek, akkor nekem az a nagy szerencsém, hogy a feleségem mindig figyelmeztet, észreveszi a mozdulatomon, ahogy beszélek, ahogy viselkedek, hogy most valami nem jól van, bántás ért, és akkor megbeszéljük, és akkor utána tudom, hogy rendezni kell, mert ha nem, akkor a szívem nagyon rossz állapotba tud kerülni.

Fajóné Kisházi Tímea – Véleményetek szerint mennyire van összefüggésben az önmagunk ismerete és a megbocsátás?

Igen, hallgatom. A hangfelvétel miatt mondom, hogy a kérdés az, hogy azt tanítja Jézus, hogy meg kell bocsátani egymásnak. De mi van akkor, ha ez nem megy? Három teológushallgató van itt, úgyhogy várjuk a válaszokat.

Péter Pál – Ezért is mondtam, hogy ez nem emberi tulajdonság. Mi emberek csak erre vagyunk hajlamosak, és ehhez van erőnk, hogy haragszom, és nem tudok megbocsátani. Ezért van szükségem először, hogy megismerjem Istent, Istennek is azt a tulajdonságát, hogy bármilyen rossz voltam... Én most, ha elkezdeném nektek sorolni, hogy én milyen rossz voltam, és milyen életet éltem, mielőtt még nem ismertem Istent, akkor megértenénk azt, hogy én megértettem azt, hogy ha én ilyen rossz voltam, és Isten nekem mégis megbocsátott, akkor nekem is ezen kell dolgozni. Nem megy, emberi tulajdonságunk ez, hogy nem akarunk megbocsátani. De ha megérted, és megértjük azt, hogy a megbocsátás hiánya egy seb, ami megmarad benned, az elfertőződik, szétmegy teljesen a szervezetedbe és megfojt. Ezért nem szabad vele foglalkozni, ezért kell megbocsátani. Dönteni kell. Ez egy tudatos döntés.

Az érzelmeid azt mondják, hogy nem tudod megtenni, és ezért nem érzem, mert nem érezheted úgy, hogy meg kell neki bocsátani, mert túl mély sebet okozott neked, ezért tudatosan eldöntöttem, dolgozok rajta, meg fogok neki bocsátani, elengedem. Teljesen elengedem a lufit, ahogy látod, elengedem. És persze utána is fogod érezni még, hogy haragszol, főleg, amikor találkozol vele, dobban egyet a szíved, hogy „Á, úgy szeretném megfojtani!” De Isten azt mondja, hogy ha mi nem bocsátunk meg, akkor Ő sem bocsát meg nekünk.

És ha Istenre haragszol, az azt jelenti, hogy még nem ismered Őt. Én is haragudtam valamikor Istenre, de tudtam, hogy ez gyereki harag volt. Szerettem volna dolgokat, amit nem kaptam meg. És azt mondtam Istennek, hogy miért oda születtem, ahova? Miért nem kaptam más szülőket? Miért nem kaptam más lehetőségeket? Haragudtam Istenre. De amikor Isten megszólította a szívemet egy ilyen istentiszteleten, és átadtam teljesen a szívemet Istennek, akkor ott megbocsátottam mindent magamnak először. Átgondoltam, hogy miket mondtam én, és milyen harag volt bennem, és milyen düh, és milyen keserűség. És ezért elengedtem ezeket a dolgokat, és onnantól kezdve nem haragudtam Istenre, hanem szerettem az Istent, és szeretem most is.

Fajóné Kisházi Tímea – A kérdésre volt válasz, vagy még faggassam a többieket is erről?

Balog Sándor – Nekem azért lenne még egy kérdésem. Biztos, hogy volt már olyan az életek során, hogy kicsit bántott meg és nagyon megbántott. A kicsit megbocsátom, a nagyot nem bocsátom meg. A kérdés az ebben, hogy gyakorlod-e ezt, hogy a kicsit bocsásd meg? Mert hogyha gyakorlod, akkor el fogsz jutni a nagyig. Tehát szintről szintre. Tehát hogyha még nem ismered az Istent, akkor közeledj felé, egy kis megbocsátással. Aztán egy nagyobbal, aztán érezni fogod az eredményét. Tehát mi beszélünk a mézről, de ezt az ízt nektek kell

megérezni. Én ezt tudom nektek javasolni a megbocsátással kapcsolatban. Gyakorold!

Rézműves Miklós – A megbocsátás az nekem is nehéz feladat, meg azt hiszem, mindnyájunknak nehéz feladat. Én mindig imádkozni szoktam, és azért szoktam megbocsátani, mert tudom, hogyha nem teszem, akkor magamat teszem tönkre. És akkor tudom, hogy ez egy tudatos döntés, nem érzelem, kizárom az érzelmeimet, és azt mondom, hogy meg fogok bocsátani. És utána megbocsátok. De a saját érdekemben.

Surman László – Tehát a megbocsátás saját érdekünk is. Engedjétek meg egy történetet, én is hadd mondjak el nektek. Nekem volt egy ember az életemben, akit nagyon gyűlöltem. Az édesapám 1998-ban, a születésnapomon meghalt. Mielőtt elutazott Romániába, ott történt a halálos baleset. Előtte ez az ember, akit én nagyon utáltam, ez az ember az én apámmal úgy beszélt, ahogy nekem nagyon nem tetszett. És én úgy utáltam, hogy nem tudom, hogy lehet-e így gyűlölni, ahogy én gyűlöltem. És utána, amikor én hívő ember lettem, és elmentem a gyülekezetbe prédikálni, arról prédikáltam a gyülekezetben, hogy meg kell egymásnak bocsátani. Miközben én beszéltem a gyülekezethez, folyamatosan hallottam a fejemben, ahogy Isten szól hozzám, hogy „És te megbocsátottál már?” Minél többet beszéltem a megbocsátásról,

annál többet benne zúgott a fejemben, hogy „Akkor beszélj a megbocsátásról, ha már te is megbocsátottál.”

Utána az következett, hogy jártam egyetemre, és ez az ember, akit én úgy szívemből gyűlöltem, megjelent az egyetemen. És Isten elkezdte mozgatni bennem, hogy bocsássak meg, és kezdjek ezzel az emberrel beszélgetni. Azt sem tudtam, hogy kerüljem ki, de a folyosón nem tudtunk egymás mellett csak úgy nagy ívben elmenni, hanem mindig összetalálkoztunk. És elkezdtem én is imádkozni, böjtölni, hogy az én érzelmeimen nem tudok változtatni, és hogyha Isten valóban azt akarja, hogy én megbocsássak valakinek, akkor csináljon velem valamit, mert emberileg én egyszerűen lehetetlen, hogy megbocsássak. Elkezdtem imádkozni azért, hogy a szívem, az érzelmeim, a gondolkodásom átalakuljon. Onnantól kezdve ezzel az emberrel, ha kellett, ha nem, állandóan összefutottam. Előtte évekig nem találkoztunk. A gyomromban olyan görcs volt, meg a kezem is mindig ökölben volt.

Isten elkezdte a szívemet formálni, mozgatni, és azt vettem észre egy idő után, hogy már nincs bennem az az érzelem, az a gyűlölet, az a keserűség, hanem jól esik találkozni vele. És amikor találkoztunk, akkor mindig néhány mondatot beszélünk. És eljutottunk egyszer oda, hogy felhívtam telefonon, és mondtam neki, hogy eljött az ideje annak, hogy leüljünk ketten egy kicsit beszélgetni, és ő is egyetértett ezzel. És

amikor leültünk beszélgetni, én elmondtam az én érzéseimet. Akkor ennek az embernek a szeméből a könny elkezdett folyni. Soha nem láttam sírni ezt az embert, mert egy igazi, keménynyakú embernek tartottam mindig. Elkezdett könnyezni, és azt mondta nekem, hogy mindig tudta, hogy feszültség van köztünk, de soha nem gondolta, hogy ekkora mély gyűlölet van bennem. És tudtam tőle bocsánatot kérni, és ő is bocsánatot kért tőlem, és onnantól kezdve már nagyon sokszor voltunk együtt szolgálni, és nemcsak az akarat és a döntés volt bennem, hogy meg akarok bocsátani, hanem Isten átformálta a szívemet, az érzéseimet, a gondolataimat, úgyhogy ma már nyugodtan tudok beszélni a megbocsátásról. Ennyit erről a történetről.

Fajóné Kisházi Tímea – Ha van még kérdésetek a megbocsátással kapcsolatban, akkor szívesen faggatom még a barátainkat. Van kérdés? Nincs?

Akkor én visszatérnék ahhoz a kérdéshez, ami az előbb elhangzott, mégpedig az, hogy az önismeret mennyire függ össze a megbocsátással? Tehát ha tudom, hogy az én érdekem, akkor az azt jelenti, hogy valamennyire ismerem önmagam. Hogy függ össze? Miért fontos ez, hogy ismerjem magam és tudjam, hogy mit és hogyan lépjek? Az ember nagyon sokszor önmagát vizsgálja, tehát analizálod, hogy most ha valakivel haragban vagy, akkor keserűség van benned,

fájdalom van benned. És akkor nem csak a lélek lesz beteg, hanem a test is beteg lesz. Fizikailag is beteggé válok. Erről mi a véleményetek?

Balog Sándor – Nem vagyunk egyformák. Szerintem egy olyan embernek a megbocsátás, aki ismeri magát, sokkal könnyebb, mint egy olyan embernek, aki nem ismeri magát. Hiszen vannak már tapasztalatai, vannak már ismeretei önmagával kapcsolatban is, és ilyen helyzetekkel. Tehát a két dolognak nagyon erősen együtt kell, hogy járjon, én úgy gondolom. Tehát nagyon fontos az, hogy ismerjük magunkat, hogy mennyit kell érte imádkozni.

Én személy szerint nagyon nehezen tudok megbocsátani. De képzeljétek el, hogy nem olyan régen történt, körülbelül egy hete, egy testvérnővel kapcsolatban, aki sajnos elég komoly betegségben szenved, már három éve, több műtéten túl van, és Isten mindig megkönyörült rajta. Az első műtétkor imádkoztunk, bemerítettük, és azóta vele van az Úr. Nagyon megbántott ez a testvérnő. Képzeljétek el, hogy egy álmomban, nem volt nagy dolog, csak az álmomban Isten elélem hozta az ő arcát, és volt egy érzés. Az az érzés pedig az volt, hogy én szeretem őt. És reggel fél ötkor, hajnalban rá kellett, hogy írjak, hogy „Otthon vagy? Szeretnék ma meglátogatni.” És képzeljétek el, ahogy elmentem ehhez a testvérnőhöz, azt mondta, hogy ő is velem álmodott. És ez még inkább megerősítette ezt.

Tehát ahhoz, hogy ismerjem magamat, és megbocsássak, ahhoz ismernem kell az Istent is. Ahogy Pali testvérünk is mondta, hogy a megbocsátás nem egy emberi jellem, hanem isteni. Minden isteni jellem, amire Ő tanít. Úgyhogy ezeket fejlesszük magunkban, és képezzük magunkat ebben. Tehát fontos, a kérdésre a válasz: nagyon fontos.

Péter Pál – Az önismeret és a megbocsátás nagyon is együtt járnak. Ha én ismerem magamat, és tudom, hogy milyen vagyok, hogy hamar megbocsátok vagy későn bocsátok meg, vagy hogy nem bocsátok meg, és az mit okozott nekem, ez milyen folyamatokat hoz létre bennem, akkor ez arra fog inspirálni engem, hogy segítsék másoknak is megbocsátani. Az én életemben nagyon sokszor volt ilyen, hogy haragot hordoztam magamban, és ez mindig kifejeződik az embernek a tekintetében, az arcodon ki fog ülni, hogy haragszol, hogy meg vagy bántva, hogy sérelem van benned, és ez nem jó, ez megváltoztatja az embert teljesen.

És ha ezt ismerem magamban, akkor én nem akarok ilyen lenni, én nem akarok szomorú lenni, nem akarok savanyú lenni. A savanyú embereket sehol nem szeretik. Az olyan embert, aki mindig haragos tekintettel van, keserű, azt nem mindenütt szeretik, nem szeretnek vele barátkozni se, ezért ha ezt ismerem magamban, akkor változtatni akarok. Mindenképpen akarok ezen változtatást, és segíteni

embereknek változni. Ha tudod, hogy a barátod és a másik barátod haragban vannak egymással, segíteni, hogy megbocsássanak. Ez egy nagyon érdekes dolog.

Megosztanék egy történetet. Két testvér már húsz éve haragudott egymásra, nem beszéltek egymással, és az édesanyjuk eldöntötte, hogy meg fogja valahogy oldani, hogy kibéküljenek. És amikor találkozott az egyik testvérral a városban, akkor azt mondta neki, hogy „Képzeld, találkoztam a testvéreddel.” „Tényleg? Nem érdekel.” „De várjál, mert azt mondta nekem, hogy neki nagyon hiányzol, és nagyon szeretne veled beszélgetni, annyira hiányzik egy ölelés tőled, annyira hiányzik, hogy beszélgessetek.” „Tényleg ezt mondta? Dehát mi nem beszélünk.” „Igen, ő is mondta ezt.” És találkozott a másik testvérral, és ugyanezt elmondta neki, hogy a testvéred azt mondta nekem, hogy szeretne veled beszélgetni, szeretne téged átölelni. És mind a kettő testvér ezzel a tudattal volt, hogy ők szeretnének találkozni. És amikor találkoztak, akkor odamentek egymáshoz, és azt mondták, hogy én is akartam találkozni veled. Úgyhogy ezen dolgoznunk kell valóban, ez egy nagyon jó téma.

Rézműves Miklós – Én azt gondolom, hogy minden megbocsátás egy egyedi, külön történet. Tehát nincs pont ugyanolyan megbocsátás, pont azért, mert különbözőek vagyunk, mindenki más ember. Mivel

egyedinek teremtett minket az Isten, ezért azt gondolom, az önismeret meg a megbocsátás elválaszthatatlan. Ez a kettő együtt jár.

Fajóné Kisházi Tímea – Lezárjuk ezt a témát, még hozzá azzal a gondolattal, hogy az Úr Jézus tanít bennünket imádkozni, és ott a megbocsátással kapcsolatban egy nagyon fontos gondolat hangzik el, amikor azt mondja, hogy nekünk is meg kell bocsátani másoknak, hogyha mi szeretnénk, hogy Ő is megbocsásson nekünk. Mi történik, ha nincs megbocsátás?

Péter Pál – Ha nincs megbocsátás, az azt jelenti, hogy én gyűjtöm a csomagomat. Olyan csomagot gyűjtesz, olyan terhet, amit nem látsz, de mindig gyűlik, és mindig erősödik, és egyszer azt fogod érezni, hogy nem bírod tovább. Nagyon sok ember már fiatalon eljut oda, hogy nem bírja tovább a terheit. Ez azért van, mert nagyon sok megbocsátatlan dolgot gyűjtünk össze. Van egy olyan csomag a hátadon, amit nem bírsz. Ezért mondja Jézus Krisztus a tanítványainak, hogy így imádkozzatok, hogy bocsáss meg nekünk, miképpen mi is megbocsátunk másoknak. Tehát Isten megbocsát nekünk, és mi is megbocsátunk másoknak. Ez nagyon fontos, hogy ha Istenhez odaviszem az én bűneimet, megvallom Istennek az én bűneimet, tudom, hogy ezek hibák, bűnök az életemben, akkor Isten leveszi rólad ezeket a terheket, és szabaddá válsz. Azt mondja Isten Igéje, hogy a

feledés tengerébe veti Isten. De megbánva, elhagyva és bocsánatot kérve Istentől. Csodálatos dolog. Próbáljátok ki!

Rézműves Miklós – Azt gondolom, nagyon fontos. Pont azért, mert ez egy olyan igazság a Bibliában – sok ilyen igazság van –, ami megkérdőjelezhetetlen: hogyha én nem bocsátok meg, akkor nekem se bocsát meg az Úr. És nagyon sokszor hajlamosak vagyunk arra, hogy ha mi bántunk meg másokat, akkor mi szeretnénk, ha másnap megbocsátana, ha meg nekünk kell megbocsátani, az sokkal nehezebben megy. Nagyon érdekes, hogy nekünk van egy elvárásunk, de amikor nekünk kell megtenni, akkor az sokkal nehezebben megy. És meg kell ezt tanulni, hogy egy döntést kell hozni, és meg kell bocsátani a saját érdekünkben, azért, hogy az Úr is bocsásson meg.

Balog Sándor – Vannak dolgok az Igében, az Istennek a beszédében, amikor konkrétan mond az Úr valamit, hogy neked kell megtenni. Ilyen a megtérés is, de ilyen a megbocsátás is. Tehát azt nem az Isten fogja elvégezni helyetted, Ő már megtette. Ezt nekünk kell, tehát a kezünkbe adja a döntést, ezt az óriási döntést. És ha az Úr azt mondja, ha ti nem bocsátotok meg a ti ellenségeiteknek, én sem fogok megbocsátani tinéktek. Ha az Úr ezt mondja, akkor ez így van. Tehát Ő nem hazudik, mint az ember. Ő maga az igazság.

Fajóné Kisházi Tímea – Én szeretnék nektek egy nagy lehetőséget ajánlani most. Nézzétek meg ezt a képet, ami itt ki van vetítve. Látjátok,

ez a lufi azt jelképezi, hogy az embernek a szívében nagyobb a szeretet, mint a gyűlölet, a harag, a meg nem bocsátás. Most gondolj valakire, akire haragszol. Lehet, hogy megbántott, rosszat mondott rád, édesanyádra, édesapádra, vagy pletykált rólad, a hátad mögött kibeszélt, vagy akármilyen fizikai sérelmet okozott neked. Most gondolj arra, hogy el tudod engedni ezt a haragot a szívedből. Ki tudod engedni a szívedből ezt a haragot, mint ahogy az a kis gyermek ott elengedi a lufit. Adok egy másodpercet, kettőt, hogy gondold végig, gondolj erre az emberre, és mondd a szívedben, hogy megbocsátok. Nem érzelemből döntünk, hanem egy tudatos döntést hozunk, hogy szabad akarok lenni.

Olyan a harag és az indulat, mint amikor a kutyákra pórázt teszünk. Biztos láttatok már fojtó nyakörvet, és amikor a kutya nyakában van a fojtó nyakörv, amikor húzod, az szorítja a nyakát, és elkezd a kutya fulladni, ezért engedelmeskedik. Nagyon sokszor ilyen a harag, a meg nem bocsátás, a gyűlölet, hogy húzod a pórázt, azt hiszed, hogy ártasz annak az embernek, akire haragszol, miközben te magad fulladsz. Ezt a fojtó érzést, ezt a fulladást, ezt el tudod engedni ezzel, hogy kimondod magadban, hogy megbocsátok, nem haragszom.

A harmadik témánk a megbékélés. Lacit kérném, hogy vetítse ki a kettes képet. Az a kép, amit láttok, azt hiszem, hogy most nagyon aktuális és önmagáért beszél. Viszont a megismerés, a megbocsátás az

együtt jár azzal, hogy megbékél az ember. Mit gondoltok ti a megbékélésről?

Balog Sándor – A megbékélés, az is egy döntés, mint a megbocsátás is, elfogadást is jelent. Önmagammal megbékélek. Én sokat kérdeztem az Istent, hogy „Miért születtem cigánynak? Miért születtem barnának? Miért nem születtem fehérnek?” És Isten erre választ adott. Mit gondoltok, mi volt a válasz? Ilyennek akartalak. Így van. Mindannyian különlegesen vagyunk. Sajnos a mai világban nagyon sokan önmagukkal nem békélnek meg, ahogy kinéznek, ahogy beszélnek, vagy éppen a szomszédjukkal, vagy éppen a feleségükkel, éppen a férjükkel, éppen a gyermekeikkel. És a megbékélés, tehát amikor megbékélek valakivel, az mindig egy új állapotot hoz, egy új állapotot teremt. Ahogy látjuk itt a képen is, gondolj abba bele, hogyha az egész világon békesség lenne, milyen állapot lenne ezen a világon. Hát én nagyon vágyakozom erre.

Rézműves Miklós – Ha ma megnézzük a világot, háború zajlik Ukrajnában, Izraelben, és óriási a békétlenség, és ez mindig azért van, mert valamiben nem egyeztek meg. Mert ott jön csak megbékélés, ahol eljutnak egy közös pontra, egy közös dologig, ahol megegyezés van. A saját életemből jutott eszembe egy történet, és nagyon a szívemen van, hogy megosszam veletek.

Bennem volt nagyon sokáig békétlenség, még utána is, hogy keresztény lettem. Én apa nélkül nőttem fel. Hat hónapos voltam, amikor édesapám meghalt, és így nem ismerhettem. Egy munkahelyi balesetben halt meg, a hírhedt fekete vonattal jártak még akkor dolgozni Budapestre. Mindig akartam tudni, hogy milyen volt. Kérdezgettem utána, és akkor rájöttem, hogy ez egy óriási békétlenség bennem. Főleg akkor, amikor megtudtam egy bizonyos információt egy nagyon jó barátjáról. Azelőtt este, amikor meghalt apu – nagyon szeretett borozni –, akkor kimentek egy borozóba, boroztak a barátjával, és akkor apu elmondta neki, hogy évekkkel ezelőtt neki volt egy álma. Azt álmodta, hogy egy asszony képében odament valaki álmában, és megmondta, hogy napra pontosan mikor fog meghalni. És ez a nap a következő nap volt. És a következő nap tényleg meghalt apu. És akkor, amikor ehhez az információhoz hozzájutottam, nem tudtam, hogy kezelni. Egyszerűen nem bírtam megérteni, hogy ha tudta, hogy aznap meg fog halni, miért nem tett valamit, tehát miért nem kerülte ki azt, amiért ment vissza dolgozni, de egyszerűen nem bírtam megérteni.

És vagy két évvel ezelőtt, az egyik presbiteri ülésen ebédidőben ezt elmeséltem. Nem tudom, mennyire emlékeztek rá. És akkor Durkó Albert az ebédnél mondta nekem: „Hát azért, Miki, mert ez egy okkult dolog volt, és elhitte ezt az álmot, hogy meg fog vele történni.” És akkor

még nem esett le bennem semmi. Másnap nekem menni kellett, Mátészalkán volt egy nagy konferencia délelőtt, délután, és a délelőtti részben prédikáltam volna evangéliumot, hirdettem volna igét, és Nyírvasvári meg Mátészalka közt, ahogy mentem, egyszer csak eszembe jutott ez a mondat, amit Albert mondott. Valójában megértettem, hogy miért halt meg apu. Mindig erre kerestem a választ, és akkor ott ebédidőben Albert egy mondatban megválaszolta. De én ott értettem meg másnap, és akkor elkezdtem sírni. Elmentem a konferenciára, Lakatos Jenőék voltak meghívva a hajdúhadháziak dicsőíteni, és akkor ott Jenővel megbeszéltem, hogy most én nem fogok prédikálni, ez nekem most nem fog menni. És akkor ebéd előtt eljöttem, és akkor Jenő helyettem prédikált. Soha nem történt velem ilyen. Napokig tartott, mire összeszedtem magam, de ez hozott megbékélést, hogy megtudtam az igazat, hogy miért. Azt gondolom, a megbékélés az egy olyan dolog, amikor az ember választ vár. Tehát valahogy meg kell egyezni, valahogy meg kell tudja az ember.

Péter Pál – Nagyon sokszor összekeverhetjük azzal, hogy megbékültem a helyzetemmel, megbékültem azzal, hogy én ilyen beteg vagyok. 11 éves koromban ízületi gyulladást kaptam, kórházba kerültem, és a kórházban az volt a kérdésem, hogy „Miért? Miért én? Mit keresek én itt?”. Eltelt egy kis idő, négy-öt év, a fájdalom maradt, folyamatosan gyógyszereket kellett szednem. És volt egy idő, amikor

azt mondtam, hogy elfogadom, megbékélek ezzel a fájdalommal, megbékélek ezzel a helyzettel. Ez nem a megbékélés, nem a megbékülés, ez az elfogadom.

Amikor megtértem, akkor megerősödött bennem az, hogy én nem fogadom el ezt, én odaviszem Isten elé. Megbékülök Istennel, és Isten helyre teszi ezt az életemben, és valójában Isten meggyógyította az életemet. Azóta már nem kell gyógyszereket szednem. Sőt, amikor az orvoshoz elmentem és elmondtam neki, hogy milyen betegségem van, és már 11 éves korom óta, akkor azt mondta nekem, hogy ez nem lehet igaz, mert az a betegség, amiről én beszélek, az valami olyan, hogy a kezeimnek már össze kellett volna legyen görcsölve, meg a lábujjaimnak, meg mindenféle ízületi dolgok kellene, hogy legyenek. És akkor elmondtam neki, hogy ez azért nincs az én életemben, mert én megbékültem az Istennel, és Isten betöltötte az életemet, Isten meggyógyított engem. Isten nem engedte, hogy ez a betegség végig kísérje az életemet.

Szeretnék kitérni most arra, hogy megbékülni Istennel. Amikor mondtam az embereknek – szoktam így bizonyóságot tenni –, hogy „Békülj meg az Istennel!”. És ők azt mondják nekem, hogy „Én nem haragszom az Istenre”. Akkor azt szoktam mondani, hogy ha nem haragszol az Istenre, akkor bizonyára mindennap beszélsz hozzá, imádkozol Istenhez. „Nem szoktam imádkozni, nem szoktam beszélni

Istenhez.” Akkor neked szükséged van a megbékülésre Istennel, mert hogyha valakire nem haragszol, akkor beszélő viszonyban vagytok. Ha nem beszélsz vele, akkor haragban vagytok, akkor nincs megbékélés benned. És akkor ez valóban egy igazság, hogyha Istennel megbékülünk, akkor imádkozó emberek leszünk, és akkor megbékélés lesz a szívünkben.

Háború van, ezt mondta Miki. Látunk a képen egy galambot, ami a megbékülésnek, a megnyugvásnak, az Isten Szellemének, jelenlétének a szimbóluma. Nagyon fontos ez, hogy amikor megbékélés van a szívedben, akkor meggyógyultál, akkor van egy gyógyulás a szívedben, van egy isteni kép az életedben, és megbékéltél az Istennel és Istennel mérsz tovább győzelemről győzelemre.

Rézműves Miklós – A békétlenség számomra azt is jelenti, hogy nincs nyugalom. Ha most a háborúra gondolunk, akkor azok az emberek, akik érintettek ebben, azok rettegnek, félnek, hogy mikor jön egy újabb rakéta, mikor jelenik meg egy katona. Amit én átéltem ott a kocsiban, a megvilágosodás meg a nyugalom, hogy egyszer csak megérti az ember azt a dolgot, amit eddig nem értett, és jön egy felülről jövő békesség, ami megmagyarázhatatlan. Azt gondolom, ezt nem lehet megmagyarázni, de ez együtt jár a nyugalommal.

Fajóné Kisházi Tímea – Pali, azt említetted, hogy a megbékélés nem azonos a belenyugvással. Azért sokan vagyunk úgy, hogy van az

életünkben sok olyan nehéz helyzet, amin nem tudunk változtatni, és kénytelenek vagyunk belenyugodni. Mi a különbség a kettő között, hogy belenyugszok valamibe, vagy megbékülök?

Péter Pál – Az, hogy belenyugszok valamibe, azt jelenti, hogy látom az emberi tehetetlenségemet, és emberileg olyan helyzeteket élek meg, hogy nincs tovább, nem tudom megtenni, erőtlen vagyok hozzá, és akkor elfogadom ezt a helyzetet. A megbékélés az egy kicsit más. A megbékélés az azt jelenti, hogy megbékülök azokkal a helyzetekkel, amik vannak az életemben, kiegyensúlyozott az életem, megbékéltem. Egy kép jutott eszembe, hogy Jézus Krisztus, amikor feltámadt és látta a békétlenséget a tanítványoknak az életében. Jézus megjelenik a falakon keresztül, és ott úgy köszön, hogy „Békesség nektek!”. Tehát a békességet árasztani, a békességet mondani a békétlenség idején, az egy jó érzés.

A megbékülés is egy döntés. Megbékülök, ha harc van két ország között, akkor a megbékülés, az onnan megbékülés, hogy a két ország együtt összetalálkozik, a fő vezetők találkoznak, kezet fognak, és azt mondják, hogy lezárjuk ezt a háborút, megbékülünk. Tehát nem fogadjuk el a helyzetet, hanem megbékülünk, tudatosan eldöntjük, hogy nem megyünk úgy tovább, ahogy eddig. Tudja, hogy a legjobb választás a megbékülés.

Fajóné Kisházi Tímea – Van-e a megbékülésnek ára? Nagyon könnyen beszélünk megbékülésről, de annak valaki vagy valakik megfizetik az árát. Ezt hogy gondoljátok? Mi az ár és ki fizesse meg?

Balog Sándor – Hogyha arra gondolok, hogy nekem mi az ár, akkor én magam vagyok az ár. Tehát a saját akaratomat, a saját érzéseimet hátra kell, hogy hagyjam, illetve meg kell, hogy öldököljem. Azért a dologért, amit Krisztus végzett el, hogy adott lehetőséget a békességre, ahogy az egész világra békességet adott, így is köszönt, hogy „Békesség nektek”. Tehát ott a lehetőség, Ő elvégezte, Ő megbékéltetett, Ő magával a legnagyobbat adta, Ő maga azért, hogy nekünk békességünk legyen Őbenne, Ővele és mindenkivel. Hiszen mindenkiért odaadta ezt az áldozatot, Önmagát. Én úgy gondolom, hogy az áldozat, amit én tehetek, az az én szívem, az az én életem, az az én időm, és minden, ami körülvesz, amire gyakorlatilag én hatással vagyok. Én így gondolom, és békét tudunk teremteni.

Rézműves Miklós – Én romaként úgy látom, hogy ránk nagyon jellemző az, hogy nem harcolunk, hanem belenyugszunk egy-egy dologba. Például amikor a tanulásról van szó, az a kifogás hogy dolgozni kell. Idő előtt kezdenek el dolgozni, kihagyva a tanulást, az iskolát, és mivel nem fizeti meg az árát, ezért általában csak közmunka lesz belőle, vagy minimálbér. De ha azt mondom, hogy odaszánom magam arra a négy évre, megcsinálom, és utána fogok dolgozni, akkor

óriási tud lenni a különbség. Lehet látni ezt már kibontakozni, egy jó irányba elindult ez a dolog a romák közt, de még nagyon hiányzik egy radikális változás. Valójában azt jelenti, hogy harcolok, mindent megteszek azért, hogy az ellenkezője legyen.

Péter Pál – Mindennek van ára. Igaz? Itt van ez az ásványvíz. Nekem ingyen van. Én most elvehetem és megíhatom, de attól függetlenül valaki kifizette ezért az árat. Igaz? Tehát nincs semmi ingyen. Mindenért meg kell, hogy fizessük az árat. És Isten Igéje mondja, hogy Jézus Krisztusban örök életünk van. Ez hogy lehet? Nem kell érte tenned semmit, nem kell fizetned érte. Hogyha az embereket megkérdeznénk, és meg lehetne fizetni, hogy valakinek örök élete legyen, a gazdagabb réteg azt kérdezné, hogy mennyibe kerül, én majd kifizetem, és megvennék az emberek. De Jézus Krisztus kifizette a Golgotán ezt, hogy te és én ingyen vehessük az örök életet. Ez nem azért van ingyen, mert értéktelen, hanem azért van ingyen, szeretetből, mert nem tudod megfizetni, mert nem tudjuk megfizetni. Ez nagyon sokba került. Drága véren – mondja Isten Igéje – váltattatok meg.

Az emberek mindenre biztosítást kötnek manapság, hogy biztonságban érezzék magukat, az életüket, a házukat, az autót, órát, telefont. De vajon az életbiztosítás megment engem? Vajon megment-e engem az életbiztosításom, hogy örök életem legyen? Nem. Valaki fizetett azért. Jézus Krisztus fizetett és kifizette a te biztosításodnak az

árát. Nem kell kifizetned, neked ingyen van. Azért, mert nem tudod kifizetni. Jézus kifizette a Golgotán, és neked örök életed lehet. Életed lehet, békességed lehet, megbékélhetsz ezzel.

Fajóné Kisházi Tímea – Megismerni, megbocsátani és megbékélni, erről beszéltünk ma. Szeretnék lehetőséget adni, ha bárkiben van valamilyen gondolat, vagy mondani szeretnél valamit, akkor legyen erre lehetőséged. Hogyha nincs, akkor a szeretetvendégségre is várunk benneteket.